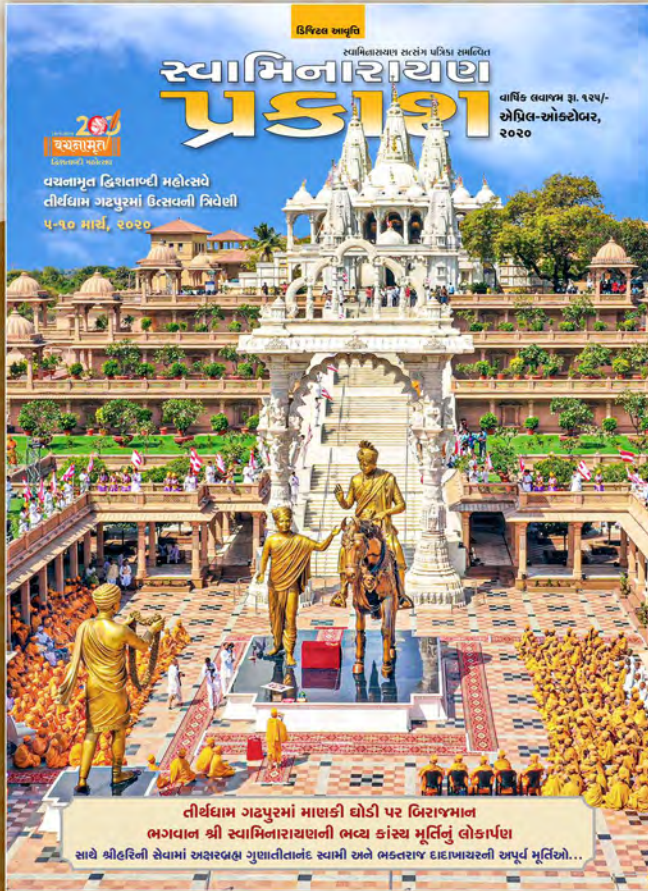

સ્વામિનારાયણ સત્સંગ પત્રિકા સમન્વિત

સ્વામિનારાયણ પ્રકાશ

પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજના સાન્નિધ્યમાં
યોજાયેલા વિવિધ અવસરોના અહેવાલો અને
ભાતીગળ રસપ્રદ સામગ્રી સાથે માણો

સ્વામિનારાયણ પ્રકાશનો નવો અંક
ડિજિટલ આવૃત્તિ
ઓક્ટોબર ૨૦૨૦

ડિજિટલ આવૃત્તિ

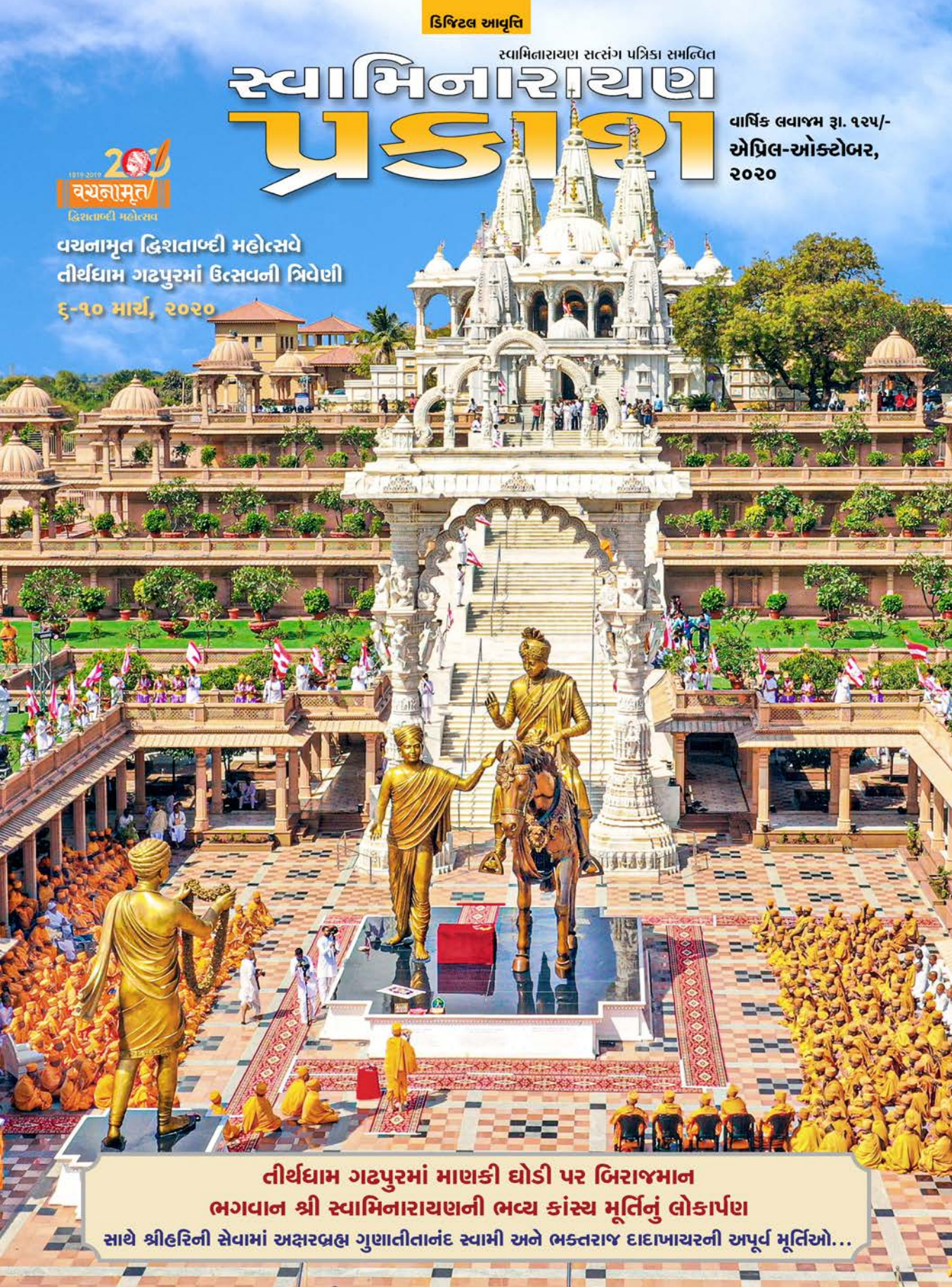
સ્વામિનારાયણ સત્સંગ પત્રિકા સમન્વિત

સ્વામિનારાયણ પ્રકાશ

વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૧૨૫/-
એપ્રિલ-ઓક્ટોબર,
૨૦૨૦

1819-2019
૨૦૦
વચનામૃત
દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ

વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવે
તીર્થધામ ગઢપુરમાં ઉત્સવની ત્રિવેણી
૬-૧૦ માર્ચ, ૨૦૨૦

તીર્થધામ ગઢપુરમાં માણકી ઘોડી પર બિરાજમાન
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની ભવ્ય કાંચ મૂર્તિનું લોકાર્પણ
સાથે શ્રીહરિની સેવામાં અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી અને ભક્તરાજ દાદાખાચરની અપૂર્વ મૂર્તિઓ...

બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ દ્વારા નિર્મિત બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિર, લંડનની રજત જયંતી ઊજવાઈ

યુ.કે.ની રાજધાની લંડનમાં સન ૧૯૯૫માં બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ દ્વારા નિર્મિત બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિરને ૨૫ વર્ષ પૂર્ણ થતાં હોઈ મહંત સ્વામી મહારાજની પ્રેરણાથી વિવિધ ઓનલાઈન કાર્યક્રમો દ્વારા શાનદાર રજત જયંતી ઊજવાઈ. નેનપુર ખાતે બિરાજેલા મહંત સ્વામી મહારાજના વચ્ચુંઅલ સાંનિધ્યમાં હજારો ભક્તોએ રજત જયંતીની ભાવસભર રજૂઆતોને માણી.

૪૫ સ્વામિનારાયણ.

‘સ્વામિનારાયણ પ્રકાશ’નો છ મહિનાનો આ સંયુક્ત ડિજિટલ અંક આપના હાથમાં

મૂકતાં આનંદ થાય છે. સ્વામિનારાયણ પ્રકાશની ૮૨ વર્ષની અવિરત યાત્રામાં આ પ્રથમ વખત એવું બન્યું છે કે જેમાં સતત સમય સુધી સ્વામિનારાયણ પ્રકાશના અંક પ્રકાશિત થયા ન હોય. કોરોના મહામારીના સંજોગોને કારણે સતત છ મહિનાઓ સુધી આપના સુધી સ્વામિનારાયણ પ્રકાશ પહોંચાડી શકાયું નથી તે બદલ અમે ખેદ અનુભવીએ છીએ. સ્વામિનારાયણ અક્ષરપીઠ દ્વારા પ્રકાશિત થતાં સ્વામિનારાયણ પ્રકાશ-પત્રિકા, સ્વામિનારાયણ પ્રકાશ (હિન્દી), સ્વામિનારાયણ બ્લીસ, સ્વામિનારાયણ બાળપ્રકાશ (ગુજરાતી અને અંગ્રેજી) અને પ્રેમવતી વગેરે સામયિકો કોરોના મહામારીના કારણે લોકડાઉન હોવાથી એપ્રિલ-૨૦૨૦થી મુદ્રિત કરી શકાયાં નહોતાં. લોકડાઉન પૂર્ણ થયા બાદ પણ પોસ્ટલ વિભાગ સાથે વિમર્શ તેમજ સર્વેક્ષણ કરતાં માલૂમ પડ્યું કે સંસ્થાએ મુદ્રિત કર્યા બાદ પણ પોસ્ટ કરાયેલા અંકો દૂરસુદૂર ગામડે વસતા હજારો ગ્રાહકો સુધી ઘરોઘર પહોંચાડવાનું હજુ ઘણું તકલીફ ભર્યું છે. વળી, પોસ્ટલ વિભાગ દ્વારા જાણવા મળ્યું કે એવાં ઘણાં સ્થળો છે કે જ્યાં કોરોનાની તકલીફને કારણે પોસ્ટ કરાયેલા અંકો પહોંચાડી શકાશે નહીં. આમ પોસ્ટ કરાયેલી મુદ્રિત સામગ્રી વેડફાય નહીં તે માટે એવો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે કે ફરીથી જણાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી સંસ્થાના ઉપરોક્ત સામયિકો છાપવામાં કે પોસ્ટ કરવામાં આવશે નહીં. આથી, જેમણે જેમણે લવાજમ ભર્યા છે તેમનું એપ્રિલ-૨૦૨૦થી બાકી રહેલું લવાજમ જ્યારથી મુદ્રિત અંક પ્રકાશિત કરવાનું શરૂ થશે ત્યારથી આગળ ગણવામાં આવશે. સ્વામિનારાયણ પ્રકાશની પુનઃ મુદ્રિત આવૃત્તિનું પ્રકાશન શરૂ ન થાય ત્યાં સુધી બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાની વેબસાઈટ (www.baps.org) પર દર મહિનાની ૧ થી ૪ તારીખ દરમિયાન તેની ડિજિટલ આવૃત્તિ પ્રકાશિત કરવામાં આવશે, જેનો સૌ કોઈ લાભ લઈ શકશે.

સ્વામિનારાયણ પ્રકાશની આ આવૃત્તિમાં છ મહિના પહેલાં ગઢડા ખાતે ઊજવાયેલા વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવથી લઈને કોરોના મહામારીમાં બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા કરવામાં આવેલી રાહત સેવાઓના અહેવાલ સહિતની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે. ઉલ્લેખનીય છે કે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાની આવી અનેકવિધ આધ્યાત્મિક-સામાજિક સેવાપ્રવૃત્તિઓના મૂળમાં મૂળ છે - પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ. આથી ‘પ્રકાશ’નો ઉપોદ્ઘાત પણ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનાં ચરણોમાંથી વહેતી કરુણાગંગાના સ્મરણથી થાય છે. એમની કરુણાગંગા આજે મહંત સ્વામી મહારાજના ઠેચેથી વહેતી અનુભવાય છે. એ દિવ્ય સ્નેહ-ગંગા આપણા સૌની જીવનયાત્રાને કલ્યાણમય બનાવે એ જ અભ્યર્થના.

॥ શ્રીસ્વામિનારાયણો વિજયતે ॥

ગુણાતીતોઽક્ષરં બ્રહ્મ ભગવાન્ પુરુષોત્તમઃ ।
જનો જાનન્નિદં સત્યં, મુચ્યતે ભવબન્ધનાત્ ॥

સ્વામિનારાયણ પ્રકાશ

વર્ષ : ૮૨, અંક : ૪-૧૦,

એપ્રિલ-ઓક્ટોબર, ૨૦૨૦

સંસ્થાપક : બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી
મહારાજ સ્વામીશ્રી યજ્ઞપુરુષદાસજી
પોષક : બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી
મહારાજ
સન ૧૮૩૮, શરદપૂનમથી પ્રારંભાયેલું,
દર માસની ૧લી તારીખે પ્રકાશિત થતું,
શીલ, સંસ્કાર, ભક્તિ-ઉપાસનાની પુષ્ટિ
કરતું સંપ્રદાયનું સૌથી જૂનું સામયિક
‘સ્વામિનારાયણ પ્રકાશ’ બી.એ.પી.એસ.
સ્વામિનારાયણ સંસ્થાનું રજિસ્ટર્ડ
મુખપત્ર છે. સન ૧૯૫૫થી સંસ્થાનું દર
એકાંતર સોમવારે પ્રકાશિત થતું પાશ્વિક
‘સ્વામિનારાયણ સત્સંગ પત્રિકા’ ૪૫
વર્ષ બાદ ૨૦૦૧થી ‘સ્વામિનારાયણ
પ્રકાશ’માં સંમિલિત કરવામાં આવ્યું છે.

સ્વામિનારાયણ સત્સંગ પત્રિકા

સંસ્થાપક : બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજ
સ્વામી જ્ઞાનજીવનદાસજી
પ્રકાશક : સ્વામિનારાયણ અક્ષરપીઠ
તંત્રી : સાધુ સ્વયંપ્રકાશદાસ
પરામર્શકો : સાધુ ઈશ્વરચરણદાસ,
સાધુ વિવેકસાગરદાસ
સંપાદકો : સાધુ અક્ષરજીવનદાસ,
સાધુ અક્ષરવત્સલદાસ
કલાનિર્દેશક : સાધુ શ્રીજીસ્વરૂપદાસ
વ્યવસ્થાપક : સાધુ નિખિલેશદાસ
મૂળ વાર્ષિક લવાજમ : રૂ. ૧૮૦/-
ઘટાડેલું લવાજમ : રૂ. ૧૨૫/-
પરદેશમાં લવાજમ : £ ૧૫ (યુરોપ)
: \$ ૨૫ (યુ.એસ.એ.)

લેખો અંગે પત્રવ્યવહાર :

prakash@in.baps.org
‘પ્રકાશ-પત્રિકા’ સંપાદન કાર્યાલય,
સ્વામિનારાયણ અક્ષરપીઠ,
અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૦૪.

લવાજમ અંગે પત્રવ્યવહાર :

magazines@in.baps.org
‘પ્રકાશ-પત્રિકા’ લવાજમ
કાર્યાલય,
સ્વામિનારાયણ અક્ષરપીઠ,
અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૦૪.

Website :

www.baps.org 3
magazines.baps.org

કરુણામૂર્તિ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ,
જેમના રોમરોમમાંથી નિરંતર

વહે છે સેવા-કરુણાની ગંગા...

■ સાધુ અક્ષરવત્સલદાસ

વાત છે એવા કિશોરની, જેની ઉંમર હતી માત્ર ૧૫-૧૬ વર્ષ. નહોતી પાસે કોઈ સંપત્તિ, નહોતું રહેવાનું ઘર, નહોતાં પગમાં પગરખાં, નહોતાં પૂરતાં વસ્ત્રો કે નથી ખાવાપીવાની કોઈ સામગ્રી. ખુલ્લા હાથે, ખુલ્લા પગે, ખુલ્લા માથે અને કૌપીન પર આચ્છાદિત વસ્ત્ર સાથે અખિલ ભારતની પદયાત્રાએ નીકળેલા એ કિશોરને માર્ગમાં દક્ષિણ ભારતની યાત્રા દરમ્યાન જંગલમાં મળે છે એક બીમાર સાધુ. મરડા-લોહીખંડ પેટબેસણાની વ્યાધિથી પીડાતા એ બીમાર સાધુની પીડા એ કિશોરથી સહન ન થઈ. અને એની સેવામાં જાતને હોમી દે છે - એ કિશોર. બીમાર સાધુ માટે એક હાથ ઊંચી કેળની પથારી કરી. તેનાં મળમૂત્ર સાફ કર્યાં. તેના માટે દૂર દૂરથી ભિક્ષા માંગી લાવી રસોઈ કરીને તેને રોજ જમાડ્યો - સતત બે મહિના સુધી! પણ આ નિઃસ્વાર્થ સેવા કરનાર એ કિશોરને તો કેટલાય દિવસો સુધી એક ટંકનું ભોજન પણ મળ્યું નહોતું.

બસ, આ સેવાનું કારણ હતું - તેના રોમરોમમાંથી વહેતી કરુણાની ગંગા.

૧૨,૦૦૦ કિલોમીટરની ભારત-પદયાત્રામાં એ કિશોરની આ કરુણાનું દર્શન ઠેર ઠેર સૌએ કર્યું, જેમાંનું એક હતું - ગુજરાત. પશ્ચિમ ગુજરાતમાં લોજ ગામે રામાનંદ સ્વામીના આશ્રમમાં યાત્રાળુઓને ભોજન કરાવવા માટે, ખભે કાવડ લઈને ઘરોઘર ભિક્ષા માંગતા એ કિશોરની નિઃસ્વાર્થ આહ્વેકો આજેય ત્યાંના નભોમંડળમાં ગુંજે છે. તેના વ્યક્તિત્વથી સૌ કોઈ પ્રભાવિત હતા. તેની ઐશ્વર્યશાળી પ્રતિભા દ્વારા સૌ અનુભવી શકતા હતા કે આ કોઈ દિવ્ય વિભૂતિ છે. છતાં એ કિશોરે સૌની નાનામાં નાની સેવાને જ પોતાનું લક્ષ્ય બનાવ્યું હતું. બીમારની સેવા, પાણી ભરવાની કે વાસણ માંજવાની સેવા, છાણ-વાસીદું કરવાની સેવા કે આશ્રમવાસીઓ માટે ભિક્ષા માગવાની સેવા, અહોરાત્ર સેવા...

નિરંતર સેવારત, બીજાના પેટનો ખાડો પૂરવા માટે ઘરોઘર ભિક્ષા માંગનાર એ કિશોર માટે જીવનમાં એક દિવસ એવો આવ્યો, જ્યારે તે પોતાના માટે કંઈક માંગી શકે.

ત્યારે તેની ઉંમર હતી માત્ર ૨૧ વર્ષ. એ દિવસ હતો તેના અભિષેકનો. એક વિશાળ

સમુદાય માટે આજથી ધર્મગુરુ કે ઈષ્ટદેવ તરીકે સૌ તેને સ્વીકારી રહ્યા હતા. ધર્મધુરા પર અભિષેક કરતાં સમર્થ ગુરુ રામાનંદ સ્વામીએ વરદાન માંગવા કહ્યું. આવા વિરલ પ્રસંગે આ નવયુવાન ધર્મગુરુ શું માંગશે? સૌને ઉત્કંઠા હતી.

અને એ ૨૧ વર્ષીય યુવાનના મુખમાંથી કરુણાની ચરમ સીમા સમી અજોડ પ્રાર્થના સરી પડી:

‘કોઈ ભક્તને એક વીંછી કરડ્યાનું દુઃખ થવાનું હોય તો તેના બદલે મને રૂંવાડે રૂંવાડે કરોડ કરોડ વીંછી કરડ્યાનું દુઃખ થાઓ, પણ ભક્તને તે દુઃખ ન થાઓ.

બીજું, કોઈ ભક્તના ભાગ્યમાં રામપાત્ર (ભીખ માંગવાનું) લખ્યું હોય તો તેના બદલે એ રામપાત્ર મને મળે, પણ ભક્ત અન્ન-વસ્ત્રે કરીને ક્યારેય દુઃખી ન થાઓ.’

એ યુવાનના જીવનમાં સંભવતઃ આ પહેલી વખત અને કદાચ છેલ્લી વખત પોતાના માટે કંઈક માંગવાનો અવસર આવ્યો હતો. પણ તેણે માંગ્યું - પોતાના સુખને બદલે બીજાનાં દુઃખ પોતાના શિરે લેવાનું.

કરુણાના એક અજોડ અધ્યાય સમી આ પ્રાર્થના વિશ્વ-ઈતિહાસમાં અમર થઈ ગઈ.

એ કિશોર એટલે શ્રી નીલકંઠવર્ણી, જે ૨૧ વર્ષની ઉંમરે એવાં અજોડ વરદાન માંગીને અસંખ્ય લોકોનાં હૃદયમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ તરીકે બિરાજમાન થઈ ગયા.

જેમની આંખોમાંથી, જેમનાં ચરણમાંથી, જેમના રોમરોમમાંથી સતત વહેતી હતી કરુણાની ગંગા. કોઈનુંય દુઃખ સહન ન કરી શકે એવું માખણ કરતાંય કોમળ હૃદય હતું ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનું.

તેમના દિવ્ય પ્રેમ-કરુણાભર્યા વ્યક્તિત્વની વાત લખતાં પ્રસિદ્ધ ગાંધીવાદી ચિંતક શ્રી કિશોરલાલ મશરૂવાળા લખે છે: ‘સ્વામિનારાયણની આંખોમાં કોઈ અજબ જાદુ હતું. આ જાદુ નેત્રોની સ્થૂળ સુંદરતાનું હશે એમ માનવું ભૂલ ભરેલું થશે. જે નેણમાંથી પ્રેમાળ અંતઃકરણનું અદૃશ્ય અમૃત વરસ્યા જ કરતું હોય, તે નયનો એ અંતઃકરણને ન પિછાણનારને મુગ્ધ કરી નાખે એમાં નવાઈ જેવું કશું નથી. જેવું જાદુ એમની આંખોમાં હતું, તેવું જ એમની વાણીમાં ને એમની ચાલમાં હતું.’^૧

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના એ કરુણામય, સેવામય વ્યક્તિત્વની ગાથા ગાતાં મહાન સંતકવિ પ્રેમાનંદ સ્વામી લખે છે:

‘કોઈને દુઃખિયો રે દુઃખી ન ખમાય

દયા આણી રે અતિ આકળા થાય...’

મહાન સંતકવિ મુક્તાનંદ સ્વામી લખે છે:

‘કરી કરુણા રે સ્વામી સહજાનંદ

પધાર્યા અખંડ સુખ આપવા...’

એમના એ કરુણામય સ્વભાવને લીધે જ એમણે માત્ર ૨૫ વર્ષની પોતાની યુવાન અવસ્થામાં જન્મજાત બાળકીઓની હત્યા સામે અવાજ ઉઠાવ્યો હતો. સદીઓથી દહેજને કારણે ઘર કરી ગયેલા જન્મતાં જ બાળકીઓને દૂધપીતી કરીને મારી નાંખવાના આ કુરિવાજથી^૨ તેઓ વ્યથિત થઈ ગયા હતા. એમણે ઘરોઘર આહ્લેક લગાવીને એ નિર્દોષ બાળાઓને બચાવવાનું એક મહાન અભિયાન આદર્યું હતું.^૩ અને આજે ગુજરાતમાં એ કુરિવાજ નેસ્તનાબૂદ થઈ ગયો છે, તેનો સર્વાંગી યશ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણને જાય છે. વર્તમાન સમયે ચાલી રહેલા ‘બેટી બચાવો’ અભિયાનના જાણે તેઓ આદિ પ્રવર્તક હતા. પોતાના સમય કરતાં તેઓ કેટલા આગળ હતા!

માત્ર આ એક નહીં, આવાં અનેક પાસાંઓમાં એમના કરુણામય વ્યક્તિત્વની સૌરભ મહેકે છે. પછી તે યજ્ઞમાં થતા પશુઓના બલિદાનનો વિષય હોય કે દુષ્કાળમાં રિબાતા પશુઓ અને માનવોનો વિષય હોય.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની આ કરુણાસભર પ્રતિભાએ ગુજરાત અને પશ્ચિમ ભારતના ઘડતરમાં અનોખું યોગદાન આપ્યું છે. એટલે જ તત્કાલીન બ્રિટિશ લેખક હેન્રી જ્યોર્જ બ્રિગ્સ લખે છે: ‘સહજાનંદ સ્વામી કલ્યાણકારી કર્મવીર હતા. એમણે કોઈ સત્તાવાળા કે શ્રીમંતોની સહાય વિના પણ હજારો લોકોને ખોટે માર્ગેથી પાછા વાળીને સાચે

૨. આ પ્રથા અંગે નોંધવામાં આવ્યું છે કે તે સમયે માત્ર ક્ષત્રિયોના જાડેજા પરિવારોમાં જ દર વર્ષે ૨૦,૦૦૦થી વધુ નવજાત બાળકીઓને દૂધપીતી કરવામાં આવતી હતી. આ ઉપરાંત અન્ય અનેક જ્ઞાતિ-સમુદાયોના પરિવારોમાં પણ કરવામાં આવતી દૂધપીતીની સંખ્યા ગણવામાં આવે તો તે આંક કેટલો મોટો હોઈ શકે તેની કલ્પના પણ કરી શકાય તેમ નથી. (રશિમ્બેન ત્રિ. વ્યાસ, ૧૯મી સદીમાં ગુજરાતમાં સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયનું સાંસ્કૃતિક પ્રદાન, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી - ૧૯૯૭.)

૩. રશિમ્બેન ત્રિ. વ્યાસ, ૧૯મી સદીમાં ગુજરાતમાં સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયનું સાંસ્કૃતિક પ્રદાન, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી - ૧૯૯૭, પૃ. ૨૧.

૧. કિશોરલાલ ઘનશ્યામલાલ મશરૂવાળા, સહજાનંદ સ્વામી અથવા સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાય, નવજીવન પ્રકાશન મંદિર, અમદાવાદ, ૧૯૪૦, પૃ. ૨૮

કિશોરલાલ ઘનશ્યામલાલ મશરૂવાળા, સહજાનંદ સ્વામી અથવા સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાય, નવજીવન પ્રકાશન મંદિર, અમદાવાદ, ૧૯૪૦, પૃ. ૪૧

માર્ગે દોર્યા. આવા વ્યક્તિત્વનું મહત્ત્વ એમનો યુગ પૂરો થયા પછી જ દુનિયા સમજી શકે છે. રાજા રામમોહનરાય જેવાની ભવ્ય કારકિર્દી તત્કાલીન સમાજ પર મોટી છાપ પાડે છે. જ્યારે સહજાનંદજીને લોકો વધારે ને વધારે પૂજ્ય ભાવથી ને કૃતજ્ઞતાથી સંભારતા રહેશે.... શિક્ષણના કોઈ વ્યાપક સાધન વિના અને જંગલી ગણાય એવા આચારોની સામે પણ વિવાદ ન કરતાં ફક્ત સદાયરણનું ઉત્તમ ઉદાહરણ પૂરું પાડીને સીધી સમજ દ્વારા એમણે લોકોને અનાચારમાંથી સાચા માર્ગે વાળ્યા. ગુજરાત આ માટે સ્વામી સહજાનંદનું સદા ઋણી રહેશે.’^૪

આધુનિક સાહિત્યકાર અને સમાલોચક યશોધર મહેતા લખે છે: ‘એમના (શ્રીહરિના) શબ્દો હૃદયને ભેદી નાખતા અને એ ભેદાતાં ચોર, ડાકુ, લૂંટારા, ખૂનીઓ પણ મહારાજના ચરણે પડી, સન્માર્ગે વળી જતા. પશુપંખીઓ પણ આ નિર્મોહી અને વીતરાગી

સિદ્ધપુરુષના સંકલ્પના બળથી ખેંચાઈ આવતાં ને પ્રેમના અતૂટ ઝરાનાં નિર્મળ જળ પીને વશ થઈ જતાં, તેમની દૃષ્ટિમાં અલૌકિક પ્રભાવ હતો... આપણે ના માનીએ કે ના સમજીએ એટલે આવી વાતોને તૂટ ગણીએ તો તે આપણો શૂદ્ર અહંકાર છે.’^૫

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના એ કરુણામય વ્યક્તિત્વનો ગુજરાતે એક વધુ પરિચય મેળવ્યો હતો કુદરતી આપત્તિઓના સમયમાં.

ઈતિહાસ નોંધે છે તે મુજબ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના સમય દરમ્યાન ગુજરાતે ત્રણ વખત કપરા દુષ્કાળ વેઠવાનો સમય આવ્યો હતો, જેમાં સન ૧૮૦૪ (વિક્રમ સંવત ૧૮૬૦), સન ૧૮૧૨-૧૩ (વિક્રમ સંવત ૧૮૬૮), સન ૧૮૨૫ (વિક્રમ સંવત ૧૮૮૧)ના દુષ્કાળ

શ્રી સ્વામિનારાયણની આંખોમાં કોઈ અજબ જાદુ હતું.

આ જાદુ નેત્રોની સ્થૂળ સુંદરતાનું હશે એમ માનવું ભૂલ ભરેલું થશે.

જે નેણમાંથી પ્રેમાળ અંતઃકરણનું અદૃશ્ય અમૃત વરસ્યા જ કરતું હોય, તે નયનો એ અંતઃકરણને ન પિછાણનારને મુગ્ધ કરી નાખે એમાં નવાઈ જેવું કશું નથી.

જેવું જાદુ એમની આંખોમાં હતું, તેવું જ એમની વાણીમાં ને એમની ચાલમાં હતું...

- શ્રી કિશોરલાલ મશરૂવાળા

જાણીતા છે. તેમાંય સન ૧૮૧૨નો દુષ્કાળ એટલે કે વિક્રમ સંવત ૧૮૬૮નો દુષ્કાળ સૌથી ભયાનક હતો. ‘ઓગણોતેરાનો કાળ’ તરીકે પ્રખ્યાત એ દુષ્કાળ અંગે સુપ્રસિદ્ધ ઈતિહાસકાર શ્રી એમ. એસ. કોમીસરીયત તેમના ‘હિસ્ટરી ઓફ ગુજરાત’માં નોંધે છે કે ‘ઓગણોતેરાનો કાળ બહુ અરેરાટી ઊપજે તેવો હતો. મારવાડથી પાટણને માર્ગે મઉ લોકોની વણજાર દુષ્કાળમાં ચાલી નીકળી હતી. તેઓ પાટણથી સૌરાષ્ટ્ર તરફ વળતા, અનાજ, વનસ્પતિ અને લીલોતરી માત્રનો નાશ કરતી જતી. લૂંટી લેતી, ઝૂંટવી લઈને ખાઈ જતી. તેની સાથે જોડાયા સૌરાષ્ટ્ર-કાઠિયાવાડના પીડિત-લૂંટારું જનો, અને વળ્યા અમદાવાદ તરફ; તે છેક વડોદરા-સુરત સુધી ધૂમી વળ્યા. સિદ્ધાંતપ્રિય બ્રાહ્મણોએ પણ થોડા રૂપિયા માટે સ્ત્રી-બાળકોને વેચી દીધા.’^૬

તે સમયના અનુભવી લેખકો શ્રી મગનલાલ વખતચંદ તથા શ્રી એદલજી

જમશેદજી ખોરીએ ‘અગણોતેરાનો કાળ’ કેવો ભયાનક હતો વર્ણવતાં લખ્યું છે: ‘વિ. સંવત ૧૮૬૮ની સાલમાં વરસાદ અતિશય થયો. સર્વ ધાન પાક્યાં પણ કહોવાઈ ગયાં. બાકીનાં શિયાળો બેસતાં તીડનાં ટોળાં ઊતરી ખાઈ ગયાં. એક દાણો રહેવા પામ્યો નહીં. સંવત ૧૮૬૮માં બિલકુલ વરસાદ થયો નહીં. આમ ઉપરા ઉપરી આફતથી દુકાળ પડ્યો. નદી-તળાવ અને વાવ-કૂવા સુકાઈ ગયાં. ધરતી સૂકી ભટ્ટ થઈ ગઈ. આ દુકાળમાં રાજસ્થાન, કચ્છ, સૌરાષ્ટ્ર અને ગુજરાત ભરખાઈ ગયાં. અનાજની શોધમાં મારવાડ તરફથી ઘણી માઉ (વણજારાની ટોળીઓ) ગુજરાત ભણી ચાલી નીકળી. અધૂરામાં પૂરું કાળોતરા-તાવનો રોગ ફેલાયો. માણસ ટપોટપ મરવા માંડ્યું. રૂપિયા સોની કિંમતનું ઘરેણું રૂપિયા પચીસ અને ત્રીસમાં લેવા કોઈ તૈયાર થતું નહીં. એક રૂપિયાની ચાર મણ લેખે ખરીદેલી તુવેર દાળનો ભાવ ચાર રૂપિયાની એક મણ થઈ ગયો હતો. આમ અનાજના ભાવ સોળ ગણા થઈ ગયા હતા. એકલા અમદાવાદ શહેરમાં

૪. H. G. Briggs, The Cities of Gujarashtra, Their Topography and History Illustrated, in the Journal of a Recent Tour: With Accompanying Documents, p. 242

૫. મૂળજી પંજવાણી, ગાંધીજી અને ભગવાન સ્વામિનારાયણ, ગઢડા, પૃ. ૨૭.

૬. M. S. Commissariat, A History Of Gujarat Vol.i, Longmans Green & Company Limited, 1980, Chapter 51

ઉનાળામાં રોજનું ચારસો-પાંચસો માણસ મરી જતું. બાળવાનાં લાકડાંની અને મસાણે લઈ જનારની તંગી પડતી. દિવસો સુધી કેટલીક લાશો રસ્તા પર રઝળતી. ભૂખના દુઃખથી સ્ત્રી અને બાળકોને બે-ચાર રૂપિયે વેચવા ગરીબો તૈયાર થઈ જતા. નાત-જાતના ભેદો અન્ન મેળવવા માટે ભુલાઈ ગયા હતા. વૃદ્ધો ને અશક્ત સ્ત્રી-બાળકોને જીવતાં-જીવ કૂતરાં-ગીધરાં ફાડી ખાઈ જતાં.^૭

એવા દુષ્કાળમાં એક ત્રીસ-બત્રીસ વર્ષના નવયુવાન ધર્મગુરુ તરીકે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે ઉપાડેલો સેવાનો અધ્યાય એમની કરુણાનો એક અજોડ પરિચય આપે છે.

એ અંગે કિશોરલાલ મશરૂવાળા નોંધે છે:

“સંવત ૧૮૬૮માં તો એમની દયાનાં અનેક ઉદાહરણો થયાં. એ વર્ષે દુકાળ પડશે એવી આગાહી સ્વામિનારાયણે આગળથી કરી હતી અને ગામોગામ કાગળો લખાવ્યા હતા કે ઘર વેચી, કે ઢોર વેચી, ઘરેણાં વેચીને પણ અન્નનો સંગ્રહ કરજો, નહીં તો અન્ન અને દાંતને વેર થશે. કેટલાકોએ એ આજ્ઞા માની અને કેટલાકે મનુષ્ય સ્વભાવને વશ થઈ ન ગણકારી. દુષ્કાળની ભયંકરતા તીવ્ર થતી ગઈ. પૈસા આપતાંય અન્ન ન મળે એવી સ્થિતિ થઈ... પોતે ગુજરાતથી (મધ્ય ગુજરાત-ચરોતર) અનાજ મંગાવી દાન દેવા લાગ્યા અને પોતે છાના રહી ગામોગામ સત્સંગીઓની ખબર લેવા માંડી. દુઃખી સત્સંગીઓને જુદી જુદી રીતે સહાય કરી. કોઈને અન્ન આપ્યું, કોઈને ગુજરાતમાં મોકલી દીધા. ભૂખ્યાને અન્નદાન દેવામાં સત્સંગી, ન સત્સંગી જોવો નહીં એવી એમની આજ્ઞા છે, અને એ પ્રમાણે જ પોતે પણ વર્તતા.”^૮

‘સહજાનંદ સ્વામી કલ્યાણકારી કર્મવીર હતા. એમણે કોઈ સત્તા કે શ્રીમંતોની સહાય વિના પણ હજારો લોકોને ખોટે માર્ગથી પાછા વાળીને

સાચે માર્ગે દોર્યા. આવા વ્યક્તિત્વનું મહત્ત્વ એમનો યુગ પૂરો થયા પછી જ દુનિયા સમજી શકે છે. રામમોહનરાય જેવાની ભવ્ય કારકિર્દી તત્કાલીન સમાજ પર મોટી છાપ પાડે છે. જ્યારે સહજાનંદજીને લોકો વધુ ને વધુ પૂજ્યભાવથી ને કૃતજ્ઞતાથી સંભારતા રહેશે....

- શ્રી હેન્રી જ્યોર્જ બ્રિગ્સ

પ્રસિદ્ધ ઇતિહાસકાર શ્રી હીરાલાલ ત્રિ. પારેખ નોંધે છે: “આવો દુષ્કાળ પડવાનો છે તેની આગાહી (એક વર્ષ પૂર્વેથી) કરી શ્રી સહજાનંદ સ્વામીએ તેમના ભક્તોને તે સારુ તૈયારી કરી રાખવા અગાઉ ચેતવ્યા હતા; એટલું જ નહીં પણ તે વર્ષે પોતે શોક પાળી નખ અને કેશ વધાર્યા હતા. અને એટલેથી ન અટકતાં પોતે ગુજરાતથી અનાજ મંગાવી છૂટથી લોકમાં વહેંચ્યું હતું. અને તેમાં કોઈ પ્રકારનો ભેદભાવ દાખવ્યો નહોતો.”^૯

કવીશ્વર દલપતરામે ‘શ્રીહરિ-લીલામૃત’ ગ્રંથના કળશ-૭, વિશ્રામ ૩૪માં તેની વિશેષ વિગતો નોંધી છે. સુકાળમાં પ્રાપ્ત થયેલ અન્નદ્રવ્ય વેડફવાની મનોવૃત્તિ પર નિયંત્રણ રાખવાનું ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે સૌને શીખવ્યું, એટલું જ નહીં દુષ્કાળ જેવી ભીષણ પરિસ્થિતિને પહોંચી વળી શકાય, અને સાચવેલા અન્નદ્રવ્યનો ઉપયોગ બીજાને મદદરૂપ થવા માટે કરી

શકાય તેની સૌને પ્રેરણા આપી.

તો બીજી તરફ અન્નક્ષેત્રોમાં તેમણે છૂટે હાથે લોકસેવાનો યજ્ઞ આદર્યો હતો. તેમણે સ્થાપેલાં અન્નક્ષેત્રોમાં માંગરોળ, જામનગર, ભુજ વગેરેનો વ્યાપ ખૂબ મોટો હતો. અને આ ઉપરાંત ગામડે ગામડે તેમણે પોતાના હરિભક્તો દ્વારા આદરેલાં અન્નક્ષેત્રોની વાત તો નોખી છે. જેમ કે એભલખાયરના દરબારમાં તેમણે રાત્રિ અન્નક્ષેત્ર ખોલ્યું હતું. એવા ઘણા લોકો હતા કે જેમને લાંબો હાથ કરતાં શરમ આવતી હતી તેવા લોકોને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ મધરાતે કોઈ ન જાણે તેમ જુદા જુદા સમયે બોલાવીને અન્ન પહોંચાડતા. કારિયાણીમાં વસ્તાખાયરના દરબારમાં પણ તેમણે આવું જ અન્નક્ષેત્ર ખોલાવ્યું હતું. ગઢપુરમાં જીવાખાયરના દરબારગઢમાં પણ આવું અન્નક્ષેત્ર તેમણે ચલાવ્યું હતું. એક વખત જીવાખાયરને પોતાના અનાજના ભંડારનું તળિયું દેખાઈ ગયું ત્યારે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે ભેટમાં મળેલી બધી રકમ તેમને આપી

૯. હીરાલાલ ત્રિભુવનદાસ પારેખ, અર્વાચીન ગુજરાતનું રેખાદર્શન, પ્રથમ આવૃત્તિ-૧૯૩૫, પૃ. ૮૭.

દઈને તેમના અનાજના ભંડાર ભરાવી દીધા હતા. શ્રીહરિની આજ્ઞાથી કેટલાય હરિભક્તોએ પોતાના ઘરે કેટલાય પીડિત પરિવારોને આશ્રય આપ્યો હતો. ઉદાહરણ તરીકે, ઉત્તર ગુજરાતના કરજીસણ ગામના ગોવિંદરામભાઈએ દુષ્કાળમાં પીડાતા કાઠિયાવાડના ૪૨ પરિવારોને પોતાને ત્યાં નભાવ્યા હતા.

અને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ સ્વયં પણ માણકી ઘોડી લઈને ગામડે ગામડે ભક્તોને સહાય કરવા માટે ધૂમી વળ્યા હતા. માણકી ઘોડી પર અનાજની ગૂણો લઈ લઈને લોકોને ઘરે મધરાત્રે અનાજ પહોંચાડવા નીકળી પડતા. ભૂખ-તરસ-તાપની પરવા કર્યા વિના ભૂખ્યાં-દુખ્યાંની સંભાળ લેવા ગામડે ગામડે પૂરપાટ વેગે દોડતા એ ૩૦-૩૨ વર્ષના યુવાનનું હૈયું કરુણાથી કેવું છલકાતું હશે! નહીંતર આવી જોબનવયે બીજાની આટલી બધી દરકાર કરવાની ભાવના રોમરોમમાં કોને હોય! ગામોગામ ધૂમતી તેમની માણકી ઘોડી

લોકોના આંગણે જઈને ઊભી રહેતી ત્યારે શ્રીહરિને આમ અચાનક મદદ કરવા આવેલા જોઈ સૌની આંખેથી અશ્રુની ધારા વહેવા લાગતી. મેથાણના વિપ્ર દેવશંકર અને કૃષ્ણજીએ શ્રીહરિને પૂછ્યું: ‘મહારાજ, આવા ટાણે? અને એકલા?’

કરુણાભીના શ્રીહરિ બોલી ઊઠ્યા: ‘હા, તમારા સૌની સંભાળ લેવા આવ્યો છું.’

‘પણ એ માટે આપે કષ્ટ લેવાનું થોડું હોય? આપે ખેપિયો મોકલી દીધો હોત તો...’

ત્યારે શ્રીહરિ બોલી ઊઠ્યા હતા: ‘દેવશંકર! તમને બધાને દુઃખ હોય એવા સમયે હું પલંગ ઉપર સૂઈ કેમ શકું! તમને બધાને નજરે નિહાળું, રૂબરૂ મળું, ત્યારે જ મને નિરાંત થાય.’

શ્રીહરિની આ કરુણાગંગાથી ભક્તો ગદ્ગદ થઈ જતા. મેથાણના દરબાર પૂંજાભાઈ અને કાનાભાઈ જેવા અનેક ખાનદાની પરિવારોની પરિસ્થિતિ એવી વિકટ હતી કે આબરુનું લિલામ ન થાય એ માટે કોઈની સામે હાથ લાંબો ન કરી શકે કે ભૂખે ટળવળતાં બાળકો-વૃદ્ધો- પશુઓનું દુઃખ

ત્યારે રાજા-રજવાડાંઓ-સરકારો કે તેના બુદ્ધિશાળી દીવાનો જે વિચારી શકતા નહોતા તે એ યુવાન ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે વિચાર્યું. માત્ર વિચાર્યું નહીં, એ કરી બતાવ્યું. તેમની પાસે કોઈ રાજકીય કે આર્થિક મદદ નહોતી, વળી તેમની પાસે એ સમયે આજના સમય જેવાં કોઈ સાધનો કે એવી સામગ્રી નહોતી. મૂડી વિહીન પરિસ્થિતિમાં થોડાક હાથવગા માણસોના બળે તેમણે માનવસેવાનું એક મહાન અભિયાન ઉપાડ્યું હતું.

પણ જોયું ન જાય. એવા સમયે ભગવાન સ્વામિનારાયણ તેમની વહારે દોડી પહોંચ્યા. અને એમની કરુણાએ એવા કંઈક પરિવારોને વિષ ઘોળતાં ઉગારી લીધા. શ્રીહરિએ તેમને જેતલપુરથી ગાડું ભરીને દાણા અપાવી દીધા અને તેમનું માન-સન્માન-ગૌરવ જળવાય તે રીતે તેમની ભીડ ભાંગી. ઉપલેટાના વેરાભાઈને પંચાળાના ઝીણાભાઈ દ્વારા અનાજ, ઘાસ, રોકડ રકમ વગેરે અપાવ્યું. આવા તો કંઈક પરિવારોને કરુણામૂર્તિ શ્રીહરિએ નભાવ્યા હતા.

એટલું જ નહીં, શ્રીહરિએ જોયું કે લોકોને પીવા માટે પૂરતું પાણી મળતું નથી. ત્યારે રાજા-રજવાડાંઓ-સરકારો કે તેના બુદ્ધિશાળી દીવાનો જે વિચારી શકતા નહોતા તે એ યુવાન ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે વિચાર્યું. માત્ર વિચાર્યું નહીં, એ કરી બતાવ્યું. તેમણે ઠેર ઠેર અવાવરું અને પુરાતન વાવની સાફસૂફી કરાવી, ફરી ગળાવી, સજીવન કરી દીધી. ક્યાંક તેમણે તળાવો ખોદાવ્યાં અને

ગામલોકોને પાણીની સુવિધા પૂરી પાડી. તેમની પાસે કોઈ રાજકીય કે આર્થિક મદદ નહોતી, વળી તેમની પાસે એ સમયે આજના સમય જેવાં કોઈ સાધનો કે એવી સામગ્રી નહોતી. મૂડીવિહીન પરિસ્થિતિમાં થોડાક હાથવગા માણસોના બળે તેમણે માનવસેવાનું એક મહાન અભિયાન ઉપાડ્યું હતું. શ્રીહરિચરિત્રામૃતસાગર નોંધે છે તેમ, તેમણે જાતે શ્રમ કરીને, સંતો-ભક્તોને પણ શ્રમમાં સાથે જોડીને માંગરોળમાં પુરાઈ ગયેલી વાવને પુનઃ સજીવન કરી.^{૧૦} કારિયાણીમાં મોટું તળાવ ખોદાવી બારે માસ પાણીની સગવડ કરી આપી. અને સાથે સાથે રામકુંડ અને ભીમકુંડ જેવા પાણીના હોજ તૈયાર કરાવીને આજુબાજુના બાર-બાર ગાઉ સુધીના લોકોનો પાણીનો પ્રશ્ન ઉકેલ્યો.^{૧૧} પાણીની અછતને લીધે જનજીવન કે ખેતી-ધંધા વગેરે પર જે ખરાબ અસર પડતી હતી તેને શ્રીહરિએ લોકો પ્રત્યેની કરુણાભાવના, સમાજ પ્રત્યેની કર્તવ્યનિષ્ઠા અને નિઃસ્વાર્થ સેવાવૃત્તિથી હલ કરી દીધી. ગુજરાતના કે અન્ય પ્રાંતોના તે

૧૦. શ્રીહરિચરિત્રામૃતસાગર, ૧/૪૦૨

૧૧. શ્રીહરિચરિત્રામૃતસાગર, ૫/૭૦. ૧૧/૭૨

સમયના ઇતિહાસમાં કોઈ ધર્મસંસ્થા કે કોઈ ધર્મગુરુએ માનવકલ્યાણનું આવું ઉદાહરણ પૂરું પાડ્યું હોવાનું જોવામાં આવ્યું નથી. તેમણે આવાં અનેક સેવાકાર્યમાં વિશાળ જનસમુદાયને પણ જોડ્યો - તેમને પ્રેમ અને સ્નેહ આપીને, તેમનામાં શ્રદ્ધા સીંચીને. હારી ગયેલા, થાકી ગયેલા સમાજને તેમણે આશાવંતો કરી દીધો. પોતાના સમર્પિત સાધુઓને પણ તેમણે આ શ્રમસેવામાં જોડ્યા.

બ્રિટિશ લેખક પીટર બ્રેન્ટ નોંધે છે:

"He created a band of five hundred Paramhansas the founding saints of his continuing order of monks. They gave themselves up to a life of total austerity, yet at the same time managed to go outward to the needy, building almshouses, digging wells and doing charitable work."

“પાંચસો પરમહંસોનો સંઘ તેમણે ઊભો કર્યો હતો, જે પરમહંસો સંતોની અવિરત વહેતી પરંપરાના પાયામાં હતા. આ સંતો કઠોર તપસ્વી જીવન ગાળવા છતાં સાથોસાથ જરૂરિયાતવાળાને મદદ કરતા, સદાવ્રતો બાંધતા, કૂવા ગાળતા અને દયાદાનની પ્રવૃત્તિઓ પણ કરતા.”¹²

ઓસ્ટ્રેલિયન વિદ્વાન શ્રી સ્ટિફન ફ્યૂક્સ નોંધે છે:

"He engaged his sadhus in manual work-another of his revolutionary innovations. He ordered them to dig wells and new tanks or to repair old ones that had gone out of use. He opened kitchens and fed the hungry in times of famine."¹³

“એમનું બીજું ક્રાંતિકારી પગલું હતું - સાધુઓને શારીરિક શ્રમમાં જોડવાનું. કૂવા ગાળતા, નવા તળાવો કરાવવા તથા જૂના નિરુપયોગી તળાવોની મરામત કરવાનો તેમણે આદેશ આપ્યો. દુષ્કાળના સમયે રસોડાં ખોલીને તેમણે ભૂખ્યાને જમાડ્યા.”

બુદ્ધેજમાં તેમણે તળાવ ખોદાવ્યું, પરંતુ પાણી નીકળ્યું નહીં ત્યારે પરિશ્રમ કરી રહેલા સંતો, ભક્તો, ગ્રામજનો હિંમત હારી ગયા. પરંતુ એ યુવાન ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે સૌમાં ફરીથી હિંમતનો સંચાર કર્યો. અને

સૌને સંબોધતાં તેમણે કહ્યું: ‘હવે આ બાજુ છીપર નીચે ઊડિ સુધી ખોદીએ જરૂર પાણી નીકળશે.’ અને સૌ ફરીથી શ્રદ્ધાવંતા થઈને શ્રમમાં લાગી ગયા. અને થોડે જ ઊડિ જતા પાણીનો ઝરો જાણે પાતાળમાંથી છૂટ્યો હોય તેમ ફૂટી નીકળ્યો. સૌએ સ્વામિનારાયણ ભગવાનના નામની જય બોલાવીને એ તળાવનું નામ ‘હરિતળાવ’ પાડ્યું. આજેય બુદ્ધેજમાં એ ‘હરિતળાવ’ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની સેવાના પ્રતીક રૂપે ઊભું છે.¹⁴

એ સમયની બધી જ વિગતો તો ઇતિહાસમાં નોંધાઈ નથી, પરંતુ જેટલું કંઈ નોંધાયું છે તેના આધારે એટલું જાણવા મળે છે કે આવાં તો તેમણે ૨૮ સ્થળોએ વાવ-તળાવો-કૂવાઓ ખોદાવ્યાં હતાં.

માત્ર વાવ-કૂવા-તળાવો-અન્નક્ષેત્રો સુધી એમની કરુણા સીમિત નહોતી. એમની કરુણાનો ખરો પ્રભાવ તો લાખો લોકોના જીવનપરિવર્તનમાં અનુભવવા મળે છે.

કિશોરલાલ મશરૂવાળા નોંધે છે: ‘હજારો મનુષ્યોના જીવનમાં આસમાન-જમીનનો ફરક કરી નાખવામાં, તેમનામાં નવું ચૈતન્ય રેડવામાં, તેનું જીવન વિચારમય કરવામાં, તેમને બદીઓ અને વ્યસનોમાંથી છોડાવવામાં બુદ્ધ સિવાય કોઈ પણ ધર્મના સ્થાપકે સુધારકે કે કાયદા ઘડનારે અત્યાર સુધી આટલો યશ મેળવ્યો નથી.’¹⁵

વિખ્યાત સાહિત્યકાર ઈશ્વર પેટલીકર નોંધે છે: ‘શ્રીસ્વામિનારાયણે લાગલગાટ ૩૦ વર્ષ, એ કાળનો સર્વક્ષેત્રનો અંધકાર ઉલેચાય તેટલો ઉલેચીને પ્રકાશ પાથરવા સતત ગુજરાત, સૌરાષ્ટ્ર અને કચ્છમાં પરિભ્રમણ કર્યે રાખ્યું હતું... શ્રીસ્વામિનારાયણે નવયુગના પ્રભાતસૂર્યનો પ્રકાશ પાથરવાનું ગુજરાતમાં અવતાર-કાર્ય કરેલું છે. આધુનિક ગુજરાતના એ પહેલા જ્યોતિર્ધર.’¹⁶

પ્રસિદ્ધ વિદ્વાન શ્રી અનંતરાય રાવળ લખે છે: ‘છેલ્લા પોણા બે શતકનું ગુજરાતનું ભક્તિજીવન, સંસ્કારજીવન ને સાહિત્ય તેમનું બેઉનું (ભગવાન સ્વામિનારાયણ અને તેમના સંતોનું) ઋણી છે.’¹⁷

કવિવર શ્રી ન્હાનાલાલ કહે છે: ‘સ્વામિનારાયણે શું

૧૨. Peter Brent, Godmen of India, Penguin Book, 1972, p. 200

૧૩. Sthephen Fuchs, Rebellious Prophets, Asia Publishing House, 1965, p. 214.

૧૪. શ્રીહરિલીલામૃતમ્, ૬/૮

૧૫. કિશોરલાલ ઘનશ્યામલાલ મશરૂવાળા, સહજાનંદ સ્વામી અથવા સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાય, નવજીવન પ્રકાશન મંદિર, અમદાવાદ, ૧૯૪૦, પૃ. ૫૭.

૧૬. એજન, પૃ. ૧૨૨

૧૭. રઘુવીર ચૌધરી, સ્વામિનારાયણ સંતસાહિત્ય, બોચાસણવાસી અક્ષરપુરુષોત્તમ સંસ્થા, અમદાવાદ, ૧૯૮૧, પૃ. ૧૧૭

કર્તુ? એ ઇતિહાસ પ્રશ્નનો ઉત્તર એક જ સૂત્રમાં પૂછો તો એટલો જ છે કે શ્રીજીમહારાજે ગુજરાતને સરયૂનીરથી ધોઈ બ્રહ્મભીનો કીધો.^{૧૮}

સેવા-કરુણાના આવા વિરાટ સર્વતોમુખી અધ્યાયો રચવા છતાં, કેટલાક લોકોનાં દ્વેષ અને ઈર્ષ્યાના ભાવથી તેમને, તેમના સેવામય રહેલા સંતોને અને નિર્મળ હૃદયના લાખો હરિભક્તોને અસહ્ય વિરોધ વેઠવાનો પણ આવતો હતો. એ વિરોધ સહન કરીને પણ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ અને તેમના શિષ્યમંડળે સેવાનો વેગ સહેજ પણ મંદ પડવા દીધો નહોતો. શ્રી મશરૂવાળા નોંધે છે: ‘આટલા ટૂંકા વખતમાં દુનિયાના કોઈપણ ધર્મમાં આટલા શિષ્યો ભળ્યા ન હતા. ધર્મની સ્થાપના આટલી તીવ્રપણે કદી પણ જામી ન હતી. છતાં એ ધર્મના અનુયાયી થવું એ કાંઈ સહેલી વાત ન હતી. ત્યાગી ને ગૃહી બંનેને માથે અંદરના કપરા નિયમોનો અંકુશ તો હતો જ. (ઉપરાંત)

ત્યાગીઓને મારતા અને ગૃહસ્થોને રિભાવતા. ગામેગામ સત્સંગીઓ મહાજનબહાર ને ન્યાતબહાર મુકાવા લાગ્યા. મહાજન-બહાર એટલે સામાજિક બહિષ્કાર (બોયકોટ), એમની જોડે વેપાર ન કરે, એમને કોઈ પાણી ન આપે, એમને ત્યાં વાળંદ હજામત કરવા ન આવે, તેમને ત્યાં કોઈ મડદું ઉપાડવા પણ ન આવે. કેટલાયે સત્સંગીઓને વરસોનાં વરસો સુધી ન્યાતબહાર રહેવું પડેલું.^{૧૯}

પ્રસિદ્ધ સાક્ષર શ્રી યશવંત શુકલ લખે છે: ‘સ્વામિનારાયણે ભારે જહેમત વેઠીને, ભારે સાહસ કરીને, ભારે સંકટો વેઠીને અને પોતાની પરમહંસ મંડળીને પણ દુઃખ વેઠતી જોઈને હંમેશાં કોષ કર્યા વગર, અહિંસાત્મક રીતે કોમળતાથી અને કોમળ ભાવોનું જતન કરીને તેમણે એક વાતાવરણ સર્જ્યું, જે વાતાવરણનો હિસ્સો આપણી ગુજરાતની સંસ્કૃતિને

‘આટલા ટૂંકા વખતમાં દુનિયાના કોઈપણ ધર્મમાં આટલા શિષ્યો ભળ્યા ન હતા. ધર્મની સ્થાપના આટલી તીવ્રપણે કદી પણ જામી ન હતી. છતાં એ ધર્મના અનુયાયી થવું એ કાંઈ સહેલી વાત ન હતી. ત્યાગીઓને વેતરાગીઓ મારતા અને ગૃહસ્થોને મહાજનો રિભાવતા. એમની જોડે વેપાર ન કરે, એમને કોઈ પાણી ન આપે, એમને ત્યાં વાળંદ હજામત કરવા ન આવે, તેમને ત્યાં કોઈ મડદું ઉપાડવા પણ ન આવે.’

- શ્રી કિશોરલાલ મશરૂવાળા

ઘડવામાં, તેને ઉદ્ધારવામાં, સંસ્કારવામાં અને અર્વાચીનતા પ્રત્યે અભિમુખ કરવામાં સાર્થક બને છે.^{૨૦}

આજથી ૨૦૦ વર્ષ પહેલાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે વહાવેલી એ કરુણાગંગા આજે ૨૦૦ વર્ષ પછી પણ વહી રહી છે. બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા કે સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયની અન્ય શાખાઓ દ્વારા ચાલતી અનેક લોકસેવાઓ તેની સાક્ષી પૂરે છે. આરોગ્યસેવાઓ અને શિક્ષણસેવાથી લઈને આદિવાસી ઉત્કર્ષ સુધીની અનેકવિધ સેવાઓનું એક વિરાટ છત્ર બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજે લાખો લોકોને પૂરું પાડ્યું છે. લોકકલ્યાણથી લઈને આત્મકલ્યાણ સુધીના એ મહાકાર્યને માપવાનું ગજું કેળવવા પણ કરુણાની એ એવરેસ્ટ સમી ઊંચાઈએ પહોંચવું પડે. છીછરા પાણીમાં છબછબિયાં કરવાથી વિરાટ સાગરનો તાગ મેળવી શકાતો નથી. એટલે આવા મહાપુરુષોને કે તેમના વિરાટકાર્યને માપવા કરતાં

વંદવાનો પ્રયાસ જ કરવો રહ્યો. તાજેતરમાં કોરોના મહામારીના પ્રકોપ વચ્ચે સૌ કોઈ પોતાના ઘરમાં કેદ હતા ત્યારે મહંત સ્વામી મહારાજની પ્રેરણાથી લોકસેવાની કાવડ લઈને બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના સંતો અને સ્વયંસેવકોએ સેવાનું જે ઉદાહરણ પૂરું પાડ્યું છે તેમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણની કરુણાગંગાનાં જ નીર વહે છે.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની એ કરુણાગંગામાં તેમના પરબ્રહ્મ સ્વરૂપનો કલકલ નાદ સંભળાય છે. સ્વયં પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ નારાયણની એ કરુણાગંગા સમાજસેવાના સ્થૂળ સીમાડાઓ સુધી જ વહેતી નથી. એમની કરુણાગંગાના ઘાટે તો અસંખ્ય લોકો આત્યંતિક મુક્તિની મોજ માણતા હતા, આજેય માણે છે, અને આવનારા અનેક યુગો સુધી માણતા રહેશે. એ સૌની અનુભૂતિઓને જ વાચા આપતાં સંતકવિ મુક્તાનંદ સ્વામી ગાય છે:

આ અવસર કરુણાનિધિ કરુણા બહુ કીધી

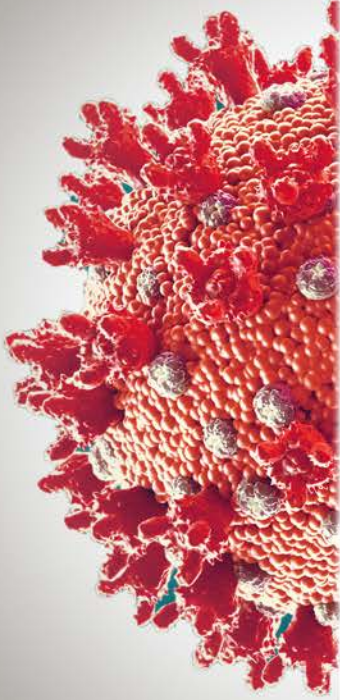
મુક્તાનંદ કહે મુક્તિ સુગમ કરી સીધી... ♦

૨૦. રઘુવીર ચૌધરી, સ્વામિનારાયણ સંતસાહિત્ય, બોચાસણવાસી અક્ષરપુરુષોત્તમ સંસ્થા, અમદાવાદ, ૧૯૮૧, પૃ. ૧૨૬

૧૮. કવિ ન્હાનાલાલ દલપતરામ, કવિ મનોહર નાનાલાલ, શિક્ષાપત્રી સમશ્લોકી, સન ૧૯૫૧, પૃ. ૨૪

૧૯. કિશોરલાલ ઘનશ્યામલાલ મશરૂવાળા, સહજાનંદ સ્વામી અથવા સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાય, નવજીવન પ્રકાશન મંદિર, અમદાવાદ, ૧૯૪૦, પૃ. ૫૬.

બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના હજારો
નિઃસ્વાર્થ કોરોના વોરિયર્સ દ્વારા

કોરોના પ્રકોપમાં સેવાનું અભિયાન

આત્મવત્ સર્વભૂતેષુ, યઃ પશ્યતિ સઃ પણ્ડિતઃ ॥

ભારતીય સંસ્કૃતિ શીખવે છેઃ બીજાને પોતાના આત્મીય ગણીને તેની સાથે કરુણાભર્યો વ્યવહાર કરે છે તે જ્ઞાની મહાપુરુષ છે. ભારતીય સંસ્કૃતિની આ ભાવનાનું પ્રતિબિંબ એટલે પ્રમુખસ્વામી મહારાજ. સૌને પોતાના આત્મીય ગણીને તેમણે પોતાનો જીવનમંત્ર જીવી બતાવ્યો હતોઃ ‘બીજાનાં ભલાંમાં આપણું ભલું...’ આત્મીયભાવે નિઃસ્વાર્થસેવાની ગંગા વહાવીને તેમણે સંસ્કૃતિની સેવાધારાને જીવંત રાખી છે. તેમની એ વિરાટ સેવાઓની ગંગોત્રી હતા ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ. તાજેતરમાં વિશ્વભરમાં ફેલાયેલી કોરોના મહામારીના સમયે આ સ્વામિનારાયણીય સેવાભાવનાનું દર્શન લાખો લોકોએ અનુભવ્યું. ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની દિવ્ય આધ્યાત્મિક ચેતનાનું વહન કરનારા પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા કોરોના મહામારીમાં કરાયેલી લોકસેવાઓ પર એક દૃષ્ટિ કરીએ...

કો રો ના મ હા મા રી ના અં ધ કા ર માં ઝ ણ હ ણી ઊ ઠ્યા નિઃ સ્વા ર્થ સે વા ના દી પ

પરબ્રહ્મ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના સમયથી આજપર્યંત સ્વામિનારાયણીય સેવા-કરુણાની ગંગાધારા અવિરત વહેતી રહી છે. દુષ્કાળ હોય કે અતિવૃષ્ટિ, સુનામી હોય કે ભૂકંપ, દીન-દુખિયાઓ પ્રત્યે હંમેશાં કરુણાથી ભીંજાતાં પ્રમુખસ્વામી મહારાજે અનેક પ્રાકૃતિક આપત્તિઓમાં વિરાટ સ્તરે રાહત-સેવાઓનો હાથ લંબાવીને લાખો લોકોને હૂંફ અને સધિયારો આપ્યાં છે. ઓરિસ્સા અને તામિલનાડુથી લઈને મહારાષ્ટ્ર કે ગુજરાતની કુદરતી આપત્તિઓ તેમજ આફ્રિકા, નેપાળ કે જાપાનની કુદરતી દુર્ઘટનામાં પણ સેવાઓનો પ્રવાહ કરુણાભીના પ્રમુખસ્વામી મહારાજે વહાવ્યો હતો. તેમના માર્ગદર્શન મુજબ ઠેર ઠેર બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના સંતો અને હજારો સ્વયંસેવકો સમયે સમયે લોકસેવામાં દોડી ગયા છે.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ અને બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજની એ જ પરંપરાને અનુસરીને પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજે પણ લોકસેવાની આહ્વાન જગાવી છે. સન ૨૦૨૦નું વર્ષ કોરોના મહામારીની વિકટ પરિસ્થિતિ લઈને આવ્યું, સમાજની આ વિકટ પળોમાં મહંત સ્વામી મહારાજની પ્રેરણાથી બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાએ ઠેર ઠેર લોકસેવાનો મહાન યજ્ઞ આદરી દીધો. કોરોના મહામારીમાં ભારત અને વિશ્વના અનેક દેશોમાં બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાનાં વિવિધ કેન્દ્રોમાં અનેકવિધ સ્તરે લોકસેવાઓ હાથ ધરવામાં આવી. કોરોનાની આપત્તિ વચ્ચે લોકડાઉનનો સમય ચાલી રહ્યો હતો ત્યારે ગરીબો અને જરૂરિયાતમંદોને રાહત પહોંચાડવા માટે સંસ્થાનાં દેશ-વિદેશનાં મંદિરો અને સત્સંગકેન્દ્રો દ્વારા ઠેર

ઠેર ફૂડપેકેટ્સ, તાજાં શાકભાજી, રાશનકીટ, પી.પી.ઈ. કીટ, માસ્ક, સેનિટાઈઝર, જીવનજરૂરિયાતની ચીજો વગેરેનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું. ભારત સહિત યુ.એસ., યુ.કે., આફ્રિકા, યુ.એ.ઈ. તેમજ એશિયા-પેસિફિક દેશોમાં સેવાની સરવાણી વહેવા લાગી. તનના પોષણની સાથે મન અને આત્માના સંપોષણ માટે પણ બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા અનેકવિધ ઓનલાઈન આયોજનો થતાં રહ્યાં. અહીં એ લોકસેવાઓની દીર્ઘ-સુદીર્ઘ ગાથામાંથી એક અલ્પ ઝલક પ્રસ્તુત છે.

લોકસેવાના વિરાટ અભિયાનને મુખ્યત્વે નીચેનાં સોપાનોમાં હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

જાહેર આરોગ્યની સુરક્ષા અંગે સભાનતા

- આંતરરાષ્ટ્રીય મહોત્સવ અગાઉથી રદ કરવામાં આવ્યો:

કોરોના વાયરસની મહામારી હજુ ગુજરાતમાં પ્રવેશી જ નહોતી ત્યારે માર્ચ મહિનાના પ્રથમ અઠવાડિયે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાએ આંતરરાષ્ટ્રીય વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ જાહેર સ્વાસ્થ્યની સુરક્ષા માટે રદ કરવાની જાહેરાત કરી દીધી હતી. છેલ્લા એક વર્ષથી જેની તડામાર તૈયારીઓ ચાલતી હતી તે આ આંતરરાષ્ટ્રીય મહોત્સવ તા. ૫ માર્ચથી શરૂ થવાનો હતો. પરંતુ બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાએ આગોતરી સભાનતા અને જવાબદારી દાખવીને જાહેર સ્વાસ્થ્યની સુરક્ષા માટે વિશ્વભરમાંથી આવનારા એક લાખથી વધુ લોકોને અગાઉથી ઉત્સવમાં આવતા અટકાવી દીધા હતા. વૈશ્વિક સ્તરના ઉત્સવને બદલે સ્થાનિક સ્તરે આ ઉત્સવ મર્યાદિત કરી દઈને સંસ્થાએ જે સભાનતા દાખવી તેનાથી લોકનેતાઓથી માંડી સૌ કોઈ પ્રભાવિત થયા હતા.

માત્ર એટલું જ નહીં, સંસ્થા દ્વારા દેશ-વિદેશમાં ચાલી રહેલાં તમામ જાહેર સભાઓ, સત્સંગ કાર્યક્રમો વગેરે પણ અગાઉથી રદ કરી દેવામાં આવ્યા. બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાનાં કુલ ૨૦,૦૦૦થી વધુ બાળ-યુવા-મહિલા-સંયુક્ત સત્સંગ મંડળોમાં દર સપ્તાહે લાખો લોકો એકત્રિત થાય છે. સરકારી પ્રશાસનની સૂચના પૂર્વે જ આ તમામ જાહેર અને સામુદાયિક કાર્યક્રમો જાહેર સ્વાસ્થ્યની સુરક્ષા માટે બંધ કરી દેવામાં આવ્યા. સોશિયલ ડિસ્ટન્સ,

માસ્ક, રોગપ્રતિકારક શક્તિનું સંવર્ધન વગેરે અંગે વ્યાપક સમજ આપીને લાખો લોકોને ઘરે બેઠાં જ સ્વચ્છતા અને સ્વાસ્થ્ય અંગે પૂર્ણ માહિતી આપીને જાગૃત કરવામાં આવ્યા.

લોકડાઉન દરમિયાન સકારાત્મક પોષણ

કોરોના મહામારીના ચેપને અટકાવવા માટે દેશ-વિદેશમાં તબીબી સંસ્થાઓ અને સરકારોએ લોકોને ઘરમાં રહેવા માટે આગ્રહપૂર્વક સલાહ આપી ત્યારે ઘરે બેઠાં સત્સંગની સરવાણી વહાવીને બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાએ લાખો લોકોને સકારાત્મક પોષણ આપ્યું.

ઓનલાઈન પ્રસાર માધ્યમો દ્વારા સંસ્થાએ વિવિધ સ્તરે દેશ-વિદેશમાં સત્સંગસભાઓ, આધ્યાત્મિક વ્યાખ્યાન શ્રેણીઓ, ઓનલાઈન આરતી-દર્શન કાર્યક્રમો, પ્રાર્થનાયજ્ઞો તથા મહાપૂજાઓ વગેરે કાર્યક્રમો હાથ ધર્યાં, જેમાં ઘરે બેઠાં જ ભાગ લઈને લાખો લોકો શાંતિ અને આંતરિક બળ પ્રાપ્ત કરી રહ્યા છે.

લાખો બાળકો, યુવાનો, મહિલાઓ, વડીલોને સકારાત્મકતાનું પોષણ થાય તેવા અનેકવિધ ઓનલાઈન કાર્યક્રમો, ઈ-સભા, પ્રેરણાસેતુ એપ વગેરેનું ભારત અને વિશ્વના અનેક દેશોમાં વિવિધ ભાષાઓમાં પ્રસારણ કરવામાં આવ્યું. તેમાંય ઓનલાઈન બાળ-યુવા-મહિલા સભાઓએ એક અનોખી ભાત પાડી. રચનાત્મક અને આનંદદાયક પ્રવૃત્તિઓની સાથે સાથે આધ્યાત્મિક અને નૈતિક મૂલ્યોનું પોષણ થાય, પારિવારિક એકતા વધે તેવા આ વિવિધ ઓનલાઈન કાર્યક્રમોએ ઉત્તમ મૂલ્યો સીંચીને લોકડાઉનને પારિવારિક સંબંધો માટે આશીર્વાદરૂપ બનાવી દીધું.

આ ઉપરાંત સંતો અને હજારો કાર્યકર્તાઓએ ફોન દ્વારા ભક્તો અને ભાવિકોને આધ્યાત્મિક તથા સામાજિક રીતે કાઉન્સેલિંગ કરીને માર્ગદર્શન આપ્યું અને હજુ આપી રહ્યા છે. તેનાથી લાખો પરિવારોને હુંફ અને સંઘર્ષ સામે સ્થિર અને મજબૂત રહેવાનું બળ પ્રાપ્ત થઈ રહ્યું છે.

તાત્કાલિક રાહતકાર્યો હાથ ધરાયાં

લોકડાઉન દરમિયાન સામાન્ય સ્થિતિ ધરાવતા અનેક પરિવારો માટે પેટનો ખાડો પૂરવાનું મુશ્કેલ થઈ પડ્યું હતું.

પેરિસ

મહારાષ્ટ્ર

કોરોના મહામારીમાં બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાની નિઃસ્વાર્થ સેવાઓને બિરદાવતા મહાનુભાવો

કોરોના મહામારીના વિકટ સમયમાં પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજની પ્રેરણાથી બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાએ ભારત અને વિદેશોનાં અનેક કેન્દ્રોમાં નિઃસ્વાર્થભાવે કરેલી સેવાઓને લાખો લોકો હૃદયથી બિરદાવી રહ્યા છે. જુદા જુદા દેશોના સ્થાનિક મહાનુભાવો તેમજ રાજદૂતાવાસોએ, ગવર્નરોએ પણ અભિભૂત થઈને બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાની સેવાઓને અંતઃકરણપૂર્વક બિરદાવી છે.

યુ.કે. અને યુરોપ ખાતે સંસ્થાની સેવાઓને બિરદાવતાં ફ્રાન્સ ખાતેના ભારતીય રાજદૂત શ્રી વિનય મોહન ક્વોટ્રાએ બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાને સન્માનપત્ર અર્પણ કર્યું હતું. રાજદૂતાવાસમાં તા. ૧૫ ઓગસ્ટના રોજ યોજાયેલા આ વિશિષ્ટ સમારોહમાં બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા વતી પેરિસ ખાતેના સંસ્થાના અગ્રણી સ્વયંસેવક શ્રી શૈલેશભાઈ ભાવસારે આ સન્માન સ્વીકાર્યું હતું.

કોરોના મહામારીના વિકટ સમયે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના સ્વયંસેવકોની સેવાઓને બિરદાવતાં યુ.ઈ.એ. ખાતેના ભારતીય કોન્સલ જનરલ શ્રી વિપુલજીએ રાજદૂતાવાસ વતી અભિનંદન પત્ર પાઠવતાં જણાવ્યું હતું કે ‘બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના સ્વયંસેવકોનું સેવા માટેનું સમર્પણ હું હૃદયથી બિરદાવું છું. કોરોના રાહતકાર્યમાં છેલ્લા સાડા ત્રણ મહિનાથી ભારતીય કોન્સુલેટ સાથે રહીને બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના સ્વયંસેવકોએ અતુલનીય કાર્ય કર્યું છે.’

મહારાષ્ટ્રમાં બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાએ કરેલી સેવાઓ બદલ ગવર્નર શ્રી ભગતસિંહ કોશિયારીએ સંસ્થાને બિરદાવતાં બહુમાન પત્ર અર્પણ કર્યો હતો.

ન્યૂઝીલેન્ડ

ન્યૂઝીલેન્ડની રાજધાની વેલિંગ્ટન ખાતે ભારતીય હાઈકમિશનના રાજદૂતશ્રી મૂકેશ પરદેશી દ્વારા ન્યૂઝીલેન્ડ ખાતે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાએ કરેલી સેવાઓને બિરદાવતાં સંસ્થાને સન્માનવામાં આવી હતી.

પૂર્વ આફ્રિકામાં કેન્યા ખાતે કિયામ્બુ પ્રાંતના ગવર્નરશ્રી જેમ્સ ન્યોરોએ જણાવ્યું હતું કે બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા મળેલી રાહત-સામગ્રી લોકોને પહોંચાડીને અમે રાહત અનુભવીએ છીએ. આ બદલ

બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાનો અમે આભાર માનીએ છીએ.

ભારતના વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ સમગ્ર ભારતમાંથી ૧૬ વિવિધ લોકસેવી સંસ્થાઓ સાથે સંવાદ કર્યો હતો અને તેમાં બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાને પણ નિમંત્રિત કરવામાં આવી હતી. પૂજ્ય ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામી તથા પૂજ્ય બ્રહ્મવિહારીદાસ સ્વામીએ સંસ્થા દ્વારા થઈ રહેલાં સેવાકાર્યોની વિગત દર્શાવી ત્યારે વડાપ્રધાનશ્રી સહિત સૌ કોઈ પ્રભાવિત થયા હતા.

નાનાં નાનાં બાળકોથી લઈને વડીલો સુધી સૌ કોઈ માટે ઘરમાં પૂરતી ખાદ્ય સામગ્રી ન હોવાને કારણે ઠેર ઠેર દયનીય દશ્યો સર્જવા લાગ્યાં. એવા પરિવારો સુધી રાહતનો હાથ લંબાવવા માટે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાએ સઘન પ્રયાસો કર્યા. સ્થાનિક સરકારી પ્રશાસન દ્વારા થયેલાં સર્વેક્ષણ અને તેમની જરૂરિયાત મુજબ બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાએ જરૂરિયાતમંદો અને ગરીબોને મદદ કરવા માટે તાત્કાલિક ધોરણે ઠેરઠેર રાહતકાર્યો આરંભી દીધાં.

દિલ્હી, જયપુર, જોધપુર, નાગપુર, મુંબઈ, ઈન્દોર, અમદાવાદ, સુરત, વડોદરા, નવસારી, ભરૂચ, રાજકોટ, ગોંડલ, દાદરા-નગરહવેલી (સેલવાસ), મહુવા, જૂનાગઢ, ધારી, હિંમતનગર, પેટલાદ, પિંડવાડા, સારંગપુર, ભુજ, ગાંધીનગર, મોડાસા, ગોધરા, નવસારી, સાંકરી, તિથલ, સિરોહી, મોરબી, જામનગર વગેરે સહિત નાનાં-મોટાં અનેક બી.એ.પી.એસ. મંદિરો અને સત્સંગકેન્દ્રો લોકસેવાથી ધમધમવાં લાગ્યાં. આ સેવાઓ અંતર્ગત નીચે મુજબ રાહત કાર્યો કરવામાં આવ્યાં.

■ રાશનકીટ, ભોજન અને શાકભાજીનું વિતરણ

જરૂરિયાતમંદ પરિવારો માટે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાએ વિવિધ આયોજનો દ્વારા લોકોની પ્રાથમિક જરૂરિયાત પૂરી પાડવાનો પ્રયાસ કર્યો.

લાખો જરૂરિયાતમંદો માટે બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા ખાદ્ય સામગ્રીની રાશનકીટ તૈયાર કરવામાં આવી, જેમાં લોટ, દાળ, ચોખા, તેલ, મસાલા, ગોળ વગેરેનો સમાવેશ કરવામાં આવતો હતો. એક પરિવારને અંદાજિત ૧૫ દિવસ સુધી ચાલે તેવી રાશનકીટનું લાખો પરિવારોમાં વિતરણ કરવામાં આવ્યું હતું. અટલાદરા બી.એ.પી.એસ. મંદિર ખાતેથી સ્થાનિક પ્રશાસનના સંયોજન સાથે જરૂરિયાતમંદોને ૫૦,૦૦૦ જેટલી રાશનકીટ અર્પણ કરવામાં આવી હતી. તેવી જ રીતે અન્ય બી.એ.પી.એસ. મંદિરો દ્વારા પણ સ્થાનિક જરૂરિયાતમંદોને કીટનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું હતું.

લોકડાઉનના સમયમાં લીલાં શાકભાજીની અસહ્ય અછત ઊભી થઈ હતી. પરિણામે શાકભાજી ખૂબ મોંઘાં બન્યાં હતાં. સામાન્ય પરિવારો માટે શાકભાજી મેળવવાનું શક્ય જ નહોતું. વળી, શાકભાજી દ્વારા કોરોના વાઈરસના ચેપનો પણ ભય વ્યાપ્યો હતો. એવા સમયે દૂર દૂર ખેડૂતોનાં

ખેતરોમાંથી તાજાં લીલાં શાકભાજી લાવીને અસરગ્રસ્ત લોકોના ઘર સુધી પહોંચાડવાનું એક વિરાટ કાર્ય સંસ્થાએ હાથ ધર્યું, જેનાથી અનેક પરિવારોને પોષણ મળી રહ્યું.

અમદાવાદ, નડિયાદ, વડોદરા વગેરે સહિત બી.એ.પી.એસ. મંદિરોમાં તાજાં શાકભાજીનું વિતરણ પણ કરવામાં આવ્યું, જેમાં કુલ ૪,૦૦,૦૦,૦૦૦થી વધુ કિલો શાકભાજી જરૂરિયાતમંદોનાં ઘર સુધી પહોંચાડવામાં આવ્યું હતું. અમદાવાદ બી.એ.પી.એસ. મંદિર ખાતેથી જરૂરિયાતમંદો માટે પ્રતિદિન બે હજાર કિલો તાજાં શાકભાજીનું વિતરણ કરવામાં આવતું હતું. પ્રતિદિન વહેલી સવારે પ્રાંતિજ, મહેમદાવાદ, નેનપુર વગેરે સ્થળેથી તાજાં શાકભાજી અમદાવાદના શાહીબાગ મંદિરે લાવવામાં આવતાં. ખેતરમાંથી આવેલાં એ તાજાં શાકભાજીને સ્વચ્છ પાણીથી બરાબર ધોવામાં આવતાં, ત્યારબાદ કોરોના વાયરસથી બચવા માટે આવશ્યક સ્વચ્છતાનાં તમામ ધોરણોને અનુસરીને સંતો અને સ્વયંસેવકો મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા પ્રાપ્ત થયેલી યાદી મુજબ પરિવાર દીઠ બાયોડિઝેસ્ટિબલ કોથળીઓમાં પેકિંગ કરતા. ત્યારબાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા નિર્ધારિત સ્થળોએ તેનું નિઃશુલ્ક વિતરણ કરવામાં આવતું. આવી જ રીતે અન્ય બી.એ.પી.એસ. મંદિરો અને સત્સંગકેન્દ્રોમાં પણ આ સેવાનો પ્રવાહ અવિરત વહેતો રહ્યો. આમ, લોકડાઉન દરમિયાન ૧૬,૦૦,૦૦૦ ભોજન થાળી માટે પર્યાપ્ત થઈ રહે તેટલાં લીલાં શાકભાજીનું સ્વચ્છતાનાં ધોરણોનું ગંભીરતાથી પાલન કરીને વિતરણ કરવામાં આવ્યું છે. દરરોજ ૨૪,૦૦૦ ભોજન થાળી માટે વિતરણ કરાયેલાં આ તાજાં શાકભાજીમાં રીંગણ, દૂધી, કોબીજ, ફ્લાવર, બટાટા, ટામેટાં, મરચાં, આદુ, લીંબુ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

આ ઉપરાંત, કોરોના વોરિયર્સ તરીકે ફરજ બજાવતા સરકારી સેવાકર્મીઓ, ક્વોરન્ટીન થયેલા પરિવારો, પોલીસકર્મીઓ, ગરીબો અને જરૂરિયાતમંદોને ગરમ ભોજન આપવામાં આવ્યું, જેનો લાખો લોકોએ લાભ લીધો હતો.

આમ, લોકડાઉન દરમિયાન બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા કુલ એક કરોડથી વધુ લાભાર્થીઓ માટે ગરમ ભોજનની વ્યવસ્થા, રાશનકીટનું વિતરણ અને ફૂડપેકેટનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું છે. દરરોજ આ રીતે જરૂરિયાતમંદ લોકો સુધી પહોંચીને બી.એ.પી.એસ.

સ્વામિનારાયણ સંસ્થાએ એ લાખો આંતરડી ઠારી છે.

ઠેર ઠેર મહાનુભાવોએ આ સેવાપ્રવૃત્તિઓની મુલાકાત લઈને અહોભાવ પ્રગટ કર્યો હતો. અમદાવાદ શહેરના મ્યુનિસિપલ કમિશનર શ્રી વિજય નેહરાએ શાહીબાગ મંદિરે ચાલી રહેલી આ સેવાની મુલાકાત લઈને સંસ્થાની આ સેવાને બિરદાવી હતી. મુંબઈમાં મહારાષ્ટ્રના ગૃહમંત્રીશ્રી અનિલ દેશમુખ, પૂર્વ કેન્દ્રીય મંત્રીશ્રી પ્રફુલ્લ પટેલ વગેરે મહાનુભાવોએ પણ આ સેવાપ્રવૃત્તિ નિહાળીને ખૂબ

પ્રસન્નતા દાખવી હતી.

■ મેડિકલ સહાય

કોરોના મહામારીમાં આરોગ્ય સંસ્થાઓનાં નિયંત્રણોને લક્ષ્યમાં રાખીને બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા વિવિધ સ્તરીય આરોગ્ય સેવાઓ પણ કરવામાં આવી.

મહારાષ્ટ્ર ખાતે કોરોનાનો ઉપદ્રવ એટલો બધો વધ્યો હતો કે હોસ્પિટલોમાં પૂરતા ખાટલાઓ નહોતા. આથી, સંસ્થા દ્વારા એક હજારથી વધુ હોસ્પિટલ બેડ્સ તૈયાર કરીને

વ્હાઈટ હાઉસ ખાતે અમેરિકન રાષ્ટ્રપ્રમુખશ્રી દ્વારા પ્રાર્થના સમારોહમાં હિન્દુધર્મનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા વૈદિક પ્રાર્થનાનું ગાન

અમેરિકાની રાજધાની વોશિંગ્ટન ડીસી ખાતે રાષ્ટ્રપ્રમુખ શ્રી ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પની ઉપસ્થિતિમાં તા. ૭ મે, ૨૦૨૦ના રોજ યોજાયેલ રાષ્ટ્રીય પ્રાર્થના સમારોહમાં હિન્દુ સમાજનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાને અમેરિકાના વ્હાઈટ હાઉસ તરફથી નિમંત્રણ પાઠવવામાં આવ્યું હતું. કોરોના મહામારીમાં સૌની રક્ષા થાય, આપત્તિગ્રસ્તોની સેવા કરતા ડોક્ટરો અને સ્વાસ્થ્યકર્મીઓ તેમજ મહામારીનો ભોગ બનેલા તમામને વિશેષ બળ મળે તે માટે વ્હાઈટ હાઉસ ખાતે વિવિધ ધર્મના પ્રતિનિધિઓની ઉપસ્થિતિમાં આ પ્રાર્થનાસભાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ કાર્યક્રમમાં અમેરિકન પ્રેસિડેન્ટ શ્રી ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પ અને વાઈસ પ્રેસિડેન્ટ શ્રી માઈક પેન્સ દ્વારા ખ્રિસ્તી ધર્મ, યહૂદી ધર્મ, હિન્દુ ધર્મ, ઈસ્લામ ધર્મના પ્રતિનિધિઓને વ્હાઈટ હાઉસ ખાતે પ્રાર્થના માટે આમંત્રિત કરવામાં આવ્યા હતા.

તેમાં સનાતન હિન્દુ ધર્મનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા વતી સંસ્થાના સ્વયંસેવક શ્રી હરીશ બ્રહ્મભટ્ટે વૈદિક મંત્રગાન કર્યું હતું. તેમણે યજુર્વેદીય શાંતિપાઠનું ગાન કરીને તેનો મર્મ સમજાવતાં જણાવ્યું હતું, ‘જળ-સ્થળ-અંતરિક્ષ અને ચરાચર સર્વત્ર સૃષ્ટિમાં શાંતિ સ્થપાય તે માટે આ પ્રાચીન વૈદિક મંત્રમાં પ્રાર્થના કરવામાં આવી છે.’ આ મંત્રનો વિગતે મર્મ સમજાવીને તેમણે એ શાંતિનાં મૂલ્યોનું પ્રસારણ કરવા માટે કટિબદ્ધ બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાનો પણ ટૂંકમાં પરિચય આપ્યો હતો.

આમ, વ્હાઈટ હાઉસ ખાતે બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાએ સમગ્ર હિન્દુધર્મનું ગૌરવપૂર્ણ પ્રતિનિધિત્વ કરીને વૈદિક સનાતન હિન્દુધર્મનો શાશ્વત શાંતિ-સંદેશ પ્રસારાવ્યો છે. સંસ્થાની સેવા બદલ અન્ય હિન્દુ સંગઠનોએ અભિનંદન પાઠવ્યાં છે.

હોસ્પિટલોમાં દાનમાં આપવામાં આવ્યા હતા. નાસિક ખાતે મ્યુનિસિપલ હોસ્પિટલમાં સંસ્થાએ ૪૦૦ બેડ્સનું અનુદાન કર્યું હતું.

આ ઉપરાંત, શરૂઆતના સમયમાં માસ્કની ખૂબ મોટા પાયે જરૂરિયાત ઊભી થઈ ત્યારે ઠેર ઠેર માસ્ક પહોંચાડવાની સેવા પણ સંસ્થાએ કરી હતી. માસ્કની સાથે સાથે કોરોના વોરિયર્સ માટે પ્રાથમિક જરૂરિયાત મુજબ લોકો માટે એન ૯૫ માસ્ક, પી.પી.ઈ. કીટ તથા કેરકીટનું વિતરણ કરવામાં

આવ્યું.

બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાની મેડિકલ ટીમના સ્વયંસેવકોએ એમ્બ્યુલન્સ અને દવાઓની કીટ સાથે અમદાવાદની ઝૂંપડપટ્ટીઓમાં જઈને કોરોના દર્દીઓનું સ્કીનિંગ કરવામાં સેવાઓ આપી છે. ૨૦૦૦થી વધુ લોકોનું સ્કીનિંગ કરીને તેમને માર્ગદર્શન અને સારવાર આપવામાં આવ્યા છે. જરૂરિયાતમંદ લોકોને યોગ્ય હોસ્પિટલ સુધી પહોંચાડવામાં મદદ કરી છે.

સ્થળાંતરિત શ્રમિકો માટે બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાએ આપ્યો સહાયનો હાથ...

યુ.એ.ઈ. બોન્ડેની 'વંદે ભારત મિશન' હેઠળ સ્વયંસેવકોની અદ્ભુત સેવા...

કોરોના આપત્તિમાં લોકડાઉન વેળાએ લાખો યાયાવર કે સ્થળાંતર પામેલા લોકોની રોજી-રોટી છીનવાઈ ગઈ. આથી એ સૌ પોતાના વતન ભણી ભાગવા લાગ્યા. એવા સમયે દેશ-વિદેશમાં બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના સ્વયંસેવકોએ માનવતા દાખવીને વિવિધ સ્તરે તેમને સહાય કરી.

યુ.એ.ઈ. ખાતે ભારત સરકાર દ્વારા આયોજિત વંદે ભારત મિશન હેઠળ સ્વદેશ પરત લવાઈ રહેલા ભારતીયોની સેવામાં બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના સ્વયંસેવકોએ મહત્ત્વનું યોગદાન આપ્યું છે. યુ.એ.ઈ.માં ફસાઈ ગયેલા સેંકડો ભારતીયોને ટિકિટની વ્યવસ્થાથી લઈને ભારતીય રાજદૂતાવાસ સાથે સંયોજન કરીને વતન પરત પહોંચાડવામાં આ સ્વયંસેવકોએ દિવસ-રાત પુરુષાર્થ કર્યો છે. એ ભારતીયોને ૭૦,૦૦૦થી વધુ ભોજન પૂરાં પાડીને સંસ્થાના સ્વયંસેવકોએ સ્થળાંતરની મદદની સાથે તેમની આંતરડી પણ ઠારી. ૨૫૦થી વધુ ભારતીયોને રહેવાની કોઈ વ્યવસ્થા નહોતી ત્યારે તેમને બે મહિના માટે આવાસની વ્યવસ્થા કરવામાં પણ સંસ્થાએ વ્યવસ્થા કરી આપી હતી. બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના સમર્પિત સ્વયંસેવકોએ કુલ ૫,૦૦૦ કલાકોનો સમય આપીને મુશ્કેલીમાં મુકાયેલા ભારતીયોની કોન્સ્યુલેટ ખાતેથી વિગતો મેળવીને તેમને ફ્લાઈટના બુકિંગથી લઈને તમામ પ્રકારનાં કાર્યોમાં મદદ કરીને માનવતાનું ઉત્તમ ઉદાહરણ પૂરું પાડ્યું હતું. ૧૨૫થી વધુ લોકો એવા પણ હતા કે જેમને ભારત જવાના પૈસા નહોતા, એમની ટિકિટનો ખર્ચ પણ બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાએ ઉપાડી લીધો હતો.

યુ.એ.ઈ.ના સંનિષ્ઠ હરિભક્ત શ્રી અશોકભાઈ કોટેયાને જાણ થઈ કે યુ.એ.ઈ. ખાતે કામ કરતા શ્રમિક ભારતીયોને દુબઈ હોસ્પિટલમાં સારવાર દરમ્યાન ૧,૫૦,૦૦,૦૦૦ રૂપિયાનું બિલ ભરવાનું આવ્યું છે ત્યારે હોસ્પિટલ, ભારતીય રાજદૂતાવાસ અને અન્ય અધિકારીઓનો સંપર્ક કરીને તેમણે તે બધા જ દર્દીઓની સારવાર નિઃશુલ્ક કરાવી હતી એટલું જ નહીં, હોસ્પિટલમાં જઈને એક એક ભારતીય દર્દીને સારવાર બાદ ડિસ્ચાર્જ કરાવીને તેમના પરિવાર સાથે છેક ભારત સુધી પહોંચાડવામાં ખર્ચ આપીને શ્રી અશોકભાઈએ ઉદાર દિલે મદદ કરી હતી.

આ ઉપરાંત ભારતમાં પરપ્રાંતીય કામદારોને એક સ્થળેથી બીજા સ્થળે જવાની દુર્દમ્ય દશા આવી પડી ત્યારે માર્ગ ચાલીને જતા એ ભૂખ્યા જનો-પરિવારો માટે સંસ્થાનાં ભરૂચ, નાગપુર વગેરે મંદિરોએ ભોજનની વ્યવસ્થા કરી હતી. તો સંસ્થાની પ્રેરણાથી સંસ્થાના અનેક હરિભક્તોએ પોતાની વ્યક્તિગત સહાય-સખાવત પણ ઉદાર દિલે વહાવી હતી. ૨,૫૦,૦૦૦ જેટલા પરપ્રાંતીઓને રેલવેના બુકિંગ દ્વારા તેમને ઘરે પહોંચાડવામાં સરકારશ્રી સાથે રહીને અક્ષર ટ્રાવેલ્સના કર્મચારીઓએ નોંધપાત્ર યોગદાન આપ્યું હતું. અમદાવાદના સુશીલકુમાર અગ્રવાલ વગેરે અનેક હરિભક્તોએ મહંત સ્વામી મહારાજની પ્રેરણાથી વિવિધ સ્તરે સહાયકાર્યો કરીને માનવતા દાખવી હતી.

વિદેશનાં અનેક કેન્દ્રોમાં સ્વયં સેવકોની નિઃસ્વાર્થ સેવાઓએ લોકોનાં હૈયાં ગદ્ગદિત કરી દીધાં

બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા અનેક વિસ્તારોમાં કોરોના મહામારી જાગૃતિ અભિયાન પણ યોજવામાં આવ્યાં હતાં, જેમાં કોરોના મહામારીથી બચવા માટેના માન્ય થયેલા ઘરઘથ્થુ ઉપાયો દર્શાવવામાં આવતા હતા. દાદરા અને નગરહવેલીનાં આદિવાસી ગામોમાં સંસ્થાના સ્વયંસેવકોએ ગામડે ગામડે ધૂમીને લોકોને કોરોના મહામારી સામે રક્ષણ મેળવવાના ઉપાયો સમજાવ્યા હતા.

આ ઉપરાંત કોરોના મહામારી દરમિયાન ઈમરજન્સી માટે ઉપયોગમાં આવી શકે તે માટે સંસ્થાના સારંગપુર, રાયસણ વગેરે પરિસરોમાં ખંડો ફાળવવામાં આવ્યા છે.

ઉલ્લેખનીય છે કે સંસ્થા દ્વારા સ્થાપિત યોગીજી મહારાજ હોસ્પિટલ-અમદાવાદ, શાસ્ત્રીજી મહારાજ હોસ્પિટલ-વડોદરા, પ્રમુખસ્વામી મહારાજ હોસ્પિટલ-સુરત વગેરે

હોસ્પિટલો અને અન્ય આરોગ્યકેન્દ્રો દ્વારા વિવિધ સ્તરે આરોગ્ય સેવાઓ કરવામાં આવી. આ ઉપરાંત ભારતમાં કુલ ૯ મોબાઇલ મેડિકલ યુનિટ દ્વારા હજારો ગરીબ અને પછાત વિસ્તારોમાં બીમાર લોકોની ઘરે બેઠાં નિઃશુલ્ક સારવાર અને નિદાનની સેવા કરવામાં આવી છે. દરરોજ એક યુનિટ દ્વારા ૨૫૦ દર્દીઓની સારવાર કરવામાં આવી છે, એ રીતે ત્રણ મહિનામાં કુલ ૨,૦૦,૦૦૦થી વધુ દર્દીઓનાં નિદાન-સારવાર કરવામાં આવ્યાં છે. એટલું જ નહીં, એલોપથી ઉપરાંત આયુર્વેદિક, હોમિઓપેથી વગેરે રેમેડીઝ દ્વારા એ ગરીબોની રોગ-પ્રતિકારક શક્તિ વધારવાના પણ પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા છે.

રોગપ્રતિકારક શક્તિ વધારે અને કોરોનાના ચેપ સામે રક્ષણ આપે તેવાં વિવિધ ઔષધો વિપુલ માત્રામાં

બી.એ.પી.એસ. અમૃત હર્બલ કેર દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવ્યાં.

આ ઉપરાંત ભારત, યુ.કે., યુ.એસ.એ., કેનેડા અને અન્ય દેશોમાં બી.એ.પી.એસ. મેડિકલ ટીમના નિષ્ણાતોએ ઠેરઠેર જાનના જોખમે ફ્રન્ટ લાઈનર્સ તરીકે ફરજ બજાવીને અનેક કોરોનાગ્રસ્તોની સેવા કરી છે. બી.એ.પી.એસ.ના સ્વયંસેવકોએ મેડિકલ ક્ષેત્રે આપેલી આ સેવાઓની ગાથા એક વિશેષ અધ્યાયની ગરજ સારે તેટલી વિસ્તૃત છે. યુ.કે.માં ભાવિન પટેલ જેવા કેટલાય સ્વયંસેવકોએ પ્લાઝમા ડોનેશન દ્વારા કેટલાય દર્દીઓની જિંદગી બચાવવામાં મદદ કરી હતી. તેમના નવયુવાન સુપુત્ર ડૉ. મૌલિકભાઈ જેવા સ્વયંસેવકોએ ફ્રન્ટલાઈનર તરીકે કોરોનાની આપત્તિ વહોરી લઈને અનેક દર્દીઓની સેવા કરીને બીજા લોકો માટે પણ પ્રેરક ઉદાહરણ પૂરું પાડ્યું હતું. સુરતના લેબ ટેક્નિશિયન ચેતન ચૌહાણ શંકાસ્પદ દર્દીઓના કોરોના ટેસ્ટ માટે સેમ્પલ લઈ રહ્યા છે. પોતે કેન્સર પીડિત હોવા છતાં કોરોના વોરિયર્સ તરીકે ફરજ પર આવી સૌ કોઈ માટે દાખલારૂપ કામગીરી કરી રહ્યા છે.

વિદેશોમાં રાહતકાર્યો

ભારત ઉપરાંત વિદેશોમાં પણ બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાનાં જુદાં જુદાં કેન્દ્રોમાં રાહતકાર્યો કરવામાં આવ્યાં. પૂર્વ અને દક્ષિણ આફ્રિકા, યુ.કે. અને યુરોપ, અમેરિકા અને કેનેડા, એશિયા પેસેફિકના દેશો અને આરબ દેશો સહિત વિશ્વનાં અનેક કેન્દ્રોમાં સંસ્થાએ વિશાળ પાયે સેવાકાર્ય કર્યું. જેમાં ખાસ કરીને અમેરિકામાં ન્યૂજર્સી-ન્યૂયોર્ક વગેરે રાજ્યોમાં, કેનેડામાં ટૉરન્ટો ખાતે, ઈંગ્લેન્ડમાં લંડન ખાતે, ઑસ્ટ્રેલિયામાં સિડની, મેલબર્ન, પર્થ, બ્રિસ્બેન વગેરે ખાતે અને પૂર્વ આફ્રિકામાં કેન્યા ખાતે અને યુ.એ.ઈ.માં અબુધાબી અને દુબઈ વગેરે કેન્દ્રોમાં કોરોના મહામારીમાં વિવિધ સ્તરે લોકસેવાઓ હાથ ધરવામાં આવી.

■ યુ.કે. અને યુરોપ ખાતે સેવાઓ

લંડન ખાતે બી.એ.પી.એસ. મંદિરમાં સેવા આપતા સંતોના માર્ગદર્શન હેઠળ ૧૧૦૦ કરતાં વધુ સ્વયંસેવકો યુ.કે. અને યુરોપનાં ૬૧ શહેરોમાં સેવાકાર્ય માટે ધૂમી વળ્યા હતા, જેમાં ફ્રાન્સ, ઑસ્ટ્રિયા, બેલ્જિયમ, ઝેક રિપબ્લિક,

ડેનમાર્ક, જર્મની, આયર્લેન્ડ, નેધરલેન્ડ, ઈટાલી, પોલેન્ડ, પોર્ટુગલ, સ્પેન, સ્વિત્ઝર્લેન્ડ વગેરે દેશોનો સમાવેશ થાય છે.

બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા જાહેર જનજાગૃતિના કાર્યક્રમો યોજાતા રહ્યા, જેમાં કોરોના મહામારીમાં સ્વાસ્થ્ય સુરક્ષાના ઉપાયો દર્શાવવામાં આવ્યા તેમજ કોરોના વોરિયર્સની સેવાને બિરદાવવામાં આવી.

સ્વયંસેવકોએ ૨૦,૦૦૦ જેટલા ટેલિફોનિક વાર્તાલાપ કરીને હજારો આપત્તિગ્રસ્ત પરિવારોને સાંત્વના આપી હતી. ૪,૦૦૦ પરિવારોના વડીલોને જીવન જરૂરિયાતની સામગ્રી પહોંચાડવામાં પણ મદદ કરી હતી. સાથે સાથે પ્રતિદિન ૮૦૦ ટિકિન તૈયાર કરીને જરૂરિયાતમંદોને પહોંચાડવામાં આવતા હતાં. કુલ ૪૨,૦૦૦થી વધુ ભોજન ડિશ જરૂરિયાતમંદોનાં ઘરોનાં આંગણાં સુધી પહોંચાડવામાં આવી હતી. એ ઉપરાંત ૭૫ ટન તાજાં ફળ અને શાકભાજી તથા ગ્રોસરીની વસ્તુઓનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું હતું. હોસ્પિટલ્સ, પોલીસ સ્ટેશન, ફાયર સ્ટેશન, શાળા, કેર હોમ્સ વગેરે સ્થળે પહોંચીને સ્વયંસેવકોએ વિશેષ સેવાઓ કરી હતી.

આ લોકસેવાની સાથે સાથે વિદેશોનાં તમામ કેન્દ્રો-મંદિરો દ્વારા અનેક આધ્યાત્મિક આંદોલનો પણ થતાં રહ્યાં.

તા. ૨૨ માર્ચ, ૨૦૨૦ના રોજ લંડન મંદિર દ્વારા ‘નેશનલ ડે ઓફ પ્રેયર એન્ડ એક્શન’ તરીકે યોજાયો હતો. જેમાં યુ.કે. અને યુરોપના હજારો ભક્તો-ભાવિકોએ ભાગ લીધો હતો.

■ નોર્થ અમેરિકા

નોર્થ અમેરિકા ખાતે ગતિમાન બી.એ.પી.એસ. સત્સંગકેન્દ્રો દ્વારા પણ કોરોના મહામારીમાં લોકસેવાનાં અનેક કાર્યો હાથ ધરવામાં આવ્યાં હતાં. અમેરિકા સ્થિત ૧૦૦ કરતાં વધુ બી.એ.પી.એસ. મંદિરો અને સત્સંગકેન્દ્રો દ્વારા ઠેર ઠેર રાહત સામગ્રીનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું હતું. પી.પી.ઈ. કીટ તથા ફૂડપેકેટનું પણ વિતરણ કરવામાં આવ્યું હતું. સાથે સાથે આ વિકટ પરિસ્થિતિ સામે સ્થિર રહેવાની હિંમત પ્રાપ્ત થાય તે માટે ઓનલાઈન સમૂહ અભિષેક, મહાપૂજા આદિક કાર્યક્રમો પણ યોજાયા. નિયમિત યોજાતી ઓનલાઈન સમૂહ મહાપૂજાઓમાં ઘરે બેઠાં હજારો પરિવારોએ લાભ પ્રાપ્ત કરે છે.

અમેરિકામાં ઠેર ઠેર નાગરિકોની સેવામાં કાર્યરત

સેવાધારીઓને પણ પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવ્યા હતા. બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાનાં ૧૦૦ કરતાં વધુ મંદિરોમાં બ્લુ લાઈટ પ્રજ્વલિત કરીને તેઓને બિરદાવવામાં આવ્યા હતા.

કેનેડા ખાતે બી.એ.પી.એસ. દ્વારા રાહતકાર્યોની સાથે સાથે ઘેર ઘેર મહાપૂજા, ઘેર ઘેર ઠાકોરજીનો અભિષેક, અને ૨૪ કલાક સ્વામિનારાયણ મહામંત્રની ધૂનનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. જેમાં કેનેડા સ્થિત હજારો ભક્તો-ભાવિકો જોડાયા હતા. કેનેડામાં ૨૬,૦૦૦થી વધુ ટેલિફોનિક

વાર્તાલાપ કરીને ૨,૦૦૦થી વધુ સ્વયંસેવકો દ્વારા માર્ગદર્શન આપવામાં આવ્યું હતું.

■ આફ્રિકા

પૂર્વ અને દક્ષિણ આફ્રિકા ખાતે બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા કોરોના મહામારીમાં આપત્તિગ્રસ્તોની સેવામાં અનેક સેવાકાર્યો કરવામાં આવ્યાં છે. કેન્યા ખાતે અનાજનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું, સો કરતાં વધારે સ્થળોએ પાણીની ટાંકીઓ પહોંચાડવામાં આવી. આ ઉપરાંત પી.પી.ઈ. કીટનું વિતરણ,

કોરોના મહામારીમાં મુંબઈના ભુલાયેલા ડબ્બાવાળાઓને અપાઈ રાહત સામગ્રી... રેડી ટુ ઇટ સ્વામિનારાયણ વેજિટેબલ મસાલા ખીચડીએ ઠારી અનેક લોકોની આંતરડી...

મુંબઈના ‘ડબ્બાવાલા’ઓ વર્ષોથી લોકોને ઓફિસમાં ટિકિન પહોંચાડતા રહ્યા છે. પરંતુ તેઓ એવા સમયે જ ભુલાઈ ગયા, જ્યારે કોરોનાની મહામારીમાં તેમને જ ટિકિનની જરૂરિયાત પડી! પરંતુ મહંત સ્વામી મહારાજની પ્રેરણાથી મુંબઈના બી.એ.પી.એસ. મંદિર દ્વારા હજારો ‘ડબ્બાવાલા’ઓને રાશનકીટ પહોંચાડવામાં આવી ત્યારે તેઓ ગદ્ગદ થઈ ગયા. પ્રત્યેક કીટમાં ચોખા, લોટ, દાળ, ચણા, ખાંડ, મીઠું, તેલ, રસોઈના મસાલાઓ ઉપરાંત સાબુ અને માથાના તેલની પણ સામગ્રીનો સમાવેશ થતો હતો.

આ ઉપરાંત મુંબઈ-પૂણેની ‘સ્વામિનારાયણ વેજિટેબલ મસાલા ખીચડી’એ પણ લાખો લોકોની આંતરડી ઠારી. કોરોના મહામારીમાં ફસાયેલા લોકો માટે ‘રેડી ટુ ઇટ સોલ્યુશન’ તરીકે શુદ્ધતાનાં તમામ ધોરણો જાળવીને આ પૌષ્ટિક ખીચડી તૈયાર કરવામાં આવી હતી. છ મહિના સુધી ચાલે તેવી આ રેડી-ટુ-ઇટ ‘સ્વામિનારાયણ ખીચડી પૌષ્ટિક-સ્વાદિષ્ટ અને કેમિકલ-પ્રિઝર્વેટિવ વગરની છે. પૂણેના દેસાઈ ફૂડ્સ દ્વારા ફેક્ટરી પેકિંગ થતું હોવાથી કોઈ જ માનવસ્પર્શ તેમાં થતો નથી. લોકડાઉનમાં કોઠારી ભક્તિપ્રિય સ્વામીના માર્ગદર્શન હેઠળ બી.એ.પી.એસ. મંદિર, દાદર દ્વારા રેડી-ટુ-ઇટ ખીચડીનાં ૫,૦૦૦ જેટલાં પેકેટ્સનું દરરોજ વિતરણ કરવામાં આવ્યું. આ પૌષ્ટિક ખીચડીની વિશેષતાઓને કારણે સમગ્ર મહારાષ્ટ્ર જ નહીં, તામિલનાડુ, ઉત્તરાખંડ અને નેપાળમાં પણ તેની માગ જોવા મળી રહી છે. FSSAIના માનદંડ અનુસાર પૌષ્ટિક, પ્રોટીન, કાર્બોહાઈડ્રેટ સાથેની આ ખીચડીનો સ્વાદ જેમ રેપર ખોલી વેફર ખાઈએ તેમ માણી શકીએ છીએ. બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાની આ સેવા અને તેની વ્યવસ્થાથી મહારાષ્ટ્ર-મુંબઈના પ્રશાસકો પણ અભિભૂત થયા હતા.

રાશન કીટનું વિતરણ, ગરમ ભોજનનું વિતરણ, રક્તદાન વગેરે સેવાપ્રવૃત્તિઓ પણ ઠેર ઠેર કરવામાં આવી છે. કેન્યામાં નકુરુ ખાતે આવેલી ‘બોન્ડેની’ ઝુંપડપટ્ટીમાં ૪,૦૦૦ કરતાં વધારે લોકો માટે લોટ, ચોખા, કઠોળ, તેલ, સાબુ વગેરે સહિતની રાહતસામગ્રી કીટનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું હતું. સંસ્થાના સ્વયંસેવકોએ ઘરોઘર જઈને આ સામગ્રીનું વિતરણ કર્યું ત્યારે લાભાર્થીઓ ગદ્ગદ થઈ ગયા હતા.

ઝામ્બિયા ખાતે બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા અને નીલકંઠ ગ્રૂપ ઓફ કંપની દ્વારા ૮૩,૦૦૦ કિલો રાશન કીટનું જરૂરિયાતમંદોને વિતરણ કરવામાં આવ્યું હતું. આ ઉપરાંત સર્વત્ર શાંતિ સ્થપાય તે માટે વૈદિક મહાપૂજા યોજાઈ હતી, જેમાં ઘેર બેઠાં ૧૬,૩૭૦ ભક્તોએ લાભ લીધો હતો. સાથે આફ્રિકા સ્થિત ૨૮ મંદિરોમાં પણ મહાપૂજાવિધિ યોજાઈ હતી. આ સમૂહ મહાપૂજાવિધિમાં પણ ભક્તોએ બહોળી સંખ્યામાં જોડાઈને આધ્યાત્મિક પ્રેરણા પ્રાપ્ત કરી હતી.

■ એશિયા-પેસેફિક દેશો

બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા એશિયા-પેસેફિક દેશોમાં પણ કોરોના મહામારીમાં જરૂરિયાતમંદોની વિવિધ સેવા કરવામાં આવી, જેમાં ઓસ્ટ્રેલિયાના સિડની, મેલબર્ન, પર્થ, બ્રિસ્બન, એડિલેઈડ, કેનબેરા, ગોલ્ડ કોસ્ટ, હોબાર્ટ વગેરે શહેરો તેમજ ન્યૂઝીલેન્ડના ઓક્લેન્ડ, વેલિંગ્ટન, કાઈસ્ટ ચર્ચ વગેરે શહેરો ખાતે લોકસેવાઓ અને વિવિધ આધ્યાત્મિક-સામાજિક કાર્યક્રમોની સરવાણી વહી હતી.

આ શહેરોમાં આપત્તિગ્રસ્તોને ૧૫,૦૦૦થી વધુ ભોજન-રાશન કીટ વગેરે પહોંચાડવા ઉપરાંત ૧૦,૦૦૦થી વધુ ફોન કોલ્સ દ્વારા આપત્તિગ્રસ્તોને માર્ગદર્શન અપાયું હતું.

આમ, આ કોરોના મહામારીમાં સમાજને પડખે ખડેપગે ઊભા રહીને બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાએ લોકસેવાનું એક ઉત્તમ ઉદાહરણ પૂરું પાડ્યું છે.

સંતો-સ્વયંસેવકોની નિઃસ્વાર્થ સેવા

બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા ચાલી રહેલાં આ રાહતકાર્યોમાં ભારત ને વિદેશોનાં સેંકડો મંદિરો ખાતે વિવિધ સ્તરે સેવાઓ કરવામાં આવી. દેશ-વિદેશમાં સંસ્થાનાં ૧૧,૦૦૦થી વધુ સ્વયંસેવકો-સંતો નિઃસ્વાર્થભાવે

આ સેવા કાર્યોમાં જોડાયા. નોંધનીય છે કે આ સેવા દરમિયાન સોશિયલ ડિસ્ટન્સ અને સ્વચ્છતાનાં તમામ ધોરણોનું ખૂબ ગંભીરતાથી પાલન કરવામાં આવ્યું હતું.

પ્રધાનમંત્રીશ્રીના રાહતફંડમાં અનુદાન

અનેક સ્તરીય રાહતકાર્યોના એ દોરને આગળ લંબાવતાં બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાએ પ્રધાનમંત્રી તેમજ ગુજરાતના મુખ્યમંત્રીશ્રીના રાહત-ફંડમાં તેમજ અન્ય આર્થિક સહાય મળીને ૧,૮૦,૦૦,૦૦૦ રૂપિયાનું આર્થિક અનુદાન આપ્યું છે.

કોરોના વોરિયર્સ રાષ્ટ્રીય અભિવાદન કાર્યક્રમ

સૌ નાગરિકોની રક્ષામાં ડોક્ટરો અને અન્ય સ્વાસ્થ્ય-કર્મીઓ, પોલીસ કર્મચારીઓ અને સફાઈકર્મચારીઓ વગેરે અનેક લોકો પોતાના સ્વાસ્થ્યનું જોખમ વહોરી લઈને ખડેપગે સૌની સેવામાં રત હતા. એ સૌનું અભિવાદન કરવા માટે, એમનો જુસ્સો વધારવા માટે પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી દ્વારા ૨૨ માર્ચ અને ૫ એપ્રિલ ૨૦૨૦ના રોજ રાષ્ટ્રીય આયોજનો આપવામાં આવ્યાં હતાં. જેમાં પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજ સહિત બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાનાં તમામ કેન્દ્રોના સંતો-ભક્તોએ જોડાઈને કોરોના વોરિયર્સનું અભિવાદન કર્યું હતું. તા. ૨૨ માર્ચ, ૨૦૨૦ના રોજ સાંજે ૫.૦૦ વાગ્યે તમામ બી.એ.પી.એસ. મંદિરોમાં અને લાખો હરિભક્તોનાં ઘરોમાં આરતીનું ગાન થયું, ત્યારબાદ ઘંટનાદ, નગારું, ઝાલરવાદન, મંજીરા વાદન દ્વારા કોરોના વોરિયર્સને વધાવવામાં આવ્યા હતા. તા. ૫ એપ્રિલ, ૨૦૨૦ના રોજ રાત્રે ૮ વાગ્યે તમામ બી.એ.પી.એસ. મંદિરોમાં અને લાખો હરિભક્તોનાં ઘરોમાં દીપજ્યોતિ પ્રજ્વલિત કરીને કોરોના વોરિયર્સ પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરવામાં આવી હતી. ♦

આ અંગેના વિગતવાર સમાચારો જાણવા બાજુના ક્યૂઆર (QR) કોડ પર આપના મોબાઈલ ફોનનો કેમેરો ધરીને સ્કેન કરો અને સંસ્થાની વેબસાઈટ પર જાઓ...

કોરોના મહામારીની વૈશ્વિક વિપત્તિ વેળાએ બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા રાહતસેવાઓ **આંકડાકીય નજરે...**

પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજની પ્રેરણાથી બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાનાં દેશ-વિદેશનાં મંદિરો-કેન્દ્રો દ્વારા કરવામાં આવેલી રાહત-સેવાઓનો એક જૂદા અધ્યાય છે. અહીં એ દેશ-વિદેશની સેવાઓમાંથી ઉપલબ્ધ માહિતીના આધારે એકીકૃત-સંકલિત આંકડાકીય માહિતી પ્રસ્તુત છે.

કોરોના મહામારીને કારણે ભૂખે
ટળવળતા લોકો સુધી પહોંચી
ખાદ્ય સામગ્રી...

૧,૨૦,૦૦,૦૦૦થી વધુ
ભોજનથાળીની ખાદ્યસામગ્રીનું
વિતરણ કરાયું.

બજારનાં દ્વાર બંધ હતાં, પરંતુ સેવાનાં
દ્વાર ખુલ્લાં હતાં, પરિણામે લાખો લોકોને
ઘરે પહોંચી રાહત...

૬૦,૦૦,૦૦૦થી વધુ
રાશન કીટ, કેર કીટનું
વિતરણ કરાયું.

ભોજન જ નહીં, પરંતુ ભોજનની સાથે
ભૂખ્યાજનોની આંતરડી ઠરી સંતોના
નિઃસ્વાર્થ પ્રેમ-પ્રસાદથી...

૧૦,૦૦,૦૦૦થી વધુ
લાભાર્થીઓને
ગરમ ભોજન અપાયું.

ભારત ઉપરાંત આફ્રિકાનાં દૂર દૂરનાં
ગામડાંઓ સુધી અનાજની
વણઝારો સેવા-સખાવતમાં પહોંચી...

૯૩,૦૦૦ કિલોથી વધુ
અનાજનું
વિતરણ કરાયું.

લોકડાઉનમાં લીલાં શાકભાજી લોકોનાં
રસોડાં સુધી પહોંચ્યાં અને
પોષણક્ષમ આહાર મળ્યો...

૪,૦૦,૦૦૦ કિલોથી વધુ
તાજાં શાકભાજીનું
વિતરણ કરાયું.

જાનના જોખમે કોરોનાના દર્દીઓની
સેવા કરતા કોરોના વોરિયર્સ માટે
પી.પી.ઈ. કીટ કવચ સમાન બની રહી.

૧,૮૦,૦૦૦થી વધુ
પી.પી.ઈ. કીટનું કોરોના
વોરિયર્સ માટે વિતરણ કરાયું.

જ્યાં આરોગ્ય વ્યવસ્થાઓ નહોતી પહોંચી
ત્યાં મેડિકલ વાન સેવામાં પહોંચી.

૨,૦૦,૦૦૦થી વધુ
ગ્રામીણ-પછાત દર્દીઓની
૯ મોબાઈલ દવાખાનાં દ્વારા
સારવાર કરવામાં આવી.

દર્દીઓની સેવામાં ખરે પગે રહેતી હોસ્પિટલોને ટેકો આપવાનું કામ પણ નોંધપાત્ર બની રહ્યું.

૨૫૦થી વધુ હોસ્પિટલોને

દેશ-વિદેશમાં વિવિધ સ્તરે સહયોગ અપાયો.

દર્દીઓની સંખ્યા પ્રમાણે કેટલાંય સ્થળોએ ખાટલા નહોતા. તાત્કાલિક પહોંચાડાયેલા ખાટલાઓએ દર્દીઓને સુવિધા આપી.

૧,૦૦૦થી વધુ

હોસ્પિટલ બેડ્સનું દાન કરાયું.

સામાન્ય જનસમુદાય સુધી સેનિટાઈઝર પહોંચાડવામાં આવ્યું, કોરોનાથી સુરક્ષિત રહેવા માટે એક કવચ આપ્યું.

૫,૦૦૦ લિટરથી વધુ

સેનિટાઇઝરનું વિતરણ કરાયું.

તનની સાથે મન અને આત્માની તંદુરસ્તી જાળવવા સતત સત્સંગની સરવાણી વહી.

૩૦,૦૦,૦૦૦થી વધુ

લોકોને ઓનલાઇન સત્સંગનો લાભ મળ્યો.

વ્યક્તિગત ફોનની લાઈફલાઈને
હજારો પરિવારોને માર્ગદર્શન અને
સંઘર્ષ સામે ટકવાની શક્તિ આપ્યાં.

૨,૫૬,૦૦૦થી વધુ

લોકોને ફોન કોલ્સ દ્વારા
હૂંફ અને માર્ગદર્શન અપાયાં.

આધુનિક માધ્યમો દ્વારા
યોજાયેલા ચર્ચા-સંવાદોએ
દિશા ચીંધી - વ્યવહાર અને મોક્ષની.

૯,૦૦૦ લોકોને

વેબિનાર દ્વારા
માર્ગદર્શન અપાયું.

સ્વની પરવાહ છોડીને
પરની સેવા માટે સ્વયંસેવકો અને
સંતોએ વંદનીય યોગદાન આપ્યું.

૧૧,૦૦૦થી વધુ

સ્વયંસેવકો-સંતોએ
વિવિધ સ્તરે સેવાઓ આપી.

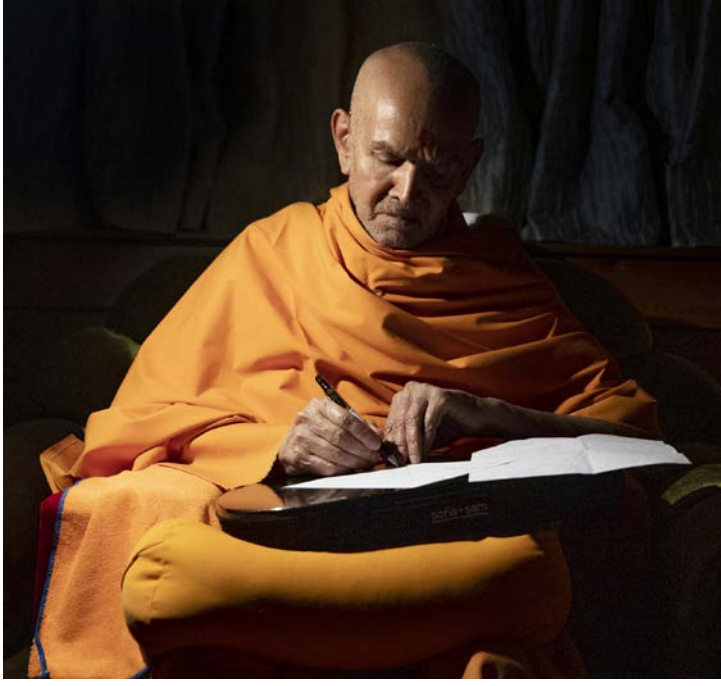

સરકારશ્રી તથા સેવાભાવી સંસ્થાઓને
અનુદાન આપીને સેવાના વર્તુળને
વધુ વ્યાપક બનાવાયું.

૧,૮૦,૦૦,૦૦૦ રૂ.

આર્થિક અનુદાન સરકારશ્રી
અને અન્ય સંસ્થાઓને અપાયું.

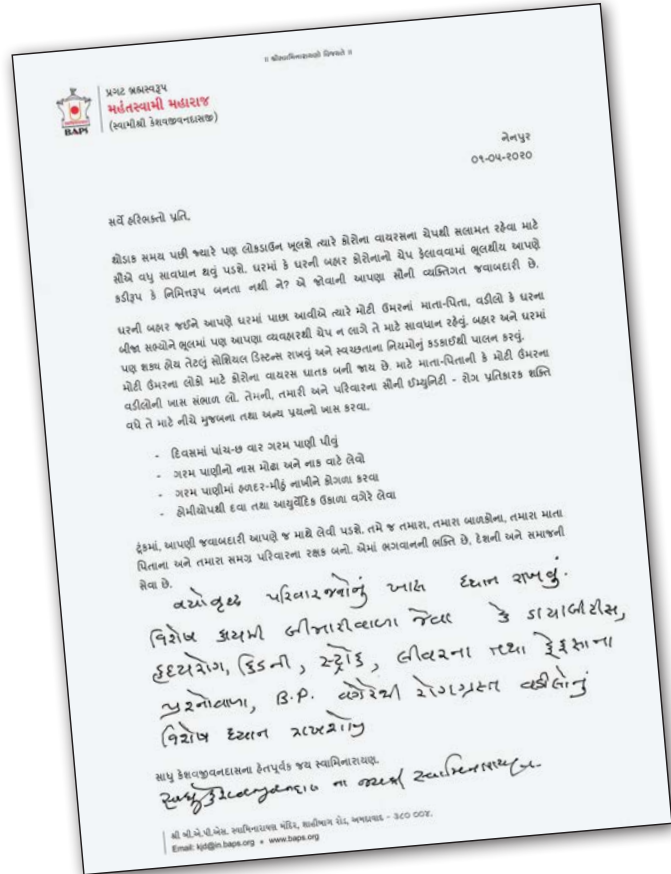

પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજે હરિભક્ત સમાજ અને જાહેર જનસમાજને કોરોનાથી સુરક્ષિત રહેવા માટે પાઠવ્યા પ્રાર્થના પત્ર

કોરોના મહામારીના વિકટ સમયે પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજની પ્રેરણાથી બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા અનેકવિધ સેવા-કાર્યક્રમો હાથ ધરવામાં આવ્યા, તો બીજી તરફ તેઓશ્રી સૌને સતત સાવધાની રાખવા માટે પણ પત્રો અને વ્યાખ્યાનો દ્વારા જાગૃતિની આહ્વાન લગાવતા રહ્યા.

કોરોના મહામારીમાંથી વિશ્વ જલદી બહાર આવે તે માટે તેઓ નિત્ય પ્રાતઃપૂજા તેમજ સવાર-બપોર-સાંજ ત્રણેય સમયે હૃદયપૂર્વક પ્રાર્થના કરતા રહ્યા છે. કોરોનાના સંક્રમણને કારણે જેમણે પ્રાણ ગુમાવ્યા છે એવા સેવાકર્મીઓ કે આમ નાગરિકોના આત્માને શાંતિ પ્રાપ્ત થાય, તેમના પરિવારજનોને સ્વજનની વિદાય સહન કરવાનું બળ પ્રાપ્ત થાય, કોરોનાગ્રસ્તોને પુનઃ સ્વાસ્થ્ય પ્રાપ્ત થાય, કોરોનાની રસી વહેલી તકે શોધાઈ જાય વગેરે સંકલ્પો સાથે તેઓ નિયમિત પ્રાર્થના કરતા રહ્યા છે અને સૌને પ્રાર્થનામાં જોડી રહ્યા છે. પ્રાર્થનાની સાથે સાથે સૌની સુરક્ષા-સુખાકારી માટે તેમણે સમયે સમયે અનુભવપૂર્ણ માર્ગદર્શન આપતા પત્રો પણ જાહેર સમુદાયને સંબોધીને લખ્યા. પ્રત્યેક પત્રમાં તેમનું સૌ પ્રત્યેનું વાત્સલ્ય અને સૌ પ્રત્યેની આત્મીયતા વ્યક્ત થાય છે. સ્વામીશ્રીના પ્રાસાદિક હસ્તાક્ષરોમાં જ એ પત્રો પૈકી બે પત્ર અહીં પ્રકાશિત કરીએ છીએ. આ પત્રો આપણને સૌને કોરોનાના ચેપથી સુરક્ષિત રહેવાની પ્રેરણા આપતા રહેશે.

નેનપુર
22.8.20
બુધવાર

સ્વામી-શ્રી
પ્રમુખ સ્વામી

“ બચ્ચો કા ખેલ માત રામજીના
સાવધાન રહેજો.”
“ કાપનું પ્રધાનપણું છે.”

૨. સંતો તથા ૨. સર્વે પ્રાપ્તિ,

વિરોધ CORONA — 19 ના ઉપદ્રવ દ્વારા
કાપનું પ્રધાનપણું છે. મોટે ભાગે તેના પ્રખરતામાં ન
અવધાન તે મોટે બદામને સાવધાન રહેવું.

તેમાં નીચે ના મુદ્દા પર ખાસ ધ્યાન
આપવું અને તે પ્રમાણે ઉપાયો લેવા પડે છે.
તેમાં સ્વચ્છતા તથા બીજાની પણ સ્થિતિ રહેલી છે.

૧) Immunity વધે તે લક્ષ્યમાં રાખજો.

૨) Distancing ખાસ રાખવું. દરેક જગ્યા
દૂર રહેવું — એકબીજાં એકબીજા સાથે કુદ રહેવું.
તેનું કડકપણે રાત દિવસ પાલન કરવું.

-2-

૩) Mask કાયમ પ્રેરણ રાખજો.
તેમાં છૂટકા ન લેવી.

૪) Sanitization ના નિયમોનું ચૂંસપણે પાલન
કરવું.

૫) 20 રૂબાઈ કોઈ ટીલાસ રાખવી નહીં. કાપડ
Corona Virus ખૂબજ કડકથી બાપડ
રમને ધાતક બને છે.

૬) મહારાજ ની દવાથી કોઈ પ્રશ્ન નહીં
દાખ, સફાઈ, ઘસો. છતાંય સાવધાની પ્રેરણ
રાખવી નોઈએ.

નોંધ —

Immunity વધારવા મોટે,

- ૧) ગરમ પાણી દિવસમાં પાંચ દવાર પીવું
- ૨) ગરમ પાણીનો નાશ મોઢોને નાક થી લેવો.
- ૩) ગરમ પાણીમાં દુધદરમીકું નાંખીને કોળા કરવાં.
- ૪) Homoeopathy દવા, આયુર્વેદિક ઉપાયો લેવા.
- ૫) પ્રાણરક્ષા કરવા.

સ્વામી કેશવજીવંદાસ ના નરસી
સ્વામિનારાયણ.

સ્વામિનારાયણ અક્ષરપીઠ દ્વારા પ્રકાશિત વિસ્તૃત જીવન ચરિત્ર

બ્રહ્મસ્વરૂપ શ્રી પ્રમુખસ્વામી મહારાજ

લેખક : સાધુ આદર્શજીવનદાસ

આ છે એક પ્રેરક ઉદાહરણ - જ્યાં સુખ-આનંદનાં મોજાં ઊછળે છે...

બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજનું જીવન એટલે અસંખ્ય લોકોનાં જીવનને પાવન કરતી, અસંખ્યનાં યોગ-ક્ષેમનું વહન કરતી દિવ્ય ભાગીરથી. સતત ૯૫ વર્ષની એમની જીવનયાત્રા ‘બીજાના ભલામાં આપણું ભલું છે’ - એ જીવનમંત્રને સાર્થક કરતી રહી. પળે પળે સૌ કોઈને પ્રેરણા આપે, ક્ષણે ક્ષણે આપણા જીવનનું ઘડતર કરે, આપણને ઊર્ધ્વગતિ પમાડે, મુક્તિના સર્વોચ્ચ શિખરે લઈ જાય એવા એમના પરમ પવિત્ર બૃહદ જીવનને વર્ણવતી ચરિત્રશ્રેણી પ્રકાશિત થઈ રહી છે.

હજારો લોકો આ જીવનચરિત્રનો પાઠ કરીને પ્રેરણા પામી રહ્યા છે અને પ્રેરણા આપી પણ રહ્યા છે. એવું એક ઉદાહરણરૂપ નામ છે - શ્રી રાવજીભાઈ પટેલ. ઈંગ્લેન્ડમાં લંડનસ્થિત શ્રી રાવજીભાઈ ૯૪ વર્ષની વય ધરાવે છે, પરંતુ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના જીવનચરિત્રનો અવિરત પાઠ કરીને પળેપળ સુખ-શાંતિની મોજ માણે છે. જાણીને આશ્ચર્ય થશે કે ટૂંકા સમયમાં તેમણે પ્રમુખસ્વામી મહારાજના જીવનચરિત્રના પ્રકાશિત થયેલા પ્રથમ ભાગને ૧૧ વખત, દ્વિતીય ભાગને છ વખત અને તૃતીય ભાગને પાંચ વખત વાંચ્યો છે! અર્થાત્ આશરે ૧૩૦૦૦ પૃષ્ઠોનું વાંચન! પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે

હૃદયપૂર્વક બિરદાવતાં શ્રી રાવજીભાઈને ખૂબ આશીર્વાદ આપ્યા. રાવજીભાઈ કહે છે ‘મને ખૂબ આનંદ આવે છે પ્રમુખસ્વામી મહારાજ જીવનચરિત્ર વાંચવામાં. જાણે અખંડ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ મારી સાથે જ હોય એવો મને પળે પળે સુખદ અને દિવ્ય અનુભવ થાય છે.’ આપણે પણ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના સાંનિધ્યને અને તેમના સ્વરૂપ સમ મહંત સ્વામી મહારાજની પ્રસન્નતાને માણીએ - આ જીવનચરિત્રનો નિત્ય પાઠ કરીને.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે જ્યાં બિરાજીને
સકલ શાસ્ત્રોના સાર રૂપ વચનામૃતો ઉદ્ભોધ્યાં
એ મહાન તીર્થધામ ગટપુરમાં
પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજના સાંનિધ્યમાં
ભક્તિભાવપૂર્વક ઊજવાયો...

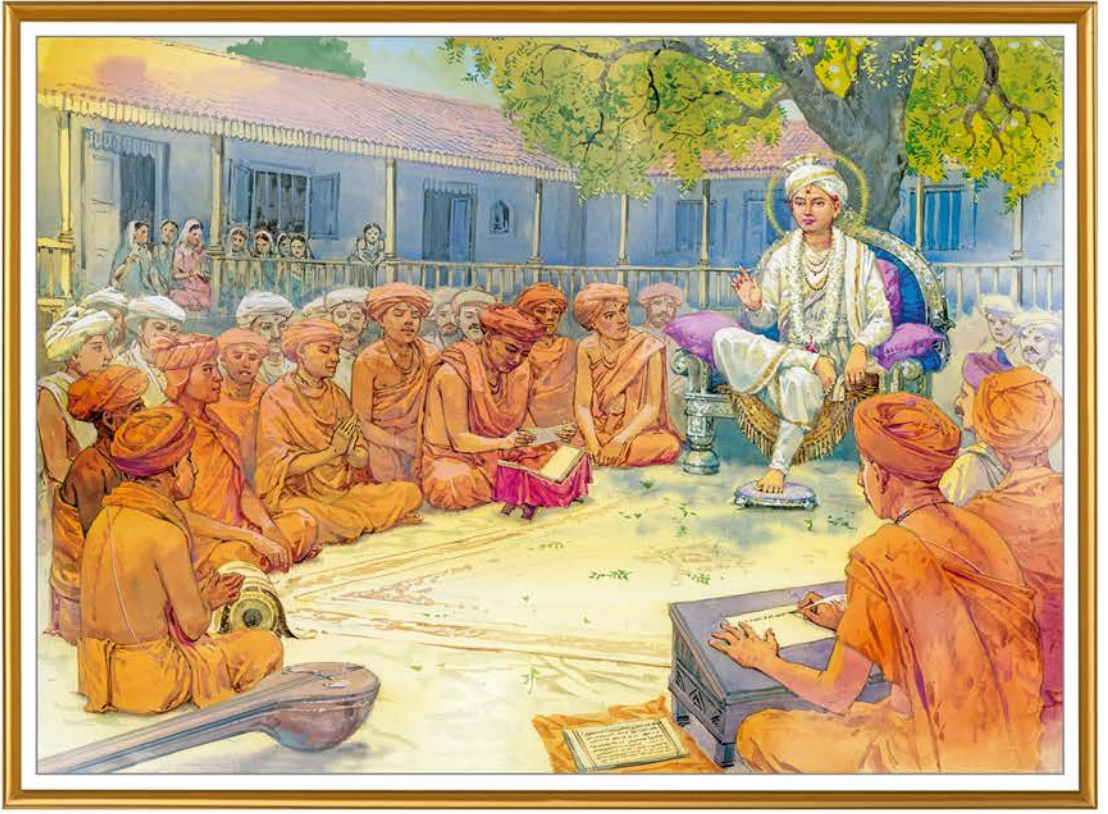

વિ.સ. ૧૮૮૬-૨૦૮૬

વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ

૬ થી ૧૦ માર્ચ,
૨૦૨૦

વચનામૃત એટલે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પરાવાણીનો દિવ્ય ગ્રંથ. જેને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની ઉપસ્થિતિમાં જ એમના મહાન પરમહંસ શિષ્યો દ્વારા સંપાદિત કરવામાં આવ્યો હતો અને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે જ તેને જોઈને પ્રમાણિત કરી આપ્યો હતો એવો મહાન આધ્યાત્મિક ગ્રંથ. ગઢપુર, સારંગપુર, લોથા, પંચાળા, કારિયાણી, વરતાલ, અમદાવાદ વગેરે સ્થળોએ શ્રીહરિએ ઉદ્બોધેલાં વચનામૃતોનો આ સંગ્રહ, વિશ્વના પ્રસિદ્ધ ધાર્મિક-આધ્યાત્મિક ગ્રંથોની શ્રેણીમાં કંઈક જુદી જ ભાત પાડે છે. સકલ શાસ્ત્રોના અનુભવપૂર્ણ સારરૂપ આ વચનામૃતો માટે સ્વયં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ઉચ્ચારે છે: ‘આ વાર્તા જે અમે કરી છે તે કેવી છે? તો વેદ, શાસ્ત્ર, પુરાણ આદિક જે જે કલ્યાણને અર્થે પૃથ્વીને વિષે શબ્દમાત્ર છે, તે સર્વેનું અમે શ્રવણ કરીને તેનું સાર કાઢીને આ વાર્તા કરી છે. તે પરમ રહસ્ય છે ને સારનું પણ સાર છે.’ (વચનામૃત ગઢડા મધ્ય પ્રકરણ ૨૮)

વચનામૃત માટે પ્રસિદ્ધ ગાંધીવાદી ચિંતક કિશોરલાલ મશરવાળા લખે છે: “સહજાનંદ સ્વામીનાં વચનામૃતોનો સંગ્રહ, એ તો ગુજરાતી ભાષાનું એક રત્ન છે. સાધનદશામાં આધ્યાત્મિક અને વિચારમય જીવન ગાળવા ઇચ્છનારને ગુજરાતી ભાષામાં આવું પુસ્તક વિચાર્યા વિના ભાગ્યે જ ચાલે એમ મને લાગે છે. એ પુસ્તકનું મનન અને નિદિધ્યાસન કરી એના સિદ્ધાંતો અને ઉપદેશોને જીવનમાં ઉતારવા પ્રયત્ન કરનાર અડધા વિના રહે જ નહીં. આધ્યાત્મિક સિદ્ધાંતોના રહસ્યથી અને તેનો સાક્ષાત્કાર કરવા માટે વ્યાવહારિક સૂચનાઓથી ભરપૂર આટલું નાનકડું પુસ્તક ભાગ્યે જ બીજું છે. એમાં ઠેકાણે ઠેકાણે એ વચનો કહેનારનો સ્વાનુભવ પ્રત્યક્ષ થાય છે.”

આ અજોડ શાસ્ત્રનો દ્વિશતાબ્દી ઉત્સવ તીર્થધામ ગઢપુર ખાતે પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજની ઉપસ્થિતિમાં માર્ચ મહિનાના પ્રથમ સપ્તાહે ઊજવાઈ ગયો. જેના નભોમંડળમાં શ્રીહરિએ ઉદ્બોધેલાં વચનામૃતોના શબ્દો આજેય ગુંજે છે એવા તીર્થધામ ગઢપુરમાં ઊજવાયેલા આ ઉત્સવે વચનામૃતના પડઘા સર્વત્ર ગુંજી ઊઠ્યા હતા. તેના સંક્ષિપ્ત અહેવાલને માણીએ...

વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવે પંચદિવસીય કાર્યક્રમોથી

ઝળહળી ઊઠ્યું તીર્થધામ ગટપુર

પવિત્ર ઘેલા નદીના કાંઠે જાણે અંતરિક્ષમાંથી નભોમંડળ નીચે ઊતરી આવ્યું હોય તેવી અનોખી શોભાથી બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિર શોભતું હતું. ઘુમ્મટ-ઘુમ્મટીઓ, દેરાં-દેરીઓ, કાંગરાઓ, તોરણ-કમાનો, સ્તંભપંક્તિઓ, સોપાનપંક્તિઓ, કાષ્ઠ કલાથી અલંકૃત હવેલીઓ અને ઉતુંગ શિખરો બધું જ દીપજ્યોતિઓથી ઝળહળી ઊઠ્યું હતું. સ્વયં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે જ્યાં અક્ષરધામ તુલ્ય મંદિર બાંધવાની દિવ્ય યોજના કરી હતી એ ઘેલા તટનો ટેકરો આજે ધન્યતાથી હરખાતો હતો. ભગવાન સ્વામિનારાયણનો એ સંકલ્પ પૂર્ણ કરનાર બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજ, બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજ અને બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના અનુગામી પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજની ઉપસ્થિતિમાં વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવનો એક અનોખો માહોલ ઝળહળતો હતો.

વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી, માણકીના અસવાર શ્રીહરિની ભવ્ય કાંસ્યમૂર્તિનું ઉદ્ઘાટન અને ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાચરના દરબારગઢનો જીર્ણોદ્ધાર, બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજનાં અસ્થિપુષ્પોનું ઘેલા નદીમાં વિસર્જન વગેરે કાર્યક્રમોની ત્રિવેણીને માણવા સ્થાનિક ભક્તો ઊમટ્યા હતા. મહોત્સવ માટે રચાયેલું ‘સ્વામિનારાયણ નગર’ પંચદિવસીય કાર્યક્રમોથી પાંચ દિવસ સુધી ગુંજતું રહ્યું હતું.

આ મહોત્સવ એટલે ભગવાન સ્વામિનારાયણની દિવ્ય પરાવાણીને જીવનમાં ચરિતાર્થ કરવાની પ્રેરણા આપતું અનોખું પર્વ. આ કાર્યક્રમ એટલે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનાં ચરણે એક ભાવપુષ્પાંજલિ.

આ મહોત્સવ એટલે બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના શતાબ્દી પર્વે અપાયેલું એક ભક્તિ-અર્ઘ્ય.

સ્વામિનારાયણ નગર

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની એ દિવ્ય પ્રાસાદિક ભૂમિ જ્યાં તેમણે વચનામૃતો ઉદ્ભોધ્યાં છે, એ તીર્થધામ ગઢપુરમાં પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજના સાંનિધ્યમાં બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા ભક્તિભાવપૂર્વક વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ ઊજવાઈ ગયો.

પૂર્વ યોજના મુજબ આ મહોત્સવ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે ભવ્યતાથી ઊજવવાનો હતો, પરંતુ પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે કોરોનાની મહામારીના આગોતરા સાવચેતીનાં પગલાં રૂપે જાહેર સ્વાસ્થ્યની સુરક્ષા માટે, આ ભવ્ય મહોત્સવની ઊજવણી રદ કરીને તેને તદ્દન સાદાઈથી, ફક્ત સ્થાનિક હરિભક્તો માટે જ સીમિત કરી દીધો. જો કે એ સમયે માર્ચ મહિનાની ૧-૨ તારીખ દરમિયાન ગુજરાતમાં કોરોનાના ચેપનો એક પણ કેસ બન્યો ન હતો, એટલું જ નહીં, સમગ્ર દેશમાં પણ અપવાદ રૂપ ૨-૪ શહેરો બાદ કરતાં બીજે ક્યાંય હજુ તેનો ઉપદ્રવ ફેલાયો ન હતો. સરકારશ્રી દ્વારા પણ જાહેર સ્વાસ્થ્ય માટે કોઈ નીતિ-નિયમો કે સૂચનાઓ આપવામાં આવી નહોતી. આમ છતાં, હજારો સ્વયંસેવકોની અને સંતોની મહિનાઓની દિવસ-રાતની મહેનત બાદ વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવની બધી જ તૈયારીઓ પૂર્ણ થઈ ગઈ હતી તેને માત્ર ૨-૩ દિવસ પહેલાં જ રદ રાખવાનું એક નીડર પગલું ભરીને બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાએ મહંત સ્વામી મહારાજની પ્રેરણા હેઠળ જાહેર સ્વાસ્થ્યની સુરક્ષા માટે ખૂબ મોટો ભોગ આપી દીધો.

કોરોનાની મહામારી હજુ ભારતમાં વ્યાપી નહોતી તેવા સમયે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના આ વલણ બદલ ત્યારે અનેક રાજકીય અને પ્રતિષ્ઠિત મહાનુભાવોને ખૂબ આશ્ચર્ય થયું હતું, પરંતુ ત્યારપછીનાં ૨-૪ અઠવાડિયાંઓમાં જ સૌને તેનું મહત્ત્વ સમજાઈ ગયું. અને સૌએ સંસ્થાના આ વિલક્ષણ આગોતરા અભિગમને મનભરીને બિરદાવ્યો.

જે મહોત્સવમાં એક લાખથી વધુ દેશ-વિદેશના ભક્તો ઊમટવાના હતા તે હવે ગઢડા અને આસપાસનાં ચાર-પાંચ હજાર હરિભક્તો માટે જ મર્યાદિત થઈ ગયો.

પૂર્વ યોજના મુજબ, પંચદિવસીય વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ માટે જ રચવામાં આવેલું સ્વામિનારાયણ નગર આ

મર્યાદિત સંખ્યાના સ્થાનિક હરિભક્તો માટે મર્યાદિત થઈ ગયું. આ સ્વામિનારાયણ નગરમાં રચવામાં આવેલી સુંદર પ્રેરક પ્રદર્શનોની સૃષ્ટિને, વિવિધ આકર્ષણોને, ધ્વનિપ્રકાશ કાર્યક્રમોને સ્થાનિક ભક્તો-ભાવિકો અને શાળાના વિદ્યાર્થીઓએ મનભરીને માણ્યાં. પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજના સાંનિધ્યમાં સ્વામિનારાયણ નગરના વિશાળ સભાગૃહમાં રોજ સંધ્યા સમયે યોજાતા વિવિધ કાર્યક્રમોને પણ માણીને સૌએ પવિત્ર પ્રેરણાઓ પ્રાપ્ત કરી. અહીં તેની એક આછી ઝલક પ્રસ્તુત છે...

સ્વામિનારાયણ નગરનાં આકર્ષણો

સ્વામિનારાયણ નગરમાં વિશાળ પ્રવેશદ્વાર, વચનામૃતના ઉદ્બોધક ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનો કલાત્મક સ્પોટ, પ્રેરક પ્રદર્શનખંડો, લાઈટ એન્ડ સાઉન્ડ શો, ભારતના મહાન સંતોના સંત ઝરૂખાઓ, શ્રીડી આર્ટ ઝરૂખો, એનોમોર્ફિક આર્ટ, સૌના આકર્ષણનું કેન્દ્ર બન્યાં હતાં. સ્વામિનારાયણ નગરમાં એક મુખ્ય આકર્ષણ રૂપે પ્રદર્શન ખંડોની હારમાળા હતી. વિશાળ ચાર પ્રદર્શન ખંડો દ્વારા દર્શનાર્થી ભક્તોએ વિવિધ પ્રેરણાઓ પ્રાપ્ત કરી.

સહજાનંદ ખંડ: પરબ્રહ્મ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પરાવાણીનો ગ્રંથ વચનામૃત દરેક માનવીના જીવન માટે પ્રેરણારૂપ છે, તેનું સુંદર દર્શન આ ખંડમાં કરાવવામાં આવ્યું હતું. સહજ આનંદને પામવાનાં રહસ્યો ઉજાગર કરતા વચનામૃતનો મહિમા આ પ્રદર્શનખંડમાં સુંદર રીતે પ્રસ્તુત કરવામાં આવ્યો હતો.

મુક્તાનંદ ખંડ: સત્યઘટના આધારિત કથા પર રજૂ થતા આ વીડિયો શો દ્વારા અહીં સૌને વ્યસનમુક્ત જીવન જીવવાની પ્રેરણા આપવામાં આવી હતી. આ પ્રદર્શન ખંડની બહાર વ્યસનમુક્તિ કુટિર રચવામાં આવી હતી, જેમાં આ ખંડમાંથી પ્રેરણા પામીને સેંકડો વ્યસની વ્યક્તિઓએ વ્યસનમુક્ત થવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી.

ભારતાનંદ ખંડ: આ પ્રદર્શન ખંડમાં ભારતના એક આદર્શ નાગરિક તરીકે વ્યક્તિ-વ્યક્તિને જાગૃતિની પ્રેરણા આપવામાં આવી હતી. સ્વચ્છતા, સલામતી અંગે તથા પાણી અને વીજળીની બચત અંગેનો સચોટ માધ્યમો દ્વારા પ્રેરક સંદેશો આપવામાં આવ્યો હતો. પાણી અને વીજળીની બચત આવનારી પેઢી માટે આશીર્વાદ સમાન રહેશે તે વાત પણ અસરકારક રીતે આ પ્રદર્શનખંડમાં સમજાવવામાં આવી હતી.

પરમાનંદ ખંડ: બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજનું શતાબ્દી પર્વ ચાલી રહ્યું છે તેના ઉપક્રમે આ પ્રદર્શન ખંડ દ્વારા તેઓની પ્રેરક સ્મૃતિઓ કરાવવામાં આવી હતી. પરમ પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજે અગણિત પરોપકારનાં કાર્યો કર્યાં છે. એ પૈકી તેમણે કરેલાં અસંખ્ય જીવનપરિવર્તનો, અનેક ક્ષેત્રોમાં તેમની નિઃસ્વાર્થ સેવાઓ, સમાજનાં વેર-ઝેર

શમાવીને સામાજિક એકતાના તેમણે કરેલાં મહાન સેવાકાર્યો, કુદરતી આપત્તિઓમાં તેમણે કરેલી અનેકવિધ રાહત-સેવાઓ, વિકટ પરિસ્થિતિમાં શાંતિ જાળવવા માટે તેમણે દાખવેલી સ્થિરતા વગેરે પ્રસંગો અહીં વીડિયોના માધ્યમથી દર્શાવવામાં આવ્યા હતા.

ભજનાનંદ ખંડ: આ ખંડમાં હરિભક્તો દ્વારા વચનામૃતના ૧૦૮ પાઠ કરીને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનાં ચરણે વિશેષ ભક્તિ-અર્ધ્ય અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું.

એનોમોર્ફિક આર્ટ: આ પ્રકારની કળામાં જુદા જુદા પ્રકારની વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરીને, જુદા જુદા ઊભા સ્તરો બનાવીને એવી રીતે એક કૃતિ બનાવવામાં આવે કે તેને એક ચોક્કસ જગ્યા પરથી જોવાથી એક છબીનું નિર્માણ થાય છે. સ્વામિનારાયણ નગરમાં આ આર્ટવર્ક કુલ ૩૯ લેસરકટ સ્ટીલ કોલમના સમૂહમાંથી બનાવવામાં આવ્યું હતું. ૧૨ ફૂટ ઊંચાઈના આ કોલમના સમૂહને ૧૦૦ ફૂટના અંતરેથી જોતાં તેમાં પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજનાં દર્શન થતાં હતાં.

શ્રીડી આર્ટ: આ શ્રીડી આર્ટવર્ક એટલે અલગ અલગ પૃષ્ઠોનો સમૂહ. આ શ્રીડી આર્ટવર્કને એલ્યુમિનિયમ સહિતના ૮ અલગ વિભાગોમાંથી બનાવીને સ્ટીલના સ્ટ્રક્ચરમાં બોલ્ટ લગાવી પ્રદર્શિત કરવામાં આવ્યું હતું. જે એક થઈને પરમ પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજની મૂર્તિનાં દર્શન કરાવતું હતું.

રક્તદાન યજ્ઞ: બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા આયોજિત પ્રત્યેક મહોત્સવની જેમ આ મહોત્સવમાં પણ રક્તદાન યજ્ઞ યોજવામાં આવ્યો હતો. જેમાં જોડાઈને કુલ ૩૨૬ રક્તદાતાઓએ ૧,૧૪,૧૦૦ સીસીનું રક્તદાન કર્યું હતું.

દિવ્ય સંકલ્પ ગાથા - લાઈટ એન્ડ સાઉન્ડ શો

સ્વામિનારાયણ નગરનું એક મોટું આકર્ષણ એટલે — લાઈટ એન્ડ સાઉન્ડ શો. સ્વામિનારાયણ નગરની મધ્યમાં એક સાથે પાંચ હજાર દર્શનાર્થીઓ બેસીને માણી શકે તેવી વિશાળ જગ્યામાં આ દૃશ્ય-શ્રાવ્ય કાર્યક્રમ યોજવામાં આવ્યો હતો. ૧૦૦ ફૂટ પહોળા વિશાળ મંચ અને પિંછવાઈમાં શોભતો ગઢ અને ગઢના કાંગરા રપઠથી વધુ બાળ-યુવા

કલાકારોની અદ્ભુત પ્રસ્તુતિથી જીવંત થઈ ઊઠતા હતા.

‘દિવ્ય સંકલ્પ ગાથા’ નામક આ કાર્યક્રમનો કેન્દ્રિય વિષય હતો - ગઢડા, ગઢડાનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ગઢડામાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની દિવ્યલીલાઓની સ્મૃતિઓ અને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના દિવ્ય સંકલ્પે ઘેલા નદીના તટ પર ટેકરા પર રચાયેલા બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિરની ઇતિહાસગાથા.

સંસ્થાના યુવાન સંતો અને સ્વયંસેવકો દ્વારા જ સંપૂર્ણ નિર્મિતિ પામેલા આ શોમાં સ્કિપ્ટ, ગીત-સંગીત, સંવાદ, નૃત્ય, ધ્વનિમુદ્રણ, એનિમેશન, પ્રોજેક્શન, લાઈટિંગ-ધ્વનિ-સંયોજન અને પ્રોગ્રામિંગ સહિત તમામ કાર્યવાહી સંતો અને સ્વયંસેવકોએ જ કરી હતી. સંવાદ, નૃત્ય, મહાઆરતી, ઐતિહાસિક વીડિયો વગેરેની ગૂંથણી રોમાંચક અને રસપ્રદ હતી. ૨૫૦ જેટલા બાળકો અને યુવાનો દ્વારા ૨૨ મિનિટ સુધી આ શો રજૂ થતો ત્યારે સૌ ઇતિહાસના એ અનોખા યુગમાં લટાર મારી આવ્યા હોય તેવો અનુભવ કરતા હતા. કાઠિયાવાડમાં પ્રથમ વખત આ પ્રકારનો શો યોજાયો હોવાથી આ શો સમગ્ર પંથકમાં આકર્ષણનું કેન્દ્ર બન્યો હતો. પ્રતિદિન સાંજે ૭-૦૦ વાગ્યાથી પ્રારંભ થતો આ નિઃશુલ્ક કાર્યક્રમ સૌને ખૂબ પ્રભાવિત કરતો હતો.

સંસ્કૃતિયાત્રાએ વિદ્યાર્થીઓ

આજના વિદ્યાર્થીઓ આવતીકાલના ભારતનું ભવિષ્ય છે. વયનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવમાં વિદ્યાર્થીઓને પણ વિશેષ પ્રેરણા મળે તે માટે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા ‘સંસ્કૃતિયાત્રા’નું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

ગઢડા તથા આસપાસનાં ગામોમાં આવેલી શાળાઓના વિદ્યાર્થીઓ સ્વામિનારાયણ નગરમાં પ્રેરણાસભર પ્રદર્શનો આકર્ષણો નિહાળે તે માટે પ્રદર્શન ખંડોમાં સવારથી બપોર દરમિયાનનો સમય માત્ર વિદ્યાર્થીઓ માટે અનામત રાખવામાં આવ્યો હતો. બે મહિના પૂર્વે દરેક શાળાઓના સંચાલકોનો વ્યક્તિગત સંપર્ક કરીને સમગ્ર આયોજનથી તેઓને માહિતગાર કરાયા હતા. પૂર્વે પણ સંસ્થા દ્વારા વિવિધ શહેરોમાં આ પ્રકારનાં આયોજન થયેલાં છે, જેનાથી પ્રેરણા પામી આચાર્યો અને શિક્ષકો વિદ્યાર્થીઓને આ મહોત્સવમાં લઈ આવવા માટે ઉત્સાહિત હતા. શાળાના સંચાલકોને અનુકૂળ હોય તેવો સમય ફાળવી તેનું સુંદર આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

સંસ્કૃતિયાત્રામાં પધારતા વિદ્યાર્થીઓ પ્રથમ મંદિરદર્શન કરતા અને ‘ગઢપુર જોતાં રે શ્રીજી સાંભરે’ પ્રદર્શન નિહાળતા હતા. ત્યારબાદ વિદ્યાર્થીઓએ સ્વામિનારાયણ

નગરમાં પ્રેરણાત્મક પ્રદર્શનખંડો નિહાળીને વ્યસનમુક્તિ, પારિવારિક એકતા, સ્વચ્છતા વગેરે વિષયક જીવન-ઘડતર અને ચારિત્ર્ય-ઘડતરના પાઠો આત્મસાત્ કર્યા હતા. ઉત્સવ દરમિયાન ૮૦ શાળાઓના ૮૦૦૦થી વધુ વિદ્યાર્થીઓએ સ્વામિનારાયણ નગરની મુલાકાત લઈ આદર્શ જીવન જીવવાની પ્રેરણા પ્રાપ્ત કરી હતી.

સ્વામિનારાયણ નગર ઉદ્ઘાટન

પરબ્રહ્મ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે જે ભૂમિ પર નિત્ય પોતાની પરાવાણીનો ગંગાપ્રવાહ વહાવીને સકલ શાસ્ત્રના સારરૂપ ‘વચનામૃત’ની શાશ્વત ભેટ સમસ્ત વિશ્વને આપી હતી તે પાવન ભૂમિ પર બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા તા. ૬ થી ૧૦ માર્ચ દરમિયાન ‘વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ’ શાનદાર રીતે યોજાયો હતો. આ મહોત્સવની શાનદાર ઉજવણી માટે ગઢડાના માંડવધાર માર્ગ પર ૧૦૦ એકર ભૂમિમાં ‘સ્વામિનારાયણ નગર’ રચાયું હતું. તેનો માંગલિક ઉદ્ઘાટનવિધિ તા. ૬-૩-૨૦૨૦ના રોજ સવારે ૯-૦૦ વાગ્યે પૂજ્ય ડૉક્ટર સ્વામી અને સંતોની ઉપસ્થિતિમાં યોજાયો હતો.

વૈદિક મંત્રોના ગાન વચ્ચે શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજનું પૂજન, શુભ સંકલ્પો સાથે સ્વામિનારાયણ મહામંત્રની ધૂન,

ભૂમિને શ્રીફળ અર્પણ વગેરે વિધિઓ બાદ પૂજ્ય ડૉક્ટર સ્વામીએ મુખ્ય પ્રવેશદ્વાર પર બાંધેલું રક્ષાસૂત્ર છોડીને સ્વામિનારાયણ નગરનું વિધિવત્ ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું. તેઓની સાથે શ્રી પ્રતાપભાઈ ખાયર (પ્રમુખ, ગઢડા નગરપાલિકા), શ્રી સુરેશભાઈ ગોધાણી(પ્રમુખ, જિલ્લા ભાજપ), શ્રી બાબુભાઈ જેબલિયા (પૂર્વ ચેરમેન, ગુજરાત એગ્રો. ઈન્ડ.), શ્રી પ્રતાપભાઈ છૈયા (પ્રમુખ, શહેર કોંગ્રેસ), શ્રી કિરીટભાઈ હુંબલ (ચેરમેન, ગઢડા માર્કેટિંગ યાર્ડ), શ્રી ઈરફાનભાઈ ખીમાણી(મહામંત્રી, લઘુમતી મોરચો) વગેરે મહાનુભાવો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. મુખ્ય પ્રવેશદ્વારથી પ્રવેશ કરીને સૌ મહાનુભાવોએ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ તથા વચનામૃતના સંપાદક પરમહંસોની મૂર્તિઓ સમક્ષ પુષ્પ અને અક્ષતની અંજલિ અર્પણ કરી હતી. વડીલ સંતો અને સ્થાનિક મહાનુભાવો દ્વારા સહજાનંદ, ભારતાનંદ, પરમાનંદ અને મુક્તાનંદ પ્રદર્શન ખંડનું પણ વિધિવત્ ઉદ્ઘાટન થયું હતું.

સ્વામિનારાયણ નગરમાં વિશાળ સભામંડપ રચવામાં આવ્યો હતો. જેમાં સતત પાંચ દિવસ સુધી પ્રેરણાત્મક કાર્યક્રમો યોજાનાર હતા. આમ, સ્વામિનારાયણ નગરને ભાવિક જનતા માટે ખુલ્લું મૂક્યું હતું. આજથી ગઢડા તાલુકાની શાળાઓના વિદ્યાર્થીઓની સંસ્કૃતિ-યાત્રાની પણ

નગરમાં શરૂઆત થઈ હતી. સાંજે ૭ વાગ્યે મહોત્સવના મુખ્ય આકર્ષણરૂપે ૩ડી પ્રોજેક્શન મેપિંગ લાઈટ એન્ડ સાઉન્ડ શો 'દિવ્ય સંકલ્પ ગાથા'નું ઉદ્ઘાટન પૂજ્ય કોઠારી ભક્તિપ્રિયદાસ સ્વામી અને ધારાસભ્યશ્રી પ્રવીણભાઈ મારુએ દીપપ્રાગટ્ય કરીને કર્યું હતું. પ્રાસંગિક સમારોહમાં મહાનુભાવોનાં પ્રાસંગિક સંબોધનો બાદ પૂજ્ય કોઠારી સ્વામીએ વચનામૃતનું મહિમાગાન કર્યું હતું.

મહિલાદિન

તા. ૬-૩-૨૦૨૦ના રોજ અપરાહ્ને 'વિશ્વ મહિલાદિન' નિમિત્તે સંસ્થાની મહિલાપાંખ દ્વારા મહિલા સંમેલન યોજાયું હતું.

નારીશક્તિને ઉજાગર કરતા આ સંમેલનમાં સંસ્થાના આમંત્રણને સહર્ષ સ્વીકારીને પાણિયાદ ગાદીનાં મહંત પૂજ્ય નિર્મળાબા, ભક્તરાજ દાદા ખાયર પરિવારના સદસ્ય અને ગઢડા નગરપાલિકાના પ્રમુખશ્રીનાં માતૃશ્રી લીલાબા ખાયર તેમજ શ્રી ચંદ્રિકાબા ખાયર, બોટાદ જિલ્લા ભાજપનાં અગ્રણી શ્રી રાધિકાબહેન પરમાર, બોટાદ જિલ્લાનાં કોંગ્રેસ પ્રમુખ શ્રી વસંતીબહેન વિરાણી, બોટાદ જિલ્લા ભાજપ

પ્રમુખશ્રીનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી કૈલાસબહેન ગોધાણી ઉપસ્થિત રહ્યાં હતાં. તે સર્વેનું ભાવભીનું સ્વાગત કરવામાં આવ્યું હતું. વચનામૃતના વિવિધ સંદેશને કેન્દ્રમાં રાખીને બાલિકાઓ, યુવતીઓ અને મહિલાઓએ સંવાદ, એકપાત્રી અભિનય, પ્રવચન, નૃત્ય વગેરેની શાનદાર પ્રસ્તુતિ કરી હતી. ઉપસ્થિત મહાનુભાવોએ બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાની મહિલાઉત્કર્ષની પ્રવૃત્તિને હૃદયપૂર્વક બિરદાવી હતી.

(વધુ અહેવાલ માટે જુઓ : પ્રેમવતી માર્ચ-એપ્રિલ, ૨૦૨૦)

વચનામૃત ગ્રંથની શોભાયાત્રા

૭મી માર્ચ ૨૦૨૦, મહોત્સવના દ્વિતીય દિને તીર્થધામ ગઢપુરના માર્ગો પર 'વચનામૃત ગ્રંથ'ની શાનદાર શોભાયાત્રા યોજાઈ હતી. અપરાહ્ને ૨-૩૦થી આરંભાયેલી આ શોભાયાત્રામાં ઘોડેસવારો, સાફાધારી બાઈકસવાર યુવકો, વૈવિધ્યસભર માણકી રથ, મયૂર રથ વગેરે કલાત્મક ઠાકોરજીના રથ શોભાયાત્રામાં અનેરી ભાત ઉપસાવતા હતા. વિશાળ સંખ્યામાં સંતવૃંદ, વિવિધ પ્રાંતની ભજનમંડળીઓ, કીર્તનભક્તિના તાલે નૃત્ય કરતા બાળકો-કિશોરો-યુવકોએ શોભાયાત્રામાં અનેરું આકર્ષણ જમાવ્યું

હતું. સાથે સાથે મસ્તક પર કળશ અને જવારા લઈને શોભાયાત્રામાં જોડાયેલી બહેનોએ પણ અનેરી ભક્તિ વહાવી હતી. પીટીસી કોલેજથી પ્રારંભ થયેલી શોભાયાત્રા એમ. એમ. હાઈસ્કૂલ ચાર રસ્તા, બોટાદ ઝાંપો, માંડવધાર રોડ થઈને સ્વામિનારાયણ નગરમાં વિરામ પામી હતી. લગભગ એક કિલોમીટર લાંબી આ શોભાયાત્રાનાં દર્શન કરી નગરજનો ખૂબ પ્રભાવિત થયા હતા.

આ શોભાયાત્રાના અંતે સ્વામિનારાયણ નગરના સભામંડપમાં ગઢપુર ગામના અગ્રણીઓનો સત્કાર સમારોહ યોજાયો હતો.

ગઢડાના શ્રેષ્ઠીઓ-અગ્રણીઓનો સત્કાર સમારંભ

તા. ૭-૩-૨૦૨૦ના રોજ ગઢડા નગરના શ્રેષ્ઠીઓ-અગ્રણીઓનો સત્કાર સમારંભ યોજાયો હતો. સ્વામિનારાયણ નગરમાં યોજાયેલા આ સમારોહના આરંભમાં પૂજ્ય અક્ષરવત્સલદાસ સ્વામીએ ‘વચનામૃત અને ગઢડા’ વિષયક પ્રેરક ઉદ્બોધન કર્યું હતું.

ત્યારબાદ કાર્યક્રમના સંચાલનનો દોર દાદાખાયર પરિવારના વંશજ શ્રી મહાવીરભાઈ ખાયરે સંભાળ્યો હતો. આ અવસરે ગઢડા નગરના અનેક અગ્રણીઓ ઉપસ્થિત હતા. બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા વતી સૌનું સ્વાગત અને સન્માન કરવામાં આવ્યું. આ સત્કારવિધિની સાથે સાથે કેટલાક અગ્રણીઓએ ક્રમશઃ મંચ પર પધારીને બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા, પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને મહંત સ્વામી મહારાજના દિવ્ય કાર્યને હૃદયથી બિરદાવ્યું હતું.

આ અવસરે ઉપસ્થિત ગઢડા બાર એસોસિયેશનના પ્રમુખ શ્રી હરેશભાઈ સોઢાતરે જણાવ્યું હતું, ‘સમગ્ર વિશ્વમાં સનાતન હિન્દુ ધર્મનો પ્રચાર કરવાનું કાર્ય જો કોઈએ કર્યું હોય તો તે બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાએ અને પ્રમુખસ્વામી મહારાજે કર્યું છે. આપણે સૌ ભાગ્યશાળી છીએ કે શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાને ગઢડાને તેમની કર્મભૂમિ બનાવી. તેના કારણે આજે ભગવાન સ્વામિનારાયણની સાથે ગઢડા અને દાદાખાયરનું નામ પણ દેશ-વિદેશમાં લેવાતું થયું છે.’

શ્રી અશરફભાઈ લાખાણીએ જણાવ્યું: ‘બસ્સો વર્ષ પૂર્વે મોટા ભાગનાં વચનામૃત ગઢડા ગામમાં જ ભગવાન સ્વામિનારાયણ દ્વારા ઉદ્બોધવામાં આવ્યા છે. વચનામૃતમાં આપેલા ઉપદેશો પ્રમાણે જો જીવન જીવવામાં આવે તો બ્રહ્મવાસી થઈ જવાય. પ્રમુખસ્વામી મહારાજનું એવું જીવન હતું. અક્ષરધામ પર જ્યારે આતંકવાદી હુમલો થયો ત્યારે પ્રમુખસ્વામી મહારાજે શાંતિનો સંદેશો આપ્યો હતો. આવા સમદ્રષ્ટા પ્રમુખસ્વામી મહારાજની અમીદષ્ટિ અમારા પર

પણ હંમેશા રહી છે. આ સંસ્થાના કાર્યને અમારા ખૂબ ખૂબ ધન્યવાદ.’

ભક્તરાજ શ્રી દાદાખાયરના વંશજ અને ગઢડા નગરપાલિકાના પ્રમુખ શ્રી પ્રતાપભાઈ ખાયરે જણાવ્યું હતું, ‘બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા ભગવાન સ્વામિનારાયણની ૨૫ ફૂટ ઊંચી અને દાદાખાયરની ૧૭ ફૂટ ઊંચી જે મૂર્તિ બનાવવામાં આવી છે તે માટે અમે સંસ્થાનો ખૂબ ખૂબ આભાર માનીએ છીએ. સાથે સાથે વ્યસનમુક્તિ, વૃક્ષારોપણ જેવાં કાર્યો બદલ બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાનો હું ખૂબ ખૂબ આભાર માનું છું.’

ગઢડા કેળવણી મંડળના પ્રમુખશ્રી સંજયભાઈ ઠાકરે જણાવ્યું હતું, ‘ભગવાન સ્વામિનારાયણ દ્વારા ઉદ્બોધાયેલાં વચનો બ્રહ્મવાક્યો છે. શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા, રામાયણ અને શ્રીમદ્ભાગવત જેવું તેનું માહાત્મ્ય છે. ભગવાન સ્વામિનારાયણ સંસ્કૃતના પ્રકાંડ વિદ્વાન હોવા છતાં પણ સામાન્ય લોકો સમજી શકે તે માટે સરળ ભાષામાં વચનામૃતની ભેટ આપી. વચનામૃતને ડિજિટલાઈઝ કરવાની પણ આ સંસ્થાએ ખૂબ દરકાર લીધી છે. તે પણ પ્રશંસનીય બાબત છે. વિશ્વફલક પર ફેલાયેલી આ બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા અન્યત્ર પણ આ મહોત્સવ ઊજવી શકે તેમ હતી. તેમ છતાં સંસ્થાએ આ ગઢડાને જ પસંદ કર્યું. તેથી હું સંસ્થાનો આભાર માનું છું.’

મધુસૂદન ડેરીના ચેરમેન અને લોકનેતા શ્રી ભોળાભાઈએ જણાવ્યું હતું, ‘દેશ-વિદેશમાં ગમે ત્યારે કુદરતી આપત્તિ આવી પડે ત્યારે સરકારની સાથે સાથે બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના સ્વયંસેવકો પણ સેવામાં પહોંચી જાય છે. આરોગ્ય સેવા, વ્યસનમુક્તિ જેવી અનેક સેવાકીય પ્રવૃત્તિઓને કારણે બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાને વિશ્વમાં પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત થઈ છે. આ સંસ્થામાં જોડાયેલા તમામ સ્વયંસેવકો-ભક્તોમાં શિસ્ત જોવા મળે છે. તે વંદનીય છે.’

ગઢડા માર્કેટિંગ યાર્ડના ચેરમેન અને લોકનેતા શ્રી કિરીટભાઈ હુંબલે પ્રમુખસ્વામી મહારાજ સાથેના પોતાના જૂનાં સંસ્મરણો વાગોળતાં કહ્યું હતું, ‘જ્યારે પ્રમુખસ્વામી મહારાજ ગઢડામાં આવતા ત્યારે આહિરના ચોરામાં પધારતા. ત્યારથી પ્રમુખસ્વામી મહારાજને આહિર સમાજ સાથે ઘણો નજીકનો નાતો છે. તાજેતરમાં આરબ દેશમાં બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાને મંદિર-નિર્માણ માટે ભૂમિ અપાઈ. આ સંસ્થાની નિઃસ્વાર્થ સેવાભાવનાને લીધે જ શક્ય બની શકે!’

જાણીતા લોકનેતા શ્રી સુરેશભાઈ ગોધાણીએ જણાવ્યું

હતું, ‘વિશ્વના નકશામાં જોઈએ તો ગઢડા દેખાય પણ નહીં એવું નાનું ગામ છે. પણ ભગવાન સ્વામિનારાયણ અને પ્રમુખસ્વામી મહારાજની કૃપાથી આ ગામ વિશ્વભરમાં જાણીતું થયું છે. પ્રમુખસ્વામી મહારાજની પ્રેરણાથી ભગવાન સ્વામિનારાયણ અને દાદાબાઈરની મૂર્તિઓનું અનાવરણ આ સંસ્થા દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે. એટલે ગઢડામાં આવતા પર્યટકોની સંખ્યા પણ વધશે. ગઢડાના વિકાસમાં બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાએ ખૂબ જ મદદ કરી છે. વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ ગઢડામાં યોજાયો છે તે માટે પણ હું આ સંસ્થાનો ખૂબ ખૂબ આભાર માનું છું.’

જાણીતા લેખક અને ઇતિહાસવિદ પ્રોફેસર ડૉ. આર. જી. પંડ્યાએ જણાવ્યું હતું, ‘ઇતિહાસની દૃષ્ટિએ વાત કરું તો સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયને વિશ્વકક્ષાએ પહોંચાડવાનું કાર્ય જો કોઈએ કર્યું હોય તો તે અક્ષરપુરુષોત્તમ સંસ્થાએ કર્યું છે. વચનામૃતમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણે વાત કરી છે કે ભગવાને જે જે જગ્યાએ લીલાચરિત્રો કર્યા હોય તે સ્થાનને તે જ રીતે જાળવી રાખવું. અને બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાએ જીવાબાયરના દરબારગઢને જાળવી રાખવાનું જે કાર્ય કર્યું છે તે ધન્યવાદને પાત્ર છે. ભગવાન સ્વામિનારાયણે વિશ્વશ્રેષ્ઠ સાહિત્યનું સર્જન કરાવ્યું અને છ મંદિરો પણ રચાવ્યા. આ કંઈ જેવી-તેવી બાબત નથી. એવી જ રીતે શાસ્ત્રીજી મહારાજે અને યોગીજી મહારાજ, પ્રમુખસ્વામી મહારાજે પણ ખૂબ જ કષ્ટો વેઠીને મંદિરોનું નિર્માણ કર્યું છે.’

ગઢડાના પીઠ આગેવાન શ્રી બાબુભાઈ જેબલિયાએ જણાવ્યું હતું, ‘આ મહોત્સવમાં ટેકનોલોજી અને સંસ્કારનો અદ્ભુત સમન્વય કરવામાં આવ્યો છે. સ્વયંસેવકોની નમ્રતા અને વિવેક એ અહીં અપાતા સંસ્કારોનું પરિણામ છે. બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાએ શિક્ષણ અને વ્યસનમુક્તિનું જે કાર્ય કર્યું છે તેના પ્રતાપે આ સત્સંગ-સમાજનું નિર્માણ થયું છે. પ્રમુખસ્વામી મહારાજે કષ્ટ ભરેલું વિચરણ કરીને ધર્મના પ્રસારણનું કાર્ય કર્યું છે તે પણ અદ્ભુત છે.’

ડૉ. કળથિયાસાહેબે ભાવસભર થઈને જણાવ્યું હતું, ‘બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના સંતોએ જ્યાં જેસીબી કામ ન કરી શકે તેવા ગંદા પાણીમાં મચ્છર વચ્ચે કાદવ-કીચડમાં ઊતરીને થોડા જ દિવસો પહેલાં ઘેલા નદી સાફ કરી છે. બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના આ સમર્પિત સંતોને ધન્યવાદ છે. ભગવાન સ્વામિનારાયણે શિક્ષાપત્રીમાં જ સ્વચ્છતાનો પાઠ આપ્યો છે. પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજે પણ હરિભક્તોનાં ફેંકેલાં દાતણની ચીરીઓ ઉપાડી હતી. એમની કેવી મહાનતા કહેવાય! તેઓ આપણને સૌને સ્વચ્છતાનો સંદેશ આપે છે.

મને મહંત સ્વામી મહારાજનાં દર્શન કરીને સમજાયું કે સંતનું ઐશ્વર્ય-દિવ્યતા શું હોય! જ્યારે પ્રથમ વખત જ મારી આંખ મહંત સ્વામી મહારાજની આંખોને મળી ત્યારે મને દિવ્યતાનો અનુભવ થયો. એ હું ક્યારેય નહીં ભૂલી શકું. ત્રણ મિનિટ માટે હું બધું જ ભૂલી ગયો હતો. તેનું કારણ એ જ છે કે મહંત સ્વામી મહારાજ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીની પરંપરાના સત્પુરુષ છે. તેમની દૃષ્ટિ આપણા પર પડી જાય એ આપણાં અહોભાગ્ય છે!’

બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના આંતરરાષ્ટ્રીય સંયોજક પૂજ્ય ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામીએ ગઢપુરના સર્વે અગ્રણીઓનું સન્માન કરતાં તેમનો આભાર માનીને પોતાના ઉદ્બોધનમાં વચનામૃતનો મહિમા અને ગઢપુરના બી.એ.પી.એસ. મંદિરનો ગૌરવવંતો ઇતિહાસ વર્ણવ્યો હતો.

ગઢપુરના સમગ્ર નગરવાસીઓ અને શ્રેષ્ઠીઓ-મહાનુભાવોને આશીર્વાદ આપીને વધુમાં પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે જણાવ્યું હતું: ‘શાસ્ત્રીજી મહારાજે અક્ષરપુરુષોત્તમ સિદ્ધાંત વચનામૃતમાંથી કાઢીને સૌને આપ્યો છે. ગુણાતીતાનંદ સ્વામી, ભગતજી મહારાજ, શાસ્ત્રીજી મહારાજ, યોગીજી મહારાજ અને પ્રમુખસ્વામી મહારાજે વચનામૃતનાં પ્રમાણો પર ખૂબ ભાર મૂક્યો છે, કારણ કે વચનામૃતમાં સર્વ શાસ્ત્રોનો સાર અને ભગવાનની પરાવાણી છે. જેનાથી આપણે રોજ-બરોજના વ્યવહારથી લઈને મુક્તિ સુધી પહોંચી શકીએ. તેમાં મોક્ષ સુધીની તમામ બાબતો આપવામાં આવી છે. જો કે વચનામૃત તો શુદ્ધ આધ્યાત્મિક ગ્રંથ છે છતાં તેમાં જીવન-વ્યવહારમાં ઉપયોગી થાય એવી બાબતો પડી છે.

વિજ્ઞાનની રીતે પણ વચનામૃતમાં ઘણું જ્ઞાન ભર્યું છે. શ્રીજીમહારાજે વચનામૃતમાં કહ્યું: ‘અણુના કોટાનકોટિ કટકા કરીએ ત્યાં પણ આકાશ છે.’ આકાશ હોય ત્યાં સુધી વિભાજન થાય. અત્યારે આ બધું સિદ્ધ થાય છે. આસ્તિકભાવ હોવો જોઈએ. ન હોય તો કાંઈ કામ ન થાય. પણ આસ્તિકભાવ હોય અને સૂક્ષ્મ દૃષ્ટિ પહોંચાડીએ ને પછી વાંચીએ તો જાતે જ વચનામૃત સમજાવા લાગે.

ગુણાતીતાનંદ સ્વામી, ભગતજી મહારાજ, શાસ્ત્રીજી મહારાજ, યોગીજી મહારાજ, પ્રમુખસ્વામી મહારાજ એ બધાએ વચનામૃતનો સાક્ષાત્કાર કરેલો છે. માટે આ બધી બાબત સાચી છે. આખા બ્રહ્માંડનું જ્ઞાન વચનામૃતમાં પડેલું છે તે દેખાતું નથી. આપણે અન્વેષણ કરીએ ત્યારે તે દેખાય, પણ વસ્તુ સાચી છે.

શ્રીજીમહારાજે ગઢડા પ્રથમના પહેલા જ વચનામૃતમાં

કહ્યું: ‘જેને આ જ્ઞાન થાય તે પાંચેય અનાદિ તત્ત્વોનાં સ્વરૂપો જોઈ શકે.’ શ્રીજીમહારાજે જે જ્ઞાન આપ્યું છે એ તો પરમ પાર છે. એક મુક્ત અનંતકોટિ બ્રહ્માંડોનું સંચાલન કરે અને એવા અનંત મુક્ત ભેગા થાય તોય અક્ષરબ્રહ્મની તોલે ના આવે. અને એવા અક્ષરબ્રહ્મથી શ્રીજીમહારાજ અનંત ગણા પર છે.

શ્રીજીમહારાજે આ વચનામૃતમાં સત્પુરુષનો સમાગમ કરવા કહ્યું છે. તો જ જીવનનો સાર બહાર આવે સાર્થકતા અનુભવાય. તે થાય પછી સાક્ષાત્કાર ને આનંદ આનંદ થાય.”

સ્વામીશ્રીનાં આશીર્વાચનો બાદ ગઢડા બી.એ.પી.એસ. મંદિરના કોઠારી અધ્યાત્મસ્વરૂપદાસ સ્વામીએ અગ્રણી ગ્રામજનો તથા સેવાધારીઓનો આભારવિધિ કર્યો હતો. સૌએ ક્રમશઃ મંચ પર પધારીને અને શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજ તથા સ્વામીશ્રીનાં દર્શન કરીને વરિષ્ઠ સંતોના હસ્તે પ્રસાદ પ્રાપ્ત કર્યો હતો.

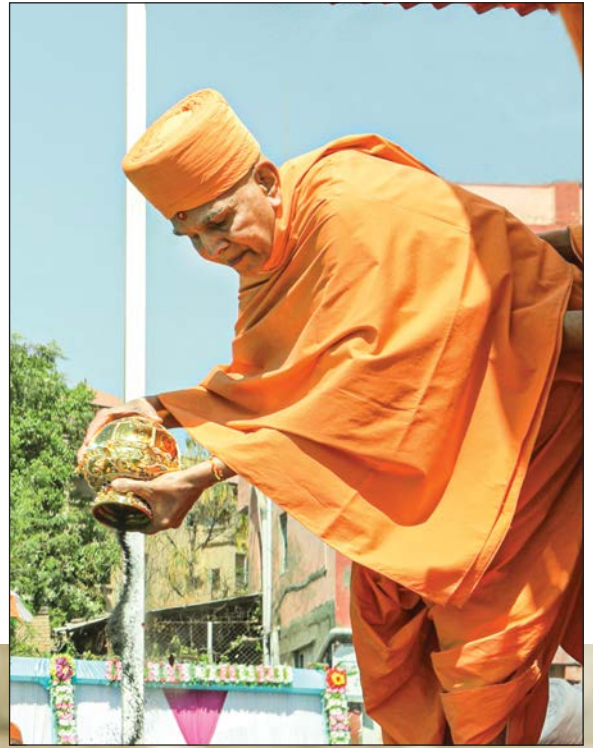
આમ, ભક્તિભાવપૂર્વક ગઢડાના શ્રેષ્ઠીઓનો સન્માન સમારંભ યોજાઈ ગયો.

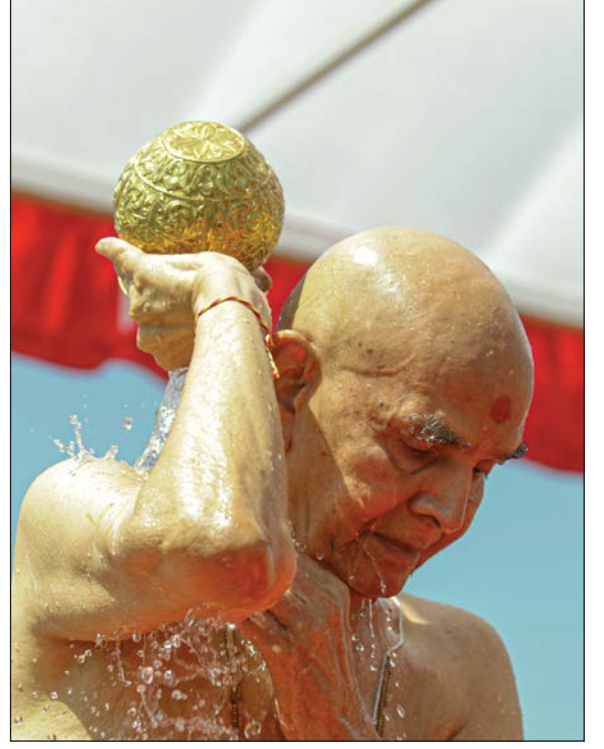
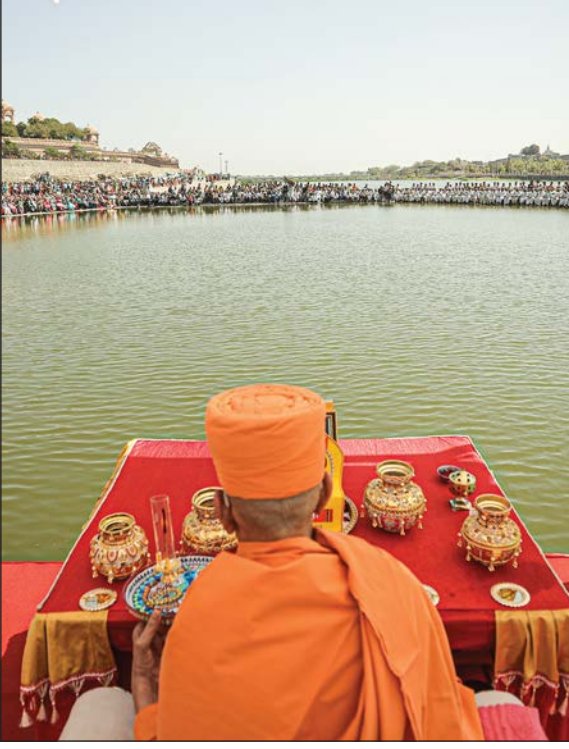
અસ્થિપુષ્પ વિસર્જન

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે અસંખ્યવાર સંતો-ભક્તો સાથે સ્નાનલીલા કરીને ઉન્મત્ત ગંગા-ઘેલા નદીને તીર્થત્વ

આપ્યું છે. આ પવિત્ર પરમ પવિત્ર તીર્થરૂપ ઘેલા નદીમાં, જ્યાં શ્રીહરિએ અપાર જળલીલા કરી છે એવા પુરુષોત્તમ ઘાટે, તા. ૮-૩-૨૦૨૦ના રોજ બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજનાં પવિત્ર અસ્થિપુષ્પોનું વિસર્જન કરવામાં આવ્યું હતું. આ માટે અષ્ટકોણીય પુરુષોત્તમ ઘાટની મધ્યમાં સુંદર મંચ બનાવવામાં આવ્યો હતો. સંતો અને સ્વયંસેવકોએ ખૂબ પરિશ્રમ કરીને આ પુરુષોત્તમ ઘાટ અને મહાપ્રાસાદિક ખળખળિયાને સ્વચ્છ કરી નાંખ્યો હતો. સરકારશ્રીના સહકારથી અત્યારે ઘેલા નદીમાં નર્મદાનાં નીર છલકાઈ રહ્યાં છે. સંતો-ભક્તોની વિશાળ ભક્તમેદની પુરુષોત્તમ ઘાટની ચારેય તરફ ગોઠવાઈ ગઈ હતી. સવારે માંગલિક વાતાવરણમાં કોઠારી ભક્તિપ્રિયદાસ સ્વામી અને વરિષ્ઠ સંતોએ વૈદિક મહાપૂજા વિધિ સાથે પ્રમુખસ્વામી મહારાજનાં અસ્થિપુષ્પોનું પૂજન કર્યું. ત્યારબાદ વિવેકસાગરદાસ સ્વામીએ પ્રમુખસ્વામી મહારાજનો મહિમા અને ગઢપુર સાથે જોડાયેલી તેઓની સ્મૃતિઓ વર્ણવી હતી.

થોડીવારમાં મહંત સ્વામી મહારાજ અહીં પધાર્યા. સ્વચ્છ નીર ભરેલા પુરુષોત્તમ ઘાટની મધ્યે રચાયેલા મંડપ-મંચ પર પધારી સ્વામીશ્રી મુખ્ય વિધિમાં જોડાયા. શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજ અને અસ્થિપુષ્પોના કળશોનું પૂજન કરી, આરતી

ઉતારી હતી. વિવિધ સંકલ્પોની પરિપૂર્તિ માટે ‘સ્વામિનારાયણ’ મહામંત્રની ધૂન સૌએ કરી હતી.

આ અવસરે આશીર્વાચન આપતાં સ્વામીશ્રીએ કહ્યું: “પ્રમુખસ્વામી મહારાજ એવા પુરુષ હતા કે જેમનું અસ્થિ વિસર્જન આખા બ્રહ્માંડમાં થાય એવું હતું, પણ આપણે મર્યાદા પ્રમાણે અને જ્યાં જ્યાં સગવડ થઈ, અનુકૂળતા થઈ ત્યાં ત્યાં કર્યું છે. સાક્ષાત્ પૂર્ણ પુરુષોત્તમ શ્રીજીમહારાજને પ્રમુખસ્વામી મહારાજે અંગોઅંગમાં ધારણ કરેલા, એવા એ પુરુષ હતા.” આશીર્વાચનની પૂર્ણાહુતિ બાદ અસ્થિપુષ્પ વિસર્જનના મુખ્ય સંકલ્પ સાથે સ્વામીશ્રીએ હરિકૃષ્ણ મહારાજની દૃષ્ટિ કરાવતા ગુરુહરિ પ્રમુખસ્વામી મહારાજનાં અસ્થિપુષ્પોનો અભિષેક ઘેલા નદીમાં કર્યો. ડૉક્ટર સ્વામી, કોઠારી ભક્તિપ્રિયદાસ સ્વામી, ત્યાગવલ્લભદાસ સ્વામી, ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામી, વિવેકસાગરદાસ સ્વામી, ઘનશ્યામચરણદાસ સ્વામી તેમજ અન્ય વરિષ્ઠ સંતોએ પણ પ્રમુખસ્વામી મહારાજનાં અસ્થિપુષ્પો જળમાં પ્રવાહિત કરી ઘેલાના તીર્થત્વમાં ઉમેરો કર્યો.

અસ્થિ વિસર્જન બાદ સ્વામીશ્રીએ ઘેલાના પવિત્ર જળથી હરિકૃષ્ણ મહારાજને સ્નાન કરાવ્યું અને ત્યારપછી સૌને દર્શન આપતાં અહીં જ સ્વામીશ્રીએ ઘેલાના પવિત્ર જળથી સ્નાન કરી સૌને અલભ્ય સ્મૃતિ આપી. આજથી ૧૮ વર્ષ

પૂર્વે ‘સ્વામિનારાયણ મહામંત્ર દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ’ પ્રસંગે પ્રમુખસ્વામી મહારાજે આ જ રીતે હરિકૃષ્ણ મહારાજને સ્નાન કરાવ્યા બાદ સ્નાન કર્યું હતું તેની સ્મૃતિ સૌના માનસપટ પર જીવંત થઈ ઊઠી હતી.

આ અંગેનો વીડિયો નિહાળવા બાજુના ક્યૂઆર (QR) કોડ પર આપના મોબાઇલ ફોનનો કેમેરો ધરીને સ્કેન કરો અને ઈન્ટરનેટથી આ વિષયના વીડિયોને માણો...

સંત-સંમેલન

સાયંકાળે સ્વામિનારાયણ નગરમાં સૌરાષ્ટ્ર પંથકના સંતો-મહંતોનું સંમેલન યોજાયું હતું. આ સંત-સંમેલનમાં પૂજ્ય વિશ્વંભર ભારતીબાપુ (મહામંડલેશ્વર, જૂનાગઢ), પૂજ્ય ઝીણારામબાપુ (મહંતશ્રી, મોઘીબાની જગ્યા, શિહોર), પૂજ્ય વિક્રમગિરિબાપુ (મહંતશ્રી, ઘેલા સોમનાથ), પૂજ્ય કનૈયાગિરિબાપુ (મહંતશ્રી ધારેશ્વર મહાદેવ, સમઢિયાળા) આદિ સંતો-મહંતો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

પ્રારંભમાં સંસ્થાના વરિષ્ઠ સંતોએ કરેલા પ્રાસંગિક ઉદ્બોધન બાદ જાણીતા શિક્ષણવિદ્ મહેશદાન ગઢવીએ લાગણીઓ વહાવતાં કહ્યું, ‘સમાજમાં પીડાતા વર્ગનાં આંસુ લૂછવાનું કામ યોગીજી મહારાજ, પ્રમુખસ્વામી મહારાજ

વયનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ

અને એમના સંતોએ કર્યું છે. અને આવાં કામ કરનારની અંદર પરમેશ્વરનું દર્શન થયા વિના રહે જ નહીં. એમણે સર્વધર્મ સમભાવ રાખ્યો છે. દરેક સાથે આત્મીયતા રાખી છે. અને એ આત્મીયતાનું દર્શન આજે આપણને પ્રતીકાત્મક રૂપે સંતોનાં દર્શનથી થઈ રહ્યું છે.’ પોતાના પિતાશ્રીનો પ્રમુખસ્વામી મહારાજ સાથેનો એક પ્રસંગ વર્ણવી તેમણે કહ્યું, ‘માતા જેવું વાત્સલ્ય વરસાવતા હતા પ્રમુખસ્વામી મહારાજ. આવી તો હજારો ભક્તોની અનુભૂતિઓ હશે. જેના હૈયામાં માતા જેવું હેત હોય તેને પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને યોગીજી મહારાજ કહેવાય.’

પૂજ્ય કનૈયાગિરિ બાપુએ પોતાની ભાવના વહાવતાં કહ્યું, ‘વર્તમાન સમય વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીનો છે. આ સમયની અંદર ધર્મને બચાવવા, પોતાના અસ્તિત્વને ટકાવવા જો કોઈ માર્ગ બતાવી શકતું હતું તો તે કેવળ સંતો હતા. પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજ, મહંત સ્વામી મહારાજ જેવા સંતો આજે એ જ કાર્ય કરી રહ્યા છે.’

પૂજ્ય વિક્રમગિરિ બાપુએ શબ્દસુમન અર્પતાં કહ્યું, ‘અક્ષરપુરુષોત્તમ સ્વામિનારાયણ સંસ્થાએ સમગ્ર વિશ્વમાં હિન્દુ સંસ્કૃતિનો ડંકો વગાડ્યો છે. વિશ્વને તેનું દર્શન કરાવ્યું છે. આ સંપ્રદાયે સર્વ સંપ્રદાય પ્રત્યે સમભાવ અને સનાતન ધર્મની પંચદેવની જે પૂજા પદ્ધતિની સાથે સાથે આપણી સનાતન હિંદુ પ્રણાલિકાનું આ ઉત્સવના માધ્યમથી દર્શન

કરાવ્યું છે. આપણે બધા ત્યાગના પૂજારીઓ અને વૈરાગ્યના ઉપાસકો છીએ. અને આ સંપ્રદાય પણ ત્યાગ અને વૈરાગ્યને પૂર્ણપણે અનુગ્રહિત છે. આજે અહીં અનેક પરમહંસ સ્વરૂપ સંતોને જોઈને મને અલાહાબાદનો કુંભમેળો યાદ આવે છે. અનેક જન્મોના પુણ્યના પ્રતાપે આવા પૂજનીય-વંદનીય-પ્રાતઃસ્મરણીય સંતોનાં દર્શન થતાં હોય છે.’

પૂજ્ય ઝીણારામ બાપુએ જીવનનો હેતુ સમજાવતાં કહ્યું, ‘જીવનને સાર્થક કરવા માટે સંસ્થા દ્વારા અવાર-નવાર આવા સમૈયા-ઉત્સવ થાય છે, પરંતુ જીવન ત્યારે સાર્થક બને જ્યારે આપણે કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ છોડીને ભગવાન અને સંતનાં ચરણમાં જઈએ. જેમ સમુદ્ર તરવા માટે નાવ જોઈએ તેમ માનવીને ભવસાગર તરવો હોય તો આવા જ્ઞાનયજ્ઞની જરૂર પડે. તેમાં આવીએ અને તેમાંથી જીવનમાં કંઈક ઉતારીએ તો જીવન આપણું જીવન સાર્થક બને અને ભવસાગર સહેલાઈથી તરી શકાય. જીવન સાર્થક થઈ જાય એવો આ ઉત્સવ છે.’

પૂજ્ય મહામંડલેશ્વર ભારતીબાપુએ પ્રાસંગિક ઉદ્બોધનમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ અને ગુરુપરંપરાનાં દિવ્ય કાર્યો અને યોગીજી મહારાજ અને પ્રમુખસ્વામી મહારાજ સાથેના પોતાનાં દિવ્ય સંબંધની સ્મૃતિ કરતાં જણાવ્યું: ‘આજથી ૨૦૦ વર્ષ પૂર્વે ગઢપુર મુકામે ભગવાન સ્વામિનારાયણે વયનામૃતો ઉદ્બોધ્યાં. સનાતન હિન્દુ ધર્મનું

ગૌરવ લઈ શકાય એવો શિક્ષાપત્રી જેવો એક નાનકડો ગ્રંથ આપી ગૃહસ્થ અને સંન્યાસી પોતપોતાના ધર્મનું પાલન કેવી રીતે કરે, સત્સંગમય જીવન કેવી રીતે જીવે તે સમજાવ્યું છે. આજના વર્તમાન સમયમાં ભય-આતંક-ભ્રષ્ટાચારનું વાતાવરણ ચોતરફ રહેલું છે. આવા સમયમાં સત્સંગનું પ્રદાન કરીને શિક્ષાપત્રી દ્વારા, ગ્રંથોના વાંચન દ્વારા ભગવાન સ્વામિનારાયણે અને એમની પરંપરામાં શાસ્ત્રીજી મહારાજ, યોગીજી મહારાજ, પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને વર્તમાનકાળે પ્રમુખસ્વામી મહારાજનું બીજું સ્વરૂપ એવા મહંત સ્વામી મહારાજે ભારતીય સંસ્કૃતિના ભાતીગળ સંસ્કારનું ભાથું આપણને સૌને પીરસ્યું છે.

૧૦૦૦ કરતાં વધારે સંતો દ્વારા સંતપરંપરાને જીવિત રાખનાર પ્રમુખસ્વામીજી, મહંતસ્વામીજી સાથે મારો ખૂબ આત્મીય સંબંધ રહ્યો છે. દેશ-વિદેશમાં ૧૧૦૦ કરતાં વધારે મંદિરો પણ બનાવ્યા છે. અને જ્યાં કોઈ ધર્મનું નામ પણ લઈ શકાતું નહોતું એવા દેશોની ધરતી પર પ્રમુખસ્વામીજીએ પોતાની પ્રતિભા દ્વારા મંદિર બનાવવાનું ભગીરથ કાર્ય કર્યું છે. આવા સંતોએ આપણાં શાસ્ત્રો દ્વારા આપણે સંસારમાં કેવી રીતે રહેવું, કેવા સંબંધથી જીવવું તે સમજાવ્યું છે. ભારતવર્ષની આ બધી આધ્યાત્મિક મૂડી છે અને આ મૂડી સંતોએ આપેલી છે. પ્રમુખસ્વામી મહારાજની સંતપરંપરામાં અત્યારે તે સજીવ દેખાય છે. આચાર પરમો ધર્મ-એ આચારની પરંપરા આ સંતોમાં દેખાય છે.

૧૯૫૯માં નર્મદાની પરિક્રમા કરીને શાહીબાગ મંદિરે મેં યોગીજી મહારાજનાં દર્શન કરેલા. તેમણે મને એક ધબ્બો મારી આશીર્વાદ આપેલા ત્યારથી આ પરંપરા-સંબંધો જીવિત છે.’ એમ કહી તેમણે વર્તમાન સમયમાં યુવાપેઢીમાં ઘૂસી ગયેલાં વ્યસનોના લીધે સંસ્કૃતિ અને સંસ્કાર ભુલાઈ રહ્યાની વાત કરી વિશેષમાં જણાવ્યું કે, ‘મને કોઈ વ્યસન નથી એનું મોટામાં મોટું કારણ છે - આ શરીરનાં માતાપિતા એ પણ સ્વામિનારાયણ ભગવાનના સત્સંગી હતાં. મને તમામ પ્રકારનાં વ્યસનોથી મુક્તિ મળી હોય તો તેમાં આ સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયનું પ્રદાન છે!’ સૌએ તાળીઓના ગડગડાટથી સૌ સંતોની પ્રેરણાવાણીને વધાવી હતી.

આ પ્રસંગે શુભાશિષ અર્પતાં સ્વામીશ્રીએ જણાવ્યું: “આ બધા સંતો કેટલા પવિત્ર, કેટલા મહાન છે! ને બધા પોતપોતાની રીતે કાર્ય કરી રહ્યા છે ને બધાને ખૂબ લાભ આપી રહ્યા છે. ખરેખર મને તો ખૂબ આનંદ થયો છે. બધા સંતો આવી રીતે આવે, અરસ-પરસ પ્રેમ રહે ને આપણને લાભ આપે તો એનાથી મોટી કોઈ વાત નથી. અને એમણે

જે ઉપદેશ આપ્યો છે તે તેમના જીવનમાં છે.

ભગવાન સ્વામિનારાયણે પોતે કહ્યું: ‘સંપ, સુહૃદભાવ, દયા અને મરજાદા હોય ત્યાં પરમેશ્વર વસે છે.’ એટલે આમાં જે જોઈએ તે તો બધું આવી ગયું. આટલા મોટા ભગવાન જેને વેદો પણ નેતિ નેતિ કહે છે તે આટલામાં આવી ગયા, કેટલી મોટી વાત છે! એટલે આપણે પણ અંદરો અંદર સંપ, સુહૃદભાવ રાખીને જ્યાં પણ સંતસમાગમ હોય ત્યાં પહોંચી જવું. બે શબ્દો પણ કાને પડે તો ઘણું બધું કામ થાય. આવા બધા સંતોની ચરણરજ માથે ચડાવીએ તોય ઓછું છે. બસ, આવી રીતે અરસપરસ હેત, પ્રીત, ભાવ રાખીને મળતા રહીએ એ જ પ્રાર્થના.”

અંતમાં કોઠારી ભક્તિપ્રિયદાસ સ્વામીએ ચારેય સંતો અને શ્રી મહેશદાન ગઢવીને શાલ ઓઢાડીને સન્માન્યા હતા. તત્પશ્ચાત્, સ્વામીશ્રી સંસ્થાના વરિષ્ઠ સંતો અને સંમેલનમાં પધારેલા સંતોએ શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજની આરતી ઉતારી ભક્તિભાવ વ્યક્ત કર્યો હતો.

‘વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ’ નિમિત્તે ‘સ્વામિનારાયણ નગર’માં યોજાયેલા ‘દિવ્ય સંકલ્પ ગાથા’ કાર્યક્રમને સંતો અને સ્વામીશ્રીએ માણ્યો હતો. આ શો નિહાળી પ્રસન્ન થતાં સ્વામીશ્રી બોલ્યા: ‘સર્વોપરી કામ થયું!’

વચનામૃત પૂજન અને તુલાવિધિ

પરબ્રહ્મ ભગવાન સ્વામિનારાયણે શ્રીમુખે ઉદ્બોધેલાં અમૃત વચનોનો ગ્રંથ એટલે વચનામૃત. સંપૂર્ણ માનવજાત માટે આ લોક અને પરલોકની સમસ્યાઓનું નિરાકરણ કરી જીવન ઉન્નત બનાવતા આ મહાગ્રંથને ૨૦૦ વર્ષ પૂર્ણ થતાં તેની ઉજવણીના ભાગ રૂપે તા. ૯-૩-૨૦૨૦ના રોજ ‘વચનામૃત પૂજન’નો કાર્યક્રમ યોજાયો હતો. આ અવસરે સવારે વરિષ્ઠ સંતોએ મહાપૂજનો પૂર્વવિધિ સંપન્ન કર્યો

હતો. ત્યારબાદ સ્વામીશ્રીએ શેષ મહાપૂજા વિધિ કર્યો હતો. હરિભક્તોએ પણ આ મહાપૂજાનો લાભ પ્રાપ્ત કરી ધન્યતા અનુભવી હતી.

આ પ્રસંગે સ્વામીશ્રીએ આશીર્વાદ વરસાવતાં જણાવ્યું: “ભગવાન સ્વામિનારાયણ શ્રીજીમહારાજ સ્વયં કૃપા કરીને પૃથ્વી પર પધાર્યા. આપણને દર્શન દીધાં, ચરિત્રો કર્યાં, સુખ આપ્યું. તેઓ દાદાબાયર અને જીવાબાયર જેવા ભક્તોને લીધે અહીં આવ્યા. ભગવાન પ્રેમી ભક્તોને કારણે પધારે છે. શ્રીજીમહારાજ પચ્ચીસ વર્ષ આ ગઢડામાં રહ્યા તેનું કારણ

દાદાબાયરનો પ્રેમ, ભક્તિ, સમર્પણ!

હવે આપણે શું કરવાનું છે? તો શ્રીજીમહારાજે આપેલા નિયમો પ્રમાણે દૃઢપણે વર્તવાનું છે. તેમાં નિશ્ચય તો છે, પણ નિયમમાં દૃઢતા રાખવી પડે. નિયમમાં સારધાર દૃઢતા રહે

તેમને શ્રીજીમહારાજે એકાંતિક ભક્તો કહ્યા છે. એવા એકાંતિક ભક્તો શ્રીજીમહારાજના વખતમાં ઘણા બધા હતા અને આજે પણ છે. આ ભક્તો આપણને માર્ગદર્શન આપે છે.

અને એક દૃઢ નિશ્ચય રાખવો: ‘ભગવાન સાચા છે અને એ જ બધું કરે છે. તેઓ કર્તાહર્તા છે’, એવો ભાવ રાખીને તેઓએ જે નિયમ આપ્યા છે તેમાં રહીએ એ જ પ્રાર્થના.”

ફાગણ સુદ પૂર્ણિમાના પવિત્ર દિને સાયંસભામાં ‘ભગતજી મહારાજના પ્રાકટ્યોત્સવ’ની ઉજવણી અને ‘વચનામૃત તુલા’નો વિશિષ્ટ કાર્યક્રમ યોજાયો હતો. શરૂઆતમાં ભગતજી મહારાજના પ્રાકટ્યોત્સવ નિમિત્તે તેઓનો મહિમા ગાતાં વિવિધ વચનામૃતોને આધારે ‘ભગતજી મહારાજને સત્પુરુષમાં દૃઢ પ્રીતિ અને એનું ફળ’, ‘ભગતજી મહારાજની બ્રાહ્મીસ્થિતિ’ અને ‘ભગતજી મહારાજનો સત્સંગ પ્રવર્તનનો ઉત્સાહ’ વિષયક પ્રવચન કરી સંતોએ ભક્તિઅંજલિ અર્પી હતી. ઘનશ્યામચરણદાસ સ્વામી, ત્યાગવલ્લભદાસ સ્વામી, કોઠારી ભક્તિપ્રિયદાસ સ્વામી અને ડૉક્ટર સ્વામીએ પ્રેરણાવચનો કહ્યાં હતાં. સાથે સાથે ‘અતુલનીય ગ્રંથની તુલા’ અને ‘હરિભક્તોની સમર્પણ ભાવના’ વિષયક ક્રમશઃ ભદ્રેશદાસ સ્વામી અને જ્ઞાનેશ્વરદાસ સ્વામીએ કરેલા પ્રવચનની સમાપ્તિ બાદ ગ્રંથરાજ વચનામૃતનું પૂજન અને તેનો તુલાવિધિ આરંભાયો હતો. સ્વામીશ્રીએ કરેલા વચનામૃતના હસ્તલિખિત પ્રતના પૂજનવિધિ બાદ હરિભક્તોએ તુલાવિધિ કરીને ભક્તિઅર્થ

અર્ચ્યું હતું. મહિલા વિભાગમાં પણ મહિલાઓએ ગ્રંથરાજ વચનામૃતની તુલા કરી હતી.

આ અવસરે ભગતજી મહારાજનો મહિમા અને સૌના સમર્પણભાવને બિરદાવતાં સ્વામીશ્રીએ જણાવ્યું: “ગુણાતીતાનંદ સ્વામીની જીભ વળી તેમ ભગતજી મહારાજનો દેહ વળ્યો ને તેઓ પરમ એકાંતિક ભાવને પામી ગયા. તેઓએ જે અપમાનો-તિરસ્કારો સહન કર્યાં છે તે કોઈ કરી શકે નહીં. તેઓની ઓળખાણ અપાતી કે ‘જેનું ગમે તેવું અપમાન થતું હોય છતાં સ્થિર રહેતા હોય તે ભગતજી.’ એવા ભગતજી મહારાજ આપણી ગુરુપરંપરામાં આવ્યા! શાસ્ત્રીજી મહારાજ પણ ગુરુભક્તિનું પ્રતીક છે. અને યોગીબાપા તો શાસ્ત્રીજી મહારાજનું નામ લેતાં થાકે નહીં. અને પ્રમુખસ્વામી મહારાજે કાર્ય કરી બતાવ્યું છે, ખાલી વાતો નથી કરી. ખરેખર સમર્પણ તો પ્રમુખસ્વામી મહારાજનું છે. તેઓએ આખો દેહ કૃષ્ણાર્પણ કરી દીધો.

આજે તમે સૌએ વચનામૃતની તુલાવિધિ કરીને પૂજન કર્યું છે તે શ્રીજીમહારાજના ચરણમાં તમારી સેવા પહોંચી જ ગઈ છે. માટે ખૂબ બળમાં રહેવું અને આપણો સત્સંગસમાજ છે તેમાં ભળી જવું, તેમાં આનંદ કરવો. તમે માન-અપમાન જે કાંઈ સહન કર્યું છે તે શ્રીજીમહારાજની નજર બહાર નથી. માટે આનંદમાં રહેવું. ભગવાન મળ્યા છે એટલે એમાં બધું આવી ગયું.” આશીર્વાચન બાદ વરિષ્ઠ સંતોએ વિધવિધ કલાત્મક હારતોરા વડે પ્રગટ ગુરુહરિને વધાવ્યા હતા. ♦

તીર્થધામ ગઢપુર ખાતે ઊજવાયું વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવનું મુખ્ય પર્વ

સંવત ૧૮૭૬, માગશર સુદ ચતુર્થી.

આજથી બસો વર્ષ પહેલાંનો આ દિન ઇતિહાસનાં પૃષ્ઠોમાં અમર બની ગયો છે. આ ઐતિહાસિક દિને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના પરાવાણીના ગ્રંથ વચનામૃતમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે પ્રથમ વચનામૃત ઉદ્બોધ્યું છે. અહોરાત્ર કથાવાર્તાની ઝડી વરસાવનાર શ્રીહરિએ ઉદ્બોધેલાં અનેક વચનામૃતોમાંથી છેલ્લાં દસ વર્ષના વચનામૃતોનો સંચય એટલે વચનામૃત ગ્રંથ.

સકલ શાસ્ત્રોના સારરૂપ આ ગ્રંથમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના મુખેથી અધ્યાત્મની સર્વોચ્ચ ઊંચાઈએ પહોંચવાનું સરળ, અજોડ અને અનુભવપૂર્ણ માર્ગદર્શન આપવામાં આવ્યું છે.

સન ૨૦૧૮ના ડિસેમ્બર માસમાં રાજકોટ ખાતે મહંત સ્વામી મહારાજે વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવનો ઉદ્બોધ કર્યો ત્યારથી લઈને માર્ચ ૨૦૨૦ દરમિયાન બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાનાં દેશ-વિદેશનાં તમામ સત્સંગકેન્દ્રોમાં ‘વચનામૃત ગ્રંથ’ના દ્વિશતાબ્દી પર્વની અનેક આયોજનો દ્વારા ઊજવણી થઈ હતી. તેનો ચરમસીમારૂપ કાર્યક્રમ યોજાયો – તા. ૧૦-૩-૨૦૨૦ના ફાગણ વદ પડવાના દિને ગઢડા ખાતે.

આમ તો આ ઉત્સવ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે ઊજવાનો હતો. વિશ્વભરમાંથી આ ઉત્સવમાં હરિભક્તો સામેલ થવા પધારવાના હતા. પરંતુ પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજના

આદેશથી, કોરોનાની મહામારીને લક્ષ્યમાં રાખીને, જાહેર સ્વાસ્થ્યની સુરક્ષા માટે આ આંતરરાષ્ટ્રીય મહોત્સવ રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને માત્ર ગઢડા તેમજ સ્થાનિક ભક્તો માટે મર્યાદિત કરી દેવામાં આવ્યો હતો. જો કે માર્ચ મહિનાના એ આરંભના દિવસોમાં ગુજરાતમાં કોરોનાના સંક્રમણનો એકપણ કિસ્સો નોંધાયો નહોતો અને ભારતમાં પણ ખૂબ જૂજ સંખ્યામાં કિસ્સાઓ બન્યા હતા. આમ છતાં, બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાની આ આગોતરી અગમચેતીથી ગુજરાત અને ભારતના ધુરંધરો પણ પ્રભાવિત થયા હતા.

તા. ૧૦-૩-૨૦૨૦ના રોજ, ફાગણ વદ પડવાની સંધ્યાએ સ્વામિનારાયણ નગરના ખુલ્લા મેદાનમાં ઉપસ્થિત સ્થાનિક હરિભક્તો વચ્ચે વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવના મુખ્ય સમારોહનો આરંભ થયો. આ કાર્યક્રમનું જાહેર પ્રસારણ નિહાળીને વિશ્વભરમાંથી ભક્તો પોતપોતાના સ્થાનેથી આ મહોત્સવમાં સામેલ થઈ રહ્યા હતા.

ઉત્સવને અનુરૂપ મંચની શોભા પણ વિશિષ્ટ હતી. મુખ્ય મંચની પશ્ચાદ્ભૂમાં વચનામૃતનાં સુવાક્યો હસ્તલિપિમાં સ્વર્ણિમ શોભાથી શોભતાં હતાં. મધ્યમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ, અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી અને ગુણાતીત ગુરુવર્યોની મૂર્તિઓ શોભી રહી હતી. તેઓનાં ચરણોમાં પ્રગટ ગુરુહરિ મહંત સ્વામી મહારાજનું આસન

હતું. તેની બંને બાજુ વરિષ્ઠ સંતોનાં આસન હતાં. પશ્ચાદ્ભૂમાં ગઢડાનો ઐતિહાસિક ટેકરો એક અનોખી સ્કાયલાઈન રચતો હતો. ઉપમંચ પણ આજના વિશિષ્ટ કાર્યક્રમની પ્રસ્તુતિ માટે સજ્જ હતો.

સાંજે ૫.૧૫ વાગ્યે સંતોએ ધૂન-કીર્તનના સવાદ ગાન સાથે સભાનો આરંભ કર્યો. બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ પ્રસંગે દેશ-વિદેશમાં સવા વર્ષ દરમિયાન વિવિધ આયોજનો સંપન્ન થયાં હતાં. આ તમામ આયોજનોની અલ્પ ઝાંખી વીડિયો દ્વારા રજૂ થઈ હતી.

વચનામૃતનો આ ઉજાસ જેમણે જેમણે અનુભવ્યો છે તે સૌ બોલી ઊઠ્યા - વચનામૃત એ વચનામૃત. ભક્તરાજ દાદાબાયર, ભક્તરાજ વસ્તાબાયર, ભક્તરાજ જીવાબાયર, ભક્તરાજ સુરાબાયર, ભક્તરાજ ઝીણાભાઈ વગેરે શ્રીહરિના સમકાલીન ભક્તોએ આ વચન-અમૃતના ઘૂંટડા પીધા હતા, તેઓ પણ આ વચનામૃતની પ્રશંસા કરતાં થાકતા નહોતા. તેની એક પ્રસ્તુતિ વિશિષ્ટ સંવાદ દ્વારા થઈ.

વચનામૃતના વિષય વસ્તુની દૃષ્ટિએ, વચનામૃતના સંપાદકોની દૃષ્ટિએ કે કોઈપણ દૃષ્ટિકોણથી મુલવણી કરતાં વચનામૃતની અદ્વિતીયતા જ દૃષ્ટિગોચર થાય છે. વચનામૃતની આવી અદ્વિતીય વિશેષતાનું એક કારણ છે, ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે તેની પૃષ્ઠભૂમિ પર રેલાવેલી સિદ્ધાંત ગંગા. શાસ્ત્રમાત્રના સાર સમા

વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી ફલશ્રુતિ

વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી પર્વે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા આયોજિત વિવિધ આયોજનોમાં લાખો ભક્તોએ જે આધ્યાત્મિક લાભ મેળવ્યો છે તે આંકડામાં મૂકી શકાય તેમ નથી. તેમ છતાં, એ આયોજનોની થોડીક ઝાંખી મેળવવા નીચેની માહિતી પર દૃષ્ટિ કરીએ...

- **૨,૦૦,૦૦૦થી** વધુ ભક્તોએ વચનામૃત જ્ઞાનસત્રોમાં જોડાઈ વચનામૃતનું જ્ઞાન મેળવ્યું.
- **૨૦,૦૦૦થી** વધુ યુવક-યુવતીઓએ યુવા અધિવેશન દ્વારા વચનામૃત આધારિત સ્પર્ધાઓમાં ભાગ લઈ વચનામૃતના ઉપદેશોને જીવનમાં દૃઢ કર્યા હતા.
- **૮,૦૦૦** કરતાં વધુ બાળ-યુવા સત્સંગ-કેન્દ્રોમાં વચનામૃત આધારિત પારાયણોનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- **૧,૦૦,૦૦૦થી** વધુ ભક્તોએ પોતાના સ્વજનોને પારિવારિક સભામાં આમંત્રિત કરીને વચનામૃતના સંદેશનું પાન કરાવ્યું હતું.
- **૫૦,૦૦૦** જેટલા ભક્તોએ જ્ઞાનગોષ્ઠિ દ્વારા વચનામૃતનાં વિવિધ વિદ્યાનોનું સંકલન કરીને સંકલિત લખાણ તૈયાર કર્યું હતું.
- **૩૦,૦૦૦** જેટલા યુનંદા કાર્યકરો વચનામૃત પર લેખિત અને મૌખિક પ્રશ્નોત્તરીની સ્પર્ધામાં જોડાયા હતા.

સિદ્ધાંતો ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે અત્યંત સરળ શબ્દોમાં વચનામૃતમાં આપ્યા છે. વૈદિક, મૌલિક અને અલૌકિક સિદ્ધાંતો વચનામૃતમાં શ્રીહરિએ દાખ્યા છે. વચનામૃતમાં શાસ્ત્રમાત્રનું બોધ-રહસ્ય છે. એ છે - અક્ષરપુરુષોત્તમ ઉપાસનાનો સિદ્ધાંત. આ સિદ્ધાંત પર વચનામૃતોનાં પ્રમાણો સાથે વિશેષ છણાવટ કરી, મહામહોપાધ્યાય ભદ્રેશદાસ સ્વામીએ.

અક્ષરરૂપ થઈને પુરુષોત્તમની ઉપાસના કરવાના સિદ્ધાંતનો ઉદ્દોષ કરતાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે અનેક વખત ગુણાતીતાનંદ સ્વામીને અક્ષરબ્રહ્મ તરીકે ઓળખાવ્યા છે. સાથે સાથે સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયના મહાન આચાર્યો, પરમહંસોએ પણ અનેક વખત ગુણાતીતાનંદ સ્વામીના અક્ષરબ્રહ્મપણાનો મહિમા ગાયો છે. સંપ્રદાયમાં અનેક તત્કાલીન શિલાલેખો, પ્રતિમાઓમાં અક્ષર-બ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીના નામનો ઉલ્લેખ કરીને મૂર્તિઓ પણ પથરાવવામાં આવી છે. તેની દર્શનયાત્રા સૌએ વીડિયો દ્વારા કરી.

વચનામૃતમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે મુક્તિના સાધનરૂપે પોતાનો આત્યંતિક સિદ્ધાંત તો સમજાવ્યો, પરંતુ એ સિદ્ધાંતને સિદ્ધ કરવાનું માધ્યમ ગુણાતીત સત્પુરુષ છે તે પણ દર્શાવ્યું. એટલે જ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે વચનામૃતના પૃષ્ઠે પૃષ્ઠે ગુણાતીત સત્પુરુષનો અપરંપાર મહિમા વર્ણવ્યો છે. સત્પુરુષની એ આગવી મહત્તાને

વચનામૃતોનાં પ્રમાણો સાથે વિશેષ સમજાવી પૂજ્ય વિવેકસાગરદાસ સ્વામીએ.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે વચનામૃતમાં વર્ણવેલા પરમ એકાંતિક સત્પુરુષ આજે પ્રગટ છે, તેની પ્રતીતિ બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના પ્રત્યેક ભક્તને છે. તેથી જ એ પરમ એકાંતિક સત્પુરુષના દર્શન-પ્રસંગથી પ્રત્યેકના અંતરમાં શાંતિની સરવાણી વહે છે, સ્વભાવો નિર્મૂળ બને છે, મોક્ષની પ્રતીતિ થાય છે. એ સત્પુરુષના સાંનિધ્યથી જીવનમાં ધન્યતા અનુભવતા ભક્તોની સ્વાનુભવકથા વીડિયો દ્વારા રજૂ થઈ.

જીવનમાં આધ્યાત્મિક સિદ્ધાંતને સિદ્ધ કરવા માટે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે વચનામૃતમાં ખૂબ ભાર આપ્યો છે અંતરની શુદ્ધિ પર. વચનામૃતમાં શ્રીહરિએ વર્ણવેલી એ અંતરની શુદ્ધિ પર સંબોધન કર્યું પૂજ્ય આત્મતૃપ્તદાસ સ્વામીએ.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે આ ગ્રંથમાં દેહ અને આત્મા બિન્ન માનીને ભક્તિ કરવાનો બોધ આપ્યો છે. પરમ એકાંતિક સત્પુરુષના યોગે અનેક ભક્તો દેહ અને આત્માનો ભેદ સમજીને આ સાધનાને જીવનમાં દૃઢ કરી રહ્યા છે. તે પરમ એકાંતિક સત્પુરુષ અને તેમના પ્રસંગથી દેહાતીત થયેલા ભક્તોના પ્રસંગો રજૂ કર્યા, પૂજ્ય બ્રહ્મવિહારીદાસ સ્વામીએ.

સકલ શાસ્ત્રના સારરૂપ વચનામૃતને નૃત્યાંજલિ સાથે વંદના કરી બાળયુવાવૃંદે.

વચનામૃતના સિદ્ધાંતો અને સાધનાને જીવનમાં દૃઢ કરવા માટે તેનું નિયમિત પઠન જરૂરી છે. પૂજ્ય કોઠારી ભક્તિપ્રિયદાસ સ્વામીએ સંબોધન કરીને સૌને વચનામૃતના નિત્ય પઠનની પ્રેરણા આપી. વચનામૃતના નિત્ય પઠન સાથે મહિમાનો વિચાર નિરંતર કરવાની પ્રેરણા પૂજ્ય ત્યાગવલ્લભદાસ સ્વામીએ ઘૂંટાવી હતી. પૂજ્ય ડોક્ટર સ્વામીએ પણ વચનામૃતના વાંચનનો વિશેષ મહિમા સમજાવીને નિર્વિઘ્ન ભક્તિના માર્ગદીપકો દૃઢાવ્યા હતા.

આ વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ પ્રસંગે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિર - ગઢડા ખાતે બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજની પ્રેરણાથી સાકાર થયેલા કેટલાક ઐતિહાસિક નૂતન પ્રકલ્પોનાં લોકાર્પણ મહંત સ્વામી મહારાજના હસ્તે સંપન્ન થયાં છે. ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે જ્યાં વર્ષો સુધી અસંખ્ય વખત બિરાજીને અસંખ્ય દિવ્ય લીલાઓ કરી છે તેવો ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરનો દરબારગઢ બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના સંકલ્પ અને પુરુષાર્થથી હવે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાનો એક ભાગ બની ગયો છે. આજે સવારે જ વેદોક્ત વિધિપૂર્વક પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે સૌને દર્શન માટે આ ઐતિહાસિક દરબારગઢનાં

દ્વાર ખુલ્લાં મૂક્યાં છે. સાથે સાથે, બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના સંકલ્પે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિરના પ્રવેશદ્વાર પાસે માણકી ઘોડી પર બિરાજમાન ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ (૨૫ ફૂટ ઊંચાઈ) અને અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીની ભવ્ય કાંસ્ય મૂર્તિઓ, અને બ્રહ્મ અને પરબ્રહ્મનું સ્વાગત કરતા ભક્તરાજ દાદાબાયરની ૧૭ ફૂટ ઊંચી કાંસ્ય મૂર્તિનો સ્થાપન-લોકાર્પણવિધિ મહંત સ્વામી મહારાજના હસ્તે સંપન્ન થયો હતો. આ તમામ પ્રકલ્પોની નિર્માણગાથા અને અન્ય વિશેષતાઓ અક્ષરવત્સલદાસ સ્વામીએ સંક્ષિપ્તમાં પ્રસ્તુત કરી હતી. ત્યારબાદ ભક્તરાજ જીવાબાયરના દરબારગઢની દર્શનયાત્રાનો પરિચય આપતો વીડિયો પણ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.

વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવના ઉપક્રમે સંસ્થાના વિદ્વાન સંતો-ભક્તોએ વચનામૃત અને અન્ય વિષયો પર વિવિધ પુસ્તકોનું લેખન પણ કર્યું હતું. વર્ષ દરમ્યાન આવાં અન્ય પુસ્તકો ઉદ્ઘાટિત થઈ ચૂક્યાં હતાં. આજે એ પૈકી ૧૮ પુસ્તકોનો ઉદ્ઘાટનવિધિ સંતો-ભક્તોએ પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજનાં કરકમળો દ્વારા કરાવ્યો હતો. જેમાં ‘પ્રસ્થાન ચતુષ્ટયે બ્રહ્મઘોષ:’ - ભદ્રેશદાસ સ્વામી, ‘વચનામૃત અને ધર્મ’ - અક્ષરચરણદાસ સ્વામી, ‘વચનામૃતમાં એકાંતિક ધર્મ’ - પ્રભુચરણદાસ સ્વામી, ‘વચનામૃતમાં સત્સંગ’ - રસિકવિહારીદાસ સ્વામી, ‘સ્વયંને નીરખીએ અંતરની આંખે’ - બ્રહ્મવિહારીદાસ સ્વામી, ‘વચનામૃતનાં વિશિષ્ટ અર્થઘટનો ગુરુપરંપરા દ્વારા’ - અક્ષરજીવનદાસ સ્વામી, ‘વચનામૃતમાં બુદ્ધિતત્ત્વનું નિરૂપણ’ - ચિન્મયદાસ સ્વામી, ‘ઇતિહાસની અટારીએથી વચનામૃત’ - આદર્શજીવનદાસ સ્વામી, ‘વચનામૃતમાં દાસભાવ’ - યોગેન્દ્રદાસ સ્વામી, ‘વચનામૃતમાં શ્રીહરિનાં વસ્ત્ર-પરિધાન અને ફૂલોના શણગાર’ -

મુકુંદચરણદાસ સ્વામી, ‘વચનામૃતમાં જ્ઞાન નિરૂપણ’ - પ્રિયસ્વરૂપદાસ સ્વામી, ‘વચનામૃતમાં દૃષ્ટાંત બોધ’ - શ્રીજીકીર્તનદાસ સ્વામી, ‘વચનામૃતમાં શ્રીમદ્ભાગવતનાં પાત્રો’ - વિવેકનિષ્ઠદાસ સ્વામી, ‘વચનામૃત અને નિત્યસાધના’ - જ્ઞાનવર્ધનદાસ સ્વામી, ‘મારું જીવન સુગંધી બને’ - અમૃતવદનદાસ સ્વામી, ‘વચનામૃતમાં મેનેજમેન્ટના સિદ્ધાંતો’ - પ્રો. એ. સી. બ્રહ્મભટ્ટ, ‘વચનામૃતમાં અંતદૃષ્ટિ’ - જ્ઞાનતૃપ્તદાસ સ્વામી, ‘વચનામૃતમાં આશરો અને નિશ્ચય’ - પ્રો. રમેશ એમ. દવે, ‘વચનામૃતમાં શિક્ષણ’ - શ્રીહરિકૃષ્ણ શાસ્ત્રી, ‘શ્રીજી ચરિત્રવિહાર ભાગ - ૧, ૨ અને ૩’ ની મરાઠી આવૃત્તિ યોગીદર્શનદાસ સ્વામી અને શ્રુતિવલ્લભદાસ સ્વામી વગેરે પુસ્તકો ઉદ્ઘાટિત થયાં. આ પ્રસંગે ભક્તરાજ જીવાબાયરના દરબારગઢની ઐતિહાસિક મુલવણી તથા ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે કરેલાં દિવ્ય ચરિત્રોના વિસ્તૃત પુસ્તકનું વિમોચન અક્ષરવત્સલદાસ સ્વામીએ મહંત સ્વામી મહારાજ પાસે કરાવ્યું હતું. સાથે સાથે વચનામૃત પર આધારિત ‘તમસો મા જયોર્તિગમય’ હિન્દી વ્યાખ્યાનમાળાનું પણ આ અવસરે પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે વિમોચન કર્યું હતું.

વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવના ઉપક્રમે, વચનામૃતના સિદ્ધાંતો જ્યાં સાકાર નીરખવા મળે છે એવા પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજને સમગ્ર બી.એ.પી.એસ. પરિવાર વતી વરિષ્ઠ સંતોએ કલાત્મક પુષ્પહારથી વધાવ્યા. ગઢડામાં રહીને સત્સંગસેવાઓ આપતા સંતોએ પણ સ્વામીશ્રીને ભક્તિભાવપૂર્વક વધાવ્યા હતા.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે વચનામૃત ગઢડા મધ્ય પ્રકરણ ૨૮માં જણાવ્યું છે, ‘વેદ, શાસ્ત્ર, પુરાણ આદિક જે જે કલ્યાણને અર્થે પૃથ્વીને વિષે શબ્દમાત્ર છે, તે સર્વેનું અમે

શ્રવણ કરીને તેનું સાર કાઢીને આ વાર્તા કરી છે. તે પરમ રહસ્ય છે ને સારનું પણ સાર છે.’ વચનામૃત એ ભારતીય અધ્યાત્મ પરંપરાનાં તમામ શાસ્ત્રોનો સાર છે. તેથી જ વચનામૃતના પૂજનથી સર્વશાસ્ત્રનું પૂજન થાય છે. એ ભાવના સાથે ઋગ્વેદ, યજુર્વેદ, સામવેદ, અથર્વવેદ, ષટ્શાસ્ત્ર, અઢારપુરાણો, ઈતિહાસ ગ્રંથો - રામાયણ, મહાભારતની સ્મૃતિ સાથે બાળવૃંદે નૃત્યાંજલિ અર્પણ કરી. આ નૃત્યનાદના એક ભાગરૂપે પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે વચનામૃતના ઉદ્ઘાતા શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજનું પૂજન કર્યું, ઉપમંચ પર પધારીને સુશોભિત ‘વચનામૃત’ની ઐતિહાસિક હસ્તપ્રતનું પૂજન કર્યું હતું.

અંતે બાળવૃંદે વડીલ ભક્તોની ભૂમિકા ભજવીને આજના કાર્યક્રમનો સાર કહીને જણાવ્યું, ‘વચનામૃતનો સાર છે - સત્પુરુષ. એટલે સત્પુરુષનાં વચનો પણ અમૃત જ કહેવાય.’

એ સાથે જ વચનામૃતના મૂર્ત સ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજને વચનરૂપી અમૃત વરસાવવા બાળવૃંદે વિનંતી કરી.

મહંત સ્વામી મહારાજે અમૃતવાણી વહાવતાં જણાવ્યું, ‘વચનામૃત આપણને આજ્ઞા અને ઉપાસના સમજાવે છે. ઉપાસના તો આપણને સિદ્ધ થઈ છે, પણ આજ્ઞામાં થોડી કચાશ રહે છે. આજ્ઞામાં વર્તીએ તો વચનામૃત અખંડ રહેશે.

અત્યારે આ કાર્યક્રમ ખૂબ જ સરસ થયો. કેટલી છણાવટ થઈ! ઊંડાં ઊંડાં રહસ્ય બહાર કાઢવામાં આવ્યાં અને બધાને પીરસવામાં આવ્યાં. જે આ રહસ્ય ઝીલે તે ગમે તેવો નાસ્તિક હોય તો પણ આસ્તિક થઈ જાય. એ આજે અહીં ચર્ચા થઈ. સંતો વચનામૃતનું રહસ્ય કાઢીને આપણી સમક્ષ મૂકી રહ્યા છે. હજુ તો આ વચનામૃતમાં ઘણું જ્ઞાન ભર્યું છે. એ પણ હજી નીકળશે.

એકવાર યોગીજી મહારાજ આફ્રિકાના યુગાન્ડા દેશના

જીજા શહેરમાં પધાર્યા હતા. ત્યાં મંદિરનો કળશવિધિ મહોત્સવ હતો, તેથી યોગીબાપા મંદિરના ધાબા પર પધાર્યા હતા. ત્યાં એક હરિભક્ત આવ્યા તેમણે યોગીબાપાને કહ્યું, ‘સ્વામી! મને તમારામાં મનુષ્યભાવ આવે છે.’ તે ભક્તના મનમાં એમ હતું કે યોગીબાપા કંઈક પરચો દેખાડે તો દિવ્ય-ભાવ રહે. પણ, તે વખતે યોગીબાપાએ ખૂબ સરસ વાત કરી કે ‘મારા પંચવર્તમાનમાં કયાશ હોય તો તમે પાંચ વખત તમારાં જોડાં મારા માથા પર મારજો, બાકી તમને મનુષ્યભાવ આવે તેમાં હું કાંઈ ન જાણું.’ સચોટ વાત! એમ આપણે આજ્ઞામાં સારધાર રહેવું. બીજા સંતો-ભક્તો સૌ વર્તવા પ્રયત્ન કરે છે, પણ આપણે આજ્ઞા અને ઉપાસના દૃઢ કરવી. વચનામૃત દ્વારા આપણે પરમ સિદ્ધિને પામીશું. શ્રીજી મહારાજના અવતરણનું રહસ્ય વચનામૃત દ્વારા સમજાશે.

ડોક્ટર સ્વામીએ વાત કરી કે કોઈનાય અભાવ-અવગુણ ન લેવા. શ્રીજીમહારાજે પણ વાત કરી છે કે ‘હરિભક્ત બીજા હરિભક્તના દોષ ન જુએ અને તેના ગુણ ગાયા કરે તો તેણે મારી અતિશય સેવા કરી છે. તેમ માનીએ છીએ.’ બીજી તરફ શ્રીજી મહારાજે એ વાત પણ કરી કે, ‘ગમે તેવો સંત હોય, મોટો હોય વિદ્વાન હોય, પણ જો હરિભક્તના અવગુણમાં પડે તો તે ઊતરતો થાય છે.’ તે ક્યાંય પહોંચી જાય છે! આ બે મોટાં રહસ્ય છે. હરિભક્તના ગુણ લે તેના પર શ્રીજીમહારાજનો અતિશય રાજીપો થઈ જાય છે. એ

રાજીપો એટલે મોક્ષ. એમાં કંઈ બાકી ન રહે. એટલે આવી સુંદર વાતો થઈ છે. સૌને ધન્યવાદ છે.’

આજ રોજ પુષ્પદોલોત્સવનો પવિત્ર અવસર પણ હતો. તેથી પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે કરમાં કલાત્મક પિચકારી ગ્રહીને શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજને રંગે રંગ્યા. હરિકૃષ્ણ મહારાજનાં કરકમળોમાં ધરાવવામાં આવેલી પિચકારી દ્વારા સ્વામીશ્રી પર પણ રંગ રેલાયો. વરિષ્ઠ સંતોએ પણ શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજને રંગવાનો અવસર પ્રાપ્ત કર્યો.

ત્યારબાદ અહીં ઉપસ્થિત તથા ઘરબેઠા જીવંત નિહાળી રહેલા લાખો ભક્તોએ આરતીના અર્ધ દ્વારા ગુરુ અને હરિની સ્મૃતિ સાથે વચનામૃતને ભાવવંદના કરી. વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવના ગગનભેદી જયનાદો વચ્ચે બાળ-યુવાવૃંદે નૃત્યાંજલિ દ્વારા વચનામૃતને ભાવવંદના કરી. સિદ્ધાંત અને સાધનાનો સાર સમજાવતા વચનામૃત ગ્રંથને મનોમન વંદન કરતાં સૌનાં હૈયાં ગાઈ રહ્યાં હતાં:

‘સકલ શાસ્ત્રના સારરૂપ આ શ્રીજીનો ઉપહાર,
આ છે સિદ્ધાંતોનો સાર, આ છે સાધના તણો સાર.’ ♦

આ અંગેનો વીડિયો નિહાળવા બાજુના ક્યૂઆર (QR) કોડ પર આપના મોબાઈલ ફોનનો કેમેરો ધરીને સ્કેન કરો અને ઈન્ટરનેટથી આ વિષયના વીડિયોને માણો...

વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવમાં સ્વયંસેવકોએ વહાવી સેવા-સમર્પણની ભાગીરથી

તીર્થધામ ગઢપુર ખાતે વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવના ઉપક્રમે તા. ૬ માર્ચથી તા. ૧૦ માર્ચ સુધી ઊજવાનાર પંચ દિવસીય કાર્યક્રમમાં પૂર્વ નિર્ધારિત આયોજન મુજબ લાખો હરિભક્તોનો પધારવાના હતા. આથી મહોત્સવની પૂર્વ તૈયારીઓમાં ૩૨ જેટલા સેવા વિભાગો દિવસ-રાત સેવામાં ધમધમવા લાગ્યા હતા. ઉત્સવને સફળ બનાવવા માટે હજારો સ્વયંસેવકો અને સ્વયંસેવિકાઓ ખરે પગે સેવામાં હાજર રહ્યાં હતાં. ગઢડા અને આસપાસનાં અનેક ગામડાંઓમાંથી બહેનો અને ભાઈઓ છેલ્લા ૩૦ દિવસથી સેવાકાર્યમાં જોડાયાં હતાં. ૮૫૦૦ ભાઈઓ અને બહેનોથી યુક્ત આ સ્વયંસેવકોમાં કેટલાય બિઝનેસમેન, ડોક્ટરો, એન્જિનિયરો, ઉદ્યોગપતિઓ, શિક્ષકો વગેરે ઉચ્ચપદાધિકારીઓ પણ મહિમાથી સેવામાં જોડાયા હતા. બી.એ.પી.એસ.ની મહિલાપાંખનાં બહેનોએ સેંકડો વીધામાં ઊભેલા કપાસનાં કાલાં વીણીને તેની સાંઠીઓ કાઢીને વીણી હતી. આ ઉપરાંત કાંટા, કાંકરા, કચરો વીણીને મહોત્સવ સ્થળને સાફ અને સમથળ કર્યું હતું. તેઓ ઘરની તમામ જવાબદારીઓનું વહન કરતાં કરતાં, હોંશે હોંશે અહીં સેવામાં જોડાયેલા રહ્યાં હતાં.

આ સમગ્ર મહોત્સવમાં ગઢડાના નગરજનોની સેવા અને સહાનુભૂતિ ખૂબ મદદરૂપ બની રહ્યાં. મહોત્સવ સ્થળ અને પાર્કિંગ વગેરે માટે વિશાળ પ્રમાણમાં ભૂમિની જરૂરિયાત હતી. ખેડૂતોએ રાજીખુશીથી પોતાના ઊભા પાકની પરવા કર્યા વગર પોતાનાં ખેતરો મહોત્સવની સેવામાં અર્પણ કરી દીધા હતા. હજારો હરિભક્તોના ઉતારા માટે ગઢડા અને તેની આસપાસનાં સેંકડો ગામોના ભક્તો-ભાવિકોએ

નિઃસ્વાર્થભાવે પોતાનાં ઘર ખુલ્લાં મૂકી દીધાં હતાં.

મહોત્સવના ઉત્સવ સ્થળની તૈયારીઓની સાથે સાથે સંતો અને યુવકોએ ખૂબ જ જહેમત ઉઠાવીને ઘેલા નદીની સફાઈ કરી હતી. ઘેલા નદીના પ્રસિદ્ધ પ્રાસાદિક પુરુષોત્તમ ઘાટની સેવાને ગઢપુરવાસીઓ કાયમ યાદ રાખશે. આ પુરુષોત્તમ ઘાટે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ અને તેમના મહાન પરમહંસોએ અનેકવાર સ્નાન કરેલું છે. એવા મહાપ્રસાદીભૂત ઘાટને પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજની આજ્ઞાથી બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના ૨૦૦ ઉપરાંત સંતો - સ્વયંસેવકોએ સ્વચ્છ કર્યો હતો. આ સ્વચ્છતા અભિયાનના સેવાકાર્યમાં ગઢડા નગરપાલિકાની મદદ પ્રાપ્ત થઈ હતી. સ્વચ્છતા કરતાં પહેલાં ઘાટના ૬૦ લાખ લિટર પ્રદૂષિત પાણીને રાત્રે મોટા સબમર્સિબલ પંપોની મદદથી ખાલી કરવામાં આવ્યું હતું. ત્યારબાદ વર્ષોથી જામેલાં લીલ, ગંધાતા કચરા, ઘાસ અને કાદવને સાફ કરવાની સેવા દેશ-વિદેશના સંતો અને સુશિક્ષિત યુવાનોએ મહિમાપૂર્વક કરી હતી. આ દૃશ્ય જોઈને સૌ ગામજનો મનોમન સંસ્થાના આ ઉદાત્ત કાર્યને વંદી રહ્યા હતા. સરકારશ્રીની મદદથી મહોત્સવ પૂર્વે આ ઘાટમાં નર્મદાનું નવું શુદ્ધ પાણી ભરાતાં જ ઘાટની રોનક બદલાઈ ગઈ હતી. વિશ્વની નામાંકિત યુનિવર્સિટીઓમાં શિક્ષિત અને સારંગપુરમાં પ્રશિક્ષણ પામેલા આ સંતોએ તપ-ઉપવાસની સાથે રોજ ૧૭ થી ૧૮ કલાક સેવાકાર્ય કરી આ મહોત્સવને સફળ બનાવવામાં પોતાનું અમૂલ્ય યોગદાન આપ્યું હતું.

આમ, આ મહોત્સવ સેવાની એક અનોખી જ્યોત પ્રજ્વલિત કરી રહ્યો હતો....

યુ.કે. અને યુરોપના ભક્તો માટે લંડન બી.એ.પી.એસ. મંદિર ખાતે ઉજવાયો વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ

વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ ઉપક્રમે ભારત ઉપરાંત વિદેશોમાં પણ ઠેર ઠેર વિશિષ્ટ આયોજનો હાથ ધરવામાં આવ્યાં હતાં. નોર્થ અમેરિકા, યુ.કે. અને યુરોપ, આફ્રિકા, ઓસ્ટ્રેલિયા અને એશિયા પેસેફિકના દેશો, આરબ દેશો વગેરે દેશોમાં પ્રેરક કાર્યક્રમો યોજાઈ ગયા. એ પૈકી યુ.કે. અને યુરોપ ખાતેનાં બી.એ.પી.એસ. સત્સંગકેન્દ્રોમાં ૨૦૧૮-૧૯ના વર્ષ દરમિયાન નોંધપાત્ર કાર્યક્રમો યોજાતા રહ્યા. સમગ્ર વર્ષ દરમિયાન સત્સંગ પારાયણો, જ્ઞાનસત્રો, વિશિષ્ટ સભાઓ દ્વારા સૌએ વચનામૃતનું ગૂઢ રહસ્ય આત્મસાત્ કર્યું હતું. યુ.કે. અને યુરોપના ભક્તો માટે વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવનો મુખ્ય સમારોહ યોજાયો - તા. ૧૪ અને ૧૫ ડિસેમ્બર, ૨૦૧૯ના રોજ. લંડન બી.એ.પી.એસ. મંદિર ખાતે બે દિવસો દરમિયાન યોજાયેલા આ કાર્યક્રમ સૌ માટે વિશિષ્ટ પ્રેરણા આપનારો બની રહ્યો.

આ કાર્યક્રમનો મધ્યવર્તી વિચાર હતો - 'The Vachanamrut: An Unexpected Journey.' આ વિશિષ્ટ કાર્યક્રમમાં આજથી બસો વર્ષ પહેલાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના સમયનો માહોલ અને વર્તમાન સમયનું અદ્ભુત સંયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. વર્તમાન સમયમાં

માનવ સમાજને મૂંઝવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર કેવી રીતે વચનામૃતમાં સમાયેલા છે, તેનું વિષદ્ માર્ગદર્શન આ કાર્યક્રમમાં હતું. ધ્વનિ-પ્રકાશ, એનિમેશન, નૃત્ય, સંવાદના વિશિષ્ટ સંયોજન સાથે યોજાયેલો આ કાર્યક્રમ સૌ માટે પ્રેરક બની રહ્યો હતો.

આ કાર્યક્રમને સફળ બનાવવા માટે સંતો-ભક્તો-યુવકો-બાળકોએ ખૂબ જહેમત ઉઠાવી હતી. ૧૬૦ જેટલા બાળકો-યુવકો-ભક્તોએ સાથે મળીને સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમની અદ્ભુત રજૂઆતો કરી હતી. સંવાદ-નૃત્યની ગૂંથણી વચ્ચે સંતોએ પ્રેરક ઉદ્બોધનો કરીને વર્તમાન યુગમાં વચનામૃતની અનિવાર્યતા વિષે સમજ આપી હતી.

પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે પણ વીડિયો આશીર્વાદ દ્વારા સૌને વિશેષ પ્રેરણા આપી હતી. આમ, વચનામૃતનું વિશેષ જ્ઞાન આપનારો આ ઉત્સવ યુ.કે. અને યુરોપના ભક્તો-ભાવિકો માટે પ્રેરણારૂપ બની રહ્યો.

કુવૈત ખાતે યોજાયો વચનામૃત વાચન યજ્ઞ

વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ ઉપક્રમે બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા અનેક કાર્યક્રમો યોજાયા હતા. એ જ શૃંખલામાં કુવૈતમાં ગતિમાન બી.એ.પી.એસ. સત્સંગકેન્દ્રમાં ૨૦૦ કલાકનો 'અખંડ વચનામૃત વાંચન યજ્ઞ' યોજાયો હતો. આ યજ્ઞમાં ૧૦૫ કરતાં વધુ બાળકો, યુવકો, ભક્તો જોડાયા હતા. આઠ દિવસ સુધી આઠ આઠ કલાક વાંચન કરીને સૌએ મળીને આઠ વખત વચનામૃતનું વાંચન કર્યું હતું. ♦

આ અંગેનો વીડિયો નિહાળવા બાજુના ક્યૂઆર (QR) કોડ પર આપના મોબાઈલ ફોનનો કેમેરા ધરીને સ્કેન કરો અને ઈન્ટરનેટથી આ વિષયના વીડિયોને માણો...

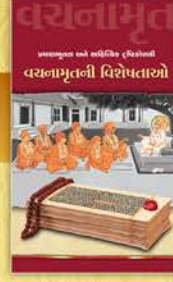

વયનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવના ઉપક્રમે પ્રકાશિત નૂતન પ્રકાશનો

તીર્થધામ ગઢપુરમાં ભક્તરાજ
શ્રી જીવાખાચરના દરબારગઢમાં
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની
દિવ્ય લીલાઓ

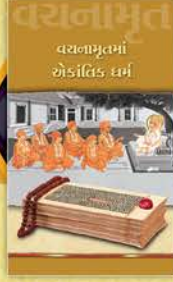
- સાધુ અક્ષરવત્સલદાસ

પ્રમાણભૂતતા અને
સાહત્યિક દૃષ્ટિકોણથી

વયનામૃતની વિશેષતાઓ

- સાધુ જ્ઞાનાનંદદાસ

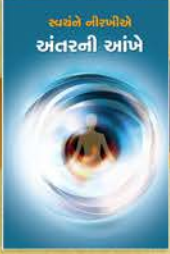
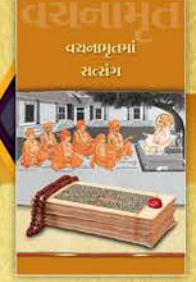
વયનામૃતમાં એકાંતિક ધર્મ

- સાધુ પ્રભુચરણદાસ

વયનામૃતમાં સત્સંગ

- સાધુ રસિકવિહારીદાસ

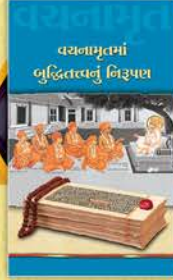
સ્વયંને નીરખીએ
અંતરની આંખે

- સાધુ બ્રહ્મવિહારીદાસ

વયનામૃતનાં
વિશિષ્ટ અર્થઘટનો
ગુરુપરંપરા દ્વારા

- સાધુ અક્ષરજીવનદાસ

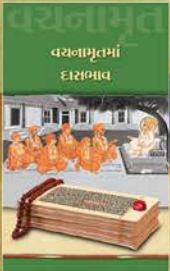
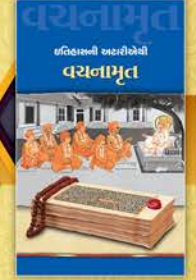
વયનામૃતમાં
બુદ્ધિતત્ત્વનું નિરૂપણ

- સાધુ ચિન્મયદાસ

ઇતિહાસની અટારીએથી
વયનામૃત

- સાધુ આદર્શજીવનદાસ

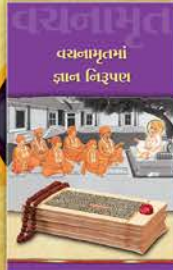
વયનામૃતમાં દાસભાવ

- સાધુ યોગેન્દ્રદાસ

વયનામૃતમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણનાં
વસ્ત્ર-પરિધાન અને
ફૂલોના શણગાર

- સાધુ મુકુંદચરણદાસ

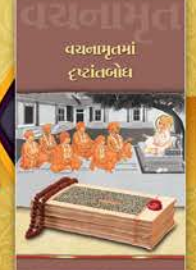
વયનામૃતમાં જ્ઞાન નિરૂપણ

- સાધુ પ્રિયસ્વરૂપદાસ

વયનામૃતમાં દૃષ્ટાંત બોધ

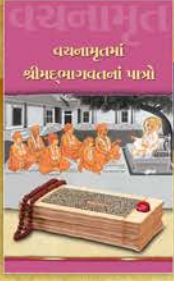
- સાધુ શ્રીજીકીર્તનદાસ

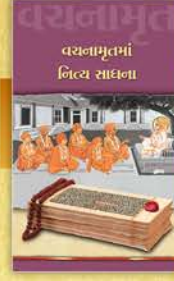
સ્વામિનારાયણ અક્ષરપીઠ પ્રકાશન

બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના વિદ્વાનો દ્વારા લિખિત પ્રેરક પ્રકાશનો

**વચનામૃતમાં
શ્રીમદ્ભાગવતનાં પાત્રો**
- સાધુ વિવેકનિષ્ઠદાસ

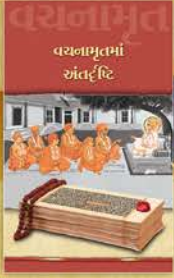
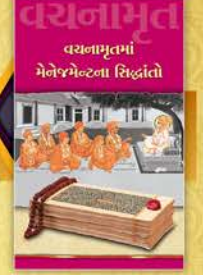

વચનામૃતમાં નિત્ય સાધના
- જ્ઞાનવર્ધનદાસ સ્વામી

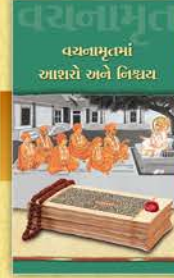
મારાં જીવન સુગંધી બને
- સાધુ અમૃતવદનદાસ

**વચનામૃતમાં
મેનેજમેન્ટના સિદ્ધાંતો**
- ડૉ. એ. સી. બ્રહ્મભટ્ટ

વચનામૃતમાં અંતર્દષ્ટિ
- સાધુ જ્ઞાનવૃષ્ટદાસ

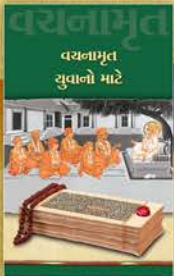

**વચનામૃતમાં
આશરો અને નિશ્ચય**
- પ્રો. શ્રી રમેશ એમ. દવે

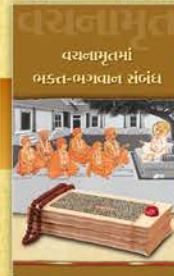
વચનામૃત અને શિક્ષણ
- શ્રી હરિકૃષ્ણ વીંછી

**શ્રીજી ચરિત્ર વિહાર
ભાગ ૧-૨-૩, મરાઠી આવૃત્તિ**
- સાધુ અક્ષરજીવનદાસ

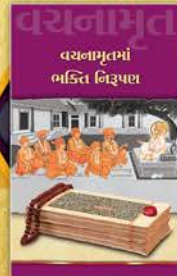

વચનામૃત યુવાનો માટે
- સાધુ જ્ઞાનનયનદાસ

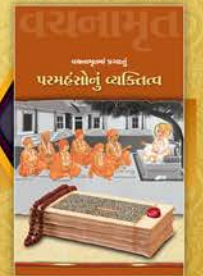

**વચનામૃતમાં
ભક્ત-ભગવાન સંબંધ**
- સાધુ શ્રુતિપ્રકાશદાસ

વચનામૃતમાં ભક્તિ નિરૂપણ
- સાધુ ભક્તિસાગરદાસ

**વચનામૃતમાં પ્રગટનું
પરમહંસોનું વ્યક્તિત્વ**
- સાધુ મધુરવદનદાસ

ગઢપુરમાં માણકીના અસવાર શ્રીહરિની મૂર્તિ સ્થાપિત કરવાનો બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજનો સંકલ્પ પૂર્ણ કરી તેમને ભક્તિ-અર્ઘ્ય અર્પણ કરતા પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજ

પુણ્યવંતી તીર્થભૂમિ ગઢડામાં ભવ્ય કાંસ્યપ્રતિમા...

માણકી ઘોડી પર બિરાજમાન

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ

અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી અને

ભક્તરાજ દાદાખાચર સાથે શોભતા

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની

૨૫ ફૂટ ઊંચી કાંસ્યપ્રતિમાનું

મહંત સ્વામી મહારાજના હસ્તે લોકાર્પણ

‘ગઢડું મારું અને હું ગઢડાનો’ પરબ્રહ્મ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે ઉચ્ચારેલું આ સ્નેહસભર વાક્ય ગઢપુર પ્રત્યેનો તેમનો અનન્ય કૃપાપ્રસાદ વ્યક્ત કરવા માટે પર્યાપ્ત છે. ભગવાન સ્વામિનારાયણનો એ સ્નેહસંબંધ, યુગો સુધી પ્રેરણા આપતા ભક્તરાજ દાદાખાચરનું અજોડ સમર્પણ અને અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી સાથેની શ્રીહરિની અનન્ય પ્રીતિનું પણ અનોખું સાક્ષી બની રહ્યું છે – તીર્થધામ ગઢપુર.

તેને ચિરંતન બનાવતી ભવ્ય કલાત્મક કાંસ્યપ્રતિમાનું ઉદ્ઘાટન કરીને પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનાં ચરણે એક મહાન ભાવાંજલિ અર્પણ કરી છે.

ઈતિહાસ પ્રસિદ્ધ છે કે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ અસંખ્ય વખત ઘેલા નદીના તટે આવેલા પોતાના પ્રિય ટેકરા પર પધાર્યા હતા, જ્યાં તેમણે અસંખ્ય લીલાઓની સાથે સાથે ભવ્ય મંદિરનું નિર્માણ કરવાનો ઉપક્રમ રચ્યો હતો. શ્રીહરિના એ સંકલ્પને ત્યારપછી

વેમની સમર્પણભક્તિ યુગો સુધી સૌને પ્રેરણા આપતી રહેશે એવા ભક્તરાજ શ્રી દાદાખાચરની ૧૭ ફૂટ ઊંચી કાંસ્યમૂર્તિ

માણકી ઘોડી પર બિરાજમાન પરબ્રહ્મ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનાં ચરણારવિંદનું પૂજન કરીને તેમને, તેમના અનન્ય અનુગામી અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી અને ભક્તરાજ દાદાખાચરને ભક્તિપૂર્વક વધાવતા મહંત સ્વામી મહારાજ...

સવાસો વર્ષે તેમના તૃતીય આધ્યાત્મિક અનુગામી બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજે સાકાર કર્યો હતો. ત્યારપછી સમયાંતરે બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજ, બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજની દીર્ઘદષ્ટિથી આ મંદિરમાં નૂતન પ્રકલ્પો ઉમેરાતા ગયા તેમ તેમ તેની રોનક ઊઘડતી ગઈ. આજે વિશાળ ભૂમિ પર શોભી રહેલું એ અદ્ભુત સુવિકસિત પરિસર બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજને આભારી છે, જેમાં આજથી ૨૦૦ વર્ષ પૂર્વે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે કરેલા ઐતિહાસિક સંકલ્પોની સાર્થકતા અનુભવાય છે.

આ જ શુંખલામાં બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજે સંકલ્પ કર્યો હતો કે અહીં માણકી ઘોડી પર

બિરાજમાન ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની ભવ્ય કાંસ્ય પ્રતિમા પધરાવવી છે. એ સંકલ્પ પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજે પૂર્ણ કર્યો અને તા. ૬ માર્ચ ૨૦૨૦ના રોજ ગઢપુર મંદિરના પરિસરમાં એક નૂતન પુષ્પ ઉમેરાઈ ગયું. સંપ્રદાયના ઇતિહાસમાં આ અજોડ મૂર્તિના નિર્માણમાં પૂજ્ય

ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામીએ ખૂબ પુરુષાર્થ કર્યો હતો. તેઓની સાથે પૂજ્ય શ્રીજીસ્વરૂપદાસ સ્વામી, પૂજ્ય અક્ષરવત્સલદાસ સ્વામી અને પૂજ્ય કીર્તિ-સાગરદાસ સ્વામીએ ખૂબ જહેમત ઉઠાવી હતી. અમદાવાદ ખાતે તેઓના માર્ગદર્શન મુજબ બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના નિષ્ણાત કલાકારોના વૃંદે આ મૂર્તિનું મોડલ તૈયાર કરવાની

પોતાના પ્રિય સેવક ગુણાતીતાનંદ સ્વામી સાથે, પ્રિય વાહન માણકી ઘોડી પર સવાર ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પ્રિય ટેકરા પરથી જાણે નીચે ઊતરી રહ્યા હોય અને ભક્તરાજ દાદાખાયર તેમનું સ્વાગત કરી રહ્યા હોય એવું અદ્ભુત દૃશ્ય પુનઃ સજીવન થઈ ઊઠ્યું.

સેવા આપી હતી. વિખ્યાત કલાકાર શ્રી વાસુદેવ કામથે તેનું રેખાચિત્ર રચ્યું હતું.

મંદિરનાં પગથિયાં ચઢતાં પહેલાં જ આરસના વિશાળ કલાત્મક તોરણની આગળ આ અદ્ભુત કાંસ્ય પ્રતિમાઓ શોભી રહી છે. માણકી ઘોડી પર બિરાજમાન પરબ્રહ્મ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પોતાના પ્રિય સેવક અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી સાથે પોતાના એ પ્રિય ટેકરા પરથી નીચે ઊતરી રહ્યા હોય અને આ ટેકરો શ્રીહરિનાં ચરણે સમર્પિત કરનાર ભક્તરાજ શ્રી દાદાખાયર તેમનું ઉષ્માભર્યું સ્વાગત કરી રહ્યા હોય એવું અદ્ભુત દૃશ્ય રચાયું છે.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ૨૫ વર્ષ ગઢપુરની ભૂમિ પર બિરાજ્યા હતા, તેની સ્મૃતિમાં અશ્વ પર બિરાજમાન શ્રીહરિની આ મૂર્તિ પણ ૨૫ ફૂટ ઊંચી રચવામાં આવી છે. સંપ્રદાયના આજ સુધીના ઇતિહાસમાં શ્રીહરિની આ સૌથી ઊંચી ધાતુપ્રતિમા છે. સાથે સાથે અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી અને ભક્તરાજ દાદાખાયરની પણ ૧૭ ફૂટ ઊંચી કાંસ્યમૂર્તિ પણ સંપ્રદાયનો એક અપૂર્વ વિક્રમ છે.

તા. ૬ માર્ચ ૨૦૨૦ના રોજ પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજે આ ભવ્ય મૂર્તિનું પ્રાથમિક અનાવરણ કર્યું હતું. વૈદિક મંત્રોચ્ચાર અને જયજયકારો વચ્ચે પુષ્પ-અક્ષત મૂર્તિઓનાં ચરણોમાં પધરાવી સ્વામીશ્રીએ ભક્તિઅર્ધ અર્પણ કર્યું હતું. શ્રીહરિની એ ભવ્ય મૂર્તિની પીઠિકાના અગ્રભાગે બાંધેલી નાડાછડીને છોડી સૌનાં દર્શન માટે આ મૂર્તિઓને અનાવૃત્ત કરી હતી. જે વિશાળ પીઠિકા પર આ મૂર્તિ શોભે છે તેની ચારેય ફરતે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે જે જે ગામોમાં વિચરણ કર્યું હતું તે તમામ ૧,૦૪૧ ગામોનાં નામ અંકિત કરવામાં આવ્યાં છે.

આ દિવ્ય પ્રસંગે ઉપસ્થિત ભક્તરાજ શ્રી દાદાખાયરના વંશજોને દર્શન-આશિષ આપ્યા હતા.

તા. ૧૧-૩-૨૦૨૦ના રોજ પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે માણકીએ અસવાર ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ અને તેમની સેવામાં રહેલા અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી અને દાદાખાયરની મૂર્તિઓનો વિધિવત્ પૂજન-પ્રતિષ્ઠાવિધિ કર્યો હતો. આ પ્રસંગે વરિષ્ઠ સંતોએ પૂર્ણ મહાપૂજા વિધિ

ભગવાન સ્વામિનારાયણ સાથે ભક્તરાજ શ્રી દાદાબાયરની અપૂર્વ ભવ્ય પ્રતિમાનું વેદોક્ત વિધિપૂર્વક પૂજન કરીને સ્વામીશ્રીએ આ ત્રિમૂર્તિનું વિધિવત્ લોકાર્પણ કર્યું. સંપ્રદાયની આ અખેડ મૂર્તિઓને નિહાળીને પ્રસન્ન સ્વામીશ્રી અને સાથે ઈશ્વરચરણ સ્વામી...

કર્યો હતો. તેની ચરમસીમા રૂપે સ્વામીશ્રીએ મૂર્તિની આરતી ઉતારીને મંત્રપુષ્પાંજલિ અર્પણ કરી હતી. મૂર્તિની પીઠિકા પર જઈને સ્વામીશ્રીએ માણકી પર બિરાજમાન ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનાં ચરણની પૂજા કરી હતી. અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીનાં ચરણની પણ પૂજા કરી હતી અને સાથે સાથે માણકી ઘોડી તેમજ દાદાબાયરનાં ચરણમાં પણ પૂજા-અર્ઘ્ય અર્પણ કર્યું હતું.

ત્યારબાદ, ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે અહીં આ ટેકરા પર કરેલા દિવ્ય સંકલ્પોની સ્મૃતિ સાથે અહીં આરસની સુંદર દેરી રચવામાં આવી છે. આ અલૌકિક મૂર્તિઓની જમણી બાજુએ રચાયેલી આ દેરીમાં સ્વામીશ્રીએ શ્રીહરિનાં ચરણારવિંદની વિધિવત્ પૂજાપ્રતિષ્ઠા કરી હતી.

ચરણારવિંદના સ્વામીશ્રીએ પૂજન-પ્રતિષ્ઠા કરી પ્રદક્ષિણા કરી હતી. ત્યારબાદ જીવાબાયરના દરબારમાં મુનિ લીંબડા નીચે શ્રીહરિની સ્મૃતિમાં રચવામાં આવેલી આરસની દેરીમાં પધરાવાયેલા શ્રીજીમહારાજનાં ચરણારવિંદના પૂજન-પ્રતિષ્ઠા કરી આરતી ઉતારી હતી.

આ પ્રસંગે અક્ષરવત્સલદાસ સ્વામીએ કહ્યું: ‘શ્રીહરિ ગઢપુરમાં પચ્ચીસ વર્ષ રહ્યા તેની જ સ્મૃતિમાં તેઓની પચ્ચીસ ફૂટ ઊંચી મૂર્તિ અહીં સ્થાપિત કરવામાં આવી છે!’ ત્યારે સ્વામીશ્રીએ લટકું કરીને આશીર્વાચન ઉચ્ચારતાં કહ્યું, ‘જે આ ભવ્ય મૂર્તિનાં દર્શન કરશે અને અંતકાળે તેને યાદ આવશે તો શ્રીજીમહારાજ માણકી લઈને તેને અક્ષરધામમાં તેડી જશે!’ સંતો-ભક્તોએ તાળીઓના

ભગવાન સ્વામિનારાયણ અને અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીની આ અજોડ કાંસ્યમૂર્તિ સાથે તેમના પ્રગટ સ્વરૂપ સમાન મહંત સ્વામી મહારાજ અને બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના સદ્ગુરુવર્યોની એક સ્મરણીય છબિ...

બુલંદનાદથી સ્વામીશ્રીના વરદાનને વધાવ્યું હતું. ત્યારબાદ સ્વામીશ્રીએ આ મૂર્તિઓના મુખ્ય યજમાન શ્રી અરવિંદભાઈ શાંતુભાઈ પટેલ (સિનસિનાટી, યુ.એસ.એ.), શ્રી પ્રિયવદનભાઈ સુરેશભાઈ પટેલ (ટેમ્પા, યુ.એસ.એ.) અને શ્રી નીલકંઠભાઈ ઘનશ્યામભાઈ પટેલ (નૈરોબી) પૈકી અહીં ઉપસ્થિત શ્રી અરવિંદભાઈ અને શ્રી પ્રિયવદનભાઈને પ્રસન્નતાપૂર્વક આશીર્વાદ આપ્યા હતા. આમ, ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની મહાન પ્રાસાદિક તીર્થભૂમિ પર, તેઓના પ્રિય અનુગામી અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી, પ્રિય ભક્તરાજ દાદાખાયર અને પ્રિય વાહન માણકી ઘોડી સાથે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની આ અજોડ મૂર્તિ સ્થાપિત થઈ ગઈ;

બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના શતાબ્દી પર્વે, બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના સંકલ્પની પૂર્તિરૂપે, તેમનાં ચરણે એક મહાન અંજલિ અર્પણ થઈ ગઈ. ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ અને બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના પ્રગટ સ્વરૂપ સમાન પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજનાં કરકમળો દ્વારા આ ઐતિહાસિક વિધિ સંપન્ન થતાં સમગ્ર સંપ્રદાયમાં સર્વત્ર ગૌરવ અને આનંદનું મોજું ફરી વળ્યું છે.

આ અંગેનો વીડિયો નિહાળવા બાજુના ક્યૂઆર (QR) કોડ પર આપના મોબાઈલ ફોનનો કેમેરા ધરીને સ્કેન કરો અને ઇન્ટરનેટથી આ વિષયના વીડિયોને માણો...

તીર્થધામ ગઢપુરમાં ભક્તરાજ

શ્રી જીવાખાચરનો દરબારગઢ

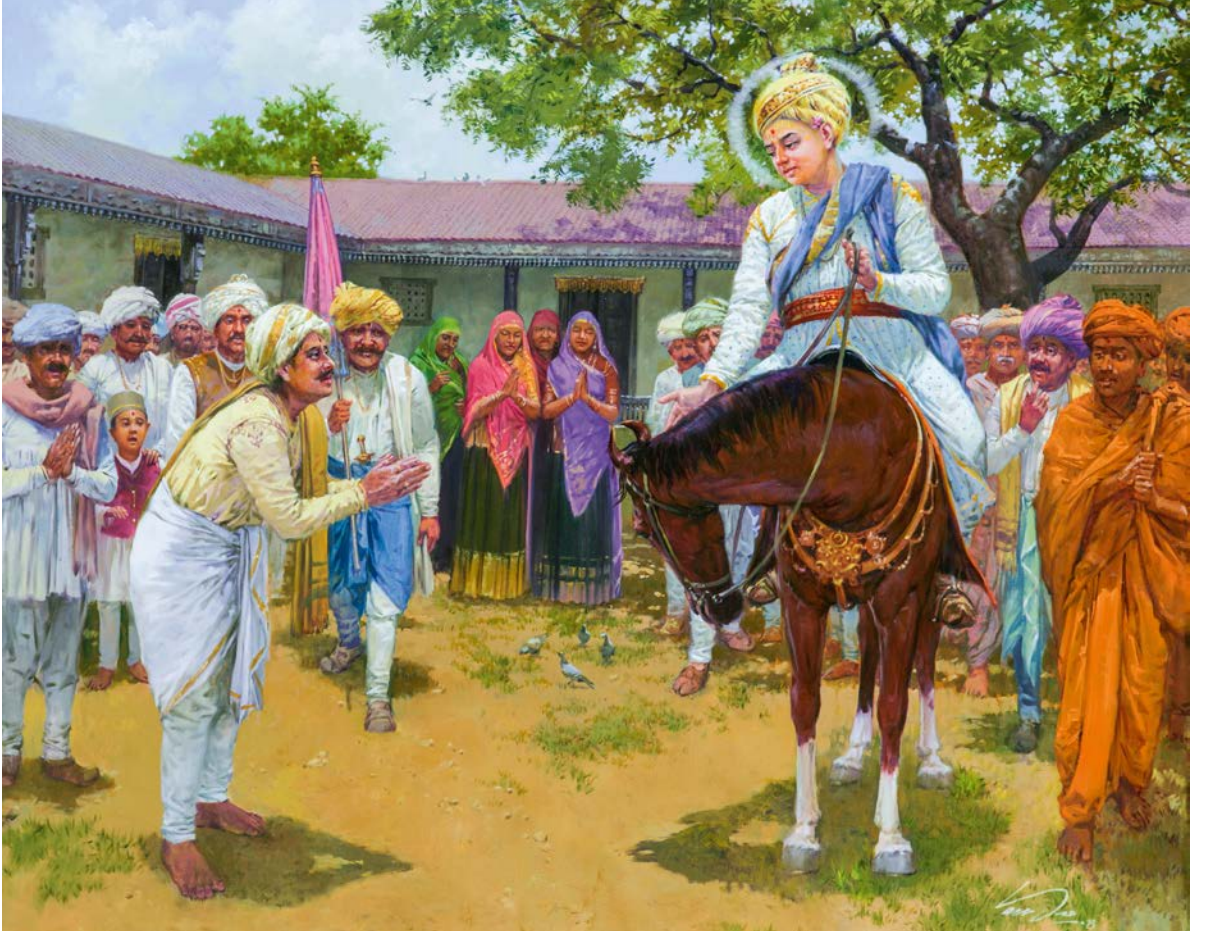
એ ઐતિહાસિક મહાપ્રાસાદિક દરબારગઢ -

જ્યાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે સતત ૩ વર્ષ સુધી નિવાસ કરીને અસંખ્ય દિવ્ય લીલાઓ કરી છે...

જ્યાં શ્રીહરિએ રંગોત્સવ, રાસોત્સવ, વસંતોત્સવ, દીપોત્સવ, અન્નકૂટોત્સવ વગેરે અનેક ઉત્સવો ઊજવીને ભક્તોને દિવ્ય આનંદની રસલહાણ કરાવી છે...

જ્યાં શ્રીહરિએ પોતાની પરાવાણી વહાવીને પોતાના મૌલિક અને વૈદિક આધ્યાત્મિક સિદ્ધાંતો ઉચ્ચાર્યા છે...

જ્યાં શ્રીહરિના લાડીલા પરમહંસોને શ્રીહરિએ અનેકવાર ભોજન કરાવીને તૃપ્ત કર્યા છે...

સનાતન હિન્દુ ધર્મની પરંપરાના ઇતિહાસમાં આ પૃથ્વી પર અવતરેલા મહાન અવતારી પુરુષોનો એક વિરાટ આરક્ષિત અધ્યાય છે. ભગવાન શ્રી રામચંદ્રજી, ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ વગેરે મહાન અવતારોની ગાથાઓ પુરાણો અને રામાયણ, મહાભારત વગેરે ગ્રંથોમાં ગવાઈ છે, જે ‘પૃથ્વી પર પરમાત્મા અવતરે છે’ એ સનાતન હિન્દુ ધર્મના સિદ્ધાંતની દુહાઈ આપે છે.

એ જ સિદ્ધાંતની શૃંગલામાં પરબ્રહ્મ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પણ અવતર્યા, તેમનું અવતારકાર્ય અને દિવ્ય જીવન એમની હયાતીમાં જ રચાયેલા ઇતિહાસ-ગ્રંથો દ્વારા આજેય પ્રતીતિ કરાવે છે કે એ સર્વાવતારી પરમાત્માની દિવ્ય લીલાઓ કેવી કલ્યાણકારી હતી.

એમની એ કલ્યાણકારી લીલાઓના કેન્દ્રમાં તીર્થધામ ગઢપુર સદાય અવિસ્મરણીય રહેશે. સન ૧૭૮૧માં ઉત્તર ભારતમાં અયોધ્યા પાસે છપૈયામાં પ્રગટેલા ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનું અખિલ ભારતની પદયાત્રા કરીને ૧૯

વર્ષની ઉંમરે ગુજરાતમાં પધારવું, અહીં ગુજરાતમાં તેમનું વિરાટ અવતારકાર્ય વિસ્તરવું અને તે માટે તેમના નિવાસસ્થાન તરીકે ગઢડામાં સ્થાયી થવું - એ બધું જ આજેય હૃદયમાં શ્રદ્ધાનાં સ્પંદનો પ્રસરાવે છે. ભારતયાત્રા દરમ્યાન અનેક સમર્થ રાજરજવાડાંઓનાં પ્રલોભનોને ઠોકરે મારનાર શ્રીહરિ ક્યાંય ન રોકાયા, પરંતુ ગઢડા રોકાયા, તેમાં ગઢપુરના ભક્તોના પ્રેમમાં જે નિષ્કામ ભક્તિ અનુભવાઈ હતી તે કારણભૂત હતી. આ વસુંધરા પર જ્યાં સુધી સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયની ધજાઓ ફરકતી રહેશે ત્યાં સુધી ગઢપુરની ધરતી પર પ્રગટેલા એ મહાન ભક્તોની ગાથાઓ ગવાતી રહેશે. એ મહાન ભક્તોમાં ભક્તરાજ શ્રી એભલખાયર, ભક્તરાજ શ્રી દાદાખાયર, ભક્તરાજ શ્રી લાડુબા અને શ્રી જીવુબાનાં આખ્યાનો સંપ્રદાયમાં પ્રસિદ્ધ છે.

એવું જ પ્રેમભક્તિમય, સમર્પિત વ્યક્તિત્વ હતું - ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરનું. ગઢપુરમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે તેમના દરબારગઢમાં બિરાજીને અનેક દિવ્ય

લીલાઓ કરીને એક ઈતિહાસ રચ્યો છે. સંપ્રદાયના ગ્રંથોમાં સચવાયેલી વિગતો તેની સાક્ષી પૂરે છે.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનાં ચરણે ભક્તિથી સમર્પિત થઈ જનાર ખાયર પરિવારમાં જેમનું નામ મોટી ડેલીના મોભી તરીકે લેવામાં આવતું હતું, જેમને ભાવનગરના મહારાજા શ્રી વખતસિંહજીના ડાયરામાં પણ આદરપૂર્વક સ્થાન અપાતું હતું, જેમની વિવેકપૂર્ણ વાણી અને દાની પ્રકૃતિથી ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે અનેકવાર પ્રસન્નતા દર્શાવી હતી, એવા સમર્પિત ભક્તરાજ અને કાઠી ક્ષત્રિયકુળના શિરોમણિ હતા શ્રી જીવાખાયર.

મૂળ તો ગઢડા ગામને વસાવનાર દાનાખાયરનો આ પરિવાર. દાનાખાયરને બે પુત્રો થયા: જીવાખાયર અને ઉન્નડખાયર. ઉન્નડખાયર નાના પુત્ર હોવાથી તેમનો પરિવાર ‘નાની ડેલી’ તરીકે ઓળખાયો. નાની ડેલીના શ્રી ઉન્નડખાયરના પૌત્ર એટલે ભક્તરાજ શ્રી એભલખાયર અને શ્રી એભલખાયરના પુત્ર એટલે ભક્તરાજ શ્રી દાદાખાયર.

જ્યારે દાનાખાયરના બીજા પુત્ર જીવાખાયર મોટા હોવાથી તેમનો પરિવાર ‘મોટી ડેલી’ તરીકે ઓળખાયો. આ મોટી ડેલીના શ્રી જીવાખાયરના પુત્ર થયા શ્રી પૂજાખાયર, અને શ્રી પૂજાખાયરના પુત્ર પુન: શ્રી જીવાખાયરના નામે થયા.^૧ આ દ્વિતીય શ્રી જીવાખાયરે જ સન ૧૮૦૩માં પ્રથમવાર ગઢડામાં પધારેલા ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણથી ખૂબ જ પ્રભાવિત થઈને તેઓને ગઢડાની ધરતી પર કાયમ બિરાજવાનું સૌપ્રથમ નિમંત્રણ આપ્યું હતું. જો કે ત્યારે તો શક્ય બન્યું નહોતું, પરંતુ તા. ૧૦-૨-૧૮૦૫ના રોજ ભક્તરાજ શ્રી એભલખાયર અને ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરની ભક્તિથી ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પુન: ગઢડા પધાર્યા અને અહીં નિવાસ કરવાનો સંકલ્પ કર્યો હતો.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પ્રત્યે અપાર ભક્તિ ધરાવતા એ ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરનું મુમુક્ષુતાસભર ચરિત્ર આવનારી અનેક પેઢીઓને અંતર્દષ્ટિની પ્રેરણા આપતું રહેશે.

ઈતિહાસ-ગ્રંથોમાં શ્રી જીવાખાયરની અનેક શૌર્યગાથાઓ અંકાયેલી છે. એક નખશિખ ક્ષત્રિય હોવા છતાં, એમની વાણી સાક્ષરોને પણ ભુલાવે તેવી હતી. કોઈને બોલતાં ન આવડે તેવી મધુર વાણી તેઓ ઉચ્ચારતા કે જેથી પાષાણ જેવું કઠણ હૃદય પણ કૂણું માખણ જેવું થઈ જતું. સમય

૧. આ દ્વિતીય જીવાખાયર અને એભલખાયર બંને એક પેઢી દૂરના પિતરાઈ બંધુ હતા. આથી, શ્રી જીવાખાયર શ્રી દાદાખાયરના કાકા તરીકે વધુ જાણીતા હતા.

વિના એક શબ્દ પણ તેઓ બોલે નહીં, પરંતુ દેશકાળ જોઈને તેઓ એ પ્રમાણે બોલે કે બધી પ્રતિકૂળતાનાં મૂળિયાં ઊખડી જાય, છતાં વિરોધીને તેની ખબર પણ ન પડે એવા તેઓ નિષ્ણાત હતા. આમ છતાં, એ બધું જ છોડીને તેઓ ભગવાન સ્વામિનારાયણમય થઈ ગયા હતા.^૨ ચિત્તલના યુદ્ધમાં ભાવનગરના મહારાજા સામે યુદ્ધશૌર્ય બતાવનાર શ્રી જીવાખાયરે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના યોગમાં આવ્યા પછી તલવારને બદલે માળા અને હોકા-અફીણને બદલે ભક્તિની મસ્તીમાં જીવનને સાર્થક બનાવ્યું હતું.

ઉલ્લેખનીય છે કે માત્ર શ્રી જીવાખાયર નહીં, પરંતુ ખૂબ મોટી સંખ્યામાં કાઠી દરબારોનાં જીવન પર માત્ર ૨૫ વર્ષીય ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનો એક અનોખો પ્રભાવ છવાયેલો હતો. એ ઈતિહાસ-પ્રસિદ્ધ છે કે આ કાઠી ક્ષત્રિયોનો મૂળ સ્વભાવ છોડાવીને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે તેમને ભક્તિમાં રસતરબોળ કરી દીધા હતા. એ કાઠી દરબારોની અજોડ પ્રેમભક્તિ અને પોતાના ઈષ્ટદેવ માટે ફના થઈ જવાની ભાવનાએ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણને વશ કરી લીધા હતા.

તેનું એક ઉત્તમ ઉદાહરણ હતા ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયર.

શ્રી જીવાખાયરનો જન્મ કઈ સાલમાં થયો હશે તેની કોઈ ચોકસાઈ ભરેલી વિગતો પ્રાપ્ત થતી નથી, પરંતુ સન ૧૮૦૫માં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ગઢપુર પધાર્યા ત્યારે શ્રી જીવાખાયરના ૧૫-૧૭ વર્ષના મોટા પુત્ર શ્રી ભોકાખાયર નગરને શણગારવાની સેવામાં જોડાયા હતા તેવો નિર્દેશ મળે છે. આથી, શ્રીહરિ ગઢપુર પધાર્યા ત્યારે શ્રી જીવાખાયર આશરે ૩૫-૪૦ વર્ષના હોવા જોઈએ. શ્રી જીવાખાયરે સન ૧૮૨૮માં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની ઉપસ્થિતિમાં જ દેહત્યાગ કર્યો હતો, ત્યારે તેમની ઉંમર આશરે ૬૦-૬૫ વર્ષની હોવી જોઈએ. આ અંદાજ મુજબ શ્રી જીવાખાયરનો જન્મ સન ૧૭૭૦ના દાયકામાં થયો હોવો જોઈએ.

શ્રી જીવાખાયર અને તેમનાં પત્ની બાશ્રી કુંવરબાનાં ચાર સંતાનો હતાં. તેમાં બે પુત્રીઓ - શ્રી અમૂલાબા અને શ્રી અમરીબા જ્યેષ્ઠ પુત્રીઓ હતાં. ત્યારબાદ શ્રી જીવાખાયરના ઘરે બે પુત્રોનો જન્મ થયો હતો - શ્રી ભોકાખાયર અને શ્રી દેસાખાયર. આ સમગ્ર પરિવાર, તેમજ શ્રી જીવાખાયરના નાના ભાઈ શ્રી મૂળખાયરનો સમગ્ર પરિવાર ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પ્રત્યે અનન્ય ભક્તિથી

૨. શ્રી આધારાનંદ સ્વામી કૃત શ્રીહરિચરિત્રામૃત સાગર: ૧૩/૪૪.

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયર અને તેમનો પરિવાર, જેમણે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની અપાર સેવા કરી હતી...

સમર્પિત હતો.

સંપ્રદાયના ઇતિહાસગ્રંથોમાં શ્રી જીવાખાયરની પ્રેમભક્તિની જેમ તેમનાં સુપુત્રી શ્રી અમૂલાબા અને શ્રી અમરીબાની ભક્તિની ગાથાઓ પણ નોંધવામાં આવી છે. ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે એ બંને બહેનોની ભક્તિને શ્રી કુશળકુંવરબા, શ્રી લાડુબા, શ્રી જીવુબા, શ્રી રાજબા, શ્રી મીણબાઈમા જેવાં એકાંતિક સ્ત્રીભક્તોની બરોબર ગણીને પ્રસંગે પ્રસંગે તેમનો મહિમા ગાયો છે.^૩

૩. શ્રી આધારાનંદ સ્વામી કૃત શ્રીહરિચરિત્રામૃતસાગર, ૧૬/૩૮ શ્રીહરિચરિત્રામૃતસાગર ગ્રંથ શ્રી જીવાખાયરનાં બે પુત્રીઓ વિશે પણ આમ નોંધે છે: “દરબાર શ્રી જીવાખાયરની બે પુત્રીઓ સત્સંગના બધા જ નિયમોનું યથાર્થપણે પાલન કરતી. અમૂલાબા અને અમરીબા નામની તે બંને બહેનો અત્યંત નિષ્કામી ભક્ત હતાં. જેવાં જીવુબા અને લાડુબા હતાં તેવાં જ તે સર્વોત્તમ ત્યાગી ભક્ત હતાં. બંને બહેનોમાં નિર્માનીપણાનો ગુણ સૌથી અધિક હતો. તેમના એ ગુણને લીધે જ શ્રીહરિએ આપા કુટુંબનો ઉદ્ધાર કર્યો હતો.” (શ્રીહરિચરિત્રામૃતસાગર: ૫/૧-૨)

પૂર્વના પવિત્ર સંસ્કારો અને મુમુક્ષુતાને કારણે, શ્રી જીવાખાયરને સન ૧૮૦૩માં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનાં પ્રથમ દર્શન થયાં ત્યારે જ જાણે તેમને પ્રતીતિ આવી ગઈ હતી કે આ સ્વયં પરમાત્મા છે. અને એટલે જ તેમણે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણને ગઢપુરમાં સદા બિરાજમાન થવા માટે પ્રાર્થના કરી હતી. જો કે ત્યારે એ શક્ય નહોતું બન્યું, પરંતુ સન ૧૮૦૫માં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ફરીથી ગઢપુર પધાર્યા અને અહીં સ્થાયી થયા ત્યારે શ્રી જીવાખાયરે પોતાનું ધન-ધામ-કુટુંબ-પરિવાર બધું જ શ્રીહરિની સેવામાં સમર્પિત કરી દીધું હતું.

શ્રી જીવાખાયરની એ પ્રેમભક્તિથી જ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ તેમના દરબારગઢમાં નિવાસ કરીને સતત ૩ વર્ષ રહ્યા હતા. આ ત્રણ વર્ષ દરમિયાન શ્રીહરિએ શ્રી જીવાખાયર અને તેમના સમગ્ર પરિવારની અનન્ય સેવાભક્તિને સ્વીકારીને તેમના પર ખૂબ કૃપા વરસાવી હતી. આ ત્રણ વર્ષ બાદ શ્રીહરિ શ્રી એભલખાયરના

દરબારગઢમાં નિવાસ કરવા ગયા ત્યારપછી પણ તેમણે વારંવાર અહીં પધારીને અપાર લીલાઓ કરીને દિવ્ય સુખ આપ્યું હતું.^૪ ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં તેમણે કરેલી લીલાઓ અને તેમણે ઉદ્બોધેલા ઉપદેશો સંપ્રદાયના ઇતિહાસની એક અનોખી ધરોહર છે. છેલ્લી બે શતાબ્દીઓથી મહિમાવંતા સંતો-ભક્તો તેનાં દર્શન કરીને એ લીલા-સ્મૃતિઓમાં રમમાણ થઈ જતા હતા, પરંતુ છેલ્લા કેટલાય દાયકાઓથી એ પરંપરા જાણે શમી ગઈ હતી.

૪. ભગવાન સ્વામિનારાયણે ગઢપુરમાં રહેવાનો નિર્ણય કર્યો ત્યારે સદ્ગુરુ આધારાનંદ સ્વામી કૃત શ્રીહરિચરિત્રામૃતસાગર(૪/૩-૪) જેવા સંપ્રદાયના ઇતિહાસ-ગ્રંથો નોંધે છે કે શરૂઆતમાં શ્રીહરિ ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારમાં ઊતર્યા હતા. ભગવાન સ્વામિનારાયણના સમકાલીન શામળિયા ચૈતન્યાનંદ સ્વામીના મંડળના ગઢપુર સ્થિત પીઠ સંત સદ્ગુરુ શાસ્ત્રી સ્વામી શ્રી ગોવિંદસ્વરૂપદાસજી, ગોપીનાથ દેવ મંદિર(ગઢડા)ના પ્રધાનાધ્યાપક શાસ્ત્રી સ્વામી શ્રી ધર્મવિહારીદાસજી અને વિદ્વાન લેખક શ્રી મૂળજીભાઈ છગનભાઈ પંજવાણી શ્રી દુર્ગપુર માહાત્મ્યને ટાંકીને ‘ગઢપુર માહાત્મ્ય’ પુસ્તકમાં નોંધે છે કે ભગવાન સ્વામિનારાયણ ગઢપુરમાં પધાર્યા ત્યારે શરૂઆતનાં ત્રણ વર્ષ તેઓ ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં રોકાયા હતા. દિવસના સમયે તેઓ ભક્તરાજ શ્રી એભલખાયરના દરબારમાં પણ પધારીને લાભ આપતા હતા. (ગઢપુર માહાત્મ્ય, પૃ. ૨૦૪)

એટલે જ, બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજે શ્રી જીવાખાયરના એ મહાપ્રાસાદિક દરબારગઢનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવીને અસંખ્ય શ્રદ્ધાળુઓના દર્શનાર્થે તેને ખુલ્લો મૂકવાનો સંકલ્પ કર્યો હતો. માત્ર સંકલ્પ નહીં, પરંતુ તેને સાકાર કરવા માટે પણ તેમણે અપાર જહેમત લીધી. ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના વંશજો સાથે વારંવાર ચર્ચા-વિમર્શ કરીને, આ દરબારગઢની ઐતિહાસિકતાને સાચવીને તેનો જીર્ણોદ્ધાર કરવા માટે સૌને સંમત કર્યા. સ્વામીશ્રીના સૌજન્યશીલ પ્રેમથી સૌ તેમાં જોડાયા. દરબારગઢમાં વસતા જીવાખાયરના વંશજોને નિવાસની અન્ય સુવ્યવસ્થાઓ આપીને સ્વામીશ્રીએ તેમની સંભાળ લીધી. ત્યારબાદ આ મહાપ્રાસાદિક દરબારગઢ બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાએ સંપાદિત કર્યો અને તેની ઐતિહાસિકતા યથાતથા જાળવીને તેનો જીર્ણોદ્ધાર કર્યો.

આ જીર્ણોદ્ધાર કરવામાં પરમ પૂજ્ય સ્વામીશ્રી અને પૂજ્ય ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામીના માર્ગદર્શન અનુસાર ગઢડા બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિરના કોઠારી શ્રી પૂજ્ય અધ્યાત્મસ્વરૂપદાસ સ્વામીએ ખૂબ પુરુષાર્થ કર્યો. અક્ષરવત્સલદાસ સ્વામીએ સંપ્રદાયના ઇતિહાસ ગ્રંથોના આધારે આ દરબારગઢનાં ઐતિહાસિક સ્થાનો અને ત્યાં શ્રીહરિએ કરેલી અનેક લીલાઓનું સંશોધન કર્યું, જેને

શ્રી જીવાખાયરનો દરબારગઢ અને બી.એ.પી.એસ. મંદિરના પટિસરના વિકાસ માટે પ્રમુખસ્વામી મહારાજે અનન્ય પુરુષાર્થ કર્યો...

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારની મહાપ્રાસાદિક મોટી ડેલીના દ્વાર ખુલ્લાં મૂકીને આવનારી અનેક પેઢીઓ માટે એ સદાસ્મરણીય ઇતિહાસનાં પૃષ્ઠો ઉઘાડતા મહંત સ્વામી મહારાજ...

લક્ષ્યમાં રાખીને શ્રીજીસ્વરૂપદાસ સ્વામીએ દરબારગઢનો માસ્ટરપ્લાન તૈયાર કરી આપ્યો. ઐતિહાસિક સંશોધનો મુજબ દરબારગઢના દરેક ઓરડાની અંદર તેની પ્રાસાદિક રીતે સજાવટ કરવામાં બ્રહ્મચરણદાસ સ્વામી, દિવ્યનંદનદાસ સ્વામી તથા અન્ય સાથી સંતોએ સેવા કરી. દર્શનાર્થીઓને આ દરબારગઢની દિવ્ય લીલાઓનું સહજતાથી સ્મરણ થાય તે માટે ઓડિયો-વિડિયુઅલ પ્રસ્તુતિ કરવામાં આવી. શ્રી પરાગભાઈ શાસ્ત્રી અને પાર્થભાઈ ગજજરે તેમાં સેવાઓ આપી.

અને ટૂંક સમયમાં દરબારગઢ સોળે શણગાર સજીને જાણે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના સમયમાં તેમને સત્કારવા સજજ થયો હોય તેમ સજજ થઈ ગયો. વિશાળ દરબારગઢના એકે એક ખૂણે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની દિવ્ય ઉપસ્થિતિ જાણે આજેય અનુભવાય છે.

આ દરબારગઢનો જીર્ણોદ્ધાર કરવાના બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના આ સંકલ્પને સાકાર કરતાં તેમના

આધ્યાત્મિક અનુગામી પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજે, વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી પર્વે દરબારગઢનાં દ્વાર આવનારી અનેક પેઢીઓનાં દર્શનાર્થે ખુલ્લાં મૂકી દીધાં, ત્યારે ઇતિહાસના એક વિશાળ અને અદ્ભુત અધ્યાયનાં પૃષ્ઠો ઊઘડી ગયાં.

તા. ૬-૩-૨૦૨૦ના રોજ પ્રાતઃકાળે ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના વંશજોની ઉપસ્થિતિમાં પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજે વેદોક્તવિધિપૂર્વક આ દરબારગઢનાં દ્વાર ખોલ્યાં હતાં. આ પ્રસંગે સ્વામીશ્રીના આશીર્વાદ પામીને જીવાખાયરના વંશજો ધન્ય થયા હતા.

સાયંકાળે સ્વામીશ્રી અને વરિષ્ઠ સંતોએ દરબાર ગઢનું વિગતે દર્શન-નિરીક્ષણ કર્યું હતું. ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામી, અક્ષરવત્સલદાસ સ્વામીએ પ્રત્યેક સ્થાનનો ખૂબ મહિમા વર્ણવ્યો હતો. સતત સવા કલાક સુધી આ દરબારગઢનું દર્શન-નિરીક્ષણ કરી સ્વામીશ્રી અંતરથી પ્રસન્ન થયા હતા. દરબારગઢના નિર્માણમાં સેવા કરનાર તમામ સંતોને

શ્રીહરિએ જ્યાં ખૂબ કથામૃતનો લાભ આપ્યો છે એ ‘મુનિ લીમડા’ની પ્રાસાદિક છાયામાં ચરણારવિંદ સ્થાપીને સ્વામીશ્રીએ છાશનાં વલોણાં કર્યાં, તેમજ સંતો-ભક્તો સાથે શ્રીહરિને થાળ જમાડ્યો ત્યારે ૨૦૦ વર્ષ પહેલાંનો ઇતિહાસ જાણે જીવંત થઈ ગયો...

આશિષ તેમજ એક્ઝિબિશન અને દરબારગઢમાં સેવા કરતા સ્વયંસેવકો પર આશીર્વૃત્તિ વરસાવી કૃતાર્થ કર્યા હતા.

દરબારગઢમાં જે લીંબતરુ નીચે બિરાજીને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે અપાર સત્સંગલાભ આપ્યો છે ત્યાં એક સુંદર સ્મૃતિદેરી રચવામાં આવી છે. તા. ૧૧-૩-૨૦૨૦ના રોજ સ્વામીશ્રીએ આ સ્મૃતિદેરીમાં શ્રીહરિનાં પ્રાસાદિક ચરણારવિંદની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી.

ત્યારબાદ જ્યાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે માણકી ઘોડી દોડાવીને ખૂબ સ્મૃતિઓ આપી છે તે દરબારગઢની લાંબી ઉગમણી ઓસરીએ સ્વામીશ્રી પધાર્યા. ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે આ દરબારગઢમાં સંતોની પંક્તિઓ કરીને તેઓને વારંવાર ખૂબ જમાડ્યા છે. તેની સ્મૃતિ તાજી થઈ ઊઠે તેવું દૃશ્ય આજે પણ રચાયું હતું. સેંકડો સંતો દરબારગઢની ઓસરી અને ખુલ્લા મેદાનમાં પંક્તિબદ્ધ બેઠા હતા. ઓસરીએ પંક્તિબદ્ધ બેઠેલા સંતોને નિજહસ્તે લાડુ પીરસીને સ્વામીશ્રીએ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની

ભોજનલીલાઓને જાણે તાદૃશ્ય કરાવી દીધી હતી. આ દરબારગઢમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે વલોણાંનાં નેતરાં પણ તાણ્યાં છે, તેની સ્મૃતિ સાથે સ્વામીશ્રીએ પણ ત્યાગવલ્લભદાસ સ્વામી સાથે વલોણાંનાં નેતરાં તાણ્યાં. દરબારગઢની ઓસરીમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ જમવા બિરાજ્યા હોય અને ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરનો પરિવાર તેમને ભાવપૂર્વક ભોજન કરાવી રહ્યો હોય તેવું સુંદર દૃશ્ય ખડું કરવામાં આવ્યું હતું. સ્વામીશ્રીએ શ્રીહરિની આરતી સાથે ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયર અને આ દરબારગઢની આરતી ઉતારીને ભાવ-અર્થ અર્પણ કર્યું. ત્યારપછી શ્રીહરિની ભોજન અંગીકાર કરતી મૂર્તિની બાજુમાં જ બિરાજી સ્વામીશ્રીએ ભોજન ગ્રહણ કરી સૌને દિવ્ય સ્મૃતિ-દર્શન આપ્યાં હતાં. આ દરમ્યાન અક્ષરવત્સલદાસ સ્વામીએ જીવાખાયરના દરબારગઢમાં શ્રીજીમહારાજની અલૌકિક લીલાઓની ઝાંખી સૌને કરાવી હતી. આ અવસરે સ્વામીશ્રીએ જીવાખાયરની ભક્તિનો મહિમા કહેતાં કહ્યું:

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારમાં ખૂણે ખૂણે જીવંત થઈ ઊઠેલી શ્રીહરિની લીલાઓને સ્વામીશ્રી અને સૌએ મન ભરીને માણી. શ્રીહરિએ જ્યાં સંતોની પંક્તિ કરીને તેમને ખૂબ જમાડ્યા હતા એ દરબારગઢની ઓસરી આજે સંતોની પંક્તિથી ફરી ખીલી ઊઠી...

“જીવાખાયરની ભક્તિ એવી હતી કે કોઈ તેની તોલે આવે નહીં. એવા એ પરમ ભક્ત થઈ ગયા! એટલે તેમનાં ગુણગાન જ ગાવાં. શ્રીજીમહારાજે કહ્યું: ‘ભલે અમારી સેવા ન કરતો હોય, પણ હરિભક્તના ગુણ ગાતો હોય તો તેણે અમારી અતિશય સેવા કરી એમ અમે માનીએ છીએ.’ તો જીવાખાયરે તો કેટલી બધી ભક્તિ કરી હતી! કેટલું બધું સમર્પણ કર્યું હતું! એની સામે ગુના તો કાંઈ ગણ્યામાં ન આવે. અને શ્રીજીમહારાજે તેમનાં સેવા-સમર્પણ સ્વીકાર્યા છે. તેઓ જીવાખાયરની અંત અવસ્થામાં શ્રીજીમહારાજ જાતે આવ્યા છે, એમના શરીરે હાથ ફેરવ્યો છે અને જાતે અગ્નિસંસ્કાર પણ કર્યા

છે. માટે ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના ગુણ ગાઈને આપણે પણ શ્રીજીમહારાજની ભક્તિ કરી તેમને રાજી કરી લેવા.”

આમ, વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી પર્વ સમગ્ર સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયને ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના આ દરબારગઢની અનોખી ભેટ મળી ગઈ. ભક્તરાજ દાદાખાયરના દરબારગઢ

અને લક્ષ્મીવાડી જેવાં અનેક મહાન તીર્થોની સાથે ભક્તો હવે આ દરબારગઢની દર્શન-યાત્રાને પણ માણી શકશે. હવે આવનારી અનેક પેઢીઓ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનો મહિમા, ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરની તેમના પ્રત્યેની સમર્પણ-ભક્તિ તેમજ શ્રીહરિની દિવ્ય લીલાઓનો અદ્ભુત આસ્વાદ માણી શકશે. ♦

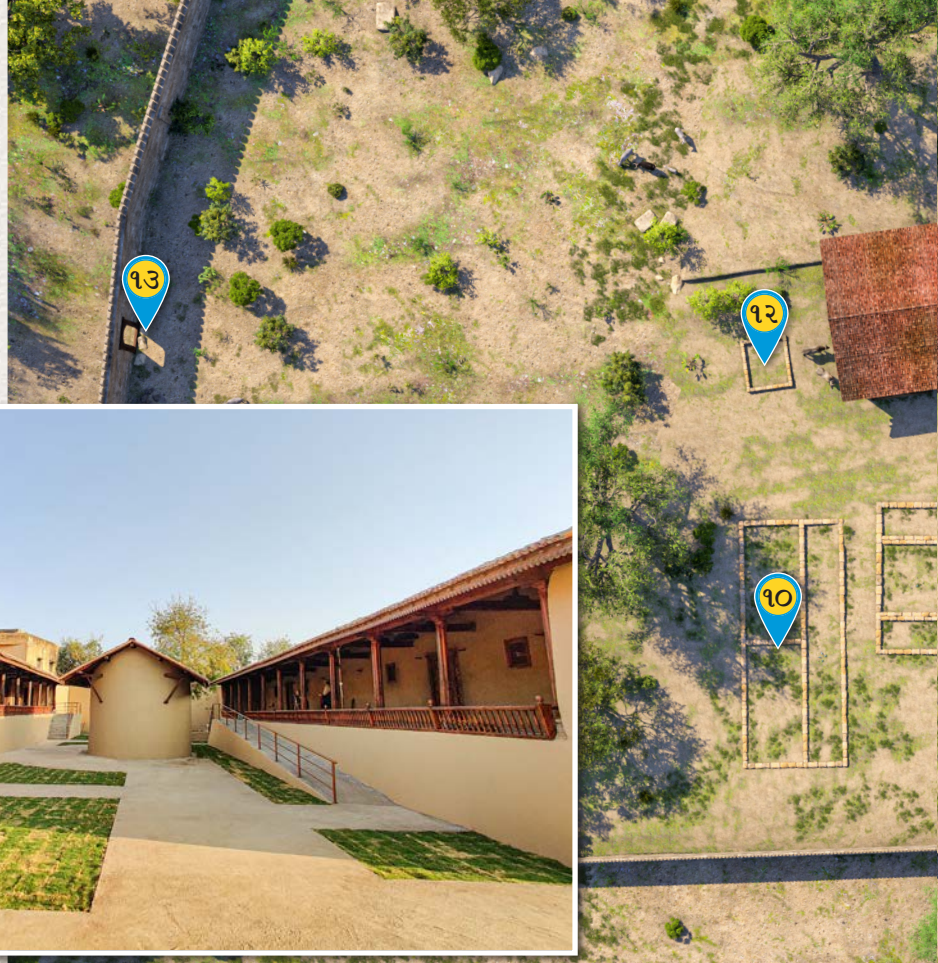

આજે ૨૦૦ વર્ષ પછીય ભક્તરાજ શ્રી દાદાખાચર અને ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાચરના વંશજો ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પ્રત્યેની ભક્તિથી છલકાય છે. બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજ સાથે સ્નેહ-અનુરાગ ધરાવતા નાની ડેલી અને મોટી ડેલીના એ ક્ષત્રિય પરિવારો ભક્તરાજ શ્રી દાદાખાચરની વિશાળકાય કાંસ્થમૂર્તિ લેમજ જીવાખાચરના દરબારગઢમાં મહંત સ્વામી મહારાજ સાથે...

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરનો પ્રાસાદિક દરબારગઢ

તીર્થધામ ગઢપુરમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની દિવ્ય લીલાઓનું સ્મરણ કરાવતો ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરનો દરબારગઢ સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયની એક અનોખી ઘરોહર છે. આવો, આ વિશાળ દરબારગઢનાં વિવિધ પ્રાસાદિક સ્થાનોની એક પરિચય-યાત્રા માણીએ...

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢના ડેલા બહાર પ્રાસાદિક ઊંચા ઓટલાઓ

આ છે ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢના ડેલાની બહારના બે ઊંચા ઓટલા. આ બંને ઊંચા ઓટલાઓની બંને બાજુ લીમડા પણ હતા. પરબ્રહ્મ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના સમયમાં આ લીમડા નીચે, આ ચોતરા જેવા ઓટલા ઉપર કાઠી દરબારોના દરબારી ડાયરાઓ ભરાતા હતા. અહીં આ બંને ઓટલાઓ પર અનેક વખત બિરાજીને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે સંતોની સભાઓ કરી છે, કથાવાર્તાનો અપાર લાભ આપ્યો છે. ક્યારેક શ્રીહરિ અહીં પોઢ્યા પણ છે. શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢની ડેલી બહારના આ ઓટલાઓ શ્રીહરિની અનેક દિવ્ય લીલાઓના સાક્ષી છે.

તીર્થધામ ગઢપુરમાં ભક્તરાજ
શ્રી જીવાખાયરના
દરબારગઢના માનચિત્રનું
એક વિહંગમ દૃશ્ય.
ભગવાન શ્રી
સ્વામિનારાયણના સમયમાં
આ દરબારગઢ ઘણી વિશાળ
જગ્યા અને ઘણાં બધાં
ભવનોથી સમૃદ્ધ હતો.
ભગવાન શ્રી
સ્વામિનારાયણની અનેક
દિવ્ય અને ઐતિહાસિક
લીલાઓના સાક્ષી રૂપ આ
દરબારગઢના હાલ ઊભેલાં
ભવનોના આ દૃશ્યમાં
દર્શાવેલ ક્રમાંક મુજબ
દરબારગઢની યાત્રા કરીએ...

૨

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢના ડેલાની અંદરનાં પ્રાસાદિક ઊંચાં બેઠક-ખાનાંઓ

આ છે ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢનો પ્રાસાદિક ડેલો. ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના સમયે દરબારી રીત-રસમ મુજબ આ ડેલાની અંદર બંને તરફ રાજવી બેઠક-ખાનાંઓ હતાં. આ બેઠક-ખાનાંઓમાં પણ અનેક વખત બિરાજમાન થઈને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે સભાઓ કરી છે, કથાઓ કરી છે. અહીં બિરાજીને અનેક વખત તેમણે ભોજન પણ અંગીકાર કર્યું છે. પોતાના સખા કાઠી દરબારો સાથે શ્રીહરિએ અહીં અનેક લીલાઓ કરીને સૌને અપાર સુખ આપ્યું છે.

૩

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનો પ્રાસાદિક મુનિ લીમડો, જ્યાં શ્રીહરિએ અસંખ્ય વખત વચન-અમૃતનો લાભ આપ્યો છે...

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં નિવાસ દરમ્યાન ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ આ મુનિલીમડા નીચે અનેક વખત બિરાજ્યા છે, અહીં અનેકવાર સભાઓ કરીને તેમણે સંતો-પરમહંસો પાસે કીર્તનો ગવડાવીને પોતાનાં વચન-અમૃતનો લાભ આપ્યો છે. મુનિ નામના એક શિષ્યને ગુરુનો શાપ થવાથી તેને આ લીમડાનો જન્મ આવ્યો હતો. શ્રીહરિના યોગે તેની મુક્તિ થઈ હતી. તેથી વૃક્ષ સુકાઈ ગયું અને પછી આ વૃક્ષમાં શ્રીહરિએ નવા જીવનો પ્રવેશ કરાવ્યો હતો, જેથી તે ફરીથી લીલો થયો હતો. આ પ્રસંગની સ્મૃતિમાં શ્રીહરિએ આ લીમડાનું નામ ‘મુનિ લીમડો’ આપ્યું હતું.

૪

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં ભગવાનશ્રી સ્વામિનારાયણની પ્રિય માણકી ઘોડીની ઘોડશાળ

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પ્રિય માણકી ઘોડીની આ છે ઘોડશાળ. આ જ રીતે જમીનથી એક હાથ નીચે શ્રીહરિની માણકી ઘોડીને રાખવામાં આવતી હતી. શ્રીહરિ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં બિરાજતા હતા એ દરમ્યાન માણકી ઘોડી શ્રીહરિની સેવામાં આવી હતી. શ્રીહરિએ અનેકવાર આ દરબારગઢમાં રાત્રે પણ માણકી ઘોડી પર સવાર થઈને ઘોડી ફેરવીને આ સમગ્ર દરબારગઢનું ફળિયું પાવન કર્યું છે.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનું પ્રાસાદિક રસોડું જ્યાં શ્રીહરિએ અનેક લીલાઓ કરી છે.

શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં ઉત્તરાદા બારના ઓરડાને અડીને આવેલું દક્ષિણ મુખનું આ એક ઢાળિયું રસોડું છે. આ રસોડાની નીચે જ માણકી ઘોડીનો ફરજો હતો. ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના અહીંના ત્રણ વર્ષના નિવાસ દરમ્યાન આ જ હતું તેમનું રસોડું. શ્રીહરિ માટે રસોઈથાળ પણ અહીં તૈયાર કરાતા હતા. આ રસોડામાં પણ શ્રીહરિએ અનેક વખત ભોજન ગ્રહણ કર્યું છે.

શ્રી જીવાખાયરના મૂળ ઓરડાઓ, ત્યાં શ્રીહરિએ અનેક દિવ્ય લીલાઓ કરી છે.

મુનિ લીમડાની પશ્ચિમે અને માણકી ઘોડીના ફરજાની ડાબી બાજુ ઉગમણી ઓસરીના આ ઊંચા પરથારના ઓરડા છે, એ જ શ્રી જીવાખાયરના મૂળ ઓરડાઓ હતા. સન ૧૮૦૫માં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ગઢપુરમાં નિવાસ માટે પધાર્યા ત્યારે શરૂઆતનાં વર્ષોમાં અહીં રહીને તેઓએ અનેક લીલાઓ કરી હતી. આ ઓરડાની ઉગમણી અને આથમણી ઓસરીમાં શ્રીહરિએ, અનેક વખત સંતોની પંક્તિઓ કરીને, તેમને જાતે પીરસીને ખૂબ જમાડ્યા છે.

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં આવેલો અન્નનો મહાપ્રાસાદિક કોઠો

ઉદાર દાનવૃત્તિ ધરાવતા શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં ભિક્ષુકો-યાત્રિકોને કાયમી સદાવ્રત અપાતું હતું. આ ગોળાકાર કોઠો આજેય તેની સાક્ષી પૂરતો દરબારગઢમાં ઊભો છે, જેમાં બસો માણ અનાજનો સંગ્રહ થતો હતો. ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે કરાવેલા આ કોઠામાંથી અનેકવાર ભિક્ષુકોને તેમણે સ્વહસ્તે પણ અન્નદાન આપ્યું હતું. સન ૧૮૬૮ના કારમા દુષ્કાળમાં સદાવ્રતનું અન્ન ખૂટી જવાથી શ્રી જીવાખાયરે જીવન ટૂંકાવવાનો સંકલ્પ કર્યો હતો ત્યારે સ્વયં અહીં પધારીને શ્રીહરિએ અન્ન ક્યારેય ન ખૂટે તેવા આશીર્વાદ આપ્યા હતા. તેમની લાજ રાખીને શ્રીહરિએ રક્ષા કરી હતી. ક્યારેક કરુણામૂર્તિ શ્રીહરિએ આ કોઠાની પાછળ આવેલી બારી પર બેસીને દર્શન આપતાં આપતાં ભિક્ષુકોને અન્નદાન આપ્યું છે.

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢના લાંબી ઓસરીના અતિ પ્રાસાદિક છ ઓરડાઓ

શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં આ છ સળંગ ઓરડાઓ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના અત્યંત પ્રાસાદિક ઓરડાઓ છે. શ્રીહરિએ સન ૧૮૦૫માં ગઢપુરમાં સ્થાયી નિવાસ કર્યો ત્યારથી શરૂઆતનાં ત્રણ વર્ષ આ દરબારગઢમાં નિવાસ કર્યો હતો. તેઓ અહીં વસ્યા ત્યારે શરૂઆતમાં જ તેમણે અહીં ઓરડાઓ રચાવ્યા હતા. આ પ્રત્યેક ઓરડામાં તેમણે અનેકવાર કથાલાભ આપ્યો છે, ભોજન અંગીકાર કર્યું છે, વિશ્રામ કર્યો છે, ભક્તોને દિવ્ય ઐશ્વર્યનું દર્શન કરાવ્યું છે. પ્રત્યેક ઓરડો શ્રીહરિની લીલાઓનો સાક્ષી છે.

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢની ઉગમણી ઓસરી જ્યાં શ્રીહરિએ કરી હતી વિસ્મયકારી અશ્વદોડ

શ્રી જીવાખાયરના આ પ્રાસાદિક દરબારમાં શ્રીહરિએ કરેલી અનેક લીલાઓમાંની એક લીલા એટલે આ ઓસરીમાં તેમણે કરેલી અશ્વ સવારી. એકવાર શ્રી જીવાખાયરના કહેવાથી શ્રીહરિએ આ ઓસરીની ઉત્તર બાજુએ ઢાળ કરીને પોતાની પ્રિય માણકી ઘોડીને આ ઉગમણી ઓસરી પર ચઢાવી હતી અને ખૂબ વેગપૂર્વક દોડાવી હતી. મસ્તક પરનું ઘોગલું ઉપરના લાકડાના પીઢિયાને ન અડે તેવી રીતે આ ઓસરીમાં વારંવાર માણકી ઘોડી દોડાવીને શ્રીહરિએ કુશળ ઘોડેસવાર એવા કાઠી દરબારોને ખૂબ અભિભૂત કર્યા હતા. આ ઓસરીમાં પણ શ્રીહરિએ સંતોને પંક્તિ કરી જમાડ્યા છે. અહીં શ્રીહરિએ સંતો સાથે અપાર રંગોત્સવો પણ ઊજવ્યા છે.

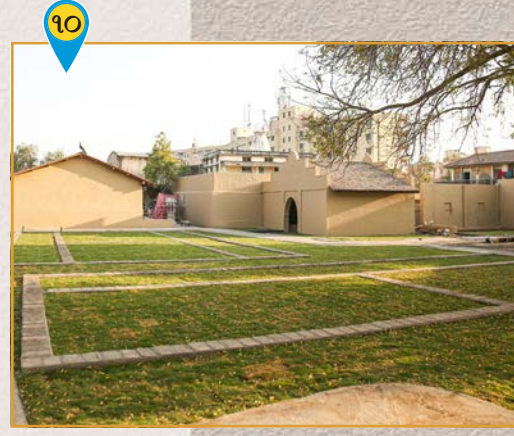

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢની આથમણી ઓસરી, જ્યાં શ્રીહરિએ અનેક લીલાઓ કરી છે.

શ્રી જીવાખાયરના ઓરડાની આ આથમણી ઓસરીમાં પણ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે સંતોની પંક્તિઓ કરીને તેમને ખૂબ જમાડ્યા છે. અહીં શ્રીહરિએ સૂર્યગ્રહણનો ઉત્સવ ઊજવીને દિવ્ય ઐશ્વર્યનું દર્શન કરાવ્યું છે. આ ઓસરીએ બિરાજીને શ્રીહરિએ અનેકવાર કથામૃતનો પણ લાભ આપ્યો છે.

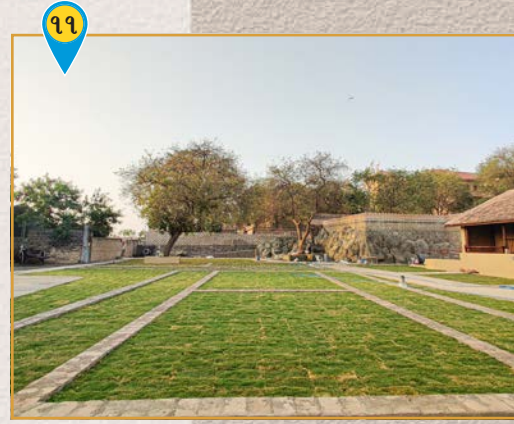
શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં શ્રી અમૂલાબા તથા શ્રી અમરીબાના ઉત્તરાદા બારના ઓરડાઓ

શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં અહીં હતા ઉત્તરાદા દ્વારના ઓરડાઓ, જે શ્રી જીવાખાયરનાં બે સુપુત્રીઓ — શ્રી અમૂલાબા તથા શ્રી અમરીબાના ઓરડાઓ તરીકે એ ઓળખાતા હતા. તેમની અનન્ય ભક્તિથી આ ઓરડાઓમાં પણ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે અનેક વખત ઉત્સવ-સમૈયાઓ કર્યા છે, કથાઓ કરી છે, ભોજન પણ અંગીકાર કર્યું છે.

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં શ્રી મૂળુખાયરના પ્રાસાદિક ઓરડાઓ

શ્રી જીવાખાયરની ડેલીમાં પ્રવેશતાં દક્ષિણ તરફના આ સ્થાને શ્રી જીવાખાયરના ભાઈ મૂળુખાયરના ઓરડાઓ હતા. એ ઉગમણા અને આથમણા દ્વારના ઊંચા પરથારના ઓરડા હતા. અહીં શ્રીહરિએ જન્માષ્ટમી આદિક અનેક ઉત્સવ કર્યા છે. આ ફળિયામાં શ્રીહરિએ કાઠી દરબારોને ભગડતુઈ એટલે કે કબડ્ડી-હુતુતુ જેવી રમતો પણ રમાડીને અપાર આનંદ કરાવ્યો છે. આ ફળિયામાં શ્રીહરિએ અનેકવાર અશ્વ પણ ફેરવ્યો છે. શ્રીહરિની એવી અનેક કલ્યાણકારી સ્મૃતિઓ આ ફળિયા સાથે સંકળાયેલી છે.

શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં વિશાળ ફળિયું છે, જ્યાં ભગવાન સ્વામિનારાયણે મંડપો રચાવીને અનેક કથાપર્વો-ઉત્સવો યોજ્યા છે, વારંવાર રંગોત્સવો કરીને દિવ્ય સ્મૃતિઓ આપી છે.

શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં દક્ષિણ દિશાએ આવેલી શ્રીહરિના ધ્યાનની ઓરડીઓ

શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં દક્ષિણ તરફ અહીં પહેલાં બે નાની ઓરડીઓ હતી. ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ અહીં ત્રણ વર્ષ રોકાયા તે દરમિયાન આ ઓરડીઓમાં એકાંતમાં બિરાજીને અનેક વખત તેઓ સ્વસ્વરૂપનું ધ્યાન કરવા બિરાજતા હતા. અહીં શ્રીહરિએ ક્યારેક વિશ્રામ પણ કર્યો છે.

આ છે તેમાંની એક ઓરડીનું સ્થાન.

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાંથી ટેકરા પરના ગઢમાં પ્રવેશવાનું દ્વાર

શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાંથી તેની દક્ષિણ તરફ આવેલા આ ઊંચા ટેકરા પર શ્રીહરિ અનેક વખત પધાર્યા છે. એ ટેકરો શ્રીહરિને અતિશય પ્રિય હતો. શ્રીહરિના એ અતિ પ્રિય ટેકરા પર એક પ્રાચીન ગઢ હતો. એ ગઢની ઉત્તર તરફની આ બારીએથી પ્રવેશીને શ્રીહરિ ટેકરા પર વારંવાર ઉપર જઈ ખુલ્લી હવામાં વિશ્રામ કરતા હતા. ટેકરા પર દક્ષિણ બાજુએ પશ્ચિમ ખૂણે આવેલા કોઠા પર તો શ્રીહરિએ સેંકડો વાર વિશ્રામ કર્યો છે. એ ટેકરા પર શ્રીહરિએ ભવ્ય મંદિર બનાવવાની યોજના કરી હતી, જેને બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજે સાકાર કરી છે અને બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજે શ્રીહરિના સંકલ્પ મુજબ યથાર્થ વિકસાવી છે.

પૂર્વોક્ત સ્થાનો ઉપરાંત શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં શ્રીહરિના સમયમાં અને ત્યારબાદ પણ એવાં કેટલાંય સ્થાનો હતાં, જેનું કાળક્રમે આજે અસ્તિત્વ નામશેષ થઈ ગયું છે. જો કે સંપ્રદાયના ગ્રંથોમાં એ સ્થાનો અને એ સ્થાનોમાં શ્રીહરિએ કરેલી લીલાઓનો વારંવાર નિર્દેશ નીરખવા મળે છે.

ભક્તરાજ શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢનાં અન્ય મહાપ્રાસાદિક સ્થાનોની સ્મૃતિ

પૂર્વોક્ત સ્થાનો ઉપરાંત શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના સમયમાં અને ત્યારબાદ પણ એવાં કેટલાંય સ્થાનો હતાં, જેનું કાળક્રમે આજે અસ્તિત્વ નામશેષ થઈ ગયું છે. જો કે સંપ્રદાયના ગ્રંથોમાં એ સ્થાનો અને એ સ્થાનોમાં શ્રીહરિએ કરેલી લીલાઓનો વારંવાર નિર્દેશ નીરખવા મળે છે. જેમ કે, શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢના દક્ષિણ દ્વારના ઓરડાઓ, મોટું ગાડાશેરનું રસોડું, જ્યાં ઉત્સવોના પ્રસંગે મોટી સંખ્યામાં સંતોના ઉતારા થતા હતા એવું દરબારગઢની પાછળનું વિશાળ ફળિયું, સંતોની ઓરડીઓ, શ્રી રામખાયરના ઉતરાદા બારના ઓરડાઓ, શ્રી રાજબાનો ઓરડો, દરબારગઢની સામે શ્રી જીવાખાયરે સંતો માટે કરાવેલી મોટી ધર્મશાળા વગેરે નાનાં-મોટાં અનેક મહાપ્રાસાદિક સ્થાનો હતાં. પ્રત્યેક સ્થાનમાં શ્રીહરિએ અપાર લીલાઓ કરીને શ્રી જીવાખાયર તેમજ સમગ્ર ખાયર પરિવાર અને હજારો હરિભક્તો તથા સંતોને અપાર આધ્યાત્મિક લાભ આપ્યો હતો. શ્રી જીવાખાયરના દરબારગઢની ભૂમિ પરનું એ પ્રત્યેક સ્થાન શ્રીહરિની દિવ્ય સંનિધિનો આજેય અનુભવ કરાવે છે.

સ્વામિનારાયણ સત્સંગ પત્રિકા

અટલાદરા અને આણંદમાં સત્સંગની હેલી વરસાવતા મહંત સ્વામી મહારાજ...

પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજ વિવિધ સત્સંગ કેન્દ્રોમાં પધારીને સૌને આધ્યાત્મિક લાભ આપી રહ્યા હતા, પરંતુ તાજેતરમાં કોરોના મહામારીને કારણે, જાહેર સ્વાસ્થ્યને લક્ષ્યમાં રાખીને તેઓશ્રી ભગવાન સ્વામિનારાયણના પ્રાસાદિક નેનપુર ગામ ખાતે શાંતિવનમાં બિરાજી રહ્યા છે. સ્વામીશ્રીના વિચરણ દરમ્યાન ઠેર ઠેર હજારો હરિભક્તો તેઓશ્રીનાં દર્શન અને સત્સંગ માટે એકત્રિત થાય તે જાહેર સ્વાસ્થ્ય માટે જોખમ દાયક છે. આથી સ્વામીશ્રીએ સ્વયં નિર્ણય લઈને જણાવ્યું કે તેઓશ્રી તેમજ તમામ વરિષ્ઠ સંતો અને અન્ય સંતો પણ સત્સંગ વિચરણ સ્થગિત કરીને એકાંત સ્થળે રહ્યા રહ્યા સૌને સત્સંગ લાભ આપે તેવું આયોજન કરવું. એ મુજબ સ્વામીશ્રી શાંતિવનમાં બિરાજીને આધુનિક પ્રસાર માધ્યમો દ્વારા દેશવિદેશના લાખો ભક્તોને ઘરેબેઠાં સત્સંગ-દર્શનલાભ આપી રહ્યા છે.

નેનપુર ખાતે બિરાજમાન સ્વામીશ્રીના સાંનિધ્યમાં નિત્ય નવા ઉત્સવ, નિયમિત સત્સંગલાભ, પૂજાદર્શન વગેરે કાર્યક્રમો સતત ચાલતા રહે છે. સ્વામિનારાયણ પ્રકાશના આ અંકમાં સ્વામીશ્રી નેનપુર ખાતે બિરાજ્યા તે પૂર્વેના સત્સંગવિચરણની

થોડીક ઝલક પ્રસ્તુત છે.

આ સત્સંગ વિચરણ દરમ્યાન સ્વામીશ્રીએ સુરત, નવસારી, અટલાદરા અને આણંદ ખાતે પધારીને હજારો મુમુક્ષુઓને આધ્યાત્મિક લાભથી લાભાન્વિત કર્યા હતા. સ્વામીશ્રીના સાંનિધ્યમાં નિત્ય આ સત્સંગ કેન્દ્રોમાં દિવ્યતાનો માહોલ સર્જાયો હતો. વહેલી સવારથી જ દર્શનાર્થે ઊમટતા હજારો હરિભક્તોથી મંદિરોનાં પ્રાંગણ છલકાઈ ઊઠ્યાં હતાં. પ્રાતઃપૂજા બાદ મંગલ આશીર્વાચનો પાઠવી સ્વામીશ્રીએ સૌને ભક્તિભીના કર્યા હતા. વળી, સંધ્યા સમયે યોજાયેલી વિશિષ્ટ સત્સંગ સભાઓમાં અદ્ભુત સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો પ્રસ્તુત કરીને બાળકો-યુવકો-કિશોરો-કાર્યકરોએ ગુરુહરિની પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરી હતી. સભાના અંતમાં સ્વામીશ્રીએ સૌને આશીર્વાદ અર્પી કૃતાર્થ કર્યા હતા. વ્યક્તિગત મુલાકાતોમાં સત્સંગીઓ-ગુણભાવીઓ ઉપરાંત રાજકીય મહાપુરુષો, ઉચ્ચ પદાધિકારીઓ, વેપારીઓ-ઉદ્યોગપતિઓ, વિવિધ શૈક્ષણિક-સામાજિક સંગઠનોના પ્રતિનિધિઓ વગેરેને હેત-પ્રીતથી મળી સ્વામીશ્રીએ સૌના મનોરથ પૂર્ણ થાય તેવા આશિષ અર્પ્યા હતા. ગુરુહરિના સુસ્વાસ્થ્યની મંગલ કામના સાથે આજુબાજુનાં સત્સંગ કેન્દ્રોમાંથી મોટી સંખ્યામાં હરિભક્તોએ વ્રત-તપ-ઉપવાસ સાથે પદયાત્રા-દંડવતયાત્રાઓ કરી ઠાકોરજીને ચરણે ભક્તિઅર્ઘ્ય અર્પ્યું હતું.

સુરત ખાતેના રોકાણ દરમ્યાન સ્વામીશ્રીએ વિવિધ સત્સંગ સભાઓમાં સૌને અમૃતલાભ આપ્યો હતો. તા. ૧૭-૧-૨૦૨૦ના રોજ સ્વામીશ્રીએ ધારી ક્ષેત્રના ચલાલા, સુરત ગ્રામ્યના સરસ (પટ-પ્રતિમા), મહેસાણા ક્ષેત્રના કરણપુર (પટ-પ્રતિમા) અને મહેળાવ ક્ષેત્રના કાસોર (હનુમાનજી-ગણપતિજી)ના બી.એ.પી.એસ. મંદિરમાં પ્રતિષ્ઠિત થનારી મૂર્તિઓનો વેદોક્ત પૂજન-પ્રતિષ્ઠાવિધિ કર્યો હતો. તા. ૧૮-૧-૨૦૨૦ના રોજ રવિસભામાં સ્વામીશ્રીએ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ શતાબ્દી પર્વે બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા યોજાયેલા ‘પારિવારિક શાંતિ અભિયાન’નો ઉદ્ઘોષ કર્યો હતો.

સુરતમાં સત્સંગ-ભક્તિની અમૃતધારા રેલાવી સ્વામીશ્રી નવસારી પધાર્યા હતા. અહીં રચાયેલા સંગેમરમરના કલાત્મક બી.એ.પી.એસ. મંદિરના મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ પ્રસંગે નવસારી પધારેલા સ્વામીશ્રીએ શોભાયાત્રા, વિશ્વશાંતિ મહાયાગ વગેરે માંગલિક અવસરોમાં સૌને દિવ્ય સ્મૃતિલાભ આપ્યો હતો. તા. ૩૦-૧-૨૦૨૦ના પવિત્ર દિને સ્વામીશ્રીએ અક્ષરપુરુષોત્તમ મહારાજ સહિત શેષ મૂર્તિઓની મંદિરમાં પ્રતિષ્ઠા કરી, દક્ષિણ ગુજરાતને વધુ એક નૂતન મંદિરની ભેટ ધરી હતી. તા. ૪-૨-૨૦૨૦ના રોજ નવસારી વિસ્તારના વાંગણ તથા સાંકરી વિસ્તારના કઠોર (પુનઃપ્રતિષ્ઠા), ગોડધા, ઉમરવાવ, વેગી અને માણેકપોર ખાતે રચાયેલાં બી.એ.પી.એસ. મંદિરોમાં પ્રતિષ્ઠિત થનારી મૂર્તિઓનો વેદોક્ત પૂજન-પ્રતિષ્ઠાવિધિ કર્યો હતો. સાથે બીલીમોરા ખાતે રચનાર બી.એ.પી.એસ. મંદિરની શિલાઓનું પૂજન પણ કર્યું હતું.

નવસારી ખાતેના ૧૬ દિવસના નિવાસ દરમ્યાન સ્વામીશ્રીએ વિવિધ ઉત્સવોમાં સત્સંગ-ભક્તિની છોળો ઉડાડી હતી. સૌને આધ્યાત્મિક લાભ આપી પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજ તા. ૧૦-૨-૨૦૨૦ના રોજ અટલાદરા-વડોદરા પધાર્યા હતા. સ્વામીશ્રીના આ વખતના રોકાણ દરમિયાન વડોદરાવાસીઓને વિવિધ ઉત્સવોમાં સહભાગી થવાનું સૌભાગ્ય સાંપડ્યું હતું. વિશિષ્ટ દિવસોએ વિવિધ કાર્યક્રમો દ્વારા આબાલવૃદ્ધ સ્વામીશ્રીનાં ચરણોમાં ભક્તિઅર્ઘ્ય અર્પણ કર્યું હતું.

સતત ૧૧ દિવસ સુધી અટલાદરા-વડોદરા ખાતે બિરાજીને સૌને ભક્તિરસમાં તરબોળ કરી સ્વામીશ્રી આણંદ પધાર્યા હતા. આણંદ તેમજ સમગ્ર ચરોતર પંથકના ભક્તો-ભાવિકો સ્વામીશ્રીના સાંનિધ્યમાં આધ્યાત્મિકતાના રંગે રંગાયા હતા.

હવે પછીનાં પૃષ્ઠોમાં અટલાદરા અને આણંદ ખાતે સ્વામીશ્રીના સાંનિધ્યમાં ઊજવાયેલા કેટલાક વિશિષ્ટ ઉત્સવ-પ્રસંગોની એક ઝલક પ્રસ્તુત છે...

અટલાદરામાં આગમન

તા. ૧૦-૨-૨૦૨૦ના રોજ નવસારીથી અટલાદરા પધારતાં પૂર્વે સ્વામીશ્રી ભરૂચ ખાતેના બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિરમાં પધાર્યા હતા. અહીં ઠાકોરજીનાં દર્શન કરી, ઉપસ્થિત સંતો -હરિભક્તોને દર્શનલાભ આપ્યો હતો.

અહીંથી સૌની વિદાય લઈ સ્વામીશ્રી ગુરુહરિ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના પ્રાકટ્ય સ્થાન ‘ચાણસદ’ દર્શને પધાર્યા હતા. ગુરુહરિ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના પ્રાકટ્યસ્થાને પધારી ખૂબ ભાવપૂર્વક દર્શન કર્યા અને ગુરુહરિનાં ચરણે ભાવવંદના સાથે આરતી ઉતારી. સંતો સાથે મળીને શુભ સંકલ્પો માટે મંગલ

ધૂન-પ્રાર્થના કરી હતી. સ્વામીશ્રીની પ્રાસાદિક વસ્તુઓનાં દર્શન કરી, અહીં દર્શનાર્થે ઊમટેલા ચાણસદના ભક્તો-ભાવિકોને દર્શનલાભ આપી સ્વામીશ્રી અટલાદરા પધાર્યા હતા.

અટલાદરામાં યુવકોએ બેન્ડવાદન કરી ગુરુહરિનું સ્વાગત કર્યું હતું. વિવિધ વેશભૂષામાં સજ્જ બાળકોએ

પુષ્પાંજલિ કરી હરિ-ગુરુને વધાવ્યા હતા. સંતો અને વિશાળ સંખ્યામાં ઊમટેલા હરિભક્તોએ ધ્વજ લહેરાવી સ્વામીશ્રીને સત્કાર્યા હતા. ઠાકોરજીનાં દર્શન બાદ સ્વામીશ્રીએ વ્રત-તપ-ઉપવાસ કરનાર બીએપીએસ વિદ્યામંદિર-અટલાદરાના વિદ્યાર્થીઓને અને હરિભક્તોને આશિષ અર્પ્યા હતા. સૌનો ભક્તિભાવ સ્વીકારી સ્વામીશ્રી ‘યજ્ઞપુરુષ હૃદય’માં સ્થિત નિજનિવાસે પધાર્યા. સ્વામીશ્રીના અટલાદરા ખાતેના નિવાસ દરમ્યાન તમામ સભાઓ ‘યજ્ઞપુરુષ સભાગૃહ’માં યોજાઈ હતી.

પ્રેરણા સભા

તા. ૧૨-૨-૨૦૨૦ના રોજ સ્વામીશ્રીની નિશ્રામાં વિશેષ પ્રેરણા સભા યોજાઈ હતી. પ્રમુખસ્વામી મહારાજના શતાબ્દી મહોત્સવના ઉપક્રમે યોજાયેલા આ કાર્યક્રમમાં સ્વામીશ્રીનું ભક્તિભાવપૂર્વક સ્વાગત થયું. ત્યારબાદ સભાનો મુખ્ય કાર્યક્રમ

‘આ દેહથી શું ન થાય રે પ્રમુખસ્વામીને કાજે?’ સંવાદ રજૂ થયો હતો. જેમાં નોકરી, ધંધા, કુટુંબ કે સામાજિક વ્યવહારની પરિસ્થિતિઓ ગોણ કરીને હરિભક્તોએ ‘પ્રમુખસ્વામી મહારાજના હૃદયમાં જન્મજયંતી મહોત્સવ’ની સેવામાં જોડાવાની કટિબદ્ધતા દર્શાવી હતી, તેની સુંદર રજૂઆત હતી.

અંતમાં સૌને સેવા કરવાનું બળ પ્રેરતાં સ્વામીશ્રીએ જણાવ્યું: “જેમ નીલકંઠવર્ણીએ સેવકરામની નિઃસ્વાર્થ-ભાવે સેવા કરી હતી તેવી રીતે પ્રમુખસ્વામી મહારાજે બધાની સેવા કરી છે. માટે તેમની જન્મજયંતીમાં સેવા કરવાનો અવસર એ મોટી ભક્તિ છે. આ સેવા એટલી મોટી છે કે ચુકાય જ નહીં. કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ, મદ, મત્સર, આશા, તૃષ્ણા, ઈર્ષ્યા, અહંકાર, ઇળ, કપટ એ બધું મૂકીને શ્રીજીમહારાજની સેવામાં જોડાઈએ તો ખરેખરો રંગ ચડશે. આવો અવસર છે તો શ્રીજીમહારાજ સહાય કરશે જ.”

ઉદ્ઘોષ સભા

તા. ૧૬-૨-૨૦૨૦ના રોજ સ્વામીશ્રીની નિશ્રામાં ‘બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ શતાબ્દી મહોત્સવ તથા અટલાદરા મંદિર અમૃત મહોત્સવ’ના ઉપક્રમે ભવ્ય ઉદ્ઘોષ સભા યોજાઈ હતી.

સાંચકાળે વડોદરાના વિખ્યાત ‘નવલખી મેદાન’ પર ભવ્ય સમારોહનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. અહીં રચાયેલા વિશાળ શમિયાણાના મુખ્ય મંચ પર અક્ષરપુરુષોત્તમ મહારાજ અને ગુરુવર્યો વિરાજમાન થઈ ખુલ્લા ગગન તળે બેઠેલા હજારો હરિભક્તો પર કૃપાદષ્ટિ કરી રહ્યા હતા. મંચની સજાવટ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના હૃદયમાં જન્મજયંતી મહોત્સવ તથા અટલાદરા મંદિર અમૃત મહોત્સવની ઝાંખી કરાવતા હતા.

‘નમો નમઃ હે પ્રમુખસ્વામી!’ કેન્દ્રવર્તી વિચાર સાથે યોજાયેલી સભામાં મુખ્યત્વે ‘અલૌકિક પુરુષનું

પ્રાગટ્ય', પ્રમુખસ્વામી મહારાજનાં અલૌકિક કાર્યો', પ્રમુખસ્વામી મહારાજે વેઠેલો અકલ્પ્ય ભીડો' અંતર્ગત વિવિધ વિષયોને આવરી લેતા અને પ્રમુખસ્વામી મહારાજના વિરાટ વ્યક્તિત્વને મૂલવતાં વિવિધ પ્રવચનો આત્મસ્વરૂપદાસ સ્વામી, જ્ઞાન-વત્સલદાસ સ્વામી, અનિર્દેશદાસ સ્વામીએ કર્યા હતા. સાથે સાથે પ્રેરણાત્મક સંવાદ, વિવિધ વિષયોને જોડતાં પંક્તિનૃત્યો, સ્વામીશ્રીનાં કાર્યોની ઝાંખી કરાવતા વીડિયો, હરિભક્તોની નિષ્ઠા-સમજણના પ્રસંગો વગેરે દ્વારા સ્વામીશ્રીનાં દિવ્ય વ્યક્તિત્વનાં સૌએ દર્શન કર્યા હતાં.

મહોત્સવના ઉપક્રમે યોજાનાર વિવિધ આયોજનોનું જીવંત પ્રેઝન્ટેશન મંચ પરથી રજૂ થયા બાદ પૂજ્ય ત્યાગવલ્લભદાસ સ્વામીએ 'પ્રમુખસ્વામી મહારાજની જન્મજયંતી કેવી રીતે ઊજવીશું?' તેની સમજ આપતાં કહ્યું, 'પ્રમુખસ્વામી મહારાજના દિવ્ય જીવનમાંથી આપણામાં સદ્ગુણો ઊતરે એ અગત્યનું છે. પ્રમુખસ્વામી મહારાજની જેમ આપણે આપણા જીવનમાં સંપ, સુહૃદભાવ, દિવ્યતા, મહિમા જેવા ગુણો ઉતારીને જન્મજયંતી ઊજવીએ. તેમનો મહિમા ઘરોઘર ફેલાવવાની આ તક આવી છે. આપણે આ મહિમા બરાબર સમજીએ અને બીજાને પણ સમજાવીએ.'

પ્રમુખસ્વામી મહારાજના ૯૯મા જન્મજયંતી મહોત્સવનો ઉદ્ઘોષ કરતાં સ્વામીશ્રી, ત્યાગવલ્લભદાસ સ્વામી અને વડીલ સંતોએ જયજયકારો વચ્ચે દીપ પ્રાગટ્ય કરી, બી.એ.પી.એસ.ની ધજા ફરકાવી દિવ્ય અવસરનો મંગલ પ્રારંભ કર્યો. આનંદની આ ઘડીને વધાવતાં યુવાવૃંદે 'ઋણ તમારું અનંત છે અમ મસ્તક ધરીએ...' કીર્તન પર

જોમભેર ભક્તિનૃત્ય કર્યું હતું.

પ્રમુખસ્વામી મહારાજનાં ચરણે ભક્તિવંદના કરતાં સ્વામીશ્રીએ જણાવ્યું: "આપણે અક્ષરધામમાં જ બેઠા છીએ એવું જ લાગે. તેનું મૂળ કારણ છે - પ્રમુખસ્વામી મહારાજ. તેઓને શાસ્ત્રીજી મહારાજે ચાદર ઓઢાડી ત્યારે તેઓએ પ્રતિજ્ઞા કરી હતી કે 'હરિભક્તોની સેવા કરવી છે, ખપી જવું છે.' એ પ્રતિજ્ઞા સાચી હતી. તેઓએ સાઈલેન્ટલી પ્રતિજ્ઞા લીધી ને દંઢપણે રાખી. કેવળ હરિભક્તોને રાજી કરવા તેઓએ પોતાના દેહ કે પ્રાણ સામે જોયું નથી.

પ્રમુખસ્વામી મહારાજ ખરેખરું જીવન જીવ્યા છે ને બધાના હૃદયમાં અનેક રીતે પહોંચી વળ્યા છે. બધાને ખૂબ સુખ આપ્યું છે. જેને જેને સ્વામીનો સ્પર્શ થયો, જે જે તેઓના યોગમાં આવ્યા છે તેમને આ અનુભવ છે જ. આવા પુરુષની જયંતી રોજ ઊજવાય તોય ઓછું છે. જયંતી બે રીતે ઊજવાય - બહારથી અને આંતરિક રીતે. આંતરિક એટલે દોષો મૂકીને! એમાં ખાસ આંટી! શ્રીજીમહારાજ અને ગુણાતીત સંતોને

આંટીદાર સ્વભાવ નથી ગમતો. માન, ઈર્ષ્યા વગેરે દોષો પણ ખાસ ધ્યાનમાં લઈને મૂકી જ દેવા તો ખરો સમૈયો ઊજવાયો કહેવાશે. આપણી પોતાની પ્રગતિ થાય એ ખાસ આ સમૈયાનો લાભ છે."

આશીર્વચન બાદ સ્વામીશ્રી અને ઉપસ્થિત ૩૫,૦૦૦ જેટલા હરિભક્તોએ સમૂહ આરતી વડે હરિ અને ગુરુવર્યોને વધાવ્યા ત્યારે હજારો દીવડાઓના ઝગમગાટનો નજારો એવો અદ્ભુત હતો કે જાણે નભોમાંડળ અવની પર ઊતરી આવ્યું હોય!

પ્રમુખસ્વામી મહારાજને ભક્તિવંદના કરતી આજની ઉદ્ઘોષ સભા ખરેખર ભવ્ય અને દિવ્ય હતી.

આ અંગેનો વીડિયો નિહાળવા બાજુના ક્યૂઆર (QR) કોડ પર આપના મોબાઈલ ફોનનો કેમેરો ધરીને

સ્કેન કરો અને ઈન્ટરનેટથી આ વિષયના વીડિયોને માણો...

પારિવારિક શાંતિ અભિયાનનો મંગલ પ્રારંભ

બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના શતાબ્દી મહોત્સવના ઉપક્રમે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા યોજાનાર 'પારિવારિક શાંતિ અભિયાન'નો આરંભ અટલાદરા ખાતે મહંત સ્વામી મહારાજના સાંનિધ્યમાં થયો હતો. આ અભિયાનમાં જોડાનાર સેવકો માટે તા. ૧૮-૨-૨૦૨૦ના રોજ સ્વામીશ્રીના સાંનિધ્યમાં પ્રેરણા સભા યોજાઈ હતી. સભાના મુખ્ય કાર્યક્રમ રૂપે '૧૦૦ દિવસ સ્વામી માટે!' સંવાદ રજૂ થયો હતો. જેમાં સમર્પિત હરિભક્તોની ગાથા રજૂ થઈ હતી. સંવાદે સૌને પારિવારિક શાંતિ અભિયાનમાં યાહોમ

કરી દેવાની પ્રેરણા આપી.

અંતમાં આ અભિયાનમાં સફળતા મળે અને ગુરુનો મહિમા વિશ્વે વહાવવા સૌ ‘શતાબ્દી સેવકો’ને બળ, પ્રેરણા ને પ્રોત્સાહન આપતાં સ્વામીશ્રીએ જણાવ્યું: “પ્રમુખસ્વામી મહારાજે કેવળ આપણા માટે કેટલું બધું કર્યું છે! એક સેકન્ડ પણ નવરા નથી રહ્યા. તેના બદલામાં આપણે તો કાંઈ નથી કરવાનું. આ અભિયાન માટે ૧૦૦ દિવસ તો કાંઈ ન કહેવાય. સ્વામી તો આખી જિંદગી આપણા માટે ઘસાઈ છૂટ્યા છે. એટલે ૧૦૦ દિવસમાં તમારે બધું ગૌણ કરીને સેવા કરી લેવી.

આ પારિવારિક શાંતિની તો આખી દુનિયાને જરૂર છે. બધે જ કજિયા છે. એકબીજાને સમજે નહીં, એકબીજાને ગાંઠે નહીં, બધા પોતપોતાનું ધાર્યું કરે માટે આની જરૂર છે. તમે ઘરોઘર પારિવારિક શાંતિનો સંદેશો લઈને જશો તેમાં મુશ્કેલી પડશે, પણ

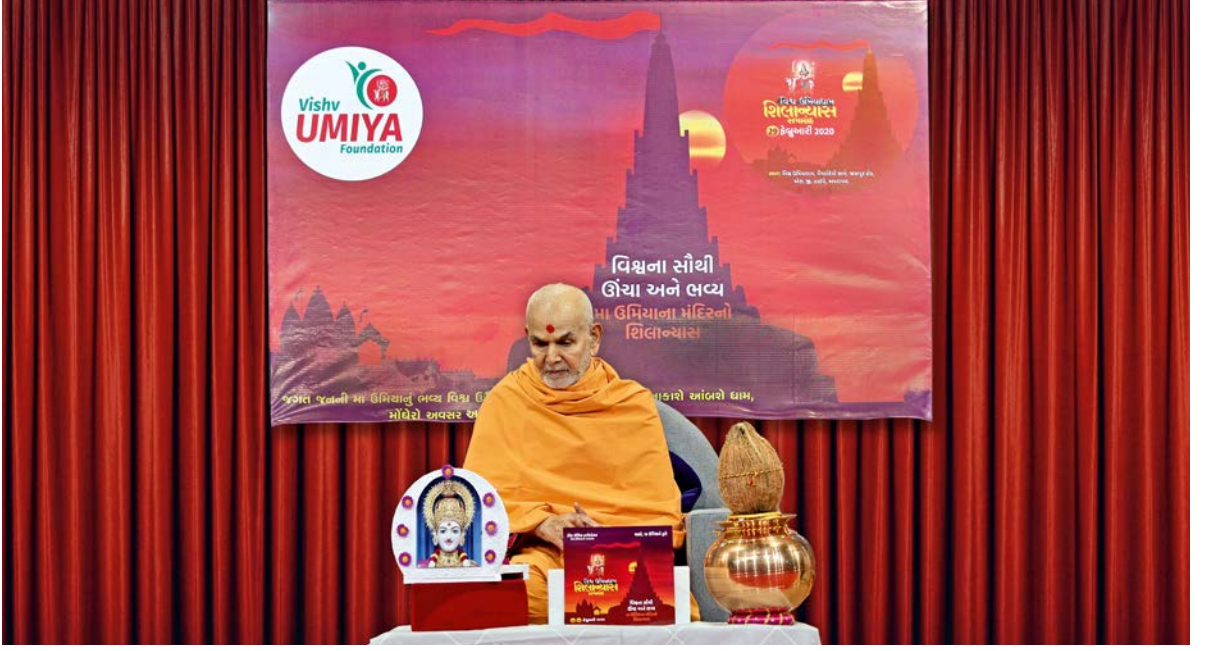
શાસ્ત્રીજી મહારાજ, યોગીબાપા, પ્રમુખસ્વામી મહારાજને કેટલી મુશ્કેલી પડી છે! તેમની મુશ્કેલી જોતાં આપણી મુશ્કેલી કાંઈ ન કહેવાય. માટે ખરેખર મંડી પડવું. સમય બચાવીને એક જણને-બે જણને આ વાત કરવી તો ઘણું બધું કાર્ય થયું કહેવાશે.

યોગીબાપાએ કહ્યું છે: ‘અમે તમારી જાહેરાત નહીં કરીએ તો તમે રાજ નહીં થાવ.’ મોટાપુરુષનો રાજપો એ બહુ મોટી વાત છે. કેવા ભગવાનના અખંડધારક સંત! તેઓનો રાજપો! એમાં બધું આવી જાય. એમના કાર્ય માટે તમે નીકળી પડશો તો મહારાજ-સ્વામી અને સત્પુરુષ તમારી ભેગા જ છે. અપમાન અને બધું થાય પણ જીવમાં લખી રાખવું કે ‘મારે તો સ્વામીને રાજ કરવા છે.’ સ્વામીની જાહેરાત નહીં કરીએ તો આપણે એમના ખરા શિષ્ય નહીં, એટલે આ રીતે બધા મંડી પડો!”

ત્યારબાદ આજના દિનની મુખ્ય

ક્ષણ આવી પહોંચી. તે હતી - ‘પારિવારિક શાંતિ અભિયાન’ના શુભારંભની. સ્વામીશ્રીએ રિમોટ કન્ટ્રોલ વડે પડદા ખોલ્યા તે સાથે જ તેમાં રહેલો દીવો પ્રજ્વલિત થયો. સૌએ જયજયકારોથી આ મંગલ ક્ષણને વધાવી. પુષ્પપાંદડીઓ વરસાવીને સ્વામીશ્રીએ સર્વત્ર પારિવારિક શાંતિનો દીપ પ્રગટે તેવા આશીર્વાદ અર્પ્યા.

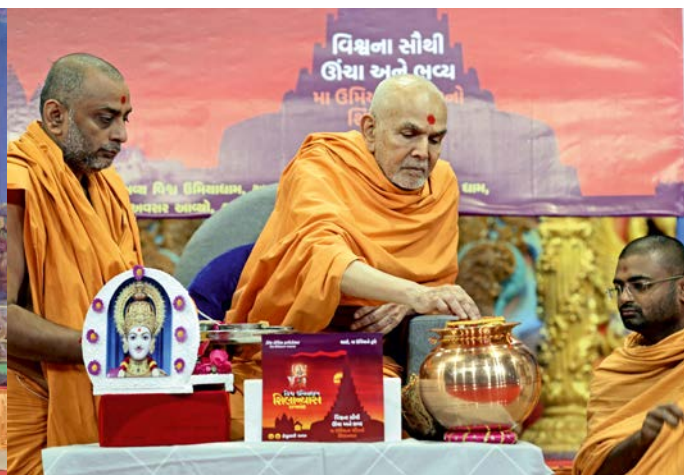
અભિયાન માટે સંસ્થા દ્વારા તૈયાર કરાયેલી સામગ્રીનું વિમોચન કરી સ્વામીશ્રીએ ‘પ્રમુખસેતુ’ અને ‘પ્રેરણાસેતુ’ એપ્સનું પણ ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું. બી.એ.પી.એસ.નો ધ્વજ સ્વામીશ્રીએ ગગનમાં લહેરાવ્યો એ સાથે જ સાહિત્ય કિટ સાથે યુવા અને સત્સંગ પ્રવૃત્તિના અગ્રેસર કાર્યકરોની ‘પારિવારિક શાંતિ અભિયાન’ની રેલી મંચ પરથી પસાર થઈ. સ્વામીશ્રીએ કૃપાદષ્ટિ કરી સૌને આ અભિયાનમાં જોડાવાની હાકલ કરી હતી.

ઉમિયાધામ મંદિરનો શિલાપૂજન વિધિ

અમદાવાદમાં એસ. જી. હાઈવે નજીક જાસપુર રોડ પર પાટીદાર સમાજ દ્વારા 'વિશ્વ ઉમિયાધામ'નું નિર્માણ થઈ રહ્યું છે. કુલ ૧૦૦ વીધા જમીન પર રચનારા ઉમિયાધામ પરિસરમાં ૪૩૧ ફૂટ ઊંચા મંદિરનું નિર્માણ થનાર છે. આ ભવ્ય મંદિરનો શિલાન્યાસ વિધિ થાય તે પૂર્વે એ શિલાઓનો પૂજનવિધિ સ્વામીશ્રીના હસ્તે થાય તેવી ઉમિયાધામના ટ્રસ્ટીઓની ભાવના હતી. તેઓની એ ભાવનાને સાકાર કરતાં પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે તા. ૧૮-૨-૨૦૨૦ના રોજ આ શિલાપૂજન વિધિ વેદોક્ત રીતે સંપન્ન કર્યો હતો. ઉમિયાધામના ટ્રસ્ટીઓ બ્રહ્મશિલા, નિધિકુંભ અને

શ્રીફળ લઈને અટલાદરા ખાતેના બી.એ.પી.એસ. મંદિરે પધાર્યા હતા. સ્વામીશ્રીએ શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજ અને બ્રહ્મશિલા-નિધિકુંભનું વેદોક્ત વિધિપૂર્વક પૂજન કર્યું હતું. આ પૂજનવિધિમાં ઉમિયાધામ ટ્રસ્ટના પ્રમુખ શ્રી આર.પી. પટેલ, ઉપપ્રમુખ શ્રી દીપકભાઈ પટેલ, શ્રી સુરેશભાઈ પટેલ (શાઓના), શ્રી ત્રિકમભાઈ પટેલ અને શ્રી ધવલભાઈ માકડિયા વગેરે જોડાયા હતા. વિધિની સમાપ્તિ બાદ સ્વામીશ્રીએ સૌ પ્રતિનિધિઓનાં ભાવે ચાંદલા કરી, નિર્વિઘ્ને ધામ પરિપૂર્ણ થાય તે માટે આશીર્વાદ આપ્યા હતા. સ્વામીશ્રી દ્વારા પૂજિત નિધિકુંભનું સ્થાપન વિશ્વ ઉમિયાધામ મંદિરના પાયામાં વેદોક્તવિધિપૂર્વક કરવામાં આવ્યું હતું.

વડોદરાના રાજમહેલ લક્ષ્મીવિલાસ પેલેસમાં પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજની ઐતિહાસિક પદરામણી...

ઈતિહાસનો ભવ્ય વારસો ધરાવતું અને વિશ્વામિત્રી નદી કાંઠે વસેલું વડોદરા શહેર ગુજરાતની સાંસ્કૃતિક રાજધાની છે. જ્યાં ઐતિહાસિક અને ભવ્ય આધુનિક કલાકૃતિઓ અને સ્થાપત્યોનો ભરપૂર ખજાનો છે. વડોદરાની ધોરી નસ સમાન સયાજીનગરીની આન અને ગાયકવાડ સામ્રાજ્યની શાન સમો રાજમહેલ અસીમ સૌંદર્યથી ઓતપ્રોત છે. જેમાં ગાયકવાડ ઘરાનાનો ગૌરવવંતો ઈતિહાસ સંગૃહીત છે.

મહારાજા સયાજીરાવ ગાયકવાડ ત્રીજાએ બંધાવેલા લક્ષ્મીવિલાસ રાજમહેલનું ૭૦૦ એકરમાં ફેલાયેલું પરિસર લંડનના બર્કિંગહામ પેલેસ કરતાં પણ મોટું અને દુનિયાનું સૌથી ભવ્ય ખાનગી નિવાસસ્થાન છે. કલા અને સાંસ્કૃતિક વારસાની અનોખી પ્રતિકૃતિ સમા આ મહેલમાં પરમ

પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજની પદરામણી કરાવીને વડોદરાના વર્તમાન મહારાજા શ્રી સમરજિત-સિંહજીએ સ્વામીશ્રી પ્રત્યે પોતાનો આદર-પ્રેમ વ્યક્ત કર્યો હતો.

વડોદરાના ગાયકવાડ રાજવંશનો શ્રીસ્વામિનારાયણીય પરંપરા સાથેનો સંબંધ ૨૦૦ વર્ષો પુરાણો છે. સન ૧૮૧૬માં મહારાજા શ્રી સયાજીરાવે (દ્વિતીય) ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણને પોતાના મહેલમાં પધારવાનો આમંત્રણ પત્ર લખ્યો હતો.

સન ૧૮૧૮માં ભગવાન સ્વામિનારાયણ ખાસ તે આમંત્રણ સ્વીકારીને રાજમહેલમાં પધાર્યા હતા. એ જ પરંપરામાં મહારાજાના પુત્ર શ્રી સયાજીરાવ તૃતીયને પણ બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજના આશીર્વાદ મળ્યા હતા. મહારાજાના કુંવર શ્રી ફતેહસિંહજી યુવાનવયે સ્વર્ગવાસી

થયા તેનું તેમને ખૂબ દુઃખ હતું. આથી, બોયાસણમાં શાસ્ત્રીજી મહારાજે અધ્યાત્મબોધ આપી તેમનો પુત્ર-વિયોગનો શોક હળવો કર્યો હતો.

આ સ્નેહસંબંધનો દોર આગળ લંબાવતાં ૮ ફેબ્રુઆરી ૧૯૮૮ના રોજ તત્કાલીન મહારાજા શ્રી રણજિતસિંહજીએ પ્રમુખસ્વામી મહારાજની લક્ષ્મીવિલાસ રાજમહેલમાં દબદબાપૂર્વક પદરામણી કરાવી મહેલના પરિસરમાં જ તેમનો જાહેર સત્કાર સમારોહ યોજ્યો હતો.

એ જ પરંપરાનું પુનરાવર્તન કરતાં વર્તમાન મહારાજા સમરજિતસિંહે તા. ૨૮-૮-૨૦૧૮ના રોજ અટલાદરા મંદિરે પધારી મહંત સ્વામી મહારાજને રાજમહેલમાં પધારવા ભાવભીનું આમંત્રણ આપ્યું હતું. એ આમંત્રણને સ્વીકારીને સ્વામીશ્રી સંતવૃંદ સાથે તા. ૧૭-૨-૨૦૨૦ના રોજ ઐતિહાસિક

‘લક્ષ્મીવિલાસ પેલેસ’માં પધાર્યા હતા. રાજ પરિવારની પરંપરા મુજબ વિશિષ્ટ માન-મોભા સાથે સ્વામીશ્રીનું સ્વાગત કરવામાં આવ્યું હતું. મહારાજા સમરજિતસિંહે વંદન કરીને સ્વામીશ્રીને રાજમહેલના પ્રવેશદ્વારે સત્કાર્યા અને બિછાવેલી ‘લાલ જાજમ’ પર શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજને આગળ રાખી સ્વામીશ્રીએ ડગ ભર્યા ત્યારે રાજવી સેવકોએ ગુલાબની પાંદડીઓ વરસાવી શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજ અને સ્વામીશ્રીને વધાવ્યા હતા. ત્યારબાદ શ્રી સમરજિતસિંહજી મહેલમાં સ્વામીશ્રીને ગાયકવાડ વંશના રાજાઓ આરૂઢ થતા હતા તે રાજસિંહાસને લઈ ગયા. સ્વામીશ્રીએ રાજગાદી પર પુષ્પહાર ચઢાવીને આ યશસ્વી રાજપરંપરાને આદર આપ્યો. રાજમહેલના ઐતિહાસિક શસ્ત્રાગારમાં શસ્ત્રો પર કૃપાદષ્ટિ કરી. ત્યારબાદ મુખ્ય બેઠકખંડમાં

મહારાજાએ શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજની આરતી ઉતારીને સ્વામીશ્રીનું ભક્તિભાવભર્યું સ્વાગત કર્યું. સ્વામીશ્રીએ પણ મહારાજાને પુષ્પહાર પહેરાવીને આશીર્વાદ આપ્યા. વાર્તાલાપ દરમિયાન પ્રમુખસ્વામી મહારાજની સ્મૃતિઓ તાજી કરીને રાજવંશ તથા તેમનાં કાર્યોની પણ વાતો થઈ. તેમાં સૂર પુરાવતાં સ્વામીશ્રી કહે, ‘ગાયકવાડ સરકારનું એજ્યુકેશન બહુ સરસ.’

પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને સ્વામીશ્રીના ગુણનું ગાન કરતાં સંતોએ સ્વામીશ્રીના મુખ્ય ત્રણ સંદેશ મહારાજાને કહ્યા ત્યારે તેઓ ખૂબ પ્રભાવિત થયા હતા. ત્યારબાદ ભવ્ય અને અદ્ભુત ‘રાજદરબાર’માં મહારાજાએ સ્વામીશ્રીની પધરામણી કરાવી. આ જ હોલમાં પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને મહંત સ્વામી મહારાજની ઉપસ્થિતિમાં

બી.એ.પી.એસ.ના સંગીતજ્ઞ સંતોનાં કંઠે બે કીર્તન આરાધનાઓ રજૂ થઈ હતી.

અંતે, શરણાર્થી વગેરે વાદ્યોના તાલે મહારાજા શ્રી સમરજિતસિંહે સ્વામીશ્રીને વિદાય આપી ત્યારે મહારાજાના હૃદયમાં સ્વામીશ્રીની નિર્મળ સંતપ્રતિભાની આભા છવાઈ ગઈ હતી. રાજમહેલની પધરામણીનો આ પ્રસંગ ઐતિહાસિક બની ગયો!

આણંદમાં બ્રહ્માનંદ રૈલાવતા સ્વામીશ્રી...

તા. ૨૦-૨-૨૦૨૦ના રોજ પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજ અટલાદરા-વડોદરાથી વિદાય લઈ આણંદ પધાર્યા હતા. અહીં સ્વામીશ્રીનું શાનદાર સ્વાગત કરીને હજારો હરિભક્તોએ ઈષ્ટદેવ અને ગુરુદેવને વધાવ્યા હતા.

તા. ૨૦-૨-૨૦૨૦ થી તા. ૫-૩-૨૦૨૦ દરમ્યાન ચરોતરની રાજધાની સમા આણંદ ખાતેના રોકાણ દરમ્યાન સ્વામીશ્રીએ સત્સંગની વસંત ખીલવી હતી. ભક્તિસભર વાતાવરણમાં પંદર દિવસના રોકાણ દરમ્યાન સ્વામીશ્રીનાં દર્શન-આશીર્વાદનો લાભ પ્રાપ્ત કરી ચરોતર પંથકના હજારો હરિભક્તો-ભાવિકો પુલકિત થઈ ઊઠ્યા હતા. રોજ વહેલી સવારે સ્વામીશ્રીની પ્રાતઃપૂજા અને સાયંકાળે યોજાયેલી સત્સંગ સભાઓ ‘અક્ષરફાર્મ’માં યોજાઈ હતી. આ ઉપરાંત સંતોને સંતસભા, આધ્યાત્મિક ગોષ્ઠિઓનો લાભ પણ મળ્યો હતો.

આણંદ ખાતેના નિવાસ દરમ્યાન તા. ૨૦-૨-૨૦૨૦ના રોજ સ્વામીશ્રીએ મેલબર્ન (ઓસ્ટ્રેલિયા) મંદિરમાં પધરાવવામાં આવનાર શ્રી નીલકંઠવર્ણી મહારાજનો પૂજન-પ્રતિષ્ઠાવિધિ કર્યો હતો.

તા. ૨૪-૨-૨૦૨૦ના રોજ સ્વામીશ્રીએ સમૂહ વર્તમાન ધરાવીને શિશુઓ-નવા મુમુક્ષુઓને આશ્રયમંત્ર આપીને ભગવાન સ્વામિનારાયણના આશ્રિત કર્યા હતા.

તા. ૨૫-૨-૨૦૨૦ના રોજ સ્વામીશ્રીએ આણંદ ક્ષેત્રના બાલાસિનોર, સામરખા (પુનઃપ્રતિષ્ઠા), ચિખોદરા (નીલકંઠવર્ણી મહારાજ) અને નડિયાદ ક્ષેત્રના હીરાચંદની મુવાડી ખાતેના બી.એ.પી.એસ. મંદિરમાં સ્થાપિત થનારી મૂર્તિઓનો વેદોક્ત વિધિપૂર્વક પૂજન-પ્રતિષ્ઠાવિધિ કર્યો હતો.

આણંદ ખાતેના સ્વામીશ્રીના રોકાણ દરમ્યાન આણંદ અને ચરોતરના ભક્તોએ વિવિધ દિને શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજની પુષ્પતુલા તથા સ્વામીશ્રીની શર્કરાતુલા કરી પ્રમુખસ્વામી મહારાજના શતાબ્દી પર્વે વિવિધ સેવા-સમર્પણનું અર્ઘ્ય અર્પણ કર્યું હતું. અહીં સ્વામીશ્રીએ આપેલા દિવ્ય સત્સંગલાભની અલ્પ જાંખી પ્રસ્તુત છે...

વિધાનગર અને નડિયાદ છાત્રાલયનો વાર્ષિકોત્સવ

પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજના આણંદ ખાતેના નિવાસ દરમ્યાન વલ્લભવિદ્યાનગર અને

નડિયાદ ખાતેના બી.એ.પી.એસ. છાત્રાલયના છાત્રોએ છાત્રાલયનો વાર્ષિકોત્સવ ઊજવી ગુરુહરિનાં ચરણોમાં ભક્તિ સમર્પિત કરી હતી. તા. ૨૩-૨-૨૦૨૦ના રોજ

વલ્લભવિદ્યાનગરના પદ્મમા વાર્ષિકોત્સવની ઉમંગભેર ઉજવણી કરતા છાત્રોએ સભાના મુખ્ય કાર્યક્રમ રૂપે ‘મોરચો માંડવો છે’ સંવાદ રજૂ કર્યો હતો, જેમાં વિવિધ પ્રલોભનો

દ્વારા સત્સંગી યુવકને સત્સંગમાંથી વિચલિત કરવા માટેના પ્રયત્નો થયા, પરંતુ સત્સંગના પ્રતાપે પ્રલોભનો સામે યુવકની જીત થઈ.

સંવાદના અનુસંધાનમાં છાત્રોને બળ પ્રેરતાં સ્વામીશ્રીએ કહ્યું: “તમે આ છાત્રાલયમાં રહ્યા ને દંઢ રહ્યા, પણ જરાક પોલ હોય તો કેટલું બધું નુકસાન કરે? માયાનું બળ ઘણું છે એટલે સાચવવાનું છે. શ્રીજીમહારાજના આપેલા નિયમ દંઢ કરીને રાખવા. પહેલાં તો દંઢતા જોઈએ કે ‘શ્રીજીમહારાજ જે કહે છે, કરે છે તે સારા માટે જ છે.’ પછી નિયમ-ધર્મ! નિયમમાં બધાએ રહેવાનું છે. યુવક, વિદ્યાર્થી, વડીલ કે સો વર્ષનો હોય તો પણ તેણે નિયમમાં રહેવાનું છે. એને જ શ્રીજીમહારાજે સત્સંગી કહ્યો છે.

બીજો નિશ્ચય. નિયમ ને નિશ્ચય હોય તો કોઈ તમને અક્ષરધામમાં જતાં સુધી રોકી શકે નહીં. શાસ્ત્રીજી મહારાજ, યોગીબાપા અને પ્રમુખ-સ્વામી મહારાજે કેવા નિયમ ધાર્યા છે! તે જીવમાં ઊતરે એ જ પ્રાર્થના.”

એ જ રીતે તા. ૩-૩-૨૦૨૦ના રોજ નડિયાદ છાત્રાલયના ૨૮મા વાર્ષિકોત્સવની ઉજવણી કરતા છાત્રોએ ‘શિલ્પસર્જક’ સંવાદ રજૂ કર્યો હતો. જેમાં સત્ય ઘટનાઓ પર આધારિત છાત્રોના ચારિત્ર્ય-ઘડતરના પ્રસંગો રજૂ થયા હતા. સંતોએ પણ પ્રેરક પ્રવચનનો લાભ અપ્યો હતો.

અંતે છાત્રોને બોધવચનો પાઠવતાં સ્વામીશ્રીએ જણાવ્યું: “નિયમ-ધર્મની સાથે છાત્રાલયમાં તમને જ્ઞાન પણ અપાય છે. તેનાથી તમને હૃદયમાં શાંતિ રહે. કેમ કે તમને ભગવાનનો આશરો થયો છે, ભગવાન આપણા માથે છે. એટલે આપણે કોઈ ફિકર નથી. તમે તૈયાર થયા છો એ જ

બતાવે છે કે ‘છાત્રાલયમાં કેટલા બધા લાભ છે!’ એટલે આ રીતે છાત્રાલયનો ઉપયોગ કરવો ને બીજાને પણ કથાવાર્તા કરીને, એની દંઢતા વધારીને એને જે જીવન જીવવાનું છે તેમાં મદદરૂપ - સહાયરૂપ થવું. તમે તો એવું જીવો જ છો, પણ બીજાને આવી રીતે તમે લાભ આપી શકો છો.”

સ્વામીશ્રીના આગમન નિમિત્તે છેલ્લા ૫૦ દિવસોથી વિદ્યાનગરના છાત્રોએ વિવિધ ભક્તિ-તપ કર્યા હતાં. અભ્યાસ અને સેવામય પ્રવૃત્તિઓની વચ્ચે વિશિષ્ટ ભક્તિ-તપ કરનાર આ છાત્રો પર સ્વામીશ્રીના અંતરના આશિષ વરસ્યા હતા. અને ‘આજીવન વચનામૃત અને સ્વામીની વાતોનું વાંચન’ તથા ‘નિર્જળા કે સજળા એકાદશી’ કરવાનો સંકલ્પ કરનાર નડિયાદ છાત્રાલયના છાત્રો પર સ્વામીશ્રીની પ્રસન્નતા વરસી હતી.

પ્રમુખ ગુરુપૂજન ઉત્સવ

તા. ૧-૩-૨૦૨૦નો દિન આણંદ અને ચરોતર પ્રાંતના હરિભક્તો માટે વિશેષ સ્મરણીય બની રહ્યો હતો. આણંદના આંગણે વરિષ્ઠ સંતોની ઉપસ્થિતિમાં ‘પ્રમુખ ગુરુપૂજન ઉત્સવ’ ભક્તિભાવપૂર્વક ઊજવાયો હતો. બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજનાં

ચરણે ભાવઅર્ધ્ય અર્પતાં તેમના સ્વરૂપ પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજનું પૂજન-અર્ચન કરી સૌએ શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજ અને સ્વામીશ્રીની ભક્તિ-ભાવપૂર્વક તુલાવિધિ કરી હતી.

ધૂન-કીર્તનગાનથી આરંભાયેલી આ ઉત્સવસભામાં ડૉક્ટર સ્વામીએ ‘શતાબ્દી સંદેશ’ અને આત્મતૃપ્તદાસ સ્વામીએ ‘ભક્ત-ભગવાન, ગુરુ-શિષ્ય સંબંધ’ વિષય પર મનનીય પ્રવચનનો લાભ આપ્યો હતો. વિવેકસાગરદાસ સ્વામીએ વક્તવ્ય દ્વારા ‘સમર્પણનું રહસ્ય’ સમજાવ્યું હતું. પ્રવચનો બાદ ‘કરીએ કુરબાન બધું સ્વામીના સંગમાં’ શીર્ષક સાથે સંવાદ રજૂ થયો હતો. આત્મસ્વરૂપદાસ સ્વામીએ પ્રસંગાનુરૂપ પ્રવચનનો લાભ આપ્યો હતો.

બાળ-યુવાવૃંદે અભિવંદના નૃત્ય કરી સ્વામીશ્રીને વધાવ્યા અને આણંદ મંદિરના કોઠારી ભગવત્ચરણદાસ સ્વામીએ આજના આ પ્રસંગે અપૂર્વ ભૂમિકા પ્રસ્તુત કરી હતી.

ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામીએ પ્રાસંગિક ઉદ્બોધનમાં કહ્યું, ‘આવા સંતની સેવાથી આપણે અતિશય નિર્દોષ, નિર્મળ થઈ જઈએ છીએ, અક્ષરધામના અધિકારી થઈએ છીએ. તેઓની વિશેષ ને વિશેષ સેવા કરી તેઓની પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરી શકીએ એ જ પ્રાર્થના.’

સ્વામીશ્રીએ પ્રેરણાશિષ અર્પતાં કહ્યું: “આપણે આ સમૈયો જોઈ રહ્યા છીએ તે બધાનું કારણ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ છે. આખી દુનિયામાં એમનાં પગલાં પડ્યાં છે, દરેક હરિભક્તને સાંત્વન આપ્યું છે, દરેકના પ્રશ્નો હલ કર્યા છે. શાસ્ત્રીજી મહારાજના સમયમાં તેમની ઘણી કસોટી થઈ હતી, તેમણે ઘણું સહન કર્યું છે અને એના કારણે આપણે લીલાલહેર કરીએ છીએ. પ્રમુખસ્વામી મહારાજે પ્રેરણાઓ

પણ આપી છે. ધર્મ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય, ભક્તિ એ ખાલી એમની વાતોમાં નહોતાં, એમના આચરણમાં હતું. એમણે સંપત્તિ ભાવના રેડી છે. એને લીધે ઘણું બધું કાર્ય થાય છે.

શાસ્ત્રીજી મહારાજ, યોગીબાપા, પ્રમુખસ્વામી મહારાજને કાંઈ જોઈતું નથી, પણ જે કાંઈ કરે છે તે ભગવાન માટે. તમારો, હરિભક્તો-સંતોનો પ્રેમ અમારે જોઈએ છે. બીજું કાંઈ નહીં. આપણી તાકાત નથી કે બીજું આપણે આપી શકીએ. અને એટલે હરિભક્તો -સંતો બધા રાજી થાવ એના માટે જ આ દાખડો કરેલો છે. તો બધા રાજી થાવ એ જ પ્રાર્થના.”

ભક્તિ અને વિનમ્રતાભર્યા આશીર્વાચન બાદ શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજ સાથે સ્વામીશ્રીનો તુલાવિધિ આરંભાયો. વરિષ્ઠ સંતોએ, યોગીજી મહારાજ, પ્રમુખસ્વામી મહારાજની મૂર્તિ અને મહંત સ્વામી મહારાજનું

પૂજન કર્યું હતું. બાદ સંતો અને પ્રતિનિધિ રૂપે મુખ્ય હરિભક્તોએ ઉત્સવાનુરૂપ કીર્તનના તાલે ‘શર્કરા -મંજૂષાઓ’ તુલામાં પધરાવી હતી. ઉપસ્થિત સૌ હરિભક્તોએ પણ પ્રગટ ગુરુહરિને શર્કરાથી તોળવાનો અને તેઓના શુભાશિષ પ્રાપ્ત કરવાનો લહાવો પ્રાપ્ત કર્યો હતો. સ્વામીશ્રી સંતો-ભક્તોના મધુર ભક્તિભાવથી તોળાઈ ગયા! બાદ સૌએ સમૂહ આરતી-અર્ઘ્ય અર્પ્યું હતું.

અંતિમ ચરણમાં બાળ-યુવાવૃંદે ‘પ્રમુખસ્વામી પધારો આજ, મહંત સ્વામી પધારો આજ સ્વીકારો ભક્તિ અમારી...’ કીર્તન પર સૌ ભક્તોની હૃદયોર્મિઓ નૃત્ય દ્વારા પ્રસ્તુત કરી હતી. જે દરમિયાન વરિષ્ઠ સંતો અને અન્ય સંતોએ સ્વામીશ્રીને વિવિધ કલાત્મક હારતોરા વડે વધાવ્યા હતા. મહંત સ્વામી મહારાજની આ સર્વપ્રથમ તુલાવિધિ પ્રસંગે સૌના હૈયામાં અપાર

આનંદ વ્યાપી રહ્યો હતો. આણંદ મંદિરના કોઠારી ભગવત્ચરણદાસ સ્વામી અને સ્થાનિક સંતોએ આજના આ ઉત્સવને સફળ બનાવવા માટે અપાર જહેમત લીધી હતી.

આજે ૨૨,૦૦૦થી વધુ હરિભક્તો અને ૪૦૦ જેટલા સંતોની ઉપસ્થિતિમાં અતિ અદ્ભુત અને સ્મરણીય ઉત્સવ ઊજવાઈ ગયો હતો. આણંદમાં સતત ૧૫ દિવસ સુધી અવિસ્મરણીય સત્સંગલાભ આપીને તા. ૫-૩-૨૦ના રોજ સ્વામીશ્રી ‘વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ’માં દિવ્ય લાભ આપવા તીર્થધામ ગઢપુર(ગઢડા) પધાર્યા હતા.

આ અંગેનો વીડિયો નિહાળવા બાજુના ક્યુઆર (QR) કોડ પર આપના મોબાઈલ ફોનનો કેમેરો ધરીને

સ્કેન કરો અને ઈન્ટરનેટથી આ વિષયના વીડિયોને માણો...

નેનપુરમાં બિરાજમાન પરાભક્તિમય પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજ

તીર્થધામ ગઢપુર ખાતે વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવની ભક્તિભાવપૂર્વક સ્થાનિક રીતે ઉજવણી કરીને પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજ તા. ૧૨ થી ૧૬ માર્ચ દરમિયાન સારંગપુરમાં લાભ આપીને તા. ૧૬ થી ૧૮ દરમિયાન અમદાવાદ બિરાજ્યા હતા. અમદાવાદ ખાતે યોગીજી મહારાજ હોસ્પિટલમાં રૂટિન મેડિકલ ચેકઅપ કરાવીને સ્વામીશ્રી શાંતિવન-નેનપુર પધાર્યા હતા. સ્વામીશ્રીના નેનપુર ખાતેના આગમનનું મુખ્ય કારણ હતું - કોરોના મહામારી. ભારતમાં હજુ કોરોના વાયરસનો બે-ત્રણ રાજ્યમાં પ્રવેશ થઈ ચૂક્યો હતો. ગુજરાતમાં કોરોના સંક્રમણનો એકપણ કેસ નોંધાયો નહોતો. આમ છતાં, સ્વામીશ્રીનાં દર્શને દેશ-વિદેશમાંથી ઊમટતા ભક્તોને કારણે જાહેર સ્વાસ્થ્યની સુરક્ષા જોખમાય નહીં, તેથી સ્વામીશ્રીની પ્રેરણાથી એક જાગ્રત સંસ્થા તરીકે આગમચેતી વાપરીને બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા એક જાહેર નિવેદન આપીને તા. ૧૫-૩-૨૦૨૦ના રોજ દેશ-વિદેશના સર્વ ભક્તો-ભાવિકોને જણાવાયું હતું કે -

‘વિશ્વભરમાં ફેલાઈ રહેલા કોરોના વાઈરસના પ્રકોપને લક્ષમાં લઈને જાહેર સ્વાસ્થ્ય અને સુરક્ષા માટે આપણે સૌએ જાગ્રત થવું અત્યંત જરૂરી છે. ખાસ કરીને મોટી સંખ્યામાં એકત્રિત થતા સમુદાયો અને સભાઓને મર્યાદિત કરવાનું ખૂબ જ જરૂરી બન્યું છે. આથી, જાહેર સ્વાસ્થ્યની સુરક્ષા માટે વિવેક અને સાવધાનીની દૃષ્ટિએ બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા નીચે મુજબ નિર્ણયો લેવામાં આવ્યા છે.

સત્સંગ સભાઓ: હવે પછી જણાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાનાં તમામ શિખરબદ્ધ મંદિરો, હરિમંદિરો તેમજ બાળ-કિશોર-યુવા-મહિલા-સંયુક્ત વગેરે સહિત તમામ સત્સંગ કેન્દ્રોમાં યોજાતા રવિ સત્સંગ સભા, અઠવાડિક સત્સંગ સભા કે રોજિંદી સત્સંગ સભાઓના કાર્યક્રમો, તમામ જાહેર કાર્યક્રમો, તમામ ઉત્સવો, પૂનમ કે એકાદશીના કાર્યક્રમો, મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા ઉત્સવો કે પાટોત્સવ વગેરે મોકૂફ રાખવામાં આવેલ છે.

તેને બદલે ઓનલાઈન કે પ્રસારણ માધ્યમો દ્વારા ઘરે બેઠાં સૌને સત્સંગસભાનો લાભ મળે તેવું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. સૌએ તેનો અવશ્ય લાભ લેવો. અઠવાડિક સત્સંગ સભાની આજ્ઞા આ રીતે ઘરે બેઠાં પાળવી.

દર્શન-આરતી-દર્શન યાત્રાઓ: બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાનાં ભારતનાં તમામ મંદિરોમાં દર્શન અને અભિષેક વગેરે હવે પછીથી જણાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી હરિભક્ત સમુદાય માટે બંધ રાખવામાં આવશે. હરિભક્તોએ મંદિરોની સામૂહિક કે વ્યક્તિગત દર્શનયાત્રાઓ ન યોજવા વિનંતી.

મંદિરોની મૂર્તિઓનાં દર્શન અને નિત્ય સત્સંગનો લાભ બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાની વેબસાઈટ તથા એપ દ્વારા લઈ શકાશે.

પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજ અને સદ્ગુરુ સંતોના વિચરણ અંગે: પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજ અને પૂજ્ય સદ્ગુરુ સંતોના વિચરણ દરમ્યાન ઠેરઠેર તેમના સાંનિધ્યમાં તમામ કાર્યક્રમો, સભાઓ, ઉત્સવોમાં સ્વાભાવિક રીતે જ ખૂબ મોટી સંખ્યામાં ભક્તો-ભાવિકો એકત્રિત થાય છે. આથી ભક્તો, ભાવિકો, સ્વયંસેવકો, સંતો તેમજ સૌ કોઈના સ્વાસ્થ્યની જાહેર સુરક્ષાને લક્ષમાં લઈને, પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજ અને પૂજ્ય સદ્ગુરુ સંતો એક જ સ્થાનમાં રહેશે અને તેમના સાંનિધ્યમાં યોજાનાર તમામ કાર્યક્રમો, તેમનું વિચરણ કે મુલાકાતો વગેરે નવી સૂચના આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી મોકૂફ રાખવામાં આવેલ છે.

પૂજ્ય સંતોના વિચરણ અને પારિવારિક શાંતિ અભિયાન અંગે: હવે પછી જણાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી સંત-વિચરણ અને પારિવારિક શાંતિ અભિયાન મોકૂફ રાખવામાં આવેલ છે.

નમ્ર અપીલ: આ વૈશ્વિક આપત્તિમાંથી સૌની રક્ષા થાય તે માટે પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે પ્રાર્થના કરીને સૌને પોતાના ઘરે નિયમિત રીતે ધૂન-પ્રાર્થના કરવા હાર્દિક અપીલ કરી છે. તેઓની પ્રેરણાથી, જાહેર સાવધાની અને સહકારની આવી વિનંતી કરવાની સાથે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા સૌને નમ્ર અપીલ કરવામાં આવી છે કે મિથ્યા ભય કે ગભરાટથી દૂર રહીએ, સરકારશ્રી તેમજ આરોગ્ય તંત્ર દ્વારા નિયમિત રીતે જાહેર કરાતી સૂચનાઓને ખૂબ સાવધાનીપૂર્વક અનુસરીએ તેમજ વ્યક્તિગત, પારિવારિક અને સમાજનું જાહેર સ્વાસ્થ્ય જાળવવામાં મદદરૂપ થઈએ.

સ્વામીશ્રીની પ્રેરણાથી અપાયેલી આ જાહેર વિનંતી સાથે જ બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના તમામ જાહેર કાર્યક્રમો મુલતવી રખાયા અને સ્વામીશ્રી નેનપુર ખાતે પધાર્યા. ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ અને ગુણાતીતાનંદ સ્વામી તથા મહાન પરમહંસોના આ પ્રાસાદિક તીર્થમાં બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજની પ્રેરણાથી શાંતિવન શિબિરસ્થળ રચવામાં આવ્યું છે. અહીં તા. ૧૮ માર્ચથી આજપર્યંત બિરાજેલા સ્વામીશ્રીના સાંનિધ્યમાં નિત્ય સત્સંગ-ઉત્સવની પરંપરા ચાલી રહી છે, જેનો લાભ ઈન્ટરનેટના માધ્યમથી વિશ્વભરના ભક્તો માણી રહ્યા છે અને જીવનની ઉન્નત પ્રેરણાઓ પ્રાપ્ત કરી રહ્યા છે. સાથે સાથે આ દરમ્યાન સ્વામીશ્રીએ સમયે સમયે ચાર જાહેર પત્રો પાઠવીને સંતો-હરિભક્તો સહિત સૌને કોરોના મહામારીથી સુરક્ષિત રહેવાની પણ આગ્રહભરી સૂચનાઓ-આજ્ઞાઓ આપી હતી.

સ્વામીશ્રીના નેનપુર ખાતેના નિવાસ દરમ્યાન તેમની રોજિંદી દિનચર્યા અહીં માણીએ. સ્વામીશ્રીના સાંનિધ્યમાં નેનપુર ખાતે ઊજવાયેલા ઉત્સવોની એક ટૂંકી ઝલક આગામી અંકે માણીશું.

- સ્વામીશ્રી પ્રાતઃ કાળે ૪:૦૦ વાગ્યાના સુમારે જાગ્રત થાય છે. ત્યારબાદ ધ્યાન, પ્રાણાયામ, સ્નાન વગેરેથી પરવારીને તેમના નિવાસસ્થાન - સર્વસ્વના ચોકમાં પધારે છે. હરિકૃષ્ણ મહારાજની આરતી કરી, નિત્ય પ્રાતઃપૂજા પ્રારંભ કરે છે. પ્રાતઃપૂજા દરમ્યાન નેનપુર સ્થિત સંતો કીર્તનો ગાય છે. અઠવાડિયામાં બે દિવસ સ્વામીશ્રીની પ્રાતઃપૂજામાં દેશ-વિદેશના સંતો ઈન્ટરનેટ એપ્લિકેશનોના માધ્યમથી કીર્તનભક્તિ રજૂ કરીને ભક્તિ અદા કરે છે. અત્યાર સુધી સારંગપુર, અમદાવાદ, મુંબઈ, સુરત, સાંકરી, રોબિન્સવીલ, એટલાન્ટા, શિકાગો, હ્યુસ્ટન, લૉસ એન્જલસ, ટોરન્ટો, નૈરોબી વગેરે મંદિરોના

સંતો કીર્તનભક્તિ પ્રસ્તુત કરી ચૂક્યા છે. આ બે દિવસની પ્રાતઃપૂજાનાં દર્શન દેશ-વિદેશના હજારો ભક્તો વેબકાસ્ટિંગ દ્વારા માણે છે.

- પૂજા બાદ સ્વામીશ્રી સંતોને પ્રાતઃકથાનો લાભ આપે છે, જેમાં વિવિધ ગ્રંથોનું નિરૂપણ કરે છે. સ્વામીશ્રી તેમાં વચનામૃત, પુરુષોત્તમ બોલ્યા પ્રીતે વગેરે ગ્રંથોનો લાભ આપી ચૂક્યા છે. અત્યારે સ્વામીની વાતો સળંગ ક્રમમાં નિરૂપતાં નિરૂપતાં ચોથા પ્રકરણ સુધી પહોંચ્યા છે...

કથા પછી સાહજિક અને સુંદર આધ્યાત્મિક ગોષ્ઠિનો પણ લાભ આપે છે.

- ત્યારબાદ અલ્પાહાર કરીને (અનુસંધાન પૃ. ૧૩૦ પર)

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પ્રબોધિત
આજ્ઞા અને વૈદિક ઉપાસનાના ગાગરમાં સાગર સમાન
સત્સંગદીક્ષા ગ્રંથની ભેટ આપતા
પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજ

બ્રહ્મસ્વરૂપ શ્રી પ્રમુખસ્વામી મહારાજના શતાબ્દી પર્વે, તેઓના આધ્યાત્મિક અનુગામી પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ શ્રી મહંત સ્વામી મહારાજ દ્વારા લિખિત આ ગ્રંથ આપ સૌના હાથમાં મૂકતાં આનંદ થાય છે.

યુગોથી વહેતી વૈદિક સનાતન હિન્દુ ધર્મની આધ્યાત્મિક પરંપરાને અનેકશઃ વિસ્તારનાર પરબ્રહ્મ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે, પોતાનું મૌલિક અક્ષરપુરુષોત્તમ દર્શન આપીને, કલ્યાણનો એક શાશ્વત માર્ગ ખુલ્લો મૂક્યો છે. શિક્ષાપત્રી, વચનામૃત વગેરેની ભેટ આપીને તેમણે સૌને સુખી થવા માટે સર્વોત્તમ આચાર, વ્યવહાર, વિચાર અને આધ્યાત્મિક સાધનાનું જે માર્ગદર્શન આપ્યું છે, તેમાં વેદાદિક સકલ શાસ્ત્રોનો સાર આવી જાય છે. એ જ પરંપરાને અનુસરીને તેમના અનુગામી ગુણાતીત ગુરુવર્યોએ પણ બે બે શતાબ્દીઓ સુધી આધ્યાત્મિક ધારા વહાવીને અસંખ્ય મુમુક્ષુઓને આધ્યાત્મિકતાના શિખરે પહોંચાડ્યા છે, અસંખ્ય મુમુક્ષુઓને બ્રાહ્મી સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરાવી છે.

આ સકલ જ્ઞાનની ધારાને સંક્ષેપમાં સમાવીને સર્વ મુમુક્ષુઓને અનુભવપૂર્ણ આધ્યાત્મિક માર્ગદર્શન મળતું જ રહે તેવો, ગાગરમાં સાગર સમાન એક સરળ ગ્રંથ રચાય તેવો સંકલ્પ પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજે કર્યો. માત્ર સંકલ્પ નહીં, પરંતુ સંકલ્પને સાકાર પણ કર્યો.

આ ગ્રંથની રચનાનો પ્રારંભ તેઓશ્રીએ નવસારી ખાતે, વિ.સં. ૨૦૭૬, વસંત પંચમીના પવિત્ર દિને, અક્ષરપુરુષોત્તમ દર્શનના પ્રખર પ્રવર્તક બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજના પ્રાગટ્ય દિને, તા. ૩૦ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૦ના રોજ કર્યો હતો. બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના સંકલ્પે નવસારીમાં રચાયેલા શિખરબદ્ધ મંદિરના પ્રાણપ્રતિષ્ઠા

ઉત્સવનો એ ઐતિહાસિક દિવસ હતો. પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે સવારે પોતાનાં કરકમળો દ્વારા શ્રીહરિ અને ગુણાતીત સ્વરૂપોની પ્રાણપ્રતિષ્ઠા કરીને એ જ હસ્તે એ જ દિવસે આ ગ્રંથની પણ જાણે પ્રાણપ્રતિષ્ઠા કરી. ૭૦થી વધુ વર્ષો સુધી તેમણે કરેલા આધ્યાત્મિક મનન-ચિંતન-નિદિધ્યાસન અને અનુભૂતિનો ઊંડો અર્ક સરળ, પથ્ય અને સચોટ સ્વરૂપે તેઓએ આ ગ્રંથમાં સમાવવાનો પ્રયાસ કર્યો. સતત ત્રણ મહિના સુધી તેઓ આ ગ્રંથની રચનામાં નિમગ્ન રહ્યા. ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના પ્રાગટ્ય દિન - ચૈત્ર સુદ નવમીના પવિત્ર દિને, તા. ૨ એપ્રિલ, ૨૦૨૦ના રોજ તેની પૂર્ણાહુતિ થઈ. અવિરત વિચરણ, સતત ચાલતા સત્સંગના કાર્યક્રમો, ભક્તો-સંતો સાથેની મુલાકાતો, સતત પત્રવ્યવહાર અને બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના વિરાટ કાર્યવહનની સાથે સાથે, ક્યારેક મોડી રાત્રે કે ક્યારેક વહેલી સવારે જાગી જાગીને તેઓશ્રીએ આ ગ્રંથ લખ્યો છે. તેઓએ આ ગ્રંથ લખ્યા પછી, સંસ્થાના વિદ્વાન સંતોને સાથે રાખીને, જરૂર પડી ત્યાં ભાષાને સમૃદ્ધ કરવા માટે તેમની સેવાઓ પણ લીધી છે, જેમાં પૂજ્ય ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામી, પૂજ્ય વિવેકસાગરદાસ સ્વામી, પૂજ્ય આત્મસ્વરૂપદાસ સ્વામી, પૂજ્ય આનંદસ્વરૂપદાસ સ્વામી, પૂજ્ય નારાયણમુનિદાસ સ્વામી, પૂજ્ય ભદ્રેશદાસ સ્વામી વગેરે સંતોનાં નામ ઉલ્લેખનીય છે.

આ ‘સત્સંગદીક્ષા ગ્રંથ’ને ‘અક્ષરપુરુષોત્તમ સંહિતા’ નામના શાસ્ત્રના ભાગરૂપે સમાવવામાં આવ્યો છે. અક્ષરપુરુષોત્તમ સંહિતા પરબ્રહ્મ સ્વામિનારાયણ પ્રબોધિત તત્ત્વજ્ઞાન અને ભક્તિની પરંપરાને વિશદતાથી નિરૂપતું સંસ્કૃત શાસ્ત્ર છે. સંસ્થાના વિદ્વાન સંત મહામહોપાધ્યાય

ભદ્રેશદાસ સ્વામીએ પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજની આજ્ઞાથી સત્સંગદીક્ષા શાસ્ત્રને સંસ્કૃત શ્લોકરૂપે ગ્રંથિત કર્યું. પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે ગ્રંથના મૂળ શબ્દો સાથે તે સંસ્કૃત શ્લોકોને સ્વયં તપાસીને, તેની સાર્થકતા ચકાસીને, જરૂરી સૂચનો કર્યા અને એ રીતે ગ્રંથને આખરી ઓપ અપાયો.

આ ગ્રંથને તેઓશ્રીએ નામ આપ્યું - ‘સત્સંગદીક્ષા.’

ટૂંકમાં, ‘સત્સંગદીક્ષા’ ગ્રંથ ભગવાન સ્વામિનારાયણના છઠ્ઠા આધ્યાત્મિક અનુગામી પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ શ્રી મહંત સ્વામી મહારાજે ગુજરાતી ભાષામાં સ્વહસ્તે લખેલું શાસ્ત્ર છે. આ ગ્રંથ પરબ્રહ્મ સ્વામિનારાયણ ભગવાન દ્વારા પ્રબોધિત આજ્ઞા અને ઉપાસનાના સિદ્ધાંતોને પ્રસ્તુત કરે છે. આ સત્સંગદીક્ષા ગ્રંથ ‘અક્ષરપુરુષોત્તમ સંહિતા’ નામના ગ્રંથના એકભાગરૂપે સમાયેલો છે. ‘અક્ષરપુરુષોત્તમ સંહિતા’ સ્વામિનારાયણ ભગવાને ઉપદેશેલા સિદ્ધાંતો અને ભક્તિના વિવિધ આયામોને વિશદતાથી શાસ્ત્રીય શૈલીએ નિરૂપતું શાસ્ત્ર છે.

ભગવાન સ્વામિનારાયણ દ્વારા દીક્ષિત પરમહંસ સદ્ગુરુ પ્રેમાનંદ સ્વામીએ કહ્યું છે :

‘અક્ષરના વાસી વા’લો આવ્યા અવની પર...

અવની પર આવી વા’લે સત્સંગ સ્થાપ્યો,

હરિજનોને કોલ કલ્યાણનો આપ્યો રાજ.’

અક્ષરાધિપતિ પરબ્રહ્મ ભગવાન સ્વામિનારાયણ અત્યંત કરુણા કરી આ પૃથ્વી પર પધાર્યા. તેઓએ અનંત જીવોના પરમ કલ્યાણનો માર્ગ પ્રસ્થાપિત કર્યો. તેમણે પોતે જ પરમ-કલ્યાણપ્રદ દિવ્ય સત્સંગની સ્થાપના કરી. વૈદિક સનાતન અક્ષરપુરુષોત્તમ સિદ્ધાંતને પ્રકાશિત કર્યો.

સહજાનંદ શ્રીહરિ દ્વારા પ્રસ્થાપિત સત્સંગ એક જુદી જ ભાત ઉપજાવે છે. આ સ્વામિનારાયણીય સત્સંગ એટલે વૈદિક સનાતન અક્ષરપુરુષોત્તમ સિદ્ધાંતને વરેલી વિશિષ્ટ જીવનશૈલી. આ વિશિષ્ટ જીવનશૈલીથી યુક્ત સત્સંગને તેમના સમયથી લઈને આજ પર્યંત લક્ષાવધિ સત્સંગીઓ

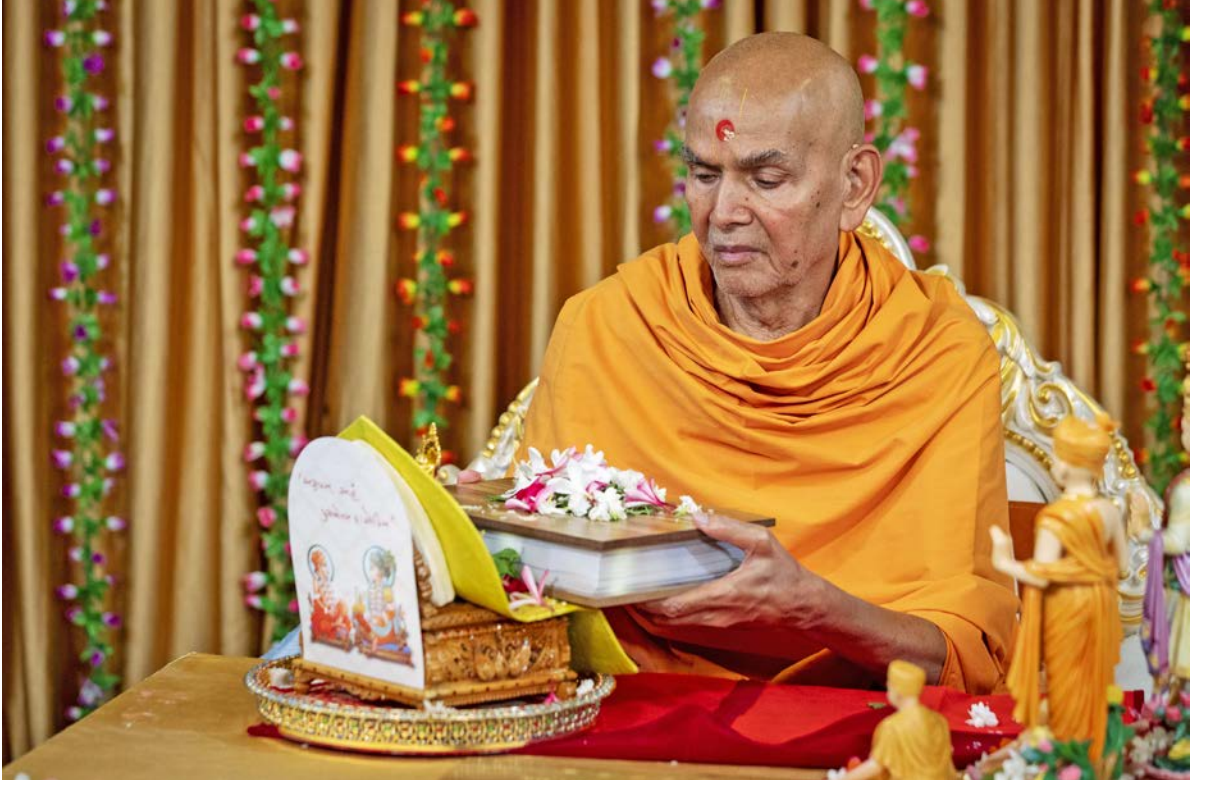
અનુસરી રહ્યા છે. આ સત્સંગના શાશ્વતકાળ સુધી પોષણ અને સંવર્ધન માટે ભગવાન સ્વામિનારાયણે અક્ષરબ્રહ્મસ્વરૂપ ગુણાતીત ગુરુવર્યોની પરંપરાને આ લોકમાં અખંડિત રાખી છે.

પરબ્રહ્મ સ્વામિનારાયણને અભિપ્રેત સત્સંગનાં મુખ્ય બે પાસાં છે - આજ્ઞા અને ઉપાસના. આ આજ્ઞા-ઉપાસનાના સિદ્ધાંતો પરાવાણી-સ્વરૂપ વચનામૃત ગ્રંથમાં નિરૂપિત થયા. પરમહંસો દ્વારા રચાયેલાં ગ્રંથો, કીર્તનો વગેરેમાં પણ તે-તે સ્થળે આ સિદ્ધાંતો પ્રતિબિંબિત થતા રહ્યા. અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ એમના ઉપદેશોમાં પરબ્રહ્મ ભગવાન સ્વામિનારાયણના સર્વોપરી સ્વરૂપ-સંબંધી તેમજ સાધના-સંબંધી સ્પષ્ટતા કરીને, સિદ્ધાંતને અનેક સંતો-હરિભક્તોનાં જીવનમાં દેઢાવ્યો. બ્રહ્મસ્વરૂપ ભગતજી મહારાજની કથાવાર્તા દ્વારા ગુણાતીતાનંદ સ્વામી અક્ષરબ્રહ્મ છે અને ભગવાન સ્વામિનારાયણ પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ છે - જેવા સત્સંગના દિવ્ય સિદ્ધાંતો ગુંજવા લાગ્યા. બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજે અપાર કષ્ટો વેઠીને શ્રીહરિ-પ્રબોધિત વૈદિક સનાતન અક્ષરપુરુષોત્તમ સિદ્ધાંતને શિખરબદ્ધ મંદિરો દ્વારા મૂર્તિમાન કરી દીધો. બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજે સંપ, સુદૃઢભાવ અને એકતાનાં અમૃત પાઈ સ્વામિનારાયણીય સત્સંગને વધુ સુદૃઢ બનાવ્યો. તેમણે બાળ-યુવા-સત્સંગ પ્રવૃત્તિને વેગ આપ્યો. અઠવાડિક સત્સંગ સભાઓ દ્વારા આજ્ઞા અને ઉપાસનારૂપ સત્સંગનું નિત્ય પોષણ થાય તેવી રીત પ્રવર્તાવી.

બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજે અથાગ પરિશ્રમ કરી આ દિવ્ય સત્સંગનું જતન અને પોષણ કર્યું. સમગ્ર ભૂમંડળમાં ભવ્ય મંદિરોનું નિર્માણ કરીને, વૈદિક સનાતન ધર્મને અનુસરતાં શાસ્ત્રો રચાવીને તેમજ અનેક યુવાનોને શીલવંતી સાધુતાએ સજ્જ કરીને તેઓએ સત્સંગનો વ્યાપ અને ઊંડાણ બંને વધાર્યા.

શ્રીહરિ દ્વારા પ્રવાહિત આ સત્સંગ-ભાગીરથી આજે પણ પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજની છત્રછાયામાં અનેક મુમુક્ષુઓને પરમ મુક્તિનાં પીયૂષ પાઈ રહી છે. એક હજારથી વધુ

સંતો અને લાખો હરિભક્તોનો સમુદાય સત્સંગના સિદ્ધાંતોથી દીક્ષિત થઈ ધન્યતા અનુભવી રહ્યો છે. એક ઈષ્ટદેવ, એક ગુરુ અને એક સિદ્ધાંતને જીવનનું કેન્દ્ર બનાવી, એકતા અને દિવ્યતાનું પરમ સુખ ભોગવી રહ્યો છે.

આપણા સંપ્રદાયમાં સ્વામિનારાયણ ભગવાનના સમયથી આરંભથી સમયે સમયે આજ્ઞા અને ઉપાસનાના સિદ્ધાંતોને પુષ્ટિ આપતાં વિવિધ શાસ્ત્રો રચાતાં આવ્યાં છે. તેમાં તત્ત્વજ્ઞાન, આંતરિક સાધના, ભક્તિની રીત, આચારપદ્ધતિ વગેરે બાબતોના નિરૂપણ દ્વારા સત્સંગની જીવનશૈલીનું પ્રતિપાદન થયું છે. સંપ્રદાયનાં અનેક શાસ્ત્રોમાં નિરૂપાયેલા આ સિદ્ધાંતોનો સાર સરળ શબ્દોમાં અને સંક્ષેપમાં સંકલિત થાય અને એક ગ્રંથના રૂપમાં આકાર પામે તેવી પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજની ઘણા સમયથી ઈચ્છા હતી. આ માટે તેઓએ વરિષ્ઠ સંતો સાથે પણ વિમર્શ કર્યો અને સૌની વિનંતીથી એ ગ્રંથનું લેખન સ્વયં સ્વહસ્તે કરવાની સેવા પણ તેઓએ સ્વીકારી.

આ ગ્રંથમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ સાક્ષાત્ પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ નારાયણ છે, સર્વોપરી, સર્વકર્તા, સદા દિવ્ય સાકાર અને સદા પ્રગટ છે; ગુણાતીત ગુરુ અક્ષરબ્રહ્મ છે, પરમાત્માના અખંડ ધારક હોવાથી પ્રત્યક્ષ નારાયણસ્વરૂપ

છે, મુમુક્ષુઓ માટે શાસ્ત્રોક્ત બ્રાહ્મી સ્થિતિનો આદર્શ છે; એમને વિષે દૃઢ પ્રીતિ અને આત્મબુદ્ધિ સાધનાનો સાર છે ઈત્યાદિ સિદ્ધાંતોની સ્પષ્ટતા થઈ છે. અક્ષરરૂપ થઈ પુરુષોત્તમની દાસભાવે ભક્તિ કરવી એ પરમ સિદ્ધાંત અહીં સુપેરે પ્રતિપાદિત થયો છે. સાથે સાથે આંતરિક સાધનામાં આવશ્યક વિચારો, જેમ કે, પરબ્રહ્મની પ્રાપ્તિનો વિચાર, ભગવાનના કર્તાપણાનો વિચાર, ભગવાનના રાજીપાનો વિચાર, આત્મવિચાર, જગતના નાશવંતપણાનો વિચાર, સંબંધના મહિમાનો વિચાર, ગુણગ્રહણ, દિવ્યભાવ, દાસભાવ, અંતર્દૃષ્ટિ વગેરેનો સમાવેશ અહીં કરવામાં આવ્યો છે. આ ઉપરાંત, મોળી વાત ન કરવી, અભાવ-અવગુણ ન લેવા, ભક્તોનો પક્ષ રાખવો વગેરે સિદ્ધાંતો સમાવવામાં આવ્યા છે. વળી, મંદિરોની સ્થાપનાનો હેતુ તેમજ મંદિરોમાં દર્શનાદિ વિધિની રીતનો પણ અહીં નિર્દેશ છે. આ સિવાય સત્સંગીએ કરવાની નિત્યવિધિ, સદાચાર, નિયમ-ધર્મ, સાપ્તાહિક સત્સંગ સભા, ઘરસભા, ઘરમંદિરમાં ભક્તિ કરવાની પદ્ધતિ, નિત્યપૂજા, ધ્યાન તથા માનસી વગેરે નિત્ય સાધનાઓ પણ આમાં વણી લેવામાં આવી છે.

આ ગ્રંથના શીર્ષકમાં પ્રયોજાયેલ ‘દીક્ષા’ શબ્દનો અર્થ દૃઢ સંકલ્પ, અચળ નિશ્ચય અને સમ્યક્ સમર્પણ છે.

સત્સંગના આજ્ઞા અને ઉપાસના સંબંધી સિદ્ધાંતોને જીવનમાં દૃઢ કરવાનો સંકલ્પ કરીએ, તે સિદ્ધાંતોનો અચળ નિશ્ચય પ્રાપ્ત કરીએ અને તે સિદ્ધાંતો માટે સમ્યક્ સમર્પિત થઈએ તેવો જીવનસંદેશ આ ગ્રંથમાં પડવાય છે.

આ રીતે ભગવાન સ્વામિનારાયણ પ્રસ્થાપિત અને ગુણાતીત ગુરુપરંપરા દ્વારા પ્રવર્તિત સત્સંગમાં આજ પર્યંત જે કાંઈ સમજવાનું અને આચરવાનું છે, તેમજ જે કાંઈ લાખો સત્સંગીઓ દ્વારા જિવાઈ રહ્યું છે, તે સઘળું ગાગરમાં સાગરની જેમ આ ‘સત્સંગદીક્ષા’ ગ્રંથમાં સમાયેલું છે.

તાજેતરમાં, નેનપુર ખાતે બિરાજમાન તેઓશ્રીએ, વિક્રમ સંવત ૨૦૭૬, અષાઢ સુદ પૂર્ણિમા, ગુરુપૂર્ણિમા, તા. ૫ જુલાઈ ૨૦૨૦ના પવિત્ર દિવસે આ ગ્રંથનું વેદોક્ત વિધિપૂર્વક પૂજન કરીને, ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ, અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી, બ્રહ્મસ્વરૂપ ભગતજી મહારાજ, બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજ, બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજ અને બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજનાં ચરણે ભક્તિભાવપૂર્વક આ ગ્રંથ અર્પણ કર્યો છે.

આ ‘સત્સંગદીક્ષા’ ગ્રંથ પ્રગટ ગુરુહરિ મહંત સ્વામી મહારાજે પ્રમુખસ્વામી મહારાજની જન્મ-શતાબ્દીના

અર્ધ્યરૂપે ભગવાન સ્વામિનારાયણ તથા ગુણાતીત ગુરુવર્યોનાં ચરણે સમર્પિત કર્યો છે.

આ જ દિવસે તેઓએ સર્વે સંતો તેમજ હરિભક્તોને આજ્ઞા પણ કરી કે આ ગ્રંથમાંથી દરરોજ પાંચ શ્લોકોનું અવશ્ય વાંચન કરવું.

ખરેખર, શ્રીહરિ અને અક્ષરબ્રહ્મસ્વરૂપ ગુણાતીત ગુરુવર્યોના હૃદયગત અભિપ્રાયરૂપ ‘સત્સંગ’ને, નિત્ય જીવનમાં જીવવાના દૃઢ સંકલ્પરૂપ ‘દીક્ષા’નું નિત્ય સ્મરણ કરાવતો આ ગ્રંથ રચીને પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ ગુરુહરિ મહંત સ્વામી મહારાજે સમગ્ર સત્સંગ સમુદાય પર મહાન ઉપકાર કર્યો છે. આ સંક્ષિપ્ત ગ્રંથ આપણી જીવનયાત્રાને અધ્યાત્મના પંથે વધુ સરળ, સફળ અને સાર્થક બનાવશે.

વૈદિક સનાતન ધર્મના અર્કરૂપ આ ‘સત્સંગદીક્ષા’ શાસ્ત્રના નિત્ય વાંચન, મનન, નિદિધ્યાસન દ્વારા સાચા અર્થમાં સ્વામિનારાયણીય સત્સંગની દીક્ષા પ્રાપ્ત કરીએ એ જ અભ્યર્થના.

અત્રે ઉલ્લેખનીય છે કે ટૂંક સમયમાં આ ગ્રંથની અંગ્રેજી અને હિન્દી આવૃત્તિઓ પણ પ્રકાશિત કરવામાં આવશે. (‘સત્સંગદીક્ષા ગ્રંથ’ની પ્રસ્તાવના અને નિવેદનમાંથી સંકલિત) ♦

સત્સંગદીક્ષા ગ્રંથનાં વિવિધ ભાષામાં ભાષાંતરો અને ઘરોઘર ગ્રંથનાં ભક્તિપૂર્વક વધામણાં

ગુજરાતી ભાષામાં મહંત સ્વામી મહારાજે રચેલા સત્સંગદીક્ષા ગ્રંથેનું સર્વપ્રથમ ભાષાંતર સંસ્કૃત શ્લોકોમાં ગૂંથાયા બાદ, તેના ઉદ્ઘાટન સાથે જ વિવિધ ભાષાઓમાં વિદ્વાન સંતો અને ભક્તોના સહયોગથી ભાષાંતરો શરૂ થઈ ગયાં. અને ગણતરીના દિવસોમાં જ હિન્દી, અંગ્રેજી, મરાઠી, તેલુગુ, તામિલ વગેરે ભાષાઓમાં ભાષાંતરો તૈયાર થઈ ગયાં. બંગાળી, કન્નડા વગેરે ભાષાઓમાં પણ ભાષાંતરોનો ઉપક્રમ વહેતો થઈ ગયો. આ ઉપરાંત વિદેશની ભાષાઓમાં આફ્રિકન ભાષા - સ્વાહિલી, રશિયન, ફ્રેન્ચ, સ્પેનિસ વગેરે ભાષાઓમાં પણ ભાષાંતરો આરંભાઈ ગયાં. ટૂંક સમયમાં આવી અનેક ભાષાઓમાં ભાષાંતરો દ્વારા આ ગ્રંથ લાખો મુમુક્ષુઓના ઘરે આજ્ઞા-ઉપાસનાની અનોખી આધ્યાત્મિક ચેતના લઈને પધરામણી કરી રહ્યો છે.

ઉલ્લેખનીય છે કે દેશ-વિદેશમાં હરિભક્તોના ઘરે આ ગ્રંથ પહોંચ્યો ત્યારે ઠેર ઠેર ભક્તિભાવપૂર્વક તેનાં વધામણાં થયાં. ઓસ્ટ્રેલિયા, ન્યૂઝીલેન્ડ, યુ.કે., યુ.એસ.એ., કેનેડા વગેરે દેશોમાં મહાપૂજાપૂર્વક ગ્રંથનું સ્વાગત કરવામાં આવ્યું. એટલું જ નહીં, ગ્રંથ જ્યારે સૌનાં ઘરે પહોંચ્યો ત્યારે જાણે

બી.એ.પી.એસ.ના બાળ-યુવા વૃંદમાં પ્રગટી ઊઠ્યો સત્સંગદીક્ષા ગ્રંથના મુખપાઠનો મહાન યજ્ઞ

સત્સંગદીક્ષા ગ્રંથના ઉદ્ઘાટનના દિવસે જ તેના સર્જક પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે સહજતાથી એવો વિચાર આપ્યો કે બાળકો-યુવાનો આ ગ્રંથનો મુખપાઠ કરશે તો તેમના જીવનમાં ખૂબ આધ્યાત્મિક અને સર્વ પ્રકારનો લાભ થશે. અને સ્વામીશ્રીનો આ નિર્દેશ હજારો બાળકો-યુવાનો માટે પ્રાણપ્યારા ગુરુહરિનો આદેશ બની ગયો. અને સ્વામીશ્રી સહિત સૌ કોઈ આશ્ચર્યચકિત થઈ ગયા કે સારંગપુરમાં અધ્યયન કરી રહેલા યુવાનોએ માત્ર ત્રણ જ દિવસમાં ૩૧૫ શ્લોકના આ સમગ્ર ગ્રંથનો મુખપાઠ પૂર્ણ કરી નાંખ્યો. અને ત્યારબાદ તો દેશ-વિદેશમાં એવા બાળકો-બાલિકાઓ, કિશોરો-કિશોરીઓ, યુવાનો-યુવતીઓ તેમજ વડીલોને પણ મુખપાઠ કરવાની જાણે દિનરાત લગની લાગી. આવા મુખપાઠ કરનારા બાળકો-યુવાનોનું એક અધિવેશન પણ સ્વામીશ્રીના ૮૭મા પ્રાગટ્યદિને યોજાઈ ગયું. તા. ૧૧ સપ્ટેમ્બરે યોજાયેલા આ ઓનલાઈન અધિવેશનમાં ગુજરાત-મુંબઈનાં ૭,૮૮૧ યુવક-યુવતીઓએ ભાગ લીધો. ૧,૨૩૭ પરીક્ષકોએ તેમની મુખપાઠ પરીક્ષા

વોટ્સએપ વીડિયો કોલ દ્વારા લીધી. તેમના મુખપાઠમાં કે ઉચ્ચારમાં ભૂલ જણાય તો તેને રદ કરવામાં આવતો હતો. એવી રીતે માત્ર ૬ અઠવાડિયાના ટૂંકા સમયમાં ૧૬૪ સ્પર્ધકોએ સમગ્ર ગ્રંથનો મુખપાઠ કડકડાટ રજૂ કરી બતાવ્યો. જ્યારે ૭૦થી વધુ સ્પર્ધકોએ ૨૫૦થી વધુ શ્લોકોનો મુખપાઠ રજૂ કર્યો. અને અન્ય સ્પર્ધકોએ ૧૭૫, ૧૨૫ વગેરે શ્લોકોનો મુખપાઠ રજૂ કરીને સ્વામીશ્રીની પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરી.

આ જ રીતે ગુજરાત-મુંબઈના બી.એ.પી.એસ. બાળપ્રવૃત્તિનાં ૩૫,૦૦૦થી વધુ બાળ-બાલિકાઓએ પણ મુખપાઠ સ્પર્ધામાં ભાગ લીધો હતો. નાનાં નાનાં ભૂલકાંઓના મુખેથી સત્સંગદીક્ષા ગ્રંથની આધ્યાત્મિક સરવાણી વહેતી સાંભળીને પરીક્ષકો પણ દંગ થઈ ગયા હતા. આશ્ચર્યની વાત એ હતી કે જેમને સંસ્કૃત કે ગુજરાતી વાંચતાં પણ નહોતું આવડતું એવાં આધુનિક શિક્ષણપ્રણાલીમાં ઊછરેલાં બાળકો-બાલિકાઓએ ધાણી ફૂટે તેમ કડકડાટ મુખપાઠ રજૂ કરીને સૌનાં દિલ જીતી લીધાં હતાં.

એ સૌ બાળકો-યુવાનોની આ ધગશને બિરદાવતાં પ્રસન્નતાનો અભિષેક વરસાવતા પરમ પૂજ્ય સ્વામીશ્રીએ

સ્વયં ગુરુહરિ મહંત સ્વામી મહારાજ ઘરે પધાર્યા હોય તેવા આનંદ-ઉમંગ-ભક્તિભાવ સાથે સૌએ ગ્રંથના આગમનને વધાવ્યું. ક્યાંક આંગણે રંગોળીઓ પૂરવામાં આવી, ક્યાંક દીવડા પ્રગટાવામાં, ક્યાંક લાલ જાજમ બિછાવવામાં આવી, ક્યાંક ગૃહિણીઓએ માથે કળશ લઈને ગ્રંથપોથીને ઘરમાં વધાવી, ક્યાંક ગ્રંથના સ્વાગતમાં ઘરોઘર મહાપૂજાઓ થઈ, ક્યાંક વ્રત-ઉપવાસથી તો ક્યાંક મીઠાં મોં કરીને ગ્રંથનાં વધામણાં થયાં. પરમ પૂજ્ય સ્વામીશ્રીએ જણાવ્યું હતું કે ‘મારે દરેક હરિભક્તના ઘરે, ઘરોઘર પધરામણી કરવાની ઈચ્છા છે, પરંતુ એ શક્ય બને તેમ નથી, પણ આ ગ્રંથ ઘરોઘર જશે તે ઘરોઘર પધરામણી તુલ્ય થઈ જશે.’

આથી ગ્રંથ નહીં, પરંતુ ગ્રંથના રચયિતા મહંત સ્વામી મહારાજ ઘરોઘર પધાર્યા હોય તેવો માહોલ સર્વત્ર છવાયો હતો.

આમ, ગ્રંથના આગમન સાથે જ સૌના હૃદયમાં તેણે સ્થાન પ્રાપ્ત કરી લીધું છે. હૈયે સૌને દૃઢ વિશ્વાસ છે કે આવનારી અનેક પેઢીઓને આ ગ્રંથ દ્વારા જીવનને સાર્થક કરાવતી આજ્ઞા-ઉપાસનાની પ્રેરણા મળતી જ રહેશે, અને ભગવાન સ્વામિનારાયણે પ્રબોધેલ વૈદિક સિદ્ધાંતની જયગાથાઓ ગવાતી રહેશે...

પત્ર દ્વારા જણાવ્યું કે -

અઢળક રાજીપો....

આજ્ઞાથી મુખપાઠ કર્યો છે એટલે,

મહારાજ અને સ્વામી ખૂબ ખૂબ રાજી થશે.

મહારાજ અને સ્વામી હંમેશા સાથે રહેશે.

આજ્ઞા અને ઉપાસના જીવનમાં દૈવ થશે.

અક્ષરપુરુષોત્તમ સિદ્ધાંત જીવમાં બેસી જશે.

સત્સંગમાં, અભ્યાસમાં, જીવનમાં ખૂબ પ્રગતિ થશે.

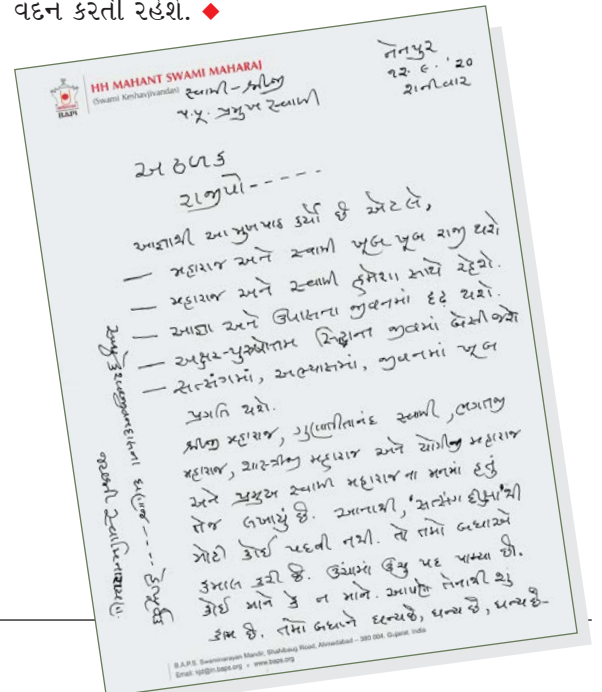
શ્રીજીમહારાજ, ગુણાતીતાનંદ સ્વામી, ભગતજી મહારાજ, શાસ્ત્રીજી મહારાજ અને યોગીજી મહારાજ અને પ્રમુખસ્વામી મહારાજના મનમાં હતું તે જ લખાયું છે. આનાથી, 'સત્સંગદીક્ષા'થી મોટી કોઈ પદવી નથી. તો તમો બધાએ કમાલ કરી છે. ઉંચામાં ઉંચું પદ પામ્યા છે. કોઈ માને કે ન માને, આપણે તેનાથી શું કામ છે. તમો બધાને ધન્ય છે, ધન્ય છે, ધન્ય છે.

સાધુકેશવજીવનદાસના ઘણા જ હેતુપૂર્વક

જય સ્વામિનારાયણ.

આમ, વર્તમાન પેઢી તો ખરી જ, પરંતુ આવનારી પેઢીએ જે ઉત્સાહ અને ભક્તિભાવથી માત્ર પાંચ અઠવાડિયાંના ટૂંકા

સમયમાં આ ગ્રંથનાં વધામણાં કર્યાં તે જોતાં હૃદયમાં વિશ્વાસ જન્મે છે કે આ ગ્રંથ આવનારી અનેક પેઢીઓના જીવન-ઘડતરનો એક મહાન અધ્યાય બની રહેશે. અને આવનારી એ અનેક પેઢીઓ ગ્રંથના રચયિતા મહંત સ્વામી મહારાજને વંદન કરતી રહેશે. ♦

માણે અદ્ભુત નિઃશુલ્ક ઓડિયો બુક્સ...

હવે સરળતાથી શ્રવણ કરો - ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના બૃહદ્ જીવનગ્રંથના પાંચ ભાગનું...

પરબ્રહ્મ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની જીવનગાથા એટલે દિવ્યતાનો મહાસાગર. પ્રાગટ્યથી લઈને ૪૮ વર્ષના શ્રીહરિના દિવ્ય જીવનમાં પળે પળે એમના કરુણાસભર વ્યક્તિત્વ અને પરબ્રહ્મ સ્વરૂપનો રણકાર સંભળાય છે. સંપ્રદાયના પ્રખર વિદ્વાન શ્રી હર્ષદભાઈ દવેની રસાળ કલમે લખાયેલું આ અદ્ભુત જીવનચરિત્ર હવે ઓડિયો સ્વરૂપે નિઃશુલ્ક ઉપલબ્ધ છે. નીચે દર્શાવેલ લિંક પર ક્લિક કરવાથી આપ બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાની વેબસાઈટના એ વિભાગ પર જઈ પહોંચશો, જ્યાંથી આપ આ ઓડિયો બુક્સ માણી શકશો. <https://www.baps.org/Publications/Audios/Audio-Book.aspx>

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનાં ભક્તરત્નો, ભાગ ૧ થી ૮

સ્વામિનારાયણીય ભક્તમાળ એટલે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની માળાના એવા મણકા, જે આવનારી અનેક પેઢીઓને પવિત્ર પ્રેરણાઓ આપતા રહેશે. ભગવાન શ્રીસ્વામિનારાયણના એ પ્રિય ભક્તો આધ્યાત્મિકતાની ટોચ પર પહોંચીને ઉચ્ચ આધ્યાત્મિક આનંદનો અનુભવ કરતા હતા. એ ભક્તોની રસાળ શૈલીમાં લખાયેલી ગાથાઓના ૮ ભાગ પ્રકાશિત થઈ ચૂક્યા છે. જેમનાં ભક્તિમય અને સત્સંગમય જીવન આજે પણ પથદર્શક બની રહે છે એવા આ ભક્તરત્નોની ગાથાનાં ૮ પુસ્તકો હવે ઓડિયો બુક્સ રૂપે ઉપલબ્ધ છે. આવો, ઘરે બેઠાં તેનું શ્રવણ કરીએ અને આપણા જીવનને પ્રેરણાથી

છલકાવીએ... અહીં દર્શાવેલ લિંક પર ક્લિક કરવાથી આપ બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાની વેબસાઈટના એ વિભાગ પર જઈ પહોંચશો, જ્યાંથી આપ આ ઓડિયો બુક્સ માણી શકશો. <https://www.baps.org/Publications/Audios/Audio-Book.aspx>

બ્રહ્મસ્વરૂપ શ્રી પ્રમુખસ્વામી મહારાજનું વિસ્તૃત જીવનચરિત્ર, ભાગ-૧ થી ૩ ઓડિયો બુક્સ રૂપે માણો...

અહંશૂન્ય, સરળ, સાધુતાસભર, ભગવન્મય અને નખશિખ આધ્યાત્મિક વ્યક્તિત્વ ધરાવતા બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજની દિવ્ય જીવનગાથાનું આચમન કરાવતી ગ્રંથશ્રેણીના પ્રથમ ત્રણ ભાગ પ્રકાશિત થઈ ચૂક્યા છે. નિઃસ્વાર્થ સ્નેહવર્ષા, સૌની સેવા માટે પ્રયંત પુરુષાર્થથી લાખો ભક્તોના જીવનપ્રાણ બનેલા સ્વામીશ્રીનું જીવનચરિત્ર આપણી જીવનયાત્રાને સુખ અને શાંતિનો શાશ્વત માર્ગ ચીંધે છે. આ વિશ્વવંદનીય સંત વિભૂતિના જીવનચરિત્રની ઓડિયો બુક્સ અને જીવનપ્રસંગોને અનુરૂપ વીડિયો-શ્રેણી પ્રકાશિત થઈ ચૂકી છે. તેને નિઃશુલ્ક માણો નીચેની લિંક દ્વારા.

<https://www.baps.org/Publications/Audios/Audio-Book.aspx>

<https://www.baps.org/PramukhSwamiMaharaj/Jivan-Charitra-part-1-Videos.aspx>

નવા નરોડા, દોલતપરા અને ભદ્રેશી ખાતે નૂતન બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિરના મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા ઉત્સવો

અમદાવાદના નવા નરોડા ખાતે પ્રાણપ્રતિષ્ઠા માટે સજ્જ થયેલું નૂતન હરિમંદિર-સંસ્કારધામ...

અમદાવાદના નવા નરોડા ખાતે મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા ઉત્સવ

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ અને ગુણાતીત ગુરુવર્યોના આશીર્વાદથી અમદાવાદમાં સત્સંગની અમરવેલ સતત પુષ્પિત થતી રહી છે. અમદાવાદ શહેરના સતત વધતા વ્યાપની સાથે સત્સંગ પણ એટલી જ ત્વરાથી અભિવૃદ્ધિ પામી રહ્યો છે. સત્સંગ અભિવૃદ્ધિની એ જ શૃંખલામાં શહેરના નવા નરોડા વિસ્તારમાં અમદાવાદનું ૪૦મું બી.એ.પી.એસ. સંસ્કારધામ-મંદિર નિર્માણ પામ્યું છે. પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજના આશીર્વાદ સાથે પૂજ્ય ડૉક્ટર સ્વામી અને પૂજ્ય ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામીની ઉપસ્થિતિમાં તેનો પ્રતિષ્ઠા ઉત્સવ યોજાઈ ગયો.

નવા નરોડા પરાવિસ્તારમાં સત્સંગમંડળની શરૂઆત સન ૨૦૦૭માં થઈ હતી. ત્યારબાદ હૂકા, વહેલાલ, કઠવાડા, ભુવાલડી, દહેગામ, ઝાણું અને પશુજ વગેરે

ગામોના હરિભક્તોનો અહીં વસવાટ થતા સત્સંગ વિશેષ અભિવૃદ્ધિ થઈ અને પરિણામે મંદિરની આવશ્યકતા ઊભી થઈ. ભૂમિ સંપાદિત થતાં ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામીની ઉપસ્થિતિમાં ખાતવિધિ યોજાયો અને તેઓના માર્ગદર્શન હેઠળ મંદિર-નિર્માણકાર્યનો આરંભ થયો. સૌ હરિભક્તો સંપ, સુહૃદભાવ અને એકતાથી મંદિર-નિર્માણમાં જોડાઈ ગયા. ટૂંક સમયમાં કલાત્મક સ્તંભો, તોરણો, શિખર, ઘૂમટીઓથી યુક્ત મંદિર નિર્માણ પામ્યું અને મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા ઉત્સવ આવી ગયો.

મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા ઉત્સવના ઉપક્રમે તા. ૧૭-૧-૨૦૨૦ના રોજ સંધ્યાસભામાં કીર્તન આરાધના યોજાઈ હતી, જેમાં સંગીતજ્ઞ સંતો અને યુવકોએ સુમધુર કંઠે સવાદ્ય કીર્તનભક્તિનો લાભ આપીને સૌને ભક્તિરસમાં ભીનાં કર્યાં હતાં. બીજા દિવસે સવારે 'શ્રી સ્વામિનારાયણ

નવા નરોડા ખાતે વિશ્વશાંતિ મહાયજ્ઞમાં ભક્તોની આઢુતિ સ્વીકારીને સિંહાસનમાં બિરાજમાન થયેલા અક્ષરપુરુષોત્તમ મહારાજ...

વિશ્વશાંતિ મહાયજ્ઞ' યોજાયો હતો, જેમાં ૫૬ કુંડો પર ૫૦૧ યજમાનોએ બિરાજીને પવિત્ર યજ્ઞવિધિનો લાભ પ્રાપ્ત કર્યો હતો. આ જ દિવસે ઢળતી બપોરે પ્રતિષ્ઠિત થનાર મૂર્તિઓની કલાત્મક રથોમાં નગરયાત્રા યોજાઈ હતી. જેમાં અન્ય ૧૭ કલાત્મક ફ્લોટ સૌનાં આકર્ષણનું કેન્દ્ર બન્યા હતા.

પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે આ મંદિરમાં પ્રતિષ્ઠિત થનાર મૂર્તિઓનો વેદોક્ત પ્રતિષ્ઠાવિધિ તા. ૨૬-૧૧-૨૦૧૮ના રોજ બોચાસણ ખાતે કર્યો હતો. તે અવસરે પણ આ સત્સંગમંડળના ૩૦૦ હરિભક્તોએ ઉપસ્થિત રહીને સ્વામીશ્રીના આશીર્વાદ પ્રાપ્ત કર્યા હતા.

તા. ૧૮-૧-૨૦૨૦ના રોજ માંગલિક સવારે ડોક્ટર સ્વામી અને ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામીની ઉપસ્થિતિમાં મૂર્તિસ્થાપન વિધિ સંપન્ન થયો હતો. ત્યારબાદ યોજાયેલા પ્રાસંગિક સમારોહમાં ડોક્ટર સ્વામી અને ઈશ્વરચરણદાસ

સ્વામીએ પ્રાસંગિક સદ્બોધ આપીને સૌની સેવાઓને બિરદાવતાં મંદિરનો મહિમા અને મર્મ સમજાવ્યો હતો.

જૂનાગઢના દોલતપરા ખાતે મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા ઉત્સવ

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના પ્રાસાદિક નગર જૂનાગઢમાં ૪૦ વર્ષ સુધી વિરાજીને અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ બ્રહ્મવિદ્યાની અમૃતવર્ષા કરી હતી. આ શહેરમાં બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજે ભવ્ય શિખરબદ્ધ મંદિરનું નિર્માણ કરીને વૈદિક અક્ષરપુરુષોત્તમ ઉપાસના પડધમ ગુંજતા રાખ્યા છે. સ્વામીશ્રીના આશીર્વાદથી આ શહેરના પરાવિસ્તારોમાં સત્સંગની સતત અભિવૃદ્ધિ થઈ રહી છે. તાજેતરમાં શહેરના દોલતપરામાં ચતુર્થ બી.એ.પી.એસ. મંદિર રચાયું હતું તેમાં મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા ઉત્સવ શાનદાર રીતે યોજાઈ ગયો.

આ મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા ઉત્સવના ઉપક્રમે ત્રિદિવસીય પારાયણમાં જનમંગલદાસ સ્વામીએ સત્સંગલાભ આપીને સૌમાં મંદિર મહિમા દઢાવ્યો હતો, જેમાં જૂનાગઢના ભક્તો-ભાવિકોએ બહોળી સંખ્યામાં લાભ લીધો હતો.

તા. ૧૫-૨-૨૦૨૦ના રોજ પ્રતિષ્ઠિત થનાર મૂર્તિઓની શાનદાર શોભાયાત્રા જૂનાગઢની પ્રાસાદિક શેરીઓમાં યોજાઈ હતી. હજારો હરિભક્તોના વિવિધ ભક્તિસભર કીર્તન-નૃત્ય વગેરે સાથે સંત રથ, સંસ્થા રથ, સ્વચ્છતા રથ, વ્યસનમુક્તિ રથ વગેરે સૌનાં આકર્ષણનું કેન્દ્ર બન્યા હતા.

પંચદિવસીય ઉત્સવના અંતિમ દિને તા. ૧૭-૨-૨૦૨૦ના રોજ મંગળ પ્રભાતે શ્રી સ્વામિનારાયણ મહાપૂજા યોજાઈ હતી. તેમાં મંદિર નિર્માણની સેવામાં જોડાયેલા હરિભક્તો મહાપૂજાવિધિનો લાભ લીધો હતો.

ત્યારબાદ, મહંત સ્વામી મહારાજનાં કરકમળો દ્વારા તા. ૭-૧૧-૨૦૧૮ના રોજ પ્રતિષ્ઠિત થયેલી મૂર્તિઓનો સ્થાપનવિધિ યોગીસ્વરૂપદાસ સ્વામીની ઉપસ્થિતિમાં થયો હતો. મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા સમારોહમાં સંતોએ પ્રાસંગિક ઉદ્બોધન લાભ આપ્યો. આ સમારોહમાં અતિથિ વિશેષ પદે ઉપસ્થિત જૂનાગઢ શહેરના મેયરશ્રી અને ડેપુટી મેયરશ્રીએ બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા આવાં મંદિરોનાં માધ્યમથી થતાં આધ્યાત્મિક કાર્યો તેમજ સેવાકાર્યોને બિરદાવ્યા હતા.

ભદ્રેશી ખાતે મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા ઉત્સવ

ઝાલાવાડ પ્રાંતમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનાં પદારવિંદથી પાવન થયેલાં અનેક ગામોમાંનું એક પ્રાસાદિક ગામ એટલે ભદ્રેશી. બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા સન ૧૯૮૨માં યોજાયેલા બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજ શતાબ્દી મહોત્સવમાં ભદ્રેશીના ગામજનો જોડાયા અને તેઓને બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજનો રંગ લાગ્યો. ત્યારબાદ અ.નિ. હરિપ્રકાશદાસ સ્વામી, યોગીવત્સલદાસ સ્વામી તથા સાધુવલ્લભદાસ સ્વામી વગેરે સંતોએ અહીં સત્સંગ લાભ આપીને એ રંગને વધુ ઘેરો બનાવ્યો.

સંતોના વિચરણથી સત્સંગ વધતાં અહીં મંદિરની જરૂરિયાત ઊભી થઈ. શ્રી રઘુભાઈએ ભૂમિદાન કર્યું અને સન ૨૦૧૮માં ખાતવિધિ યોજાયો. શ્રી લક્ષ્મણભાઈ, રઘુભાઈ, મહાદેવભાઈ, કાંતિભાઈ, વિજાનંદભાઈ, ચેતનભાઈ, વાલજીભાઈ, અમરશીભાઈ વગેરે સ્થાનિક હરિભક્તો મંદિર નિર્માણકાર્યમાં મહિમાપૂર્વક નાનામાં

નાની સેવામાં પરોવાઈ ગયા. વળી, આબાલવૃદ્ધ ભક્તોએ વ્રત-તપનાં વિશિષ્ટ નિયમગ્રહણ કરીને ઠાકોરજીનાં ચરણે વિશેષ ભક્તિઅર્ધ્ય અર્પણ કર્યું હતું. આમ, સૌની તન, મન અને ધનની સેવાથી સુંદર મંદિર નિર્માણ પામ્યું અને તેનો મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા ઉત્સવ આવી પહોંચ્યો.

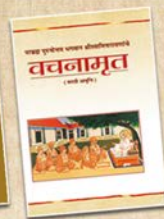
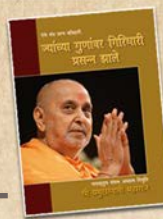
મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા ઉત્સવના ઉપક્રમે તા. ૧૫-૨-૨૦૨૦ના રોજ વિશ્વશાંતિ મહાયજ્ઞ યોજાયો. વૈદિક મંત્રોના ગાન વચ્ચે ૧૬૦ યજમાનોએ આહુતિ અર્પણ કરી ત્યારે સમગ્ર ગામમાં દિવ્યતા છવાઈ ગઈ હતી. સૌના અનોખા ઉત્સાહ વચ્ચે અપરાહ્ને નૂતન મંદિરમાં પ્રતિષ્ઠિત થનારી મૂર્તિઓની શાનદાર શોભાયાત્રા યોજાઈ હતી.

પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજનાં કરકમળો દ્વારા તા. ૨૬-૧૧-૨૦૧૮ના રોજ પ્રતિષ્ઠિત થયેલી મૂર્તિઓનો સ્થાપનવિધિ પૂજ્ય વિવેકસાગરદાસ સ્વામીની ઉપસ્થિતિમાં તા. ૧૬-૨-૨૦૨૦ના રોજ સંપન્ન થયો હતો. ત્યારબાદ યોજાયેલી પ્રાસંગિક સભામાં વિવેક-સાગરદાસ સ્વામીએ પ્રેરણાવચનો પાઠવીને સેવાનિષ્ઠ હરિભક્તોને બિરદાવ્યા હતા.

આમ, સુરેન્દ્રનગર મંદિરના કોઠારી ધર્મચિંતનદાસ સ્વામી, આનંદનિલયદાસ સ્વામી, પૂર્ણચિંતનદાસ સ્વામીના માર્ગદર્શન હેઠળ સ્થાનિક હરિભક્તોએ સેવાની શાંત સરવાણી વહાવતાં સમગ્ર ઉત્સવ એક અનોખો આનંદોત્સવ બની રહ્યો હતો.

સ્વામિનારાયણ અક્ષરપીઠ દ્વારા નૂતન પ્રકાશનો હવે મરાઠી, તમિલ, તેલુગુ, બંગાળી અને કન્નડ વગેરે ભાષાઓમાં પણ ઉપલબ્ધ..

■ મરાઠી પુસ્તકો :

- વચનામૃત (મોટા)
- ઉન્નયન (ટ્રાન્સેન્ડન્સ)
- પ્રાગજી ભક્ત
- શાસ્ત્રીજી મહારાજ
- યોગીજી મહારાજ
- જેના ગુણે રીઝ્યા ગિરધારી
- કિશોર સત્સંગ પ્રારંભ
- કિશોર સત્સંગ પ્રવેશ
- સત્સંગ વાચનમાળા-૧

● સત્સંગ વિહાર-૧

- બાળસભા
- બરબાદીનું બીજું નામ દારૂ
- શ્રીજી ચરિત્ર વિહાર ભાગ -૧થી૩
- સત્સંગદીક્ષા

■ તમિલ પુસ્તકો :

- વચનામૃત
- ભગવાન સ્વામિનારાયણ
- ઘનશ્યામ ચરિત્ર
- ગુણાતીતાનંદ સ્વામી

● યોગીજી મહારાજ

- સાધુતાનું શિખર મહંત સ્વામી મહારાજ
- ૧૦૧ પક્ષ ઓફ વિઝડમ
- વાઈબ્રેશન

■ કન્નડ પુસ્તકો :

- સહજાનંદ ચરિત્ર
- ટ્રાન્સેન્ડન્સ

■ તેલુગુ પુસ્તક :

- વચનામૃત

વડોદરા ખાતે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાની શિક્ષણસેવાઓનું વધુ એક સોપાન: છાત્રાલયનું નૂતન ભવન

બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજે અનેક શૈક્ષણિક સંકુલોનું નિર્માણ કરીને યુવાનોમાં શિક્ષણની સાથે સાથે સંસ્કાર, શિસ્ત, સંયમ જેવા સદ્ગુણોનું સિંચન કરીને સમાજને અનેક સુસંસ્કારી યુવાનોની ભેટ આપી છે. તે જ શૃંખલામાં પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજ પણ સમાજમાં શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે નૂતન સંકુલોની ભેટ આપીને યુવાનોના ચારિત્ર્યયુક્ત શિક્ષણની ખેવના કરી રહ્યા છે. તેઓએ અટલાદરા શહેરને તા. ૧૪-૨-૨૦૨૦ના રોજ ‘બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ છાત્રાલય’ના નૂતન ભવનની ભેટ આપી હતી. તેનો ઉદ્ઘાટનવિધિ તેઓશ્રીની ઉપસ્થિતિમાં શાનદાર રીતે યોજાઈ ગયો.

વડોદરામાં અટલાદરા ખાતે બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજે સન ૧૯૮૩માં બી.એ.પી.એસ. છાત્રાલયનો આરંભ કર્યો હતો. તેઓની પ્રેરણાથી અટલાદરામાં મંદિરની સામેની તરફ છાત્રાલયનું વિશાળ પરિસર

રચવામાં આવ્યું હતું, જ્યાંથી અનેક તેજસ્વી તારલાઓએ જીવનઘડતર અને કારકિર્દી-ઘડતરની ઉચ્ચ સિદ્ધિ હાંસલ કરી છે. સમયાંતરે આવશ્યકતા પડતાં આ છાત્રાલયનું વધુ સુવિધાસજ્જ નૂતન ભવન, બી.એ.પી.એસ. નિરામય આયુર્વેદિક અને નેચરોપેથી સેન્ટરના પરિસર સાથે સંલગ્ન ભૂમિ પર રચવામાં આવ્યું છે.

આ નૂતન છાત્રાલય-ભવન છાત્રોને લગતી તમામ આધુનિક સુવિધાઓથી સજ્જ છે. ૨૨૫ વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ થઈ શકે તેવી વ્યવસ્થા, વાતાનુકૂલિત પ્રાર્થનાખંડ અને વાંચનાલય, પુસ્તકાલય, ભોજનખંડ, સ્પોર્ટ્સ હોલ, જિમ્નેશિયમ, સંગીત રૂમ, મેડિકલરૂમ, સોલર વોટર સિસ્ટમ, કેન્ટીન જેવી અનેક સુવિધાઓથી યુક્ત આ છાત્રાલયમાં છાત્રો પોતાની તેજસ્વી કારકિર્દી કંડારી શકે તેવી સુંદર વ્યવસ્થા કરવામાં આવી છે.

તા. ૧૪-૨-૨૦૨૦ના રોજ પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી

મહારાજે સવારે છાત્રાલયના નૂતન પરિસરમાં પધારીને વેદોક્ત-વિધિપૂર્વક નૂતન ભવનનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું. ભવનના વિવિધ કક્ષોમાં શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજની પધરામણી કરાવી, અક્ષત છાંટી કક્ષોને પ્રસાદીભૂત કરીને સ્વામીશ્રીએ નૂતન પ્રાર્થના ખંડમાં કલાત્મક આસનમાં વિરાજિત મૂર્તિઓનો પ્રાણપ્રતિષ્ઠાવિધિ કર્યો હતો. પ્રતિષ્ઠા બાદ સ્વામીશ્રી સાથે વિદ્યાર્થીઓએ મૂર્તિઓની પ્રથમ આરતી ઉતારી ત્યારે પ્રાર્થના ખંડ જાણે આધ્યાત્મિક ઊર્જાથી ભરાઈ ગયો હતો.

પ્રતિષ્ઠાવિધિ બાદ છાત્રોને બળભર્યા આશિષ અર્પતાં સ્વામીશ્રીએ જણાવ્યું: “તમે અહીં ભણવા માટે આવ્યા છો તો ખરેખર ભણવું, આ છાત્રાલયની સાર્થકતા ત્યારે જ કહેવાશે, જ્યારે તમે ફર્સ્ટક્લાસ ભણશો. યોગીબાપા કહેતા: ‘કાંઈ નવું કરી દેખાડવું,’ નવું કરી દેખાડવું એટલે ભણવાનું. એવું સુંદર ભણીએ કે બધા રેકૉર્ડ બ્રેક કરીએ. ખૂબ સારી રીતે ભણો. એ માટે બધાને સ્વામીબાપાના આશીર્વાદ છે.” ત્યારબાદ છાત્રાલયના નિર્માણમાં મુખ્ય સહયોગ આપનાર સહયોગીઓને સ્વામીશ્રીએ આશિષ અર્પ્યા. આ છાત્રાલયમાં પ્રાર્થનામંદિરની પ્રાણપ્રતિષ્ઠા પૂર્વે તા. ૧૩ ફેબ્રુઆરીના રોજ સ્થાનિક માર્ગો પર ઠાકોરજીની ભવ્ય શોભાયાત્રા યોજાઈ હતી.

તા. ૧૫-૨-૨૦૨૦ના રોજ સાયંસભામાં બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ છાત્રાલય ઉદ્ઘાટનનો

પ્રાસંગિક સમારોહ સ્વામીશ્રીની ઉપસ્થિતિમાં યોજાયો હતો જેમાં શ્રી યોગેશભાઈ પટેલ (મંત્રીશ્રી, શહેરી ગૃહનિર્માણ અને નર્મદા) તથા શ્રી પરિમલભાઈ વ્યાસ (વાઈસ ચાન્સેલર, એમ.એસ. યુનિવર્સિટી) ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

ધૂન-પ્રાર્થનાગાન સાથે આરંભાયેલા આ સમારોહના પ્રારંભમાં ‘હૃદય’ શીર્ષકનું નૃત્ય યુવકોએ પ્રસ્તુત કર્યું હતું. ‘પ્રમુખસ્વામી મહારાજે બધાનાં હૃદય સાચવવા પોતાના હૃદયને ખૂબ ભીડો આપ્યો છે અને તે હૃદય અત્યારે મહંત સ્વામી મહારાજમાં ધબકે છે.’ આ સંદેશ આપતાં યુવકોએ પ્રભાવક

રીતે કાર્યક્રમ રજૂ કર્યો હતો. ત્યારબાદ આ નવનિર્મિત છાત્રાલયની નિર્માણગાથા વીડિયો દ્વારા દર્શાવાઈ હતી. છાત્રાલયના સંચાલનમાં સેવા આપતા પરમપ્રેમદાસ સ્વામીએ છાત્રાલયની સુવિધાઓનો ચિતાર આપ્યો હતો.

આજના સમારોહમાં પધારેલા શ્રી યોગેશભાઈ પટેલ (શહેરી ગૃહવિકાસ અને નર્મદાવિકાસ મંત્રી, ગુજરાત) અને શ્રી પરિમલભાઈ વ્યાસ (વાઈસ ચાન્સેલર, એમ.એસ. યુનિવર્સિટી) વગેરે મહાનુભાવોને સ્વામીશ્રીએ આશીર્વાદ અર્પ્યા હતા. આ મહાનુભાવોએ બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજની સ્મૃતિ કરીને સંસ્થાના આ સેવાકાર્યને બિરદાવ્યું હતું.

અંતમાં સ્વામીશ્રીએ વિદ્યાર્થીઓને પ્રેરણાવચનો પાઠવ્યા: “આ છાત્રાલય ચારિત્ર્ય-નિર્માણ માટે છે. તમે એવું ચારિત્ર્ય ઘડો કે બીજા પણ કહે, ‘આ બી.એ.પી.એસ. છાત્રાલયનો છાત્ર છે. એમાં જોવાપણું ન હોય.’ અને અભ્યાસમાં પણ પાછા નહીં પડવાનું. અહીં તમારું સુંદર ઘડતર થશે.” આમ, બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાની વિવિધ શિક્ષણસેવાઓમાં એક નૂતન અને યશસ્વી સોપાન તરીકે આ છાત્રાલયના આ નૂતન ભવનનું ઉદ્ઘાટન સંપન્ન થઈ ગયું. ♦

આ અંગેનો વીડિયો નિહાળવા બાજુના ક્યૂઆર (QR) કોડ પર આપના મોબાઈલ ફોનનો કેમેરા ધરીને સ્કેન કરો અને ઈન્ટરનેટથી આ વિષયના વીડિયોને માણો...

બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિર, સારંગપુર ખાતે યોજાઈ મેડિકો-સ્પિરિચ્યુઅલ કોન્ફરન્સ

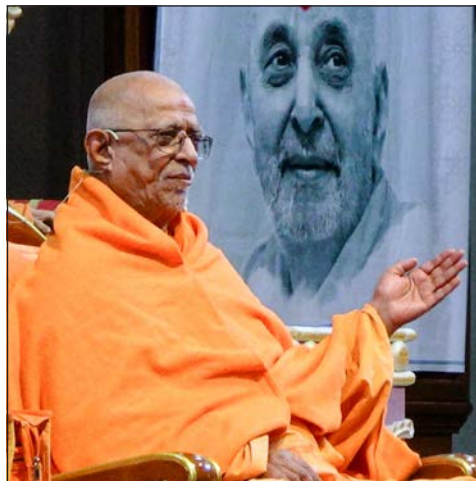

પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંતસ્વામી મહારાજની નિશ્રામાં બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા દ્વારા બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ શતાબ્દી મહોત્સવ અને વયનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ અંતર્ગત વિવિધ હેતુલક્ષી કાર્યક્રમો યોજવામાં આવ્યા હતા. એ જ શૃંખલામાં તીર્થભૂમિ સારંગપુર ખાતે નેશનલ મેડિકો-સ્પિરિચ્યુઅલ કોન્ફરન્સ - ૨૦૨૦ યોજાઈ હતી. બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજની પ્રેરણાથી ૨૫ વર્ષ પહેલાં સન ૧૯૯૫માં બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા પ્રતિવર્ષે યોજાતી આ મેડિકો-સ્પિરિચ્યુઅલ કોન્ફરન્સનો આરંભ થયો હતો. આ વર્ષે ૨૫ વર્ષ પૂર્ણ થતાં હોવાથી સારંગપુર ખાતે બી.એ.પી.એસ. મેડિકો-સ્પિરિચ્યુઅલ કોન્ફરન્સની ૨૫મી જયંતી ઊજવાઈ ગઈ.

તા. ૧૪ થી ૧૬ ફેબ્રુઆરી દરમિયાન યોજાયેલી આ કોન્ફરન્સનો મધ્યવર્તી વિચાર હતો 'કૃતાર્થતા, કૃતજ્ઞતા, કર્તવ્ય.' સમગ્ર ગુજરાતમાંથી પધારેલા ૫૦૦થી વધુ વિખ્યાત

સુપરસ્પેશ્યાલિસ્ટ, સ્પેશ્યાલિસ્ટ તેમજ જનરલ પ્રેક્ટિશનર ડોક્ટરોએ આ ત્રિદિવસીય કોન્ફરન્સનો લાભ લેવા માટે ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

આ પરિષદમાં ડોક્ટરોને જીવનલક્ષી માર્ગદર્શન અને આશીર્વાદ આપવા માટે પૂજ્ય ડોક્ટર સ્વામી અને પૂજ્ય વિવેકસાગરદાસ સ્વામી ખાસ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. સાથે સંસ્થાના વિદ્વાન વક્તા સંતો નારાયણમુનિદાસ સ્વામી, અક્ષરવત્સલદાસ સ્વામી, આદર્શજીવનદાસ સ્વામી, આત્મ-તૃપ્તદાસ સ્વામી તથા જનમંગલદાસ સ્વામીએ પ્રમુખસ્વામી

મહારાજનો પ્રભાવ, તેમનું કાર્ય, તેમણે વેઠેલો ભીડો, તેમની દિવ્યતા અને તેમના ગુણો વિષયક વિશેષ વક્તવ્યનો લાભ આપ્યો હતો. સાથે સાથે સમૂહપૂજા, વર્કશોપ, સંવાદ, પેનલ ડિસ્કશન અને ગોષ્ઠિ જેવા કાર્યક્રમોથી સભર આ મેડિકો-સ્પિરિચ્યુઅલ કોન્ફરન્સ અને તેની ૨૫મી જયંતી સૌ માટે પ્રેરણાદાયક બની રહી હતી. ♦

જોધપુર ખાતે યોજાયો બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિરનો પ્રથમ સ્તંભ સ્થાપનવિધિ

બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજ અને યોગીજી મહારાજના ચરણસ્પર્શથી પાવન મરુભૂમિ રાજસ્થાનમાં બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજે છેલ્લા કેટલાક દાયકાઓમાં બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણીય સત્સંગની હરિયાળી ખીલવી છે.

એ જ શુંબલામાં પરમ પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજના આશીર્વાદ અને પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજની પ્રેરણાથી રાજસ્થાનના મહાનગર સૂર્યનગરી જોધપુર ખાતે ભવ્ય શિખરબદ્ધ બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિર નિર્માણ પામી રહ્યું છે. જોધપુરમાં ૪૦ વીધા ભૂમિ પર નિર્માણાધીન મંદિરનો પ્રથમ

સ્તંભ સ્થાપનવિધિ તાજેતરમાં યોજાઈ ગયો.

તા. ૧૭-૨-૨૦૨૦ના રોજ પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે મંદિરના પ્રથમ સ્તંભનું પૂજન કર્યું હતું. આ પ્રસંગે પધારેલા રાજસ્થાનના હરિભક્તો પર સ્વામીશ્રીએ કૃપાદષ્ટિ કરી આશિષ આપ્યા હતા.

સ્વામીશ્રી દ્વારા આ પૂજિત સ્તંભનો સ્થાપનવિધિ તા. ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૦ના રોજ જોધપુર ખાતે પૂજ્ય ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામીની ઉપસ્થિતિમાં યોજાઈ ગયો. આ પ્રસંગે જોધપુરના રાજમાર્ગો પર કળશયાત્રા અને પોથીયાત્રા યોજાઈ હતી. ૨૦૦૦ જેટલાં મહિલા ભક્તો-ભાવિકો આ કળશ

સ્તંભ સ્થાપનના ઉપક્રમે યોજાયેલ શ્રીમદ્ ભાગવત પારાયણની શાનદાર પોથીયાત્રા. સ્તંભ સ્થાપન માટે તત્પર મંદિર-ભૂમિ...

અને પોથીયાત્રામાં જોડાયાં હતાં. શ્રી રાજાબાબુ ગુપ્તા તથા ભરતભાઈ પટેલે તેનું સુંદર સંયોજન કર્યું હતું. આ સ્તંભ સ્થાપનના ઉપક્રમે તા. ૨૩ થી ૨૫ દરમિયાન વિવિધિ કાર્યક્રમો યોજાયા હતા. જેમાં પૂજ્ય યોગીપ્રેમદાસ સ્વામીએ શ્રીમદ્ ભાગવત આધારિત પારાયણનો લાભ આપ્યો હતો. સંધ્યા સમયે બડા રામદ્વારા મઠના મહંત પૂજ્ય રામપ્રસાદજી મહારાજે ભક્તરાજ નરસિંહ મહેતાના જીવન આધારિત પારાયણનો લાભ આપ્યો હતો.

તા. ૨૬-૦૨-૨૦૨૦ના રોજ મંદિરનો સ્તંભ સ્થાપનવિધિ સમારોહ યોજાયો હતો. જેમાં ૧,૨૦૦ કરતાં વધારે ભક્તો-ભાવિકોએ મહાપૂજાવિધિનો લાભ લીધો હતો. આ મહાપૂજાપૂર્વક પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે પૂજિત કરેલા સ્તંભનો સ્થાપનવિધિ પૂજ્ય ઈશ્વરચરણ સ્વામીના હસ્તે સંપન્ન થયો હતો. આ અવસરે મહંત શ્રી

રામપ્રસાદજી મહારાજ (બડા રામદ્વારા મઠ, જોધપુર), શ્રી વિનિતકુમાર (ન્યાયાધીશ, હાઈકોર્ટ, જોધપુર), શ્રી પ્રકાશ રાજપુરોહિત (ક્લેક્ટર, જોધપુર), શ્રી પ્રફુલ્લ કુમાર (પોલીસ કમિશનર, જોધપુર), શ્રી રામેશ્વરજી દાધિય (ભૂતપૂર્વ મેયર, જોધપુર), શ્રી શંકરસિંહજી શેખાવત (અગ્રણી મહાનુભાવ), શ્રી ઘનશ્યામજી ઓઝા (ભૂતપૂર્વ મેયર, જોધપુર) વગેરે મહાનુભાવો પણ ઉપસ્થિત હતા.

પ્રાસંગિક સભામાં ઉપસ્થિત મહાનુભાવોના ઉદ્બોધન બાદ ઈશ્વરચરણ સ્વામીએ પ્રેરણાવચનો પાઠવ્યાં હતાં. ત્યારબાદ મંદિરનિર્માણમાં સેવા આપનાર સેવાધારીઓ શ્રી પ્રવીણભાઈ શાહ અને ગૌરવભાઈ શાહ વગેરેને સંતોએ સત્કાર્યા હતા. આમ, અહીં વિચરણ કરતા યોગીપ્રેમદાસ સ્વામી અને પરમમુનિદાસ સ્વામીના માર્ગદર્શન હેઠળ ઉત્સવ ભક્તિભાવપૂર્વક સંપન્ન થયો હતો. ♦

ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામીના હસ્તે પ્રથમ સ્તંભનું સ્થાપન થયું ત્યારે સૌએ જયજયકારોથી તેને વધાવી લીધું...

ભગવાન શ્રી રામની જન્મભૂમિ પર અયોધ્યામાં મંદિરનો ઐતિહાસિક આરંભ

જન્મભૂમિ પર ગર્ભગૃહના સ્થળે પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના હસ્તે થયું વેદોક્ત ભૂમિપૂજન

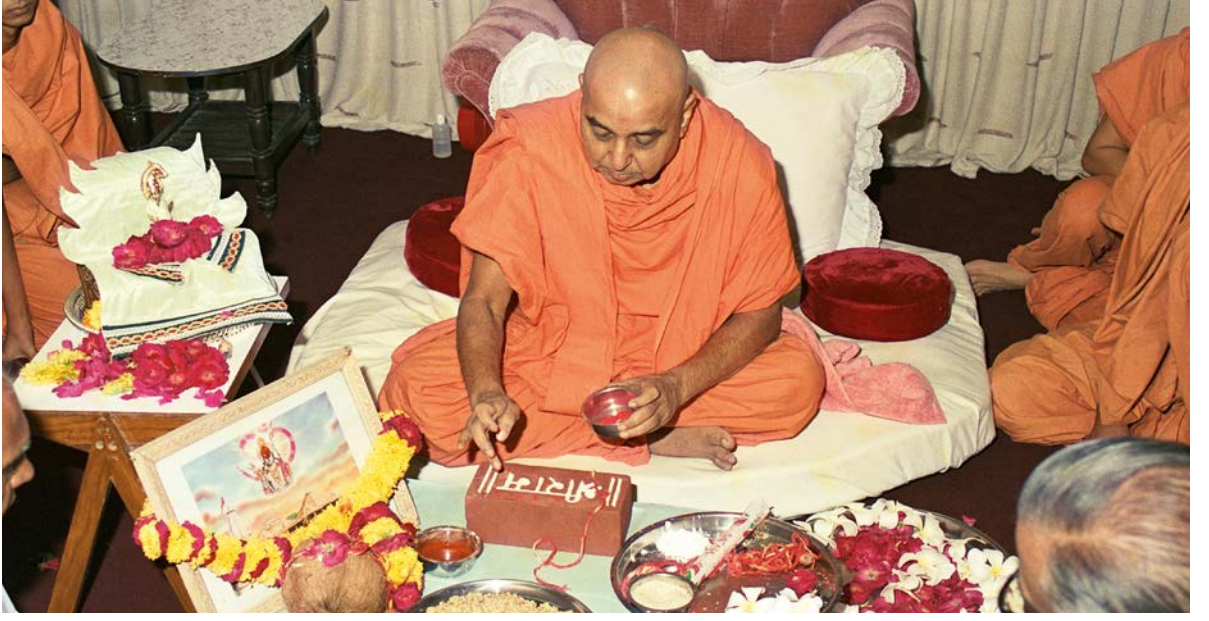
મહંત સ્વામી મહારાજે કર્યા વેદોક્ત પૂજન-પ્રાર્થના

તીર્થક્ષેત્ર અયોધ્યામાં ભગવાન શ્રીરામની ઐતિહાસિક જન્મભૂમિ પર ૪૯૩ વર્ષ પછી પુનઃ ભવ્ય શ્રી રામમંદિરના નિર્માણનો તા. ૫ ઓગસ્ટ ૨૦૨૦ના રોજ ભારતના વડાપ્રધાન માનનીય શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના હસ્તે ઐતિહાસિક આરંભ થયો છે. અસંખ્ય સંતો-મહાત્માઓ-ભક્તોના બલિદાન, સમર્પણ, ભક્તિ-શ્રદ્ધા-પ્રાર્થના વગેરે સાકાર થઈ રહ્યાં છે. આ શિલાન્યાસ વેળાએ રોશનીના ઝગમગાટ, રંગોળીઓ તથા ઘરોઘર પ્રગટેલા દીવડાઓની અનોખી ભાત વચ્ચે થનગની રહેલી અયોધ્યા નગરીમાં જાણે પુનઃ શ્રીરામ પધારી રહ્યા હોય તેવો અનોખો આનંદનો માહોલ છવાયો હતો. માત્ર અયોધ્યા નહીં, પરંતુ દેશ અને વિદેશમાં વસતા કરોડો શ્રદ્ધાળુઓના હૃદયે અનોખો ઉમંગ છવાયો હતો.

કોરોના મહામારીના વિકટ સમયને લક્ષમાં રાખીને આજના આ કાર્યક્રમમાં ૧૭૦ સંતો-મહંતો-મહાનુભાવોને જ નિમંત્રિત કરવામાં આવ્યા હતા. ભારતભરમાંથી જુદી જુદી ભાષા-પ્રાંતની ૩૬ ધાર્મિક પરંપરાઓના ધર્માચાર્યોને નિમંત્રિત કરવામાં આવ્યા હતા. તેમાં બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના વડા પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી

મહારાજને પણ સાદર આમંત્રિત કરવામાં આવ્યા હતા. જો કે તેઓશ્રી પ્રત્યક્ષ જઈ શક્યા નહોતા, પરંતુ તેઓએ શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીને પત્ર લખીને શુભેચ્છાઓ પાઠવતાં લખ્યું હતું કે ‘હું ભલે પ્રત્યક્ષ ત્યાં આવી શક્યો નથી, પરંતુ મારો ભાવનાત્મક આત્મા ત્યાં જ છે.’

ઉલ્લેખનીય છે કે આજથી ૩૦ વર્ષ પહેલાં, શ્રીરામ જન્મભૂમિના આ મંદિરના નિર્માણ માટે શ્રીરામશિલાના પૂજનનું રાષ્ટ્રીય આંદોલન આરંભાયું ત્યારે તા. ૧૬ ઓગસ્ટના રોજ, ગુજરાતમાં પ્રથમ રામશિલાનું વેદોક્ત વિધિપૂર્વક પૂજન કરીને પરમ પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજે એ શિલાપૂજનના આંદોલનનો આરંભ કર્યો હતો. દાયકાઓ સુધી શ્રી રામજન્મભૂમિ માટે આસ્થાપૂર્વક પ્રાર્થના કરી રહેલા પરમ પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજે, રામમંદિરના નિર્માણની પ્રથમ રામશિલાનું પૂજન કર્યું એ દિવસ સન ૧૯૮૯ના રક્ષાબંધનનો દિવસ હતો. યોગાનુયોગ આ જ પવિત્ર રક્ષાબંધન પર્વ, તા. ૩ ઓગસ્ટના રોજ, તેમના અનુગામી પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે શ્રીરામજન્મભૂમિ પર થનાર મંદિરના પાયામાં સ્થાપિત કરવા માટે શ્રીરામચંત્ર અને રામરક્ષકચંત્રનું સનાતન ધર્મની

પ્રાચીન પરંપરા અનુસાર વૈદિક પૂજન કરીને આ મંદિર વહેલામાં વહેલી તકે સાકાર થાય તેવી શ્રદ્ધા અને પ્રાર્થના વ્યક્ત કરી હતી. તેઓ વતી તેઓની આજ્ઞાથી આ યંત્રો અને અન્ય પૂજિત સામગ્રી સાથે પૂજ્ય બ્રહ્મવિહારીદાસ સ્વામી તથા પૂજ્ય અક્ષરવત્સલદાસ સ્વામી ૪ ઓગસ્ટના રોજ અયોધ્યા પહોંચ્યા હતા.

આ પ્રસંગે નેનપુર ખાતે બિરાજતા પૂજ્ય મહંતસ્વામી મહારાજે જણાવ્યું હતું કે ‘કરોડો ભક્તો અને સંતો-મહાત્માઓની અનેક વર્ષોની શ્રદ્ધા, તપસ્યા, બલિદાનની ફલશ્રુતિ રૂપે ભગવાન શ્રીરામની જન્મભૂમિ પર ભવ્ય મંદિરનો આરંભ થઈ રહ્યો છે, તેનો અપાર આનંદ છે. આવનારી અનેક પેઢીઓ આ મંદિરમાંથી સનાતનધર્મ, સંસ્કૃતિ, સંસ્કારો, અધ્યાત્મ વગેરેની પવિત્ર પ્રેરણાઓ મેળવશે. અનેક પેઢીઓ ભગવાન શ્રી રામચંદ્રજીના દિવ્ય જીવનમાંથી માનવતાનાં સર્વોત્તમ મૂલ્યો અને આદર્શો

શીખશે. આ મંદિર હિન્દુ ધર્મની અસ્મિતાનું એક ગૌરવ-શિખર બની રહેશે. અમારા ગુરુ પરમ પૂજ્ય યોગીજી મહારાજ અને પરમ પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજે શ્રી રામમંદિર માટે વર્ષો સુધી સતત પ્રાર્થના કરીને લાખો ભક્તોને તેમાં જોડાવાની પ્રેરણા આપી હતી અને સૌમાં વિશ્વાસ પ્રગટાવ્યો હતો કે શ્રીરામજન્મભૂમિ પર જરૂર શ્રીરામમંદિર બનશે જ. સમર્પણ, બલિદાન અને પ્રાર્થનાની વેદી પર આ શ્રીરામમંદિરના નિર્માણનો આરંભ થાય છે ત્યારે, તેમાં જોડાયેલા સૌ કાર્યવાહકો, માનનીય વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી, ભારત સરકાર અને ભારતીય ન્યાયતંત્ર સહિત સૌને અભિનંદન સાથે હૃદયપૂર્વક શુભેચ્છાઓ પાઠવું છું. વહેલામાં વહેલી તકે આ મંદિરનું નિર્માણકાર્ય સૌની એકતાથી નિર્વિઘ્ને પૂર્ણ થઈ જાય અને ભગવાન શ્રી રામલલ્લા તેમાં ધામધૂમપૂર્વક વિરાજમાન થઈ જાય, અને વર્તમાન સમયની આપત્તિઓનું પણ વહેલી તકે

સ્વામીશ્રીએ પૂજેલ શ્રીરામ ચંત્ર, શ્રી રામજન્મભૂમિના મુખ્ય ગર્ત સમક્ષ મુકાયું, જ્યાં શ્રી નટેન્દ્રભાઈ મોદીએ વેદોક્ત વિધિ કર્યો...

નિવારણ થાય, તેવી અંતઃકરણપૂર્વક પ્રાર્થના કરું છું અને આપ સૌને એવી પ્રાર્થના કરવા હાર્દિક વિનંતી કરું છું.’

તેઓશ્રી વતી અયોધ્યા ગયેલા સંતોએ તા. ૪ ઓગસ્ટના રોજ શ્રી રામજન્મભૂમિ મંદિરના નિર્માણમાં સંકળાયેલા ટ્રસ્ટીશ્રીઓ તથા મહાનુભાવો સાથે વિમર્શ કર્યો હતો. જેમાં રામજન્મભૂમિ તીર્થક્ષેત્ર ન્યાસના અધ્યક્ષ પૂજ્ય મહંત નૃત્યગોપાલદાસજી, મંદિર-નિર્માણના સૂત્રધાર શ્રી નૃપેન્દ્ર મિશ્રા, જનરલ સેક્રેટરીશ્રી ચંપતરાયજી, ટ્રસ્ટના ટ્રેઝરર સ્વામી શ્રી ગોવિંદદેવગિરિજી, શ્રી દિનેશજી વગેરે સાથે મંદિરનિર્માણની ચર્ચા કરી હતી. આ દરમિયાન પૂજ્ય સ્વામીશ્રી ગોવિંદદેવગિરિજી મહારાજે જણાવ્યું હતું કે “અમને બરાબર યાદ છે કે આજથી ૩૧ વર્ષ પહેલાં ૧૯૮૮માં પ્રમુખસ્વામી મહારાજે શ્રીરામશિલાનું જ પ્રથમ પૂજન કર્યું હતું, ત્યારપછી દેશભરમાં શ્રીરામશિલાના પૂજનનું આંદોલન આરંભાયું હતું તેમાં ખૂબ સફળતા મળી હતી.” યોગાનુયોગ એ પૈકીની જ શ્રીરામશિલાઓ ભૂમિપૂજનમાં સ્થાપિત કરવામાં આવી હતી. શ્રીરામજન્મભૂમિ તીર્થક્ષેત્ર

ન્યાસ ટ્રસ્ટના અધ્યક્ષ પૂજ્ય મહંત નૃત્યગોપાલદાસજીએ સંતો સાથેના વાર્તાલાપમાં પરમ પૂજ્ય પ્રમુખ-સ્વામી મહારાજનું આદરપૂર્વક સ્મરણ કરીને પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજ પ્રત્યેનો સ્નેહ વ્યક્ત કર્યો હતો.

ભગવાન શ્રીરામનો જ્યાં જન્મ થયો હતો એ જ સ્થળે રચનાર ભવ્ય મંદિરના ગર્ભગૃહ સ્થળે તા. ૫ ઓગસ્ટના રોજ પ્રારંભિક

વેદોક્ત વિધિ થઈ રહ્યો હતો. એ દરમિયાન સંલગ્ન સભામંડપ ખાતે અતિથિગણ અને દેશ-વિદેશમાં થઈ રહેલા જીવંત પ્રસારણ દ્વારા વિશ્વને સંબોધતાં ટ્રસ્ટના જનરલ સેક્રેટરી શ્રી ચંપતરાયજીએ આ મહાન ઐતિહાસિક કાર્યની ભૂમિકા બાંધી હતી. આ દરમિયાન તેઓએ જણાવ્યું હતું કે ‘ઠેર ઠેર આ મહાન કાર્ય માટે સૌનો ઉત્સાહ નીરખવા મળી રહ્યો છે. બી.એ.પી.એસ. સ્વામિ- નારાયણ સંપ્રદાયના પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજ - મહંત સ્વામી મહારાજે ખાસ પૂજિત રામચંત્ર અહીં સ્થાપન માટે મોકલાવ્યું છે. આમ, સૌ સંતો-મહંતોના આશીર્વાદ આ મહાન કાર્યમાં મળી રહ્યા છે.’

બરાબર ૧૧.૩૫ વાગે પ્રધાનમંત્રીશ્રી અયોધ્યા ખાતે આવી પહોંચ્યા હતા. પ્રથમ પ્રસિદ્ધ તીર્થ શ્રી હનુમાનગઢી ખાતે દર્શન કરીને તેઓશ્રી શ્રી રામજન્મભૂમિ ખાતે પધાર્યા હતા. કરોડોની શ્રદ્ધાના સ્વરૂપ સમા શ્રી રામલલ્લાની મૂર્તિ સમક્ષ ભારતના આ અનોખા પ્રધાનમંત્રીએ સાષ્ટાંગ દંડવત પ્રણામ કર્યા ત્યારે અનેક શ્રદ્ધાળુઓની આંખોમાં હર્ષાશ્રુ વહી નીકળ્યાં હતાં. શ્રી રામલલ્લા પ્રત્યે શ્રદ્ધા વ્યક્ત કરીને

તેઓ જ્યાં શ્રીરામનો જન્મ થયો હતો ત્યાં આવીને ભૂમિપૂજન વિધિમાં જોડાયા હતા. આ વિધિ દરમિયાન તેમની સમક્ષ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે પૂજેલાં બે રામચંત્રો પીઠ પર સ્થાપિત કરવામાં આવ્યાં હતાં. અભિજિત મુહૂર્તમાં ખૂબ ભક્તિભાવ અને શ્રદ્ધાપૂર્વક વિધિ પૂર્ણ કરીને તેઓ મંચ પર આવી પહોંચ્યા હતા. અહીં રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવક સંઘના

प्रति, माननीय श्री नरेन्द्रभाई मोदीजी,

माननीय प्रधानमन्त्री श्री नर
सादर सस्नेह नमस्कार.

[illegible][illegible]

प्रायः, अध्यात्म आदि की योग्य प्रवृत्ति प्रवर्धन करने के लिये भारत की भाषाओं में अनेक पुस्तकें लिखी गई हैं। इन पुस्तकों में अनेक प्रकार के विचारों का वर्णन है। इन पुस्तकों में अनेक प्रकार के विचारों का वर्णन है। इन पुस्तकों में अनेक प्रकार के विचारों का वर्णन है।

नीच में पुष्पांजलि अर्पित करेगा।
इस महाव्यय के बदल आपको हल-हल धन्यवाद के साथ, इस प्रत्यक्ष
शुभकामनाएं प्रकट करता हूँ।

सुभकामनाएं प्रकट करता हूँ।
स्वच्छ स्वस्थ जीवन दाएं के
जय श्री स्वाश्रिताराधन।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय । श्री राम, जय श्री स्वामिनारायण ।

BAPS SWAMINARAYAN SANSTHA, SHAMBAUG, AHMEDABAD, INDIA - 380004
www.baps.org Email: letters@baps.in.org

શ્રીરામ મંદિરના ભૂમિપૂજન વેળાએ વડાપ્રધાનશ્રી
નરેન્દ્રભાઈ મોદીને સ્વામીશ્રીએ પાઠવેલો શુભેચ્છા પત્ર...

વડા શ્રી મોહનરાવ ભાગવત, ઉત્તર પ્રદેશના મુખ્યમંત્રી શ્રી યોગી આદિત્યનાથ, મહંત નૃત્યગોપાલદાસજી વગેરેએ સંબોધન કરીને આજના અવસરની ગરિમા ગાઈ હતી. પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈએ ભગવાન શ્રી રામની ગૌરવગાથા, ભારત અને વિશ્વના અનેક દેશોમાં તેનો પ્રભાવ અને આ ઐતિહાસિક કાર્યની અદ્ભુત અને અપૂર્વ દળશાવટ કરી હતી.

સમારોહ પૂર્ણ થયા બાદ, ટ્રસ્ટના અગ્રણીઓની વિનંતી અનુસાર, પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજની સ્મૃતિ સાથે, પૂજ્ય મહંત સ્વામી

મહારાજે પૂજેલા શ્રીરામચંત્રોને મુખ્ય પુરોહિત શ્રી ગંગારામ પાઠકજીના મંત્રોચ્ચાર વચ્ચે, બ્રહ્મવિહારીદાસ સ્વામી અને અક્ષરવત્સલદાસ સ્વામીએ મુખ્ય ગર્ભગૃહના ગર્તમાં સ્થાપિત કર્યા હતાં, બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના લાખો ભક્તો-સંતો વતી તેઓએ ધૂપાંજલિ અર્પણ કરી હતી.

ખાસ ઉલ્લેખનીય છે કે આજે પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજ અને બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના લાખો ભક્તો-સંતોએ દેશ વિદેશમાં ધૂન કરીને વહેલામાં વહેલી તકે મંદિર નિર્માણ પૂર્ણ થાય તે માટે પ્રાર્થના કરી હતી.

ઉલ્લેખનીય છે કે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનો જન્મ અયોધ્યાની નજીક આવેલા છપૈયા ગામે રામનવમીના પવિત્ર દિવસે થયો હતો. પોતાના બાલ્યકાળનાં છ વર્ષો તેઓએ અયોધ્યામાં વિતાવ્યાં હતાં. તીર્થનગરી અયોધ્યાના પ્રત્યેક મંદિરમાં નિત્ય દર્શન અને કથાનો સતત લાભ લેનાર બાળવયના તેઓએ વેદાદિક શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ પણ અહીં જ કર્યો હતો. અહીંથી જ ૧૧ વર્ષની ઉંમરે તેઓએ અખિલ ભારતની તીર્થયાત્રાનો આરંભ કર્યો હતો, જેમાં તેમણે ખુલ્લા પગે માનસરોવર અને ચારધામથી લઈ દક્ષિણમાં છેક કન્યાકુમારી સુધી તીર્થોની યાત્રા કરી હતી. એવા ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ તેમજ તેમના પંચમ અનુગામી પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજની અયોધ્યા સાથે જોડાયેલી અનેક પવિત્ર સ્મૃતિઓ સાથે, પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજ વતી પ્રતિનિધિ સંતોએ શ્રીરામ મંદિરના નિર્માણમાં અર્ધ્ય અર્પણ કર્યું હતું.

સનાતન વૈદિક ધર્મના આ અનોખા અવસરને
ઈતિહાસમાં સદા સ્વર્ણાક્ષરથી લખવામાં આવશે. ♦

આ અંગેનો વીરિયો નિહાળવા બાજુના ક્યૂઆર (QR) કોડ પર આપના મોબાઇલ ફોનનો કેમેરા ધરીને સ્કેન કરો અને ઇન્ટરનેટથી આ વિષયના વીરિયોને માણો...

મહંત સ્વામી મહારાજ અને દેશ-વિદેશના લાખો ભક્તોએ
પ્રકૃતિ-વંદના કરીને આપ્યો

પ્રકૃતિના જતનનો વૈશ્વિક સંદેશ

નર્મદા અભિયાનથી લઈને વૃક્ષારોપણ અને ચેકડેમથી લઈને પશુધનની સુરક્ષા સુધી પ્રમુખસ્વામી મહારાજ દ્વારા પ્રેરિત અને બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થા કૃત પર્યાવરણ સેવાઓ

પ્રાચીન ભારતમાં વૈદિક સમયથી પ્રકૃતિમાં પરમાત્માને નિહાળવાની એક અનોખી પરંપરા રહી છે. પ્રકૃતિનાં વિવિધ તત્ત્વોમાં પરમાત્માની અનુભૂતિ કરનારા મહાન ઋષિઓએ વેદોમાં ઠેરઠેર પ્રકૃતિના મહિમાનું ગાન કર્યું છે. જેમકે ગાયત્રી મંત્ર દ્વારા સૂર્યને વંદના કરવામાં આવી છે, પૃથ્વી સૂક્ત દ્વારા પૃથ્વીની વંદના કરીને તેનો મહિમા ગાવામાં આવ્યો છે. આ જ રીતે વેદોમાં વાયુ, જળ, અગ્નિ વગેરે તત્ત્વોની મહિમાપૂર્વક વંદના કરવામાં આવી છે. વેદોમાં શાંતિપાઠ ઉચ્ચારવામાં આવે છે તેમાં પણ પ્રકૃતિનાં તમામ તત્ત્વોનો મહિમા સ્પષ્ટ થાય છે. વટપૂજન કે તુલસી-પૂજન જેવી અનેક પરંપરાઓ આપણને પ્રકૃતિના જતનનો સંદેશ આપતી રહી છે. વનમાં પાંગરેલી આપણી વૈદિક સંસ્કૃતિના કારણે આપણાં

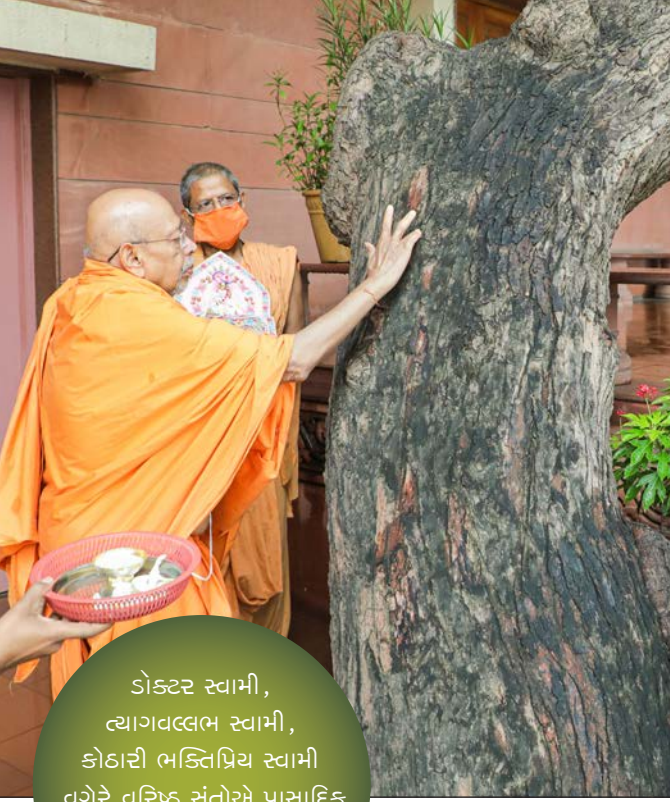
વાણી-વર્તન, ખોરાક, આવાસ, નૃત્ય-ગીતો, શિલ્પ-સ્થાપત્ય, વાર-તહેવાર, કલા-કવિતા અને અંગ અંગ સાથે પણ પર્યાવરણીય તત્ત્વો વણાઈ ચૂક્યાં છે. માટે આપણી મહાન વૈદિક પરંપરાથી લઈને આજ પર્યંત અનેક મહાપુરુષોએ આપણને પ્રકૃતિનું જતન કરવાની પ્રેરણા આપી છે.

પ્રકૃતિનાં બધાં તત્ત્વોમાં વૃક્ષનો મહિમા સવિશેષ જોવા મળે છે, કારણ કે વૃક્ષમાં પાંચેય તત્ત્વોની અનુભૂતિ થાય છે.

શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતામાં વિભૂતિ યોગમાં અશ્વત્થ એટલે કે પીપળાના વૃક્ષને ભગવાનની વિભૂતિ જણાવવામાં આવી છે. આયુર્વેદની દૃષ્ટિએ પણ પ્રાચીન સમયથી આજ પર્યંત વૃક્ષ, વેલી, ફળફૂલ કે બીજનો અનોખો મહિમા ગાવામાં આવ્યો છે.

વૃક્ષોમાં સંવેદના અને જીવ છે તેવું વિજ્ઞાને સાબિત કર્યું તે

ડોક્ટર સ્વામી,
ત્યાગવલ્લભ સ્વામી,
કોઠારી ભક્તિપ્રિય સ્વામી
વગેરે વરિષ્ઠ સંતોએ પ્રાસાદિક
વૃક્ષોનું પૂજન કરીને
પ્રકૃતિવંદના કરી.

પહેલાં પણ પ્રાચીન ભારતમાં વૃક્ષ-વિજ્ઞાની ઋષિમુનિઓએ વનસ્પતિઓને સજીવ તરીકે સંબોધન કરેલ છે અને વૃક્ષોને માનવ-કલ્યાણ કરવા સ્તુતિ કરેલ છે. પરબ્રહ્મ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે પણ વૃક્ષમાં જીવ અને જીવન હોવાનું વચનામૃતમાં ઉદ્ઘોષ્યું છે.

પ્રકૃતિનો આવો અનન્ય મહિમા હોવા છતાં આધુનિકતાના વાવાઝોડાએ આપણને પ્રકૃતિથી દૂર કરી નાંખ્યા છે. આપણા જ હાથે આપણા જ જીવન સમાં વૃક્ષો અને પ્રકૃતિનાં તત્વોનું નિકંદન નીકળી રહ્યું છે. અને તેનાં દુષ્પરિણામો મળવાનાં પણ શરૂ થઈ ગયાં છે.

વર્તમાન વિશ્વ અનેક સમસ્યાઓમાંથી પસાર થઈ રહ્યું છે ત્યારે હવે સૌને સમજાઈ રહ્યું છે કે આપણે પ્રકૃતિથી જેટલા દૂર જઈ રહ્યા છીએ તેટલી વધુ સમસ્યાઓને નિમંત્રણ

આપી રહ્યા છીએ. માટે જ, આપણા અને આપણી ભાવિ પેઢીઓના સંરક્ષણ માટે, વૃક્ષો અને પ્રકૃતિ-પર્યાવરણ સાથેનો આપણો સંબંધ કાયમ માટે અને સુવ્યવસ્થિત જળવાઈ રહે તે માટે જાગ્રત, સંવેદનશીલ અને પ્રયત્નશીલ થવાનો સમય આવી ચૂક્યો છે.

બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજે એક જાગ્રત મહાપુરુષ તરીકે પર્યાવરણની સુરક્ષા માટે અને વૃક્ષોના જતન માટે નોંધપાત્ર કાર્ય કરીને સૌને ઉત્તમ પ્રેરણાઓ આપી છે. તેઓ તથા તેમના આધ્યાત્મિક અનુગામી મહંત સ્વામી મહારાજના આદેશથી બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાએ વિરાટ

પાયે લાખો લોકોને જોડતું વિરાટ વૃક્ષારોપણ અભિયાન સફળતાપૂર્વક યોજ્યું છે. વિવિધ સમયે આયોજિત આ વૃક્ષારોપણ અભિયાન દ્વારા અત્યાર સુધીમાં લાખો વૃક્ષોનું વૃક્ષારોપણ કરાવેલ છે.

આ ઉપરાંત ચેકડેમ, આડબંધ, ખેત-તલાવડી વગેરેથી વરસાદનું પાણી વહી ન જતાં જમીનમાં

ગાંધીનગરમાં
અક્ષરધામ ખાતે જ્યાં
યોગીજી મહારાજે આર્ષવાણી
ઉચ્ચારી હતી એ ધૌરાણિક
વટવૃક્ષનું પૂજન કરીને
ઈશ્વરચરણ સ્વામી ને સંતોએ
પ્રકૃતિવંદના કરી.

ઊતરે છે. જેથી આજુબાજુના કૂવા, બોરમાં પાણી રિચાર્જ થતાં પાણીનું સ્તર જળવાઈ રહે છે. પરિણામે મનુષ્ય, ખેતી, પશુ-પક્ષીને સહાય મળી રહે છે. આ માટે જ પરમ પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજે બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા ૨૮ ચેકડેમ, ૮૪ ખેત-તલાવડી અને ૮ તળાવો, ૧૧૭ જમીન સુધારણા-ગલી પ્લગિંગ, ૮૦૦ બાગાયતો, ૧૪૦ ભૂગર્ભ ટાંકાઓ વગેરે કાર્ય કરાવ્યું છે. પર્યાવરણ રક્ષામાં તે નોંધપાત્ર ફાળો આપે છે. તેઓની પ્રેરણાથી જળસ્રાવ યોજના હેઠળ, સંસ્થાએ સ્થાનિક ગ્રામીણોમાં લોકજાગૃતિ આણીને પાણી અને વૃક્ષોના જતન પ્રત્યે સૌને સભાન કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે. પ્રતિવર્ષે કૂવાનાં પાણી ઊંડાં જાય છે અને પાણીનો પ્રશ્ન વિકટ બનતો જાય છે. એવા સમયે સ્વામીશ્રીની પ્રેરણાથી સૌરાષ્ટ્રનાં ગામડાંઓમાં રિચાર્જ થયેલા કુલ ૫,૫૦૦ કૂવાઓ ખેડૂતોને માટે આશીર્વાદરૂપ પુરવાર થયા છે.

આ જ પરંપરામાં, પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજે તા. ૩૦ ઓગસ્ટ ૨૦૨૦ના રોજ બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના લાખો હરિભક્તોને પ્રકૃતિવંદનાના વૈશ્વિક કાર્યક્રમમાં જોડાવા આહ્વાન આપ્યું હતું.

તેઓશ્રીના આદેશ મુજબ બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાનાં ભારત અને વિદેશનાં હજારો સત્સંગકેન્દ્રોમાં ૩૦ ઓગસ્ટ ૨૦૨૦ના રોજ સ્થાનિક સમય

પ્રમાણે ૧૧:૦૦ વાગે લાખો હરિભક્તો પ્રકૃતિવંદનાના આ કાર્યક્રમમાં જોડાયા હતા.

કોરોના મહામારીના સમયમાં

અનિવાર્ય એવા નીતિનિયમોનું બરાબર પાલન કરીને સૌએ વૈદિક શાંતિપાઠ સાથે વૃક્ષપૂજન અથવા તુલસીપૂજન કરીને આરતી ઉતારી હતી.

આ જ સમયે નેનપુર ખાતે બિરાજમાન મહંત સ્વામી મહારાજે વૈદિક શાંતિપાઠ સાથે વૃક્ષપૂજન અને તુલસીપૂજન કરીને આરતી ઉતારી હતી. બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજે કરેલા વિરાટ વૃક્ષારોપણના સેવાકાર્યની સ્મૃતિ સાથે પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે જણાવ્યું હતું કે ‘પ્રમુખસ્વામી મહારાજ હંમેશા કહેતા કે તમે પ્રકૃતિનું જતન કરશો તો પ્રકૃતિ તમારું જતન કરશે. તેમણે લાખોની સંખ્યામાં વૃક્ષારોપણ કરાવીને આપણને સૌને વૃક્ષોનું, પ્રકૃતિનું, પર્યાવરણનું જતન કરવાનો આદેશ અને સંદેશ આપ્યો છે. તો આપણે સૌ આજે પ્રતિજ્ઞાબદ્ધ થઈએ અને પ્રકૃતિની સેવા કરીને, વૃક્ષોનું જતન અને સંવર્ધન કરીને માનવજાતનું ભવિષ્ય ઉજ્જવળ બનાવીએ.’

મહંત સ્વામી મહારાજના આદેશ મુજબ બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાનાં તમામ મંદિરોમાં ૧૧૦૦થી વધુ સંતોએ પણ વૈદિક પરંપરા મુજબ વૃક્ષપૂજન કર્યું હતું. તેમાં

બી.એ.પી.એસ.નાં
ભારત ને વિદેશનાં કેન્દ્રો
તથા મંદિરોમાં સંતો-ભક્તો કે
નાનાં નાનાં ભૂલકાંઓ સહિત
લાખો લોકોએ મહિમાપૂર્વક
પ્રકૃતિવંદનાનો સંદેશ
પ્રસરાવ્યો...

સંસ્થાના વરિષ્ઠ સદ્ગુરુવર્ય સંતોએ ઐતિહાસિક અને પ્રાસાદિક વૃક્ષોનું પૂજન કર્યું હતું. પૂજ્ય ડોક્ટર સ્વામીએ સારંગપુર ખાતે ભગવાન સ્વામિનારાયણના મહાપ્રાસાદિક શમીવૃક્ષનું પૂજન કર્યું હતું. પૂજ્ય ત્યાગવલ્લભદાસ સ્વામીએ અમદાવાદ ખાતે બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજ દ્વારા રોપાયેલા નીંબતરુના પ્રાસાદિક વૃક્ષનું પૂજન કર્યું હતું. ગાંધીનગરમાં અક્ષરધામ ખાતે પૂજ્ય ઈશ્વરચરણ સ્વામીએ બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજના પ્રાસાદિક એવા પૌરાણિક વટવૃક્ષનું પૂજન કર્યું હતું. આ ઉપરાંત દિલ્હીમાં અક્ષરધામ ખાતે બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના પ્રાસાદિક જાંબુવૃક્ષનું પૂજન પૂજ્ય ધર્મવત્સલદાસ સ્વામી અને સંતોએ કર્યું હતું. તો ગોંડલમાં પ્રાસાદિક વૃક્ષનું પૂજન સંતોએ સામૂહિક રીતે કર્યું હતું.

આ અંગે બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના આંતરરાષ્ટ્રીય સંયોજક પૂજ્ય ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામીએ જણાવ્યું હતું કે ‘આપણી મહાન વૈદિક પરંપરાથી લઈને આજપર્યંત અનેક મહાપુરુષોએ આપણને પ્રકૃતિનું જતન કરવાની પ્રેરણા આપી છે. અમારા ગુરુદેવ પરમ પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજે લાખોની સંખ્યામાં વૃક્ષારોપણ અને

પર્યાવરણ સેવાનાં કાર્યો કરીને હંમેશાં સૌને પ્રકૃતિના જતનની પ્રેરણા આપી છે. પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજ પણ હંમેશાં પ્રકૃતિના જતનની પ્રેરણા આપતા રહ્યા છે. આવા આપણા ભવ્ય વારસાને આપણે જાળવીએ, પ્રકૃતિમાં પરમાત્માને નિહાળવાની દૃષ્ટિ કેળવીએ, આપણી નવી પેઢીમાં પણ પ્રકૃતિ પ્રત્યેની જાગૃતિ આણીએ...’

લંડન, ન્યૂયોર્ક, શિકાગો, ઍટલાન્ટા, લોસ એન્જેલસ, ટોરન્ટો, નૈરોબી, સિડની, મૅલબર્ન, દુબઈ, બાહરીન વગેરે વિશ્વનાં અનેક મહાનગરો સહિત ભારતનાં અનેક મહાનગરો અને આદિવાસીઓનાં ગામડાંઓ સુધી બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના લાખો ભક્તો અને સંતોએ પ્રકૃતિવંદના કરીને ભારતની આ મહાન પરંપરાના જતનની પ્રેરણાને હૃદયમાં દટ કરી હતી. બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના શતાબ્દી મહોત્સવના ઉપક્રમે પ્રકૃતિવંદનાનો આ કાર્યક્રમ તેઓનાં ચરણે મહાન અંજલિરૂપ બની રહ્યો છે. ♦

આ અંગેનો વીડિયો નિહાળવા બાજુના ક્યૂઆર (QR) કોડ પર આપના મોબાઈલ ફોનનો કેમેરા ધરીને સ્કેન કરો અને ઇન્ટરનેટથી આ વિષયના વીડિયોને માણો...

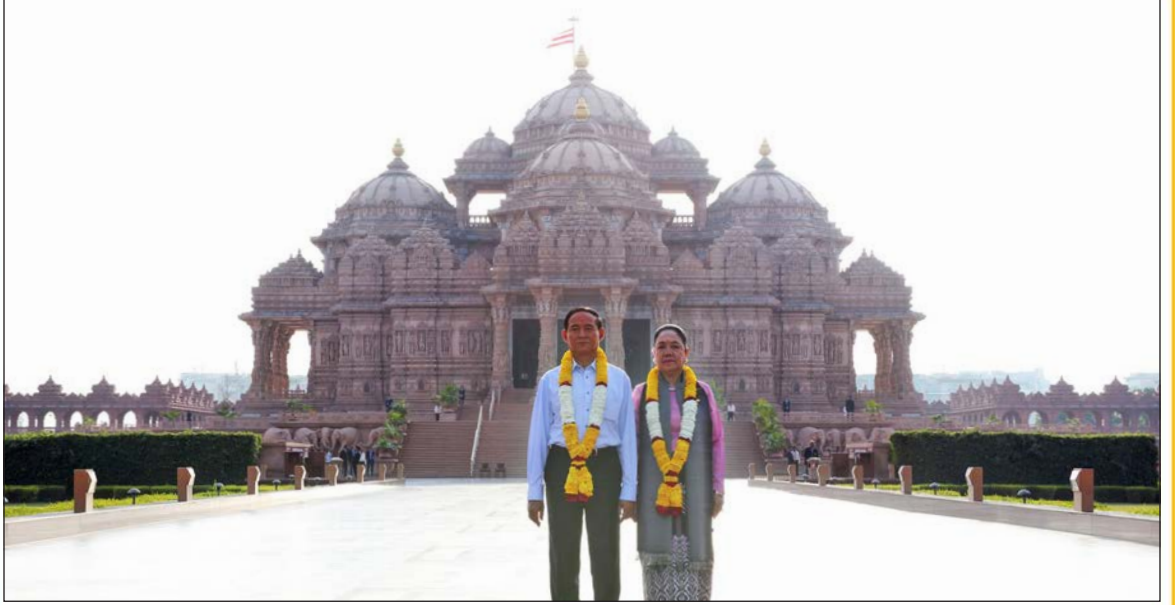

સ્વામીશ્રીની પ્રેરણાથી બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા અન્ય પર્યાવરણ સેવાઓ

- વૃક્ષારોપણ જાગૃતિ પદયાત્રાઓ: પ્રતિ વર્ષે સમગ્ર નોર્થ અમેરિકા અને યુ.કે.-યુરોપ ખાતે ૨૫,૦૦૦થી વધુ સ્વયંસેવકોને જોડીને વિશાળ પાયે પદયાત્રાઓ દ્વારા વૃક્ષારોપણ અભિયાન જાગૃતિનો શંખ ફૂંકવામાં આવે છે. પ્રતિ વર્ષે આ આયોજન ખૂબ સફળતાપૂર્વક પર્યાવરણની સેવામાં મોટું યોગદાન આપે છે.
- ટપક સિંચાઈ: સંસ્થાના નિદર્શન હેઠળ વિશાળ પાયે કૃષિયોજનાઓ હાથ ધરાઈ છે. સારંગપુરના વિશાળ ફાર્મમાં ટપક સિંચાઈ પદ્ધતિ પ્રયોજીને સંસ્થાએ પર્યાવરણીય જતનનું નોંધપાત્ર પગલું ભર્યું છે. આ ટપક સિંચાઈ દ્વારા ઓછા પાણીથી મબલખ ખેતી કરીને સંસ્થાએ સૌરાષ્ટ્રમાં એક અનુકરણીય ઉદાહરણ પૂરું પાડ્યું છે. સંસ્થાએ આસપાસનાં ગામોના ખેડૂતોને પણ આ અંગેનું નિદર્શન આપીને તેમને આ નૂતન પદ્ધતિનું અનુકરણ કરવા પ્રેર્યા છે. અળસિયાં ઉછેર દ્વારા ભૂમિની ફળદ્રૂપતા વધી છે. ગુજરાત સરકારે પણ સંસ્થાની આ બંને યોજનાની સરાહના કરી છે.
- ગૌશાળા દ્વારા પશુધન સંવર્ધન: તેઓના માર્ગદર્શન હેઠળ કુલ ૧૦ ગૌશાળાઓ દ્વારા ઉત્તમ ઓલાદના પશુધનનું સંવર્ધન અને જતનનો પ્રયાસ કરવામાં આવે છે. સંસ્થાની આ ગૌશાળાઓ દ્વારા કુલ ૧,૨૧૦ પશુઓનો નિભાવ થઈ રહ્યો છે. સંસ્થાની ગોંડલ, સારંગપુર, ગઢડા વગેરે ગૌશાળાઓના પશુધને રાષ્ટ્રીય કક્ષાના પશુમેળાઓમાં વારંવાર સર્વોચ્ચ રાષ્ટ્રીય પારિતોષિકો મેળવીને ગૌરવ વધાર્યું છે. આ ગૌશાળાઓ દ્વારા ગોબરગેસનું તથા કુદરતી છાણિયા ખાતરનું ઉત્પાદન કરવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત પશુધનના જતન માટે મોબાઈલ પશુ દવાખાનાનો પણ સંસ્થાએ સફળ પ્રયોગ કર્યો છે. કારમા દુષ્કાળના પ્રસંગોએ તેઓએ ખૂબ મોટા પાયે હજારો પશુઓના વૈજ્ઞાનિકદબે કેટલ-કેમ્સ યોજીને પશુઓના જતન માટે અમૂલ્ય યોગદાન આપ્યું છે.
- સૌરશક્તિનો વિનિયોગ: સંસ્થાનાં મંદિરોમાં સૌરશક્તિનો (Solar Energy) વિનિયોગ કરવામાં આવે છે. દિલ્હી, ગાંધીનગર, અમદાવાદ, ગોંડલ, સારંગપુર, વિદ્યાનગર, બોયાસણ, ગઢડા, સુરત, સાંકરી, ભાદરા, મહેસાણા વગેરે સ્થળોએ સૌરશક્તિનો વિનિયોગ કરવામાં આવ્યો છે. ખાસ કરીને સૂર્યશક્તિ દ્વારા વોટર હિટિંગનો સફળ પ્રયોગ કરવામાં આવ્યો છે.
- ટીન-કેન કલેક્શન: યુ.કે.માં બાળકો અને યુવાનો દ્વારા વિક્રમસર્જક ટીન-કલેક્શન અભિયાન યોજીને સ્વામીશ્રીએ પર્યાવરણ સુરક્ષાનો એક વિરલ સંદેશ આપ્યો છે.

મ્યાનમારના રાષ્ટ્રપ્રમુખશ્રી વિન મિન્ટ દિલ્હી ખાતે સ્વામિનારાયણ અક્ષરધામની દર્શનયાત્રાએ..

પરમ પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજે રચેલા સ્વામિનારાયણ અક્ષરધામ, દિલ્હીની દર્શનયાત્રાએ વિવિધ દેશના રાષ્ટ્રપ્રમુખો, મંત્રીઓ, અગ્રણીઓ સમયાંતરે પધારતા રહે છે. તાજેતરમાં મ્યાનમાર દેશના રાષ્ટ્રપ્રમુખશ્રી વિન મિન્ટ અને તેમનાં પત્ની લેડી ડો યો ચો સ્વામિનારાયણ અક્ષરધામની દર્શનયાત્રાએ પધાર્યા હતાં. તેઓની સાથે શ્રી યુ ક્યાઉ ટિન, (યુનિયન મિનિસ્ટર ફોર ઇન્ટરનેશનલ કો ઓપરેશન, મ્યાનમાર), શ્રી થુરા યુ ઓન્ગ કો (યુનિયન મિનિસ્ટર ફોર રિલિજિયસ અફેર્સ અને કલ્ચર, મ્યાનમાર), શ્રી યુ થાન્ટ સિન મોંગ (યુનિયન મિનિસ્ટર ફોર ટ્રાન્સપોર્ટ એન્ડ કોમ્યુનિકેશન, મ્યાનમાર), શ્રી યુ ન્ચી પુ (મુખ્યમંત્રી, રાખીને સ્ટેટ, મ્યાનમાર), શ્રી મો ક્યો ઓંગ (રાજદૂત મ્યાનમાર) વગેરે મળીને કુલ ૨૮ સભ્યો પધાર્યા હતા.

સ્વામિનારાયણ અક્ષરધામ વતી જ્ઞાનમુનિદાસ સ્વામીએ રાષ્ટ્રપ્રમુખશ્રીનું ભારતીય પ્રણાલી મુજબ સ્વાગત કર્યું હતું. ત્યારબાદ અહીંથી સૌએ અક્ષરધામ મહામંદિરની દર્શનયાત્રાને માણી હતી અને અક્ષરધામના મધ્ય ઘુમ્મટતળે બિરાજમાન ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ તથા ગુણાતીત

ગુરુવર્યોને ચરણે પુષ્પાંજલિ અર્પણ કરી હતી.

મહામંદિરનાં દર્શન કરીને સૌએ ગજેન્દ્રપીઠિકાના સંદેશને જાણ્યો-માણ્યો હતો. રાષ્ટ્રપ્રમુખશ્રી અને સૌ મંત્રીશ્રીઓએ શ્રી નીલકંઠવર્ણી અભિષેક મંડપમૂમાં અભિષેક કરીને સર્વત્ર શાંતિ પ્રસરે તે માટે પ્રાર્થના કરી હતી. સંસ્કૃતિ વિહાર પ્રદર્શન નિહાળીને સૌએ ૧૦,૦૦૦ પુરાણી ભારતીય સંસ્કૃતિનો વિશેષ પરિચય પ્રાપ્ત કર્યો હતો.

આ દર્શનયાત્રાથી પ્રભાવિત થયેલા રાષ્ટ્રપ્રમુખ શ્રી વિન મેન્ટે જણાવ્યું હતું, ‘હું સ્વામિનારાયણ અક્ષરધામ મંદિરની યાત્રાથી અત્યંત પ્રસન્ન થયો છું. અહીં આવીને મને ભારતીય સંસ્કૃતિના ભવ્ય વારસા અને કલાકૌશલ્યને જાણવાનો અવસર પ્રાપ્ત થયો છે.’

આમ, સ્વામિનારાયણ અક્ષરધામ દેશ-વિદેશથી પધારતા સૌ માટે આકર્ષણનું કેન્દ્ર તો છે જ, સાથે સાથે સૌનાં હૃદયમાં ભારતીય સંસ્કૃતિનું ગૌરવ પ્રગટાવનારું અનોખું માધ્યમ પણ બન્યું છે.

સ્વામિનારાયણ પ્રકાશના પ્રકાશનમાં છ મહિનાનો સમય વીત્યો છે એ દરમિયાન ઘણા સંતો-હરિભક્તો અક્ષરવાસી થયા છે. અહીં એવા સંતો-ભક્તોને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ અર્પીએ છીએ. અહીં પ્રકાશિત થયેલી સંતો-હરિભક્તોની યાદીમાંથી ચાર હરિભક્તો કોરોનાના સંક્રમણને કારણે અક્ષરનિવાસી થયા છે, એ સિવાય અન્ય સૌ અન્ય શારીરિક તકલીફને કારણે અક્ષરનિવાસી થયા છે. સર્વે અક્ષરનિવાસી હરિભક્તો અને તેમના પરિવારજનો માટે પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે પ્રાર્થના કરી છે.

પૂજ્ય કોઠારી સત્સંગિજીવનદાસ સ્વામી, અમદાવાદ, ઉ.વ. ૬૯, જન્મ તા. ૯-૨-૧૯૫૦, અક્ષરવાસ તા. ૯-૩-૨૦૨૦

સતત ૪૮ વર્ષ સુધી બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થામાં સમર્પિત થઈને સેવા આપનાર, બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના અત્યંત કૃપાપાત્ર અને લાડીલા પૂજ્ય કોઠારી સત્સંગિજીવનદાસ સ્વામીના અક્ષરવાસથી બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાને એક અપૂરણીય ખોટ પડી છે.

૧૯૭૧-૭૨ના વર્ષમાં પ્રમુખસ્વામી મહારાજ બોચાસણ નજીક આવેલા બામણગામ પધાર્યા હતા. અહીં તેમણે સેવામાં ખડે પગે રહેતા ૨૧-૨૨ની વયના એક શાંત, હસમુખા અને છતાં તરવરિયા યુવાનને જોયો. તેની સેવાથી પ્રસન્ન થઈને સ્વામીશ્રીએ નામ પૂછ્યું, તો કહ્યું: ‘શાંતિલાલ.’ જાણે પૂર્વની જ ઓળખાણ હોય તેમ સ્વામીશ્રી બોલી ઊઠ્યા: ‘આ તો સાધુ થઈને મોટો કોઠારી થાય એવો છે.’ શાંતિલાલના હૈયે પણ પૂર્વની પ્રીત પ્રગટી ગઈ હતી. તે તો ઘરસંસાર છોડીને સેવામાં સમર્પિત થઈ જવા માટે કટિબદ્ધ જ હતો. થોડા જ સમયમાં આ શાંતિલાલ અને તેના મિત્ર (અક્ષરપ્રસાદદાસ સ્વામી) બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજનાં ચરણે સમર્પિત થઈને સાધુ થયા. શાંતિલાલનું નામ સાધુ સત્સંગિજીવનદાસ પાડ્યું અને મિત્રનું નામ સાધુ અક્ષરપ્રસાદદાસ પાડ્યું. એક અમદાવાદના શિખરબદ્ધ બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિરના કોઠારી બન્યા, અને બીજા ગઢડાના બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિરના કોઠારી બન્યા. આ બંને સંતોએ સંસ્થાની અનન્ય સેવા કરીને એક આદર્શ ઉદાહરણ પૂરું પાડ્યું છે.

સત્સંગિજીવનદાસ સ્વામીના જીવનમાંથી સેવા, ભક્તિ, તપ, સાદગી, નમ્રતા, સાધુતાની સહજ ફોરમ સૌ કોઈને અનુભવાતી. ૪૨ વર્ષો સુધી તેમણે શાહીબાગ મંદિરના કોઠારી તરીકે સેવાઓ આપી, પરંતુ કોઠારી તરીકેનો પોતાનો કોઈ દબદબો કે મરતબો તેમણે રહેવા દીધો નહોતો. શરૂઆતના ત્રણેક દાયકાઓ સુધી તો એમની કોઈ ઓફિસ નહીં, એમનું કોઈ આસન નહીં. બારેય મહિના જાહેરમાં મંદિરના કોઠારની બહાર ખુલ્લામાં ઓટલા પર સૂવાનું. એમનો કોઈ અંગત ફોન કે કોઈ અંગત રૂમ કે અંગત ખાનું નહીં. માન-સન્માનની કોઈ અપેક્ષા નહીં. શરીરની કોઈ પરવાહ નહીં. ૬૫ વર્ષની ઉંમર સુધી તો તેમણે દરેક એકાદશીનો નિર્જળ ઉપવાસ કર્યો અને કાયમ એકટાણાં કર્યા. ખાવાપીવાની કોઈ અભિરુચિ નહીં. સામે જે આવે તે નીચું મોં રાખીને જમી લેવાનું. સૌના આદરણીય સંત હોવા છતાં સમગ્ર જીવન દરમિયાન તેમણે એક પણ પ્રવચન આપ્યું નથી. છતાં રોજિંદી પાંચ સમયની એક પણ કથા તેઓ ચૂક્યા નથી. મંદિરના કોઠારી હોવા છતાં વિનમ્રભાવે રોજ જાહેરમાં જ શાકભાજી સમારતા સેવકો સાથે બેસીને શાકભાજી સમારે. રોજ રાત્રે મંદિરની ચોકી કરવા માટે આખા મંદિરમાં ઘૂમે. મંદિરમાં હાજર હોય તો પાંચેય આરતીમાં જવાનું ક્યારેય ચૂકે નહીં અને ઊંચે અવાજે આરતી-અષ્ટકો-પદો ગાય. સંતો અને હરિભક્તો સાથે હૃદયથી આત્મીયભાવ. સેંકડો હરિભક્તોનાં નામ-ગામ-ઠામ-પરિવાર-સેવા અને તેમના ટેલિફોન નંબર પણ એમને કંઠસ્થ. કોઈપણ તન-મન-ધનથી દુખિયો ભક્ત એમની પાસે પહોંચે એટલે એમની કરુણા વરસી જાય. ધૂન-પ્રાર્થના કરી આશીર્વાદ આપે એટલું જ નહીં, કેટલાય ગરીબ ભક્તોના ઘરે અનાજ પહોંચાડે, અને તે પણ સહેજ પણ અવાજ કર્યા વિના. હરિભક્તોનાં સુખ-દુઃખના પ્રસંગોમાં ખડે પગે હાજર હોય, અને એમની હાજરીથી હરિભક્તોને હિંમત આવી જાય.

હિંમત તો એમની આગવી મૂડી હતી. ગમે તેવું કપરું કાર્ય હોય, ગમે તેવી વિકટ પરિસ્થિતિ હોય, પરંતુ ઝાઝા શબ્દો બોલ્યા સિવાય હિંમતપૂર્વક તેને પાર પાડે. તેમની એ હિંમતને કારણે જ અમદાવાદમાં સત્સંગ-વિકાસમાં તેમણે અનોખું યોગદાન આપ્યું છે. શાહીબાગ મંદિરના વિકાસથી લઈને શહેરનાં પરાંઓમાં અને અમદાવાદ જિલ્લાનાં આસપાસનાં ગામડાંઓમાં તેમજ મહેસાણા, હિંમતનગર, ધોળકા વગેરે સહિત ૫૦થી વધુ મંદિરોના નિર્માણમાં તેમણે વિરલ યોગદાન

આપ્યું છે. તેમની હિંમતને બિરદાવતાં પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અનેક વખત જાહેરમાં કહેતા: ‘અમારા કોઠારી તો મહીકાંઠાનું પાણી છે. એટલે સેવામાં બાહોશ છે. એમની હિંમત એવી કે ક્યાંય પાછા ન પડે.’

સન ૨૦૧૫માં તેમની ઉંમર અને સ્વાસ્થ્યને લક્ષમાં રાખીને તેમને મહંત સ્વામી મહારાજે કોઠારી પદેથી સેવાનિવૃત્ત કર્યા ત્યારપછી પણ સ્વાસ્થ્યની પ્રતિકૂળતા હોવા છતાં તેઓ હરિભક્તોનાં ઘરે પધરામણીઓ, મંદિરોના પાટોત્સવો વગેરેમાં ઉત્સાહથી જોડાઈ જતા. છેલ્લાં ત્રણેક વર્ષથી તેમનું સ્વાસ્થ્ય કથળતું જતું હતું, પરંતુ તેની કોઈ ફરિયાદ કે તેના રોદણાં નહીં. સહન કરવાની એમની શક્તિ પણ અજોડ હતી.

તા. ૮ માર્ચ ૨૦૨૦ની બપોરે તેઓ અક્ષરનિવાસી થયા ત્યારે ગઢડામાં વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવનો ઉત્સવ ચાલી રહ્યો હતો. આ ઉત્સવની સંધ્યાસભામાં તેમને અંજલિ આપતાં શાહીબાગ મંદિરના મહંત પૂજ્ય ડોક્ટર સ્વામીએ જણાવ્યું હતું: ‘પૂજ્ય સત્સંગિજીવન સ્વામીએ લગભગ ૪૦ વર્ષથી અમદાવાદ મંદિર તથા તેની નીચે શહેર તથા ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં વિચરણ કરી હરિભક્તોનો સંપર્ક રાખી, આદર કરી, સેવા કરી, બી.એ.પી.એસ.ના વિકાસ માટે અદ્વિતીય કાર્ય કર્યું છે. આજે સામાન્ય માણસ યુનિવર્સિટીની ડિગ્રીની વાત જાણે ત્યારે પ્રભાવ પડે છે. પૂજ્ય સત્સંગિજીવનદાસ સ્વામીને આવી કોઈ ડિગ્રી ન હતી, પણ મેનેજમેન્ટના ક્ષેત્રે ડિગ્રીધારીઓને પ્રેરણા મળે તેવું કાર્ય તેમણે કર્યું છે. પૂજ્ય સત્સંગિજીવનદાસ સ્વામીએ સાધુતા કેન્દ્રમાં રાખી મંદિરનો વહીવટ કર્યો છે. તેમના અક્ષરવાસથી બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાને મોટી ખોટ પડી છે. તેમનું જીવન યાદ રાખી તે કાર્યને આગળ વધારવા આપણે વિશેષ જાગૃત થઈશું તે જ તેમને સાચી શ્રદ્ધાંજલિ આપી ગણાશે.’

આવા વિરલ સંતના અક્ષરવાસના સમાચાર સાંભળીને તેમના અંતિમસંસ્કારમાં તેમને અંતિમવસ્ત્ર ઓઢાડવા માટે પોતાનું વસ્ત્ર, કંઠી, જનોઈ વગેરે આપીને પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે ગઢડાના ઉત્સવમાં પધારેલા પૂજ્ય ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામીને પોતાના વતી અમદાવાદ જવા આજ્ઞા કરી. તા. ૧૦ માર્ચ ૨૦૨૦ના રોજ સવારે પુષ્પદોલોત્સવના દિને હજારો હરિભક્તોની મેદની વચ્ચે પૂજ્ય ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામીએ તેમને હૃદયપૂર્વક ભાવાંજલિ અર્પી ત્યારે આ અક્ષરનિવાસી મુક્તરાજને સૌ કોઈ હૃદયથી વંદી રહ્યા હતા. શાંતિવન-નેનપુર ખાતે તેમના અંતિમસંસ્કારમાં સંસ્થાનાં અનેક મંદિરોના કોઠારીશ્રીઓ પણ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

ગઢડા ખાતે વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવની તા. ૮ની સંધ્યાસભામાં પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજે સત્સંગિજીવનદાસ સ્વામીને અંજલિ અર્પતાં યથાર્થ કહ્યું હતું: ‘તેમના જવાથી ખૂબ મોટી ખોટ પડી છે. તેમને સંસ્થા, સંતો અને હરિભક્તોનું મમત્વ જબરજસ્ત હતું. તે મંદિર માટે ઘણું ઘસાયા છે. રોજ રાત્રે પણ મંદિરના બે રાઉન્ડ મારતા, બધી જ સેવાઓ કરતા. તેમને હરિભક્તો માટે પણ મમત્વ. હરિભક્તોનો પક્ષ રાખવા કાયમ તૈયાર. આપણે તેમને યાદ કરીને તેમના બધા ગુણો અપનાવીએ એ જ પ્રાર્થના.’

આવા વિરલ સંતને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ.

(પૂજ્ય ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામીએ આપેલી શ્રદ્ધાંજલિમાંથી સંકલિત)

પૂજ્ય ભક્તિપ્રસાદદાસ સ્વામી, આણંદ, ઉ.વ. ૭૭, અક્ષરવાસ તા. ૨૦-૪-૨૦૨૦

મૂળ નડિયાદના પાટીદાર, કરમસદના રહેવાસી પૂજ્ય ભક્તિપ્રસાદદાસ સ્વામીને સંતરામ મંદિરના ભક્તિ-સંસ્કાર બાળપણથી મળ્યા હતા. તેવામાં બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજનો યોગ થતાં, તેઓની સાધુતા અને પવિત્રતાથી આકર્ષાઈને તેમણે યોગીજી મહારાજનાં ચરણોમાં જીવન સમર્પિત કર્યું અને ગોંડલ ખાતે તા. ૨૮-૬-૧૯૬૧ના રોજ દીક્ષા પ્રાપ્ત કરીને સેવામાં જોડાઈ ગયા. સેવા એમના જીવનનું આગવું અંગ હતું.

તેઓએ બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના બોયાસણ મંદિરમાં સતત ૩૦ વર્ષ સુધી પૂજારી તરીકેની ખૂબ જ ચીવટપૂર્વક સેવા કરેલી. સાથે-સાથે ગૌશાળા તેમજ ખેતીવાડીની સેવામાં પણ જોડાતા. છેલ્લાં ૨૦ વર્ષથી તેઓ આણંદ મંદિર ખાતે રહી ભંડારની તેમજ જરૂર પ્રમાણે ગ્રામ્ય વિચરણની સેવામાં પણ જોડાતા. સતત સેવામય રહેવું એ તેઓની સ્વાભાવિકતા હતી એટલે આણંદ ખાતે રહીને તેઓ પોતાની સોંપાયેલી સેવાની સાથે સંસ્થાના અક્ષરપીઠ વિભાગને નિત્ય પૂજાના તિલકિયા પણ બનાવી દેતા, જે તેઓની એક આગવી હુન્નરકળા હતી. હજારો હરિભક્તો તેમના બનાવેલા તિલકિયાથી નિત્ય પોતાના કપાળમાં તિલક કરે છે. સેવા સાથે-સાથે સાધુ જીવનના આહ્નિકમાં પણ તેઓ ખૂબ નિયમિત રહેલા. ૭૭ વર્ષની વયે હૃદયરોગના હુમલાથી આણંદ ખાતે અક્ષરનિવાસી થયા છે.

આ સેવાનિષ્ઠ વિનમ્ર સંતને હાર્દિક ભાવાંજલિ.

પૂજ્ય જ્ઞાનવલ્લભદાસ સ્વામી પૂર્વાશ્રમમાં નડિયાદના નિવાસી હતા. તેઓના પૂર્વાશ્રમના પિતાશ્રી છોટાલાલ પંચાલ એ બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજના અત્યંત નિષ્ઠાવાન ભક્તરાજ હતા. તેમના આ યુવાન પુત્રને સેવાની લગની હોવાથી સન ૧૯૬૭માં યુવાનવયે જ યોગીજી મહારાજની આજ્ઞાથી ગોંડલ અક્ષરમંદિર ખાતે સેવામાં સમર્પિત થઈ ગયા હતા. ત્યાં લગભગ ૧૪ વર્ષ સુધી તેમણે પરોળિયાની સેવા, મંદિરની સ્વચ્છતાની સેવા, અતિથિઓને પીરસવાની સેવા, વગેરે સેવાઓમાં અહોરાત્ર પુરુષાર્થ કર્યો. સાથે-સાથે પૂજારી સંતને પણ મદદરૂપ થતા રહ્યા. સ્વભાવે અત્યંત નમ્ર, સરળ અને મૂકસેવક એવા જ્ઞાનવલ્લભદાસ સ્વામીએ બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના હસ્તે તા. ૧૨-૪-૧૯૮૧ના રોજ ભગવાન સ્વામિનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ ઉપક્રમે દીક્ષા ગ્રહણ કરેલી. યુવક તરીકે તેમણે શાસ્ત્રીય સંગીતનો અભ્યાસ કરેલો, એટલે કીર્તનો ગાઈને ઠાકોરજી અને સંતો-ભક્તોને પ્રસન્ન કરી દેતા. પ્રમુખસ્વામી મહારાજની આજ્ઞાથી તેઓએ ગુણાતીત જન્મસ્થાન ભાદરા ખાતે ૨૨ વર્ષ પૂજારી તરીકે સેવા કરેલી. સાથે તેઓ સ્થાનિક સંતોને વિવિધ રીતે હંમેશા મદદરૂપ થતાં. અપેક્ષા અને ફરિયાદ વિનાનું તેઓનું ભજનિક જીવન દરેકને સ્પર્શતું. તેઓને કિડનીની તકલીફ થતાં છેલ્લાં ૨ વર્ષથી અમદાવાદ ખાતે સારવાર લઈ રહેલા, જેમાં તેઓનું સ્વાસ્થ્ય વધુ કથળતા અક્ષરનિવાસી થયા છે. આ શાંત, નમ્ર, સેવામય અને ભજનિક સંતને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ.

સારંગપુર સંત તાલીમ કેન્દ્ર ખાતે અભ્યાસ કરી રહેલ પૂજ્ય તત્ત્વવિવેક સ્વામીએ પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંતસ્વામી મહારાજના હસ્તે તા. ૨૫-૧-૨૦૧૮ના રોજ અક્ષરદેરી સાર્ધ શતાબ્દી મહોત્સવ ઉપક્રમે દીક્ષા ગ્રહણ કરેલી. પૂર્વાશ્રમમાં બી.એ.પી.એસ. છાત્રાલય અટલાદરામાં રહી તેઓએ ઈલેક્ટ્રિકલ એન્જિનિયરિંગનો અભ્યાસ કરેલો. તેઓ અભ્યાસમાં પ્રથમથી જ ખૂબ તેજસ્વી રહેલા. સાંપ્રદાયિક ગ્રંથોનો ઊંડાણપૂર્વક અભ્યાસ કરવો એ તેઓનું અંગ હતું. ઉત્સાહ અને ચીવટપૂર્વકની સેવા કરતાં કરતાં આ યુવાન સંતને બ્રેઈન હેમરેજ થતાં તેઓ અક્ષરનિવાસી થયા છે. તેઓને ભાવભીની શ્રદ્ધાંજલિ.

પૂજ્ય ભરત ભગત પૂર્વાશ્રમમાં બોટાદ જિલ્લાના લાખયાણી ગામના રહેવાસી હતા. દીક્ષા પૂર્વે તેઓએ સારંગપુર મંદિર ખાતે ગૌશાળામાં ખૂબ જ ખંતથી સેવા કરેલી. ત્યારબાદ મંદિરમાં ઘી-ગોળના કોઠારમાં પણ સેવા કરતા. બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના હસ્તે તેઓએ તા. ૧૫-૮-૧૯૭૮ના રોજ સારંગપુર ખાતે પાર્ષદ દીક્ષા પ્રાપ્ત કરેલી. દીક્ષા બાદ તેઓ ભાદરા મંદિર ખાતે સેવા કરતા. જરૂરિયાત ઊભી થતાં ડાંગરા મંદિરે સેવામાં જોડાયા જ્યાં તેઓએ ૧૫ વર્ષ સુધી કાયમ હસતા મુખે સેવા કરી. તેઓ સ્વભાવે નમ્ર અને સેવાભાવી હતા. સંતો-હરિભક્તોની મહિમાથી સેવા કરતા. છેલ્લાં ૬ વર્ષથી તેઓ રાજકોટ મંદિર ખાતે રહેતા હતા. ડાયાબિટીસની તથા અન્ય શારીરિક તકલીફો વચ્ચે તેઓ સેવા કરતાં કરતાં અક્ષરધામ નિવાસી થયા છે. તેઓને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ.

પૂર્વે મુંબઈમાં રહેતા શ્રી પ્રતાપભાઈ બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજના યોગમાં આવતા જ તેમના રંગે રંગાઈ ગયા હતા. પ્રથમ મુંબઈમાં સેવાઓ આપીને સન ૧૯૭૪માં પ્રમુખસ્વામી મહારાજની આજ્ઞાથી તેઓએ પોતાનો વ્યવસાય છોડીને સેવામાં જીવન સમર્પણ કર્યું હતું, અને લંડન ખાતે બી.એ.પી.એસ. મંદિરમાં પૂજારી તરીકે સેવાઓ આપી હતી. સન ૧૯૭૭માં પ્રમુખસ્વામી મહારાજની આજ્ઞાથી તેઓ લંડન છોડીને અમેરિકામાં ન્યૂયોર્ક ખાતે સ્થાયી થયા હતા અને ફ્લોરિડામાં બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ મંદિરના પૂજારી તરીકે સેવામાં જોડાઈ ગયા હતા. સ્વામીશ્રીની આજ્ઞા ઝીલી લઈને તેઓએ દાયકાઓ સુધી આ મંદિરની સેવા અનન્ય મહિમા અને નિષ્ઠાપૂર્વક કરી હતી. પૂજારીની સેવા ઉપરાંત હરિભક્તોની મહિમાપૂર્વક સેવા-સરભરા, મંદિર પરિસર સ્વચ્છતાની સેવા પણ નિર્માનીપણે કરતા હતા. કથાવાર્તાનું અંગ હોવાથી યુવકોમાં સત્સંગની દૃઢતા કરાવીને નિયમધર્મમાં

અડગ રહેવાની પ્રેરણા આપતા હતા. એક કવિ તરીકે તેમણે રચેલાં કાવ્યો પણ તેમની જુદી પ્રતિભાનો પરિચય આપે છે. ૬૦ વર્ષ સુધી સંસ્થામાં સેવા આપનાર તેઓના જીવનમાં મહિમા, સત્સંગ, સાદાઈ, સેવા અને સાંખ્યવિચારનો અનોખો સંગમ હતો. ૮૫ વર્ષની વય સુધી સેવા કરીને ગુરુહરિની પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરનાર આ ભક્તરાજને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

ભક્તરાજ શ્રી પ્રો. રમેશભાઈ મ. દવે, મુંબઈ, ઉં.વ. ૮૦, અક્ષરવાસ તા. ૨૬-૮-૨૦૨૦

બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજના હસ્તે વર્તમાન ધરાવીને બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજ, બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજની ખૂબ કૃપા પ્રાપ્ત કરનાર બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના સંનિષ્ઠ વિદ્વાન ભક્તરાજ શ્રી રમેશભાઈ દવેની વિદાયથી મોટી ખોટ પડી છે. પરમ ભગવદીય શ્રી રમેશભાઈના પિતા શ્રી મહિપતરાય દવે એટલે સંપ્રદાયના પ્રકાંડ વિદ્વાન શ્રી હર્ષદરાય દવેના મોટા ભાઈ. એમના પૂર્વજ વેલજીભાઈ દવેને ગોપાળાનંદ સ્વામીએ આશીર્વાદ આપ્યા હતા કે ‘વેલજીનો વેલો વધશે.’ એ આશીર્વાદના ફળસ્વરૂપે તેમની ત્રીજી પેઢીએ મહિપતરામભાઈ, હર્ષદભાઈ વગેરે ચાર ભાઈઓ શાસ્ત્રીજી મહારાજના યોગમાં આવ્યા અને તેમના માટે સમર્પિત થઈ ગયા. આ દવે બંધુઓના પરિવાર પર શાસ્ત્રીજી મહારાજ, યોગીજી મહારાજ, પ્રમુખસ્વામી મહારાજની અપાર કૃપા હતી. આમ, વારસામાં મળેલા આ કૃપાલાભને શ્રી રમેશભાઈએ સેવા-ભક્તિથી દ્વિગુણિત કર્યો હતો. યુવાવયથી સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયના ઇતિહાસ-તત્ત્વજ્ઞાન-સાહિત્યમાં રસ-રુચિ ધરાવતા રમેશભાઈ યોગીજી મહારાજ અને પ્રમુખસ્વામી મહારાજની આજ્ઞાથી તત્ત્વજ્ઞાનના વિષયમાં પીએચ.ડી. થયા અને વર્ષો સુધી મુંબઈની એસ.આઈ.ઈ.એસ. કોલેજમાં પ્રાધ્યાપક તરીકે અધ્યાપન કરાવતા રહ્યા. નિવૃત્તિ બાદ સન ૧૯૮૮થી ૨૦૧૬ સુધી અનંતાચાર્ય ઈન્ડોલોજિકલ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટના ડાઈરેક્ટર તરીકે અધ્યયન-અધ્યાપનમાં રત રહ્યા.

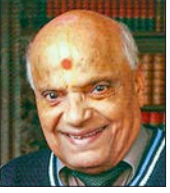
વિદ્યાર્થી અવસ્થામાં જ યોગીજી મહારાજ સાથે વિચરણમાં જોડાયેલા તેઓ બ્રાહ્મણ હોવાથી ઠાકોરજીની, રસોડાની અને યોગીજી મહારાજની અંગત સેવાનો વિશેષ લાભ માણતા. સન ૧૯૬૦-૭૦ના દાયકામાં યોગીજી મહારાજની સાથે ગામડાંઓમાં વિચરણ-સેવા-સત્સંગનો લાભ લઈને પોતાનું જીવનઘડતર કરનાર રમેશભાઈ નિયમ-નિશ્ચય-પક્ષમાં હાડે સત્સંગી હતા. આથી, એક વિદ્વાન તરીકે અનેક વિદ્વાનોને સત્સંગ કરાવવાનું કે સત્સંગનો મહિમા સમજાવવાનું તેમને આગવું તાન હતું. યોગીજી મહારાજ અને પ્રમુખસ્વામી મહારાજના યોગમાં મુંબઈ અને ભારતના પ્રકાંડ વિદ્વાનો-પ્રાધ્યાપકોને લાવીને રમેશભાઈએ તેમને સ્વામિનારાયણીય ગરિમા સાથે આ ગુણાતીત સંતોનો મહિમા સમજાવ્યો હતો. બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના એક વિદ્વાન તરીકે તેમણે અનેક એકેડેમિક કોન્ફરન્સ-સેમિનારમાં ભાગ લઈને સ્વામિનારાયણીય તત્ત્વજ્ઞાનનાં શોધપત્રો અને વ્યાખ્યાનો પ્રસ્તુત કર્યા હતાં. સ્વામિનારાયણ વેદાંતથી લઈને સંપ્રદાયના ભક્તિવારસા સુધીના વિવિધ વિષયો પર લેખો, પુસ્તકો, શોધપત્રો દ્વારા તેમણે આગવું પ્રદાન આપ્યું છે. યુવકમંડળ, બાળમંડળ સ્થાપનના સમયમાં પણ એ હસ્તલિખિત અંકોના સર્જનમાં રમેશભાઈ હંમેશાં નોંધપાત્ર સેવાઓ આપતા. યોગીજી મહારાજ અને પ્રમુખસ્વામી મહારાજના આદેશ મુજબ ઈશ્વરચરણદાસ સ્વામીના નેતૃત્વ તળે સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષાનું માળખું તૈયાર થયું તેમાં, તેમજ તેનાં ઘનશ્યામ ચરિત્ર-નીલકંઠ ચરિત્ર-સહજાનંદ ચરિત્ર વગેરે પુસ્તકોનું લેખન કરવામાં રમેશભાઈનું યોગદાન અવિસ્મરણીય છે. સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષાના પ્રાજ્ઞ પરીક્ષાના અભ્યાસક્રમ વગેરે તૈયાર કરવામાં પણ તેમણે કરેલી સેવા નોંધપાત્ર છે. તેમણે કુલ ૨૦ કરતાં વધારે પુસ્તકો અને સેંકડો લેખો, સંશોધનપત્રો લખ્યા છે. મુહૂર્તવિજ્ઞાન અને જ્યોતિષશાસ્ત્રનો પણ રમેશભાઈએ ઊંડાણથી અભ્યાસ કર્યો હતો. આથી, શાસ્ત્રીય પ્રણાલી પ્રમાણે તેઓ મંદિરોનાં વિવિધ મુહૂર્તોના નિર્ણયોમાં પણ યોગદાન આપતા હતા. સન ૧૯૭૧માં પ્રમુખસ્વામી મહારાજ ગુરુપદે આવ્યા પછી તેઓશ્રીનાં માતૃશ્રી દિવાળીબાને મળીને રમેશભાઈએ સ્વામીશ્રીના પ્રથમ જન્માક્ષર કાઢ્યા હતા. સન ૧૯૮૦માં ભગવાન સ્વામિનારાયણ દિશતાબ્દી પ્રસંગે બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજની વિશ્વ ધર્મયાત્રામાં જોડાઈને તેમણે ઠેર ઠેર અંગ્રેજી વ્યાખ્યાનો આપીને સેવા કરી હતી. આવી અનેકવિધ સેવાઓ અને ભક્તિ દ્વારા શ્રી રમેશભાઈએ ચારેય ગુણાતીત ગુરુવર્યોનો ખૂબ રાજીપો મેળવ્યો હતો. યુવા અવસ્થાથી સેવામાં સાથે હોવાથી મહંત સ્વામી મહારાજ ઘણી વખત તેઓને પોતાના મિત્ર તરીકે પણ સંબોધતા. તેમની વિદાયથી સંપ્રદાયને એક નિષ્ઠાવાન અને ભક્તહૃદયી એવા પ્રખર વિદ્વાનની અપૂરણીય ખોટ પડી છે. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ.

— સાધુ ભક્તિપ્રિયદાસ (કોઠારી સ્વામી, મુંબઈ)

ઈંગ્લેન્ડના બી.એ.પી.એસ. સત્સંગના પાયાના હરિભક્ત શ્રી પુરુષોત્તમદાસ મોરઝરિયા બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજના સમયથી સત્સંગમાં જોડાયા હતા. પૂર્વે તેઓ પૂર્વ આફ્રિકામાં યુગાન્ડા દેશના મુખ્ય શહેર કંપાલા ખાતે રહેતા હતા. અહીં તેઓને આફ્રિકામાં સત્સંગ ફેલાવનાર ભક્તરાજ શ્રી મગનભાઈનો સંપર્ક થવાથી બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજનો યોગ થયો હતો. શાસ્ત્રીજી મહારાજના યોગે અક્ષરપુરુષોત્તમની નિષ્ઠાથી છલકાતા આ ભક્તરાજને દિવસે ને દિવસે સત્સંગનો રંગ ચઢતો જ રહ્યો.

સન ૧૯૭૨માં તેઓ યુ.કે.માં લંડન ખાતે સ્થાયી થયા અને અહીં પણ સેવા-સત્સંગની લગની એવી ને એવી બળવત્તર થતી રહી. ગુરુવચને તન-મન-ધનથી સેવા-ભક્તિ કરીને તેઓએ યોગીજી મહારાજ, પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને મહંત સ્વામી મહારાજની પણ વિશેષ પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરી. પ્રમુખસ્વામી મહારાજની આજ્ઞાથી તેઓએ સન ૧૯૭૭થી ૧૯૮૧ દરમિયાન યુ.કે. બી.એ.પી.એસ. સત્સંગ મંડળના ટ્રસ્ટી તરીકે તથા મુખ્ય એકાઉન્ટન્ટ તરીકે પણ સેવાઓ આપી હતી. એક આદર્શ ભક્ત તરીકે ચારેય ગુરુવર્યોની અપાર પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરનાર શ્રી પુરુષોત્તમભાઈ અનેક માટે પ્રેરણાનો સ્રોત બની રહ્યા હતા. ગુરુકૃપાથી તૃપ્તિ અને પૂર્ણકામપણાની અનુભૂતિથી છલકાતા આ ભક્તરાજના અક્ષરવાસથી સંસ્થાને અપૂરણીય ખોટ પડી છે. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ..

પૂર્વ આફ્રિકામાં સત્સંગના રંગે રંગાયેલા ભક્તરાજ શ્રી કેશવલાલ ભટ્ટ યુ.કે. સત્સંગ મંડળના એક પાયાના ભક્તરાજ હતા. સન ૧૯૬૦માં બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજે પૂર્વ આફ્રિકામાં યુગાન્ડાના જંજા નગરમાં બી.એ.પી.એસ. મંદિર રચ્યું ત્યારે તેમણે પાયાની સેવા કરી હતી. આફ્રિકાના તત્કાલીન પ્રતિકૂળ વાતાવરણને કારણે યોગીજી મહારાજે તેમને જંજા મંદિરની સલામતીની વિશેષ સેવાઓ સોંપી હતી. તે સેવાઓ પણ તેઓએ અડગ નિષ્ઠા સાથે કરી હતી. ૧૯૭૨માં યુ.કે.માં સ્થાયી થયા બાદ તેઓએ લંડન સત્સંગમંડળમાં પણ અનેકવિધ સેવાઓ આપી હતી. વિશેષમાં તેઓએ સન ૧૯૭૭ થી ૧૯૮૫ દરમિયાન યુ.કે. અને યુરોપના નેશનલ સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા કો-ઓર્ડિનેટર તરીકે નિષ્ઠાપૂર્વક સેવા કરી ગુરુહરિનો રાજીપો પ્રાપ્ત કર્યો હતો. આવા ભક્તરાજના અક્ષરવાસથી સત્સંગસમાજને સેવાભાવી ભક્તરાજની ખોટ પડી છે. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજના કૃપાપાત્ર અને બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના પાયાના હરિભક્ત રણછોડભાઈ બકોરભાઈ પટેલના સુપુત્ર શ્રી બાવાજીભાઈ બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજથી લઈને મહંત સ્વામી મહારાજ પર્યંત ચાર-ચાર ગુણાતીત ગુરુવર્યોની નિશ્રામાં આજીવન સત્સંગ-સેવામાં મહિમાપૂર્વક જોડાયેલા રહ્યા હતા. બી.એ.પી.એસ. સંસ્થાના સ્તંભ સમાન સદ્ગુરુવર્ય નિર્ગુણદાસ સ્વામીની અંતિમ સેવા પણ તેમણે ૧૯૫૦માં ખૂબ શ્રદ્ધાથી કરી હતી. સન ૧૯૭૦માં યોગીજી મહારાજે તેમને પોતાની સાથે આફ્રિકાની સત્સંગયાત્રા કરાવી હતી. સમૈયા-ઉત્સવોમાં વર્ષો સુધી રસોડાની સેવામાં મહિમાથી જોડાતા હતા. પાકટવચે પણ સમગ્ર દિનચર્યામાં સત્સંગ અને ભક્તિ અનોખી રીતે વણાયેલી હતી. પોતાના પુત્ર-પૌત્રાદિક સમગ્ર પરિવારને સત્સંગનો સેવા-ભક્તિનો વારસો આપીને તેમણે ગુણાતીત ગુરુવર્યોનો અનન્ય રાજીપો પ્રાપ્ત કર્યો હતો. ચરોતર પ્રાંતના આ અગ્રણી સંનિષ્ઠ ભક્તરાજને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

ભક્તરાજ શ્રી વિનુભાઈ ડાહ્યાભાઈ પટેલને સૌ ‘મહાત્મા’ના હુલામણા નામથી સંબોધન કરતા હતા. વિનુભાઈએ સદ્ગુરુ નિર્ગુણદાસ સ્વામીના હસ્તે વર્તમાન ધારણ કર્યા હતાં. તેથી તેઓને બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજનો યોગ પ્રાપ્ત થયો હતો. ત્યારબાદ સત્સંગ, સેવા, ભક્તિ દ્વારા બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજ, બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજનો તેઓએ વિશેષ રાજીપો પ્રાપ્ત કર્યો હતો. છેલ્લા શ્વાસ સુધી નિયમધર્મ, ભક્તિ, સત્સંગમાં દૈનંદ રહેનાર આ ભક્તરાજના અક્ષરવાસથી લંડન સત્સંગ મંડળને ખોટ પડી છે. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

મૂળ અચારડાના વતની શ્રી ભગવતસિંહ રાણા બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજના યોગમાં આવીને સત્સંગના રંગે રંગાયા હતા. ગુરુવર્યો જ્યારે જ્યારે અચારડામાં કે નારાયણ ધરે ભાદરવી અમાસનો સમયો કરવા પધારતા ત્યારે આ કુટુંબ મહિમાપૂર્વક સેવામાં જોડાઈ જતું હતું. તેઓએ પોતાના પુત્રને (પૂજ્ય પુરુષોત્તમજીવનદાસ સ્વામી) સ્વામીશ્રીનાં ચરણે સમર્પિત કરીને તેમજ સમગ્ર પરિવાર સત્સંગની સેવામાં જોડીને ગુરુવર્યોનો રાજીપો પ્રાપ્ત કર્યો હતો. તેઓના અક્ષરવાસથી એક ઝાલાવાડના સત્સંગ સમાજને એક સંનિષ્ઠ ભક્તરાજની ખોટ પડી છે. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

ભુજ તાલુકાના સાવ પશ્ચિમ છેવાડાનું ખાવડા ગામ એટલે સરહદનું ગામ. અહીંના વતની હરિભક્ત શ્રી જાદવજીભાઈને બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજનો યોગ થયો તે પૂર્વે અનેક વ્યસનોમાં ગરકાવ હતા. સન ૧૯૭૮માં બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના દિવ્ય જીવનથી આકર્ષાઈને તેઓ સત્સંગમાં જોડાયા અને તેઓના જીવનમાં આમૂલ પરિવર્તન આવ્યું. જીવનમાં સત્સંગ પ્રધાન થતા સત્સંગનો રંગ ચઢતો ને ચઢતો જ રહ્યો. તેમના ભક્તિભાવને વશ થઈને સન ૧૯૮૯માં પ્રમુખસ્વામી મહારાજે શ્રીમદ્ ભાગવત પારાયણમાં છેક ખાવડા પધારીને ગ્રામજનોને આધ્યાત્મિક લાભ આપ્યો હતો. સન ૨૦૦૧માં કચ્છમાં આવેલા ભયાનક ભૂકંપમાં ખાવડા ગામ ધ્વંસ થઈ ગયું હતું. કરુણામૂર્તિ પ્રમુખસ્વામી મહારાજે આ ધ્વસ્ત ગામ દત્તક લઈને ૧૫૫ મકાનો અને મંદિર સહિત આ સમગ્ર ગામનું પુનઃ નિર્માણ કર્યું હતું. તે બાંધકામની દેખરેખની સેવા સ્વામીશ્રીએ જાદવજીભાઈને સોંપી હતી. આ સેવા નિષ્ઠાપૂર્વક કરીને પ્રમુખસ્વામી મહારાજની ખૂબ પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરી હતી. અમેરિકન પ્રેસિડેન્ટ બિલ ક્લિન્ટન બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજને મળવા ગાંધીનગર ખાતે આવ્યા ત્યારે સ્વામીશ્રીએ કેટલાક જૂજ ભક્તોની શ્રી ક્લિન્ટનને મુલાકાત કરાવી હતી તેમાંના એક જાદવજીભાઈ પણ હતા. સ્વામીશ્રીના આ કૃપાપાત્ર ભક્તરાજના અક્ષરવાસથી કચ્છના બી.એ.પી.એસ. સત્સંગ સમાજને એક સમર્પિત ભક્તની ખોટ પડી છે. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

મૂળ રાજકોટના વતની વસંતભાઈ ઓઝા પૂર્વ આફ્રિકામાં મોમ્બાસાના અને ત્યારબાદ સન ૧૯૭૭માં લંડન ખાતે સ્થાયી થયા હતા. બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજના યોગમાં સત્સંગના રંગે રંગાઈને તેઓએ લંડન સત્સંગ મંડળમાં ખૂબ સેવાઓ કરી. તેઓને સેવાની સાથે સત્સંગવાંચન, કથાવાર્તાનો પણ એટલો જ ઈશક હતો. તેઓએ ૩૦૦ કરતાં પણ વધારે વખત ભક્તચિંતામણિ ગ્રંથના પાઠ કર્યા હતા. સાથે સાથે સંપ્રદાયના અન્ય ગ્રંથોનું વાંચન તો ખરું જ. તેઓએ આવી ભક્તિ દ્વારા પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને મહંત સ્વામી મહારાજનો અદ્ભુત રાજીપો પ્રાપ્ત કર્યો હતો. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ..

ડૉ. નારાયણભાઈ કંસારા પ્રાચીન ભારતીય વાંગ્મયના એક પ્રખર વિદ્વાન હતા. સન ૧૯૮૦માં જાણીતી રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ વેદ વિજ્ઞાન અકાદમીમાં તેઓ ડાઈરેક્ટર હતા ત્યારે પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને સંતોના યોગમાં આવ્યા હતા. સ્વામીશ્રીની સાધુતા ને પવિત્રતા હૃદયને સ્પર્શી જતાં તેઓ સત્સંગમાં આકર્ષાયા. સન ૧૯૮૨માં ઊજવાયેલા યોગીજી મહારાજ શતાબ્દી મહોત્સવમાં સ્વામીશ્રીના નિઃસ્વાર્થ સમાજસેવાના કાર્યથી તેઓને સદ્ભાવ જાગ્રત થયો અને સમગ્ર જીવન સત્સંગમાં અર્પણ કરી દીધું. ગાંધીનગર ખાતે સંસ્થા દ્વારા કાર્યરત આર્ષ સંસ્થાનમાં સન ૧૯૮૭થી ૨૦૧૪ સુધી ડાઈરેક્ટર પદે રહીને અનેકવિધ સેવાઓમાં જોડાયેલા રહ્યા. અનેક પરિષદો, સંસ્થા દ્વારા પ્રકાશિત પ્રકાશનોમાં સેવા તેઓએ સંતો દ્વારા પ્રસ્તુત શોધ પ્રબંધો, હરિવાક્યસુધાસિંધુ અને શ્રી સોમનાથ સંસ્કૃત યુનિવર્સિટીના સ્વામિનારાયણ વેદાંતના અભ્યાસક્રમનાં ગ્રંથોમાં ભાષાશુદ્ધિની સેવા કરી હતી. સન ૨૦૦૧માં રાષ્ટ્રપતિશ્રીએ સન્માનપત્ર આપીને બિરદાવ્યા, તે સન્માન પણ ઠાકોરજીને અર્પણ કર્યું હતું. તેઓએ અનેકવિધ સેવા કરીને બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજનો રાજીપો પ્રાપ્ત કર્યો હતો. તેઓના અક્ષરવાસથી સંસ્થાને એક વિદ્વાન ભક્તરાજની ખોટ પડી છે. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

ભક્તરાજ ચંદુભાઈ એટલે બ્રહ્મસ્વરૂપ ભગતજી મહારાજની અનુગામી ગુણાતીત પરંપરાના એક સંનિષ્ઠ ભક્તરાજ. અમદાવાદ પાસેના રકનપુરના મૂળ વતની. છેલ્લાં લગભગ સવાસો વર્ષોથી ઉત્તર ગુજરાતમાં અક્ષરપુરુષોત્તમ ઉપાસનાની ધૂણી ધખાવનાર ગૃહસ્થ ભક્તોની એક પરંપરા ચાલી રહી હતી, જેને ગુણાતીત ગુરુમંડળ તરીકે સૌ ઓળખતા. એ ગૃહસ્થ ભક્તોની ગુરુપરંપરામાં છેલ્લા ગુરુ પૂજ્ય શ્રી પૂંજાબાપાએ શ્રી ચંદુભાઈને આ ગુરુમંડળનું સુકાન સોંપ્યું હતું. પરંતુ ચંદુભાઈએ ગુરુગાદી પર બેસીને ગુરુ થવાને બદલે સમસ્ત ઉત્તર ગુજરાતના પોતાના ભક્તમંડળને કહ્યું હતું કે ‘ભગવાન સ્વામિનારાયણના અખંડ ધારક ગુણાતીત ગુરુ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ જ છે, એ જ આપણા સૌ માટે મોક્ષનું દ્વાર છે. માટે આપણે સૌ તેમનામાં જોડાઈ જઈએ એ જ આપણી સાચી ભક્તિ લેખાશે.’ અને જીવનપર્યંત ચંદુભાઈ બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના એક સંનિષ્ઠ ભક્તરાજ તરીકે સમર્પિત રહ્યા. વયનામૃત, સ્વામીની વાતો વગેરેનો તેમને ઊંડો અભ્યાસ હતો. યોગીજી મહારાજ, પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને મહંત સ્વામી મહારાજની ખૂબ પ્રસન્નતા મેળવનાર, તેમજ કથાવાર્તા વગેરે સેવાઓ દ્વારા અનેકને અક્ષરપુરુષોત્તમની દૃઢ નિષ્ઠા કરાવનાર આ ભક્તરાજે, તેમના બંધુ અને પુત્રપરિવાર સહિત સૌ કોઈને બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના સેવક તરીકે જોડી દીધા હતા. જીવનના છેલ્લા શ્વાસ સુધી સેવા-સત્સંગમય જીવન જીવનાર આ નિષ્ઠાવાન વિનમ્ર ભક્તરાજની મોટી ખોટ પડી છે. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

વલવાડાના વતની શ્રી ધીરુભાઈ ભાવસારને બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના યોગે સત્સંગનો રંગ સન ૧૯૭૧માં લાગ્યો હતો. નિયમિત કથાવાર્તાથી તેમના જીવનમાં સેવા, સમર્પણ અને નિષ્ઠા દૃઢ પણે વણાઈ ગયાં હતાં. એ સમયગાળામાં વનવાસી ગામોમાં સત્સંગ કરાવવા પધારતા ત્યારે સંતોનો ઉતારો કે ભોજનની વ્યવસ્થા તેમના ઘરે વર્ષો સુધી મહિમાપૂર્વક કરી હતી. તેમના ભક્તિભાવથી વશ થઈને પ્રમુખસ્વામી મહારાજે ચાર વખત એમના ઘરે પધારીને આ ગામને પાવન કર્યું હતું. સ્વામીશ્રીએ આપેલી સાંકરી મંદિરે પૂનમ ભરવાની આજ્ઞાને જીવનભર દૃઢતાથી પાળીને તેઓની પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરી હતી. તેઓના અક્ષરવાસથી દક્ષિણ ગુજરાતના બી.એ.પી.એસ. સત્સંગમંડળને એક સેવાનિષ્ઠ ભક્તરાજની ખોટ પડી છે. હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

મહેસાણાના સંનિષ્ઠ ભક્તરાજ શ્રી પ્રવીણભાઈ રાવલ સન ૧૯૮૦થી પૂજ્ય સંતો સાથે ઉત્તર ગુજરાતમાં ગામોગામ વિચરણમાં જોડાતા અને સત્સંગ-સેવાનો લાભ લેતા. મહેસાણા ખાતે બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજે શિખરબદ્ધ મંદિરનું નિર્માણ કર્યું ત્યારે દિવસે નોકરી કરીને સાંજે મંદિરે સેવામાં આવી જતા અને રાત્રે નિર્માણસ્થળે રોકાતા. તેઓએ સ્થાનિક બાળપ્રવૃત્તિમાં પણ અગ્રણી કાર્યકર તરીકેની સેવા કરી હતી. સન ૨૦૦૬માં નોકરીમાં નિવૃત્ત થયા બાદ સંપૂર્ણપણે મંદિરે સેવામાં આવી ગયા. બી.એ.પી.એસ. છાત્રાલય અને મંદિરના રસોડાની સંપૂર્ણ વ્યવસ્થા વર્ષો સુધી મમત્વપૂર્વક સંભાળી. પ્રમુખસ્વામી મહારાજ, મહંત સ્વામી મહારાજ અને વરિષ્ઠ સંતો તેમજ સંતોને પણ વર્ષો સુધી જાતે રસોઈ કરી ઉત્સાહપૂર્વક જમાડીને ખૂબ રાજીપો પ્રાપ્ત કર્યો હતો. હરિભક્તોની સરભરા પણ ખૂબ સારી રીતે કરતા. ૩૦ વર્ષ વફાદારીપૂર્વક સેવા બજાવી, છેલ્લા શ્વાસ સુધી સેવા-ભક્તિમય જીવન પસાર કરી આ ભક્તરાજ અક્ષરનિવાસી થયા છે. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજના અત્યંત કૃપાપાત્ર પરમ ભગવદીય ચીમનભાઈ વાળંદના પિતાશ્રી છોટાભાઈએ બ્રહ્મસ્વરૂપ શાસ્ત્રીજી મહારાજ, યોગીજી મહારાજ અને પ્રમુખસ્વામી મહારાજની અત્યંત સેવા કરી રાજી કર્યા હતા. તેમના જ પગલે-પગલે ચીમનભાઈ પણ બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજની એક આજ્ઞાએ ૧૯૭૩થી અમદાવાદ મંદિરમાં આજીવન સેવક તરીકે જોડાઈ ગયા હતા. અત્યંત સાદું, સરળ અને સેવામય જીવન જીવી તેઓએ સ્વામીશ્રીનો રાજીપો પ્રાપ્ત કર્યો હતો. પહેલાં સ્વામિનારાયણ પ્રકાશના વિતરણ વિભાગમાં વર્ષો સુધી સેવા કરી અને

ત્યારબાદ મધ્યસ્થ બાળપ્રવૃત્તિ કાર્યાલયમાં જોડાયા. સ્વામિનારાયણ બાળપ્રકાશના પ્રકાશનમાં તેમની સેવા નોંધપાત્ર રહી છે. જીવનના અમૂલ્ય ૪૭ વર્ષો સુધી અનહદ સેવા કરી તેઓ ૭૬ વર્ષની ઉંમરે અક્ષરવાસી થયા છે. તેમની વિદાયથી સંસ્થાએ વિનમ્ર, સેવા-ભક્તિપૂર્ણ, સમર્પિત આજીવન સેવક ગુમાવ્યા છે. કોરોનાગ્રસ્ત થવાને કારણે શ્રી ચીમનભાઈ અને તેમના એવા જ સેવાનિષ્ઠ બંધુ શ્રી ચંદુભાઈ પણ અક્ષરનિવાસી થયા છે. આ બંધુ બેલડીની સેવાઓનો વારસો ચંદુભાઈના પુત્રપરિવારે પણ જાળવ્યો છે. આ સેવામય ભક્તબંધુઓ - ચીમનભાઈ અને ચંદુભાઈને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ.

ભક્તરાજ શ્રી કિરીટભાઈ રાવજીભાઈ પટેલ, અમદાવાદ, ઉ.વ. ૬૯, અક્ષરવાસ તા. ૧૭-૭-૨૦૨૦

મૂળ સુણાવના વતની અને અમદાવાદમાં સ્થાયી થયેલા શ્રી કિરીટભાઈને નોનફેરસ-એલોય કાસ્ટિંગનો વ્યવસાય હતો. આ વ્યવસાયને કારણે જ તેઓ બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના યોગમાં આવ્યા હતા. સન ૧૯૮૦ના અરસામાં ગાંધીનગર ખાતે નિર્માણાધીન અક્ષરધામમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પૂર્ણ કદની મૂર્તિ ધાતુમાંથી બનાવવાની હતી. તે સમયે આટલી મોટી મૂર્તિનું કાસ્ટિંગ કરવું એ એક પડકારજનક કાર્ય હતું, પરંતુ કિરીટભાઈએ એ સેવા ઉપાડી લીધી. પરિણામે પ્રમુખસ્વામી મહારાજની સહજ કૃપા તેમના પર વરસી ગઈ. અને કિરીટભાઈ સત્સંગના રંગે રંગાઈ ગયા. ત્યારપછી તેઓ વિવિધ સેવાઓમાં પોતાનું યોગદાન આપતા રહ્યા. સન ૨૦૦૫માં તેઓ દિલ્હી ખાતે અક્ષરધામની સેવામાં સમર્પિત થઈ ગયા. ૬ વર્ષ સુધી પાર્કિંગની કપરી સેવાઓ આપીને તેઓ સ્વામીશ્રીની આજ્ઞાથી પુનઃ અમદાવાદ સ્થાયી થયા અને અમદાવાદના સત્સંગપ્રવૃત્તિ કાર્યાલયમાં સેવામાં જોડાઈ ગયા. છેલ્લા શ્વાસ સુધી સેવા કરનાર કિરીટભાઈના અક્ષરવાસથી અમદાવાદ સત્સંગ મંડળે એક સમર્પિત ભક્તરાજની ખોટ અનુભવી છે. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

ભક્તરાજ શ્રી દર્શનભાઈ કેશવલાલ પટેલ, અમદાવાદ, ઉ.વ. ૭૮, અક્ષરવાસ તા. ૧૫-૯-૨૦૨૦

સન ૧૯૮૭થી બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના રંગે રંગાયેલા શ્રી દર્શનભાઈ અમદાવાદના એક સંનિષ્ઠ સેવામય ભક્તરાજ હતા. તેમને ફૂલોના ડેકોરેશનનો વ્યવસાય હતો. આથી, સંસ્થાના મહોત્સવો, જન્મજયંતી સમારંભો, મંદિરોના પ્રતિષ્ઠા ઉત્સવોથી લઈને હિંદોળા ઉત્સવોમાં વર્ષો સુધી મધ્યમઘટા રંગબેરંગી દુર્લભ ફૂલોની સજાવટ કરીને દર્શનભાઈ કોઈપણ પ્રકારની અપેક્ષા વિના સેવાની સૌરભ પ્રસરાવતા રહ્યા હતા. સત્સંગમાં જોડાયા તે દિવસથી લઈને છેવટપર્યંત તેઓ ભાતભાતનાં ફૂલોની સજાવટથી પ્રમુખસ્વામી મહારાજ, મહંત સ્વામી મહારાજ અને સંતોને પ્રસન્ન કરતા રહ્યા હતા. આ સેવાનિષ્ઠ મૂકસેવકને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

ભક્તરાજ શ્રી મહેન્દ્રભાઈ પટેલ, લંડન, ઉ.વ. ૭૮, અક્ષરવાસ તા. ૧૩-૬-૨૦૨૦

સન ૧૯૭૨માં કેન્યાથી યુ.કે. ખાતે સ્થાયી થયેલા ભક્તરાજ મહેન્દ્રભાઈ પટેલ યુ.કે. સત્સંગના પાયાના હરિભક્ત હતા. પ્રમુખસ્વામી મહારાજના યોગમાં આવવાથી તેમની સત્સંગનિષ્ઠા વિશેષ દૃઢ થઈ. એ જ સમર્પણ અને ભક્તિભાવ સાથે તેઓએ પોતાના મોટા પુત્રને સાધુ દીક્ષા માટે પ્રમુખસ્વામી મહારાજના ચરણે સમર્પિત કર્યો (હાલ સાધુ આનંદપ્રિયદાસ, લંડન) હતો. ઘણાં વર્ષો સુધી મહેન્દ્રભાઈએ લંડન મંદિરમાં ઉત્સાહપૂર્વક અનેકવિધ સેવાઓ કરી હતી. સાઉથ લંડન સત્સંગમંડળમાં આપેલું તેઓનું યોગદાન પણ ભૂલી નહીં શકાય. આવા સમર્પિત ભક્તરાજની ખોટ સદાય અપૂરણીય રહેશે. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

ભક્તરાજ શ્રી હરેશ્વરભાઈ મોહનભાઈ દવે, મુંબઈ, ઉ.વ. ૮૬, અક્ષરવાસ તા. ૨૬-૬-૨૦૨૦

મૂળ સાબરકાંઠા જિલ્લાના કુકડિયા ગામના વતની શ્રી હરેશ્વરભાઈ વ્યવસાયે અર્થે મુંબઈ સ્થાયી થયા હતા. અહીં તેમને યોગીજી મહારાજનો યોગ થતાં સ્વામિનારાયણીય સત્સંગનો રંગ લાગી ગયો. ત્યારથી તેઓ સંસ્થાની વિવિધ સેવાઓમાં જોડાતા રહ્યા. હિંમતનગર, મહેસાણા, ગઢડા, સારંગપુર, મુંબઈ વગેરે મંદિરોમાં તન-મન-ધનથી ખૂબ સેવા કરીને તેમણે સ્વામીશ્રીની પ્રસન્નતા મેળવી હતી. સન ૧૯૮૮થી તેઓ વિવિધ સેવાઓમાં ખૂબ સક્રિય બન્યા. સંસ્થા દ્વારા થતા વિશાળ પાયે વિશ્વશાંતિ યજ્ઞોમાં એક સ્વયંસેવક તરીકે તેઓ અવશ્ય હાજર હોય જ. આર્થિક રીતે પછાત હરિભક્તોને પણ સહાય કરીને તેમણે સુહૃદભાવનું ઉદાહરણ પૂરું પાડ્યું હતું. ધુલિયા ખાતે શ્રી નીલકંઠવર્ણી અભિષેક મંડપમાં સતત ૧૦ વર્ષ સુધી તેમણે સેવાઓ આપી.

કથાવાર્તાનું પણ તેઓને આગવું અંગ હતું. તેઓના ભક્તિભાવને વશ થઈને પ્રમુખસ્વામી મહારાજ તેમના વતન કુકડિયામાં ચાર દિવસ સુધી તેમના ઘરે રોકાયા હતા. મુંબઈમાં મુલુંડ ખાતે મંદિર પ્રતિષ્ઠા વેળાએ પણ સ્વામીશ્રીએ તેઓના ઘરે પધારીને તેમનો ભક્તિભાવ સ્વીકાર્યો હતો. આવા સંનિષ્ઠ ભક્તરાજના અક્ષરવાસથી મુંબઈ સત્સંગમંડળને મોટી ખોટ પડી છે. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

ભક્તરાજ શ્રી અરુણભાઈ હીરાભાઈ પટેલ, ત્રિવેન્દ્રમ્ (કેરાલા), ઉં.વ. ૬૪, અક્ષરવાસ તા. ૨૩-૯-૨૦૨૦

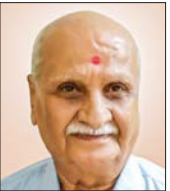
મૂળ કચ્છના રવાપર ગામના વતની હીરાભાઈ પાકિસ્તાનમાં વ્યવસાય અર્થે સ્થાયી થયા હતા. અહીં કરાચીમાં તેમને શાસ્ત્રીજી મહારાજનો યોગ થયો હતો. ભારત-પાકિસ્તાનના ભાગલા વખતે તેઓ પાકિસ્તાન છોડીને દક્ષિણ ભારતમાં કેરાલા રાજ્યમાં ત્રિવેન્દ્રમ્ ખાતે સ્થાયી થયા હતા. આમ તો તેમને સ્વામિનારાયણીય સત્સંગ તો હતો જ, પરંતુ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ અને સંતોના ત્રિવેન્દ્રમ્ ખાતેના વિચરણને કારણે તેમને અને તેમના સુપુત્ર અરુણભાઈને અક્ષરપુરુષોત્તમ ઉપાસનાનો સંયોગ પ્રાપ્ત થયો હતો. ત્યારપછી તો લાકડાની સો મિલ ધરાવતા અરુણભાઈને ત્યાં સંતોનો ઉતારો નિશ્ચિત થઈ ગયો હતો. સંતો જ્યારે જ્યારે કેરાલા સત્સંગ વિચરણમાં પધારે ત્યારે ત્યારે અરુણભાઈ અને તેઓનો પરિવાર સંતોની સેવા કરીને સત્સંગનો લાભ લઈને ધન્ય થતા રહ્યા. આવા સેવાનિષ્ઠ, દક્ષિણ ભારતના એક અગ્રણી સત્સંગીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

ભક્તરાજ શ્રી અનંતરાય કાનજીભાઈ શેઠ, કોઈમ્બતુર, ઉં.વ. ૮૩, અક્ષરવાસ તા. ૧૭-૮-૨૦૨૦

ભક્તરાજ શ્રી અનંતરાય શેઠ મૂળ સૌરાષ્ટ્રના નવાગામ(લોલિયાણા)ના વતની. યોગીજી મહારાજનો કોલકાતામાં સત્સંગલાભ પ્રાપ્ત કરીને ૧૯૭૬માં કોઈમ્બતુરમાં ધંધાર્થે સ્થાઈ થયા હતા. કોઈમ્બતુરમાં સત્સંગની શરૂઆત કરનારા હરિભક્તોમાંના એક તેમણે ખૂબ જ પાયાની સત્સંગની સેવા કરી હતી. ધંધાના વિકાસની સાથે સાથે મંદિર તથા સત્સંગના વિકાસ માટે ખૂબ જ મમત્વ રાખી, તન-મન-ધનથી સમર્પિત થઈ બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ તથા પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજના કૃપાપાત્ર બની, રાજીપો પ્રાપ્ત કરી, સત્સંગમાં અમૂલ્ય યોગદાન આપી અક્ષરધામમાં બિરાજી ગયા છે. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

ભક્તરાજ શ્રી અરવિંદભાઈ ભાવસાર, અમદાવાદ, ઉં.વ. ૮૦, અક્ષરવાસ તા. ૬-૮-૨૦૨૦

સન ૧૯૮૩થી સત્સંગના યોગમાં આવેલા શ્રી અરવિંદભાઈ પૂર્વના સંસ્કારથી સેવામાં જોડાઈ ગયા. સન ૧૯૮૮થી તેઓ મમત્વપૂર્વક બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના પ્લાનિંગ સેલ વિભાગમાં સેવા આપતા રહ્યા. નિઃસ્વાર્થ ભાવ, ખંત અને ચીવટ, સત્સંગનું ઊંડું મમત્વ, નિયમિતતા વગેરે ગુણોથી તેઓ સ્વામીશ્રી અને સંતોના કૃપાપાત્ર બની રહ્યા. અકસ્માતમાં તેઓનો અક્ષરવાસ થતાં સતત ૨૨ વર્ષ સુધી સેવા આપનાર એક ખંતીલા સેવક સંસ્થાએ ગુમાવ્યા છે. તેઓશ્રીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ...

(અનુસંધાન પૃ. ૯૩ પરથી) સ્વામીશ્રી નિત્યક્રમમાં પરોવાય છે. જેમાં બહુધા પત્રકાર્ય અને સંસ્થાકીય વિવિધ સેવાકાર્યો અંગેના વિમર્શો હોય છે.

- મધ્યાહન સમયે ભોજન ગ્રહણ કરી, થોડું પત્રકાર્ય કરી સ્વામીશ્રી વિશ્રામ કરે છે.
- થોડો વિશ્રામ લીધા બાદ સ્વામીશ્રી ધ્યાન, મુદ્રા, વોર્કિંગ વગેરે પૂર્ણ કરી પુનઃ પત્રકાર્ય, વિમર્શો વગેરેમાં પ્રવૃત્ત થાય છે. સંધ્યા સમયે પારાયણ હોય તો તે અંગેનાં કાર્યોમાં પરોવાય છે. શરૂઆતના ત્રણેક અઠવાડિયાં દરમિયાન સ્વામીશ્રીએ આ સમયગાળામાં સત્સંગદીક્ષા ગ્રંથનું લેખનકાર્ય પણ અહીં કર્યું હતું.
- સંધ્યા આરતી કરી, નિયત દિવસોએ સંતોને અધ્યાત્મલાભ આપે છે. જેમાં અત્યાર સુધી સ્વામીશ્રીએ ‘પુરુષોત્તમ

બોલ્યા પ્રીતે’, ‘ચોસઠપદી’ અને ‘સત્સંગ- દીક્ષા’ ગ્રંથના પારાયણનો લાભ આપ્યો છે. સંધ્યા સભાઓમાં વિશિષ્ટ સભાઓ, જેમ કે — યોગીજયંતીની સભા, પ્રમુખવરણી દિન, સ્વામીશ્રીનો દીક્ષાદિન, જન્મજયંતી મહોત્સવ વગેરે વિવિધ કાર્યક્રમોનો પણ સમાવેશ થાય છે. સંતોને આ સભાઓનો જીવંત પ્રસારણ દ્વારા લાભ મળે છે.

- ત્યારબાદ રાત્રિભોજન કરી, સ્વામીશ્રી નિજકક્ષે પધારે છે. ફરી હરિભક્તોના પ્રશ્નો સુણી તેના ઉત્તરો પાઠવી ચેષ્ટાગાનમાં જોડાય છે.
- ત્યારબાદ ગુરુહરિ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના જીવન-ચરિત્રનું શ્રવણ કરી યોગનિદ્રામાં પધારે છે.

(બ્રહ્મવત્સલદાસ સ્વામી લિખિત અહેવાલ પરથી સંકલિત) ♦

નેનપુર ખાતે બિરાજમાન મહંત સ્વામી મહારાજના સાંનિધ્યમાં ઊજવાયો જળઝીલણી એકાદશીનો ઉત્સવ

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના પ્રાસાદિક નેનપુર ખાતે બિરાજ રહેલા મહંત સ્વામી મહારાજના સાંનિધ્યમાં તા. ૨૯ ઓગસ્ટ ૨૦૨૦ના રોજ જળઝીલણી એકાદશીનો ઉત્સવ ભક્તિભાવપૂર્વક ઊજવાયો હતો. ભવજલતારિકા નૌકા અને ભવસાગરનું પ્રતીક રચતું વાતાવરણ આજના ઉત્સવને વધુ સાર્થક બનાવતું હતું. જળકુંડમાં ઠાકોરજીને જળવિહાર કરાવીને સ્વામીશ્રીએ ગણપતિજી સાથે એમનું પૂજન કર્યું, અભિષેક-સ્નાન કરાવ્યું, આરતી ઉતારીને ભક્તિ અદા કરી. અંતે સ્વામીશ્રીએ ‘ગણપતિ બાપા મોરિયા’ના નાદ વચ્ચે જળમાં ગણપતિજીનું વિસર્જન કર્યું હતું.

**પ્રગટ ગુરુહરિ મહંત સ્વામી મહારાજનો
૮૭મો જન્મજયંતી ઉત્સવ વિશ્વભરના ભક્તોએ ઊજવ્યો**

પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ મહંત સ્વામી મહારાજનો ૮૭મો જન્મજયંતી ઉત્સવ વિશ્વભરના ભક્તોએ તા. ૧૩-૯-૨૦૨૦ના રોજ ભક્તિભાવપૂર્વક ઊજવ્યો હતો. વચ્ચુંઅલ ટેકનોલોજીના માધ્યમથી ઊજવાયેલા આ ઉત્સવમાં જુદા જુદા સ્થળે રહેલા વરિષ્ઠ સંતો જાણે એક જ મંચ પર ઉપસ્થિત હોય તેવી અનુભૂતિ થઈ હતી. જન્મજયંતીના પવિત્ર પર્વે સ્વામીશ્રીની પ્રાતઃપૂજામાં દેશ-વિદેશના ભક્તો વતી તેમને ભક્તિભાવપૂર્વક વધાવાયા ત્યારે સેવક તરીકે શ્રીહરિનાં ચરણે ભાવપુષ્પ અર્પણ કરી રહેલા સ્વામીશ્રીની લાક્ષણિક છબિઓ...